పీఠిక

ఈ "యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము ద్వితీయభాగము"

అను గ్రంథము వైదికాభిమాన వేద విద్యార్థి[illegible] యోగార్థము ప్రకటించితి. దీనికిం గారణమేమన; నాచేఁ బ్రకటీకృతములైన యాజుషస్మార్తాను క్రమణిక, యాజుషాఽపర ప్రయోగాను క్రమణిక, యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము, మొదలగు స్మార్త గ్రంథములం గాంచినవాటిలోఁగొందఱు స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణము, మన్త్రబ్రాహ్మణము, పెద్దబ్రాహ్మణము, సంజ్ఞానము, లోకోసి, తుభ్యము, సున్నాలపన్నము, పంచానువాకములు, బృహస్పతిసూక్తము, ఉదకశాంతి, ఆశీర్వచనమునకుఁ బ్రాముఖ్యములైన ఘనపనసలకు స్వరమును పదమును. క్రమమును జటయును ఘనయును ఇత్యాది ముఖ్యవిషయములను సులభముగా బఠించుటకుఁ దగినట్లే దేనియొక్క యుత్తమ గ్రంథమును బ్రకటింపుఁడని పలువురు తెలియఁజెప్పిరి. ఇట్టి వారి కోర్కె కొనసాగుటకును, జీర్ణించుచున్న తాళ పత్త్రములయం దుండు ప్రాచీన విషయములఁ బ్రకటన పఱచుటకును, సమయము సంఘటించి నందున నీగ్రంథము వెలువడి బృహస్పతి సూక్తమసరస్వతీ సూక్తము. సరస్వతీ స్తోత్రము మొదలగు కొన్నివిషయము లిందు గలవు. ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్రమసార్థకమయ్యెదరేని నిట్టియుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగు విద్యా దక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథప్రకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురుగాన విశేషము విన్నవింపఁ బనిలేదు. ఈ గ్రంథమందు స్వరాది స్ఖాలిత్యములున్నచో వానిం గనుగొన్న మహనీయులు మన్నించి వానిని నాకుఁ దెలిపిరేని నాల్గవకూర్పునందు సవరింతును. కాబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను.

బందరు, బచ్చుపేట.
18/25

ఏతద్విషయాః

తృతీయ ముద్రణే విషయా సమాప్తః.

శ్రీ। శ్రీ। నా తండ్రిగారైన

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిగారు.

ఓం పరబ్రహ్మణే నమః.

యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠము

[రెండవ భాగము.]

(౧) యోవై తాం బ్రహ్మణో వేద। అమృతేనావృతాం పురీమ్।
తస్మై బ్రహ్మ చ బ్రహ్మా చ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః। భాగధేయే
నైవైనం ప్రీణయతి। బ్రాహ్మణ కస్మైయదుద్ధరేత్। బ్రాహ్మణో వై
సర్వా దేవతాః। సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిరుద్ధరతి॥ యావతీ
ర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి తస్మాద్బ్రాహ్మణే
భ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయేదేతా ఏవ
దేవతాః ప్రీణాతి॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమోఽతి
రాత్ర ఉత్తమ మహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ
మేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి॥

(౨) శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘమాయుర్మరుత ఏనావర్ధయంతి శత మేన
మేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి శత మైశ్వర్యం భవతి
శతమితి శతం దీర్ఘమాయుః॥ అగ్నే యశస్విన్ యశ సేమ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ। అయం మూర్ధా పర
మేష్ఠీ సువర్చాస్సమానానాముత్తమశ్లోకో అస్తు॥

(౩) అయమగ్నిర్గృహపతి స్సుసంసత్పుష్టివర్ధనః యథా
భగస్యాభ్యాం దదద్రయిం పుష్టిమథో ప్రజామ్। ప్రజాయా ఆభ్యాం
ప్రజాపత ఇంద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్। యథైనయోర్న ప్రమీయాతా

తాడభద్యో క్జీవతో ప్రజాః। తేనభూతేన హవిషాఽయ మాప్యాయ తాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాక్షుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్। అభివర్ధతాం పయసాఽభిరాష్ట్రేణవర్ధతామ్। రయ్యా సహస్రపో ష సేమౌస్తా మనపేక్షితౌ। ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ మాయు వ్యశ్నుతమ్॥

(౮) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృత యోనిరేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభి రక్షతాదిమమ్।

ఆయుర్దా ఇత్యాయుఃఽదాః। అగ్నే। హవిషః। జుషాణః ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽప్రతీకః। ఘృతయోనిరితి ఘృతయోఽని। ఏధి ఘృతం। పీత్వా। మధు। చారు। గవ్యం। పితా। ఇవ। పు త్రం। అభీతి। రక్షతాత్। ఇమమ్॥

ఆయుర్దాఅగ్నే। ఆయుర్దాఇత్యాయుఃఽ-దాః। అగ్నే హవి షః। హవిషో జుషాణః। జుషాణో ఘృతప్రతీకః। ఘృతప్రతీకోఘృ తయోనిః। ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృతఽ-ప్రతీకః। ఘృతయోనిరేధి। ఘృ తయోనిరితి ఘృతఽ-యోనిః। ఏధీత్యేధి। ఘృతం పీత్వా। పీత్వా మధు। మధుచారు। చారుగవ్యం। గవ్యం పితా। పితేవ। ఇవపు త్రమ్। పుత్రమభి। అభిరక్షతాత్। రక్షతాదిమం। ఇమమితీమ మ్॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణిక్పావకః। సుయజ్ఞో అగ్నిర్యజథా య దేవాన్। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రగ్నిః। ఘృతైస్సమిద్ధో

ఘృత మ స్యాగ్నేష్ ... త్వా ... వహంతి । ఘృతం పిబం త్వయజాయ ... దేవాః । ఆయు ... జహాః । ఘృతం ప్రతీకో ఘృతయోని రేధి । ఘృతం ... పాదగవ్యమ్ । ... శతమానం ... తి ॥

(౨) అస్మిన్ దేవా అంహసో ముఞ్చత యజమానే ... సమ్పత్నీమాముఞ్చత । సమానప్రజాయతే ... విశ్వే అన్య ఏక ... గృహాః । ఆశ్రావయాదం పత్నీమాముఞ్చతే ... యత్ర సమోహినా । యః ... మతిం జహాతు సః । ... అస్య । సహజానిర్యస్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాగ్నీ ... శిరగ్ం సహ క్షంభ్యాదాత్ । ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజాస్త్వ మిషం దధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సఞ్జయన్ క్షేత్రాణి సహ సాహ మిన్ద్ర కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । పూర్ణపాత్రే । అన్తతో ఽనుష్టుభా । చతుష్పదా వా ఏతచ్ఛన్దః । ప్రతిష్ఠితం పత్నియై పూర్ణపాత్రే భవతి । అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి । అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి । అథో వాగ్వా అనుష్టుప్ । వాఙ్మిథునమ్ । ఆపో రేతః ప్రజననమ్ । ఏతస్మాద్వై మిథునాద్వి ద్యోతమాన స్తనయన్వర్షతి । రేతస్సిఞ్చన్ । ప్రజాః ప్రజనయన్ । యద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే । బ్రహ్మణా వైతస్య విమోకః । అద్భిశ్శాన్తిః ।

విముక్తం వా ఏతర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీ సహోప ఉపగృహ్ణీతే శాంత్యై। అంజలౌ పూర్ణ పాత్ర మానయతి। రేతఏవా స్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యాః పూర్ణాః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వో త్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి॥

(౬) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానాసౌమనస సమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరను వ్రతాభూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయకమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్॥ అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా॥ భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతిసు=కృతాయ। కమ్।

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనస స్ప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జాం। సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా। అను వ్రతా భూత్వా। అనువ్రతేత్యను= వ్రతా। భూత్వాసమ్। సన్నహ్యే। నహ్యేసు కృతాయ। సుకృతాయకమ్। సుకృతాయేతి సు=కృతాయ। కమితికమ్॥

జట। ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస మాశాసానాశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనస సంప్రజా ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యప్రజాప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్ సౌభాగ్యంత నూంతనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూ

మితి తనూమ్ । అగ్నిరనువ్రితాను వ్రితాఽగ్నిరగ్ని రనువ్రితా । అను
వ్రితాభూత్వా భూత్వాను వ్రితాను వ్రితాభూత్వా । అనువ్రితేత్య
ను - వ్రితా । భూత్వా సగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్ । సన్న హ్యాస
హ్యాసగ్ం సంసహ్యా । సహ్యాసు కృతాయ సుకృతాయసహ్యా
సహ్యా సుకృతాయ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతా
యకమ్ । సుకృతాయేతిసు - కృతాయ । కమితికమ్॥

ఘన॥ ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమనస సమాశాసానా శాసా
నాం సౌమనస ప్రజాం ప్రజాగ్ం సౌమనససమాశాసానా శాసానా
సౌమనసం ప్రజామ్ । ఆశాసానేత్యా - శాసానా । సౌమనసం ప్రజాం ప్ర
జాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యం ప్ర
జాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్ । ప్రజాగ్ం సౌభా
గ్యగ్ం సౌభాగ్యం ప్రజాం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యంతనూం తనూగ్ం సౌభా
గ్యం ప్రజాం ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్ । ప్రజామితి ప్ర - జామ్ । సౌభా
గ్యంతనూం తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్ । తనూమితి తనూ
మ్ । అగ్నిరనువ్రితానువ్రితాఽగ్నిరగ్నిరనువ్రితా భూత్వాభూత్వాను
వ్రితాఽగ్నిరగ్ని రనువ్రితా భూత్వా । అనువ్రితా భూత్వా భూత్వా
నువ్రితాను వ్రితా భూత్వాసగ్ం సంభూత్వాను వ్రితాను వ[illegible]
భూత్వాసమ్ । అనువ్రితే త్యను - వ్రితా । భూత్వాసగ్ం సంభూత్వా
భూత్వా సన్నహ్యా సన్నహ్యా సంభూత్వా భూత్వా సన్నహ్యా । సన్న

హ్యో నహ్యోసగ్ం సంనహ్యో సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యేస గ్ం సంనహ్యో సుకృతాయ । నహ్యే సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యో నహ్యో సుకృతాయ కంకగ్ం సుకృతాయ నహ్యో నహ్యో సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయ కమ్ । సుకృతాయేతిసు=కృతాయ । కమితికమ్॥

పద॥ యత్ప్రాశ్చ్యా ప్రాచ్యన్యాసీత । అనయాప్స మదంధీత । దైవానా మృత్విక్షయాస మదందధీత । దక్షిణాత ఉదీచ్యన్యాస్తై। ఆత్మనో గోప్తీథాయ । ఆశాసానా సౌమనస మిత్యాహ । మేధ్యామే వైనాజ్య పలీ_కృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నేరను వృతా భూత్వా సన్న హ్యే సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నై మై వ్రతోప నయనమ్। తెనైవైనాం వ్రతముపనయతి॥ శతమానం÷తి॥

(౭) బృహస్పతె సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సస్తరా గ్ం సగ్ంశిశాధి । వర్ధయై నమ్మహతె సౌభాగాయ విశ్వఏనమను మదన్తు దేవాః ॥

పదం॥ బృహస్పతె । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ంశితమితి సమ్=శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్=తరామ్ । సమితి । శిశాధి । వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతె । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్ । అను । మదన్తు । దేవాః॥

క్రమం॥బృహస్పతె సవితః। సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్ । ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్। చి

థ్_స్తరామ్। స్_స్తరాగ్ంసమ్ । స్_స్తరామితి సమ్=త్రరామ్ । సగ్ంశిశా
ధి । శి్శాధీతి శిశాధి వర్ధయైనమ్ । ఏనమ్మహతె । మహతె సౌభగా
య । సౌభగాయ విశ్వే । విశ్వేఏనమ్ । ఏనమను। అనుమదస్తు। మద
స్తుదేవాః । దేవా ఇతిదేవాః ॥

జట । బృహస్పతె సవితస్సవిత్తర్బృహస్పతె బృహస్పతె సవి
తః । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయ । బోధయైనమె
నంబోధయ బోధయైనమ్। ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమెనమెనగ్ం
సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితంచిత్। సగ్ం
శితమితిసమ్=శితమ్ । చిథ్_స్తరాగ్ం స్_స్తరాం చిచ్చిథ్స్_స్తరామ్ ।
సంతరాగ్ం సగ్ంసగ్ం స్_స్తరాగ్ం స్_స్తరాగ్ంసమ్ । స్_స్తరామితి
సమ్=త్రరామ్। సగ్ంశిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశాధీతి శిశాధి।
వర్ధయైన మెనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్। ఏనం మహతెమహతఏన మెనం
మహతె । మహతె సౌభగాయ సౌభగాయ మహతె మహతె సౌభ
గాయ । సౌభగాయ విశ్వై విశ్వై సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే । వి
శ్వేఏనమెనం విశ్వే విశ్వేఏనమ్ । ఏనమన్వన్వ నమెనమను। అనుమద
స్తు మద్_న్వన్వను మదస్తు । మదన్తు దేవా దేవామదన్తు మదన్తు
దేవాః । దేవా ఇతిదేవాః ॥

ఘన ॥ బృహస్పతె సవితస్స విత్తర్బృహస్పతె బృహస్పతె
సవితర్బోధయ బోధయ సవిత్తర్బృహస్పతె బృహస్పతె సవితర్బోధ
య । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్స వితర్బోధయై నమె నంబో

ధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమ్ । బోధయై సమేనమ్బోధయ బోధ
యైనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనం బోధయ బోధయైనగ్ం సగ్ం
శితమ్। ఏనగ్ం సగ్ం శితగ్ంసగ్ంశితమే సమేనగ్ం సగ్ంశితం చిచ్ఛి
ధ్సగ్ం శితమే సమేనగ్ం సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితం చిచ్ఛిధ్సగ్ం
శితగ్ం సగ్ంశితం చిథ్స న్తరాగ్ం స న్తరాం చిథ్సగ్ం శితగ్ంసగ్ం
శితం చిథ్స న్తరాత్ । సగ్ంశిత మితిసమ్శితమ్। చిథ్స న్తరాగ్ం స న్త
రాం చిచ్ఛిథ్స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం స న్తరాం చిచ్ఛిథ్స న్తరాగ్ం
స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశా
ధిసగ్ం స న్తరాగ్ం స న్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి స న్తరామితిసమ్=త
రామ్। సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీ తిశిశాధి। వర్ధ
యైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతే మహతఏనం వర్ధయ వర్ధయై
నంమహతే । ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ
సౌభగాయ మహతఏనమేనం మహతే సౌభగాయ । మహతే సౌభ
గాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వేవిశ్వే సౌభ
గాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే । సౌభగాయ విశ్వేవిశ్వే
సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయసౌభగాయ
విశ్వఏనమ్ । విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వేవిశ్వ
ఏనమను । ఏనమన్వన్వే నమేనమను మదన్తు మదన్త్వన్వే నమేనమను
మదన్తు । అనుమదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తుదేవా దేవా మదన్త్వ

న్వను మదన్తు దేవాః । మదన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః ।
దేవా ఇతి దేవాః ॥

పదం॥ వ్యానాదుపాగ్ంశుసవనమ్ । వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్ ।
దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్ । శ్రోత్రాదాశ్వినమ్ । చక్షుషశ్శు
క్రామన్థినౌ । ఆత్మన ఆగ్రయణమ్ । అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్ । ఆయుషో ధ్రువమ్ ॥

(౮) మన్త్రః । పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతాం పునర్బ్ర
హ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః । ఘృతేన త్వం తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సన్
తు యజమానస్య కామాః ॥

పదం॥ పునః । త్వా । ఆదిత్యాః । రుద్రాః । వసవః । సమితి ।
ఇన్ధతామ్ । పునః । బ్రహ్మాణః । వసునీథేతి వసు–నీథ । యజ్ఞైః । ఘృ
తేన । త్వం । తనువః । వర్ధయస్వ । సత్యాః । సన్తు । యజమానస్య ।
కామాః ॥

క్రమం । పునస్త్వా । త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యా రుద్రాః । రుద్రా
వసవః । వసవస్సం । సమిన్ధతామ్ । ఇన్ధతాం పునః । పునర్బ్రహ్మాణః ।
బ్రహ్మాణో వసునీథ । వసునీథ యజ్ఞైః । వసునీథేతి వసు–నీథ । యజ్ఞైరితి
యజ్ఞైః । ఘృతేన త్వమ్ । త్వం తనువః । తనువో వర్ధయస్వ । వర్ధయ
స్వ సత్యాః । సత్యాస్సన్తు । సన్తు యజమానస్య । యజమానస్య కా
మాః । కామా ఇతి కామాః ॥

జట॥ పునస్త్వా త్వా పునః పునస్త్వా । త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా

త్వాదిత్యాః। ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రావసవో వసవో రుద్రా రుద్రావసవః। వసవస్సగ్ం సంవసవో వసవస్సమ్। సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః। పునరిన్ధతా మిన్ధతామ్పునః। పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణః। బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణోబ్రహ్మణో వసునీథ। వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞైర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః। వసునీథేతివసు=నీథ। యజ్ఞైరితియజ్ఞైః॥ ఘృతేనత్వన్త్వ ఘృతేన ఘృతేనత్వమ్। త్వంతనువస్తనువస్త్వం త్వం తనువః। తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయస్వతనువ స్తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యాః। సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య। యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్యకామాః। కామా ఇతి కామాః।

పున॥ పునస్త్వాత్వా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వాపునః పునస్త్వాదిత్యాః। త్వాదిత్యా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః। ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రావసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రావసవః। రుద్రావసవోవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సగ్ం సంవసవో రుద్రా రుద్రావసవస్సమ్।

వసవస్సగ్ం సంవసవ్వోవ సవస్సమిద్ధతా మిద్ధతాగ్ం సంవ
స్వోవ సవస్స మిద్ధతామ్ । సమిద్ధతా మిద్ధతాగ్ం సగ్ం సమి
ద్ధతామ్పునః పునరిద్ధతాగ్ం సగ్ం సమిద్ధతామ్పునః । ఇద్ధతా
మ్పునః పునరిద్ధతా మిద్ధతామ్పు నర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునరిద్ధతా
మిద్ధతామ్పునర్బ్రహ్మణః। పునర్బ్రహ్మణో బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్ర
హ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణః పునః పునర్బ్రహ్మణో వసునీథ।
బ్రహ్మణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞైర్య
జ్ఞైర్వసునీథ బ్రహ్మణో బ్రహ్మణో వసునీథయజ్ఞైః। వసునీథయజ్ఞైర్య
జ్ఞైర్వసు నీథవసు నీథయజ్ఞైః। వసునీథేతివసునీథ । యజ్ఞైరితియజ్ఞైః ।
ఘృతేన త్వంత్వఘృతేన ఘృతేన త్వం తను వస్తను వస్త్వఘృ
తేన ఘృతేనత్వం తనువః । త్వంతను వస్తను వస్త్వంత్వంతనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వతనువస్త్వంతనువో వర్ధయస్వ । తను వో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యావర్ధ
యస్వతను వస్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యా స్స
త్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు సన్తు సత్యా వర్ధయస్వ వ
ర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు య
జమానస్య యజమానస్యసన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు యజమానస్య ।
సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కా
మాః కామా యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కామాః

యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః । కామా ఇతి కామాః ॥

పది॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రావసవస్స మిన్ధతామిత్యాహై తావా స్తతం దైవతా అగ్నేస్సానా తాభిరేవైనగ్ం సమిన్ధే జ్యోదాస జ్యోధీత్యు పతిష్ఠతె జ్యోతియుత్యేవైనం తస్మాత్పునస్త్వ ప్రజాః ప్రబు ధ్యంతే యథాస్థానము పతిష్ఠతె తస్మాద్యథా స్థానమ్పశవః పునరే త్యో పతిష్ఠన్తే॥ శేతమానం... తి॥

(౯) మన్త్రః॥ సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ ॥

పదమ్॥ సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుర్ధనమ్ ధనఞ్చ । చేతిచ॥

జట॥ సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వా త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా । యజుషా ప్రజామ్ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయురాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర=జామ్ । ఆయుర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చ ధనం ధనఞ్చ । చేతిచ॥

ఘన॥ సన్త్వాత్వాసగ్ం సన్త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామి త్వాసగ్ం

సన్త్వాసిఞ్చామి । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామిత్వాత్వా సిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్ప్రజాం యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్। యజుషా ప్రజాం ప్రజాంయజుషా యజుషా ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషాప్రజామాయుః । ప్రజామాయురాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుర్ధనం ధనమాయుః ప్రజామ్ప్రజామాయుర్ధనమ్ । ప్రజామితి ప్ర=జామ్।ఆయుర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్ । ధనఞ్చచధన మాయురాయుర్ధనంచ ధనంచ చధనం ధనంచ । చేతిచ ॥

పది॥ శ్రాయోవసీయ ఆయుధ్నమ్మ్యా తమ్మ్యాభతమ్। చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్సమ్మ్యాభన్। జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వానా తపగ్ంస్తపన్నభితపన్న । రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభ మానః కల్యాణః॥

(౧౦) సం॥ ఓజసేజుహోమ్యోజో విద్దస్యోజోస్తమాహా సీన్మాహామోజో హాసిష్టం మామామోజో హాసీత్సూర్య భ్రాజస్విన్భ్రాజస్వీత్వం దేవేషు భూయాభ్రాజస్వంతం మామాయుష్మంతం వర్చస్వంతంమనుష్యేషు కురునాయోశ్చత్వా పాంచభ్రాజసేజుహోమి సువర్విదసి సువర్మాహా సీన్మాహాగ్ం సువర్హాసిష్టం మామాగ్ం సువర్హాసీన్న్మయి మేధాంమయి ప్రజాంమయ్యగ్నిస్తే జోదధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు ॥

పది॥ మేధా దేవీజుషమాణాన ఆగాద్విశ్వాచీభద్రాసు మనస్య మానా । త్వయా జుష్టాను దమానాదు రుక్తాన్బృహద్వదేమ విదథేసువీరాః। త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీరుతత్వయా । త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విందతేవసు సానోజుష స్వద్రవిణోనమేధే । మేధాంమ ఇంద్రో దధాతు మేధాం దేవీసరస్వతీ । మేధాంమే అశ్వినావు భావాధత్తాం పుష్కరస్రజా అప్సరాసుచయా మేధాగంధర్వేషుచ యన్మనః । దైవీంమేధా సరస్వతీసామాం మేధాస్తు రభిర్జుషతాగ్ స్వాహా । ఆమాంమేధాస్తు రభిర్విశ్వరూపాహిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాసామాంమేధాస్తు ప్రతీకాజుషం తామ్ । మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు । మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥ శతమానం ... తి॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతో నై తే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుబిస్తాం మాత్రామాప్నోతి యాంతే గచ్ఛన్ యఏవం విద్వానేతమగ్నిం చినుతే॥

పది॥ ప్రజాకామా ఇతిప్రజాకామాః । అచిన్వత । తతః। నై । తే । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్ర । పుత్రాన్ । అవిందంత । ప్రథతే । ప్రజయేతి-ప్ర-జయా । పశుభిరితి పశు-భిః। తాం।

మాత్రాం । ఆప్నోతి। యాం-తే అగచ్ఛన్ । యః। ఏవం।విద్వాన్।
ఏతం । అగ్నిం। చినుతే॥

క్రమం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వతతతః। తతోవై । వై తే । తేసహస్రగ్ం సహస్రం-సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం । పుత్రానవిందంత । అవిందంతప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా । ప్రజయాపశుభిః । ప్రజయేతి ప్ర జయా । పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాంమాత్రాం ॥ మాత్రా మాప్నోతి । ఆప్నోతియాం । యాంతే । తేగచ్ఛన్ । అగచ్ఛన్యః । యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ । విద్వానేతం । ఏతమగ్నిం । అగ్నించినుతే । చినుత ఇతిచినుతే ॥

జట॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచిన్వత । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః। అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః । తతోవైవై తత స్తతోవై । వై తేతే వై వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం తే తే సహస్ర సహస్రం । సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ । సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం । పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రాన విందంత । అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే । ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా । ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః । ప్రజయేతి ప్ర-జయా।

పశుభిస్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాంమా
త్రాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం । మాత్రామాప్నో త్యా
ప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి ఆప్నోతియాం యామా
ప్నో త్యాప్నోతియాం । గాంతే తే యాం యాంతే । తేగచ్ఛన్న
గచ్ఛంతేతే గచ్ఛన్ । అగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్యః ।
యఏవమేవంయో యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ విద్వానేవ మేవం
విద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్ని మగ్ని
మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే చినుతేగ్ని మగ్నిం చినుతే ।
చినుత ఇతి చినుతే ॥

ఘన॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజా
కామా అచిన్వత తత స్తతో చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచి
న్వతతతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తత స్తతో
చిన్వతా చిన్వత తతో వైవైతతో చిన్వతా చిన్వత తతో వై । తతో
వై వై తత స్తతో వై తేతే వై తత స్తతో వైతే । వై తేతే వై వై తేసహ
స్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రైతే వై వై తే సహస్రగ్ం
సహస్రం । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం తేతే
సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రం తేతే
సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్
పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్
విందం విందంతపుత్రాన్ త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం

సహస్రిం పుత్రాన్ విందంత । సహస్రిగ్ం సహస్రిమితి సహస్రిం ।
సహస్రిం । పుత్రాన్ విందంతా విందంత పుత్రాన్ పుత్రాన్
విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంత పుత్రాన్పుత్రాన్ విందంత ప్రథతే
ఆ విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా
ప్రజయా ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా । ప్రథతే
ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః। పశుభిః ప్రజయా
ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః । ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రజయా పశుభిస్తాంతాం పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం ।
ప్రజయేతి ప్రజయా । పశుభి స్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాంమాత్రాం
మాత్రాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం పశుభిరితి - పశు-భిః।
తాంమాత్రాం మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోత్యాప్నోతి
మాత్రా తాంతాం మాత్రా మాప్నోతి । మాత్రామాప్నో
త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం యామాప్నోతి
మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం । ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యా ప్నోతియాంతేతే యామాప్నోత్యా ప్నోతియాంతే ।
యాంతేతేయాంయాం తేగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తేయాంయాం తేగచ్ఛన్ ।
తేగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తే తేగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్తే తేగచ్ఛన్యః।
అగచ్ఛన్యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్ యఏవమేవం యోగచ్ఛన్న
గచ్ఛన్ యఏవం । యఏవమేవంయోయఏవం విద్వాన్ విద్వానే

వంయో యఏవం విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్విద్వా నైవమేవం విద్వా నైతమేతం విద్వా నైవమేవం విద్వానైతం। విద్వానైత మేతంవిద్వా న్విద్వా నైతమగ్ని మగ్నిమేతం విద్వా నిద్వా నైతమగ్నిం । ఏత మగ్ని మగ్నిమేంత మేతమగ్నిం నుతె చినుతేగ్ని మేతమేత మగ్నిం చినుతే । అగ్నిచినుతె చినుతేగ్ని మగ్నిచినుతె । చినుతఇతిచి-నుతె॥

పది॥ ప్రాంగ్రహాంజ్యోష్ట్యా యజతె । ఇమాం జనతాగ్ంసం గృష్ణాసేతి । ద్వాదశారత్నీ రశనాభవతి । ద్వాదశమాసాసంవత్స రః। సంవత్సరమే వావరుంధే। మౌంజీభవతి । ఊర్గ్వైమాంజాః । ఊర్జమేవావరుంధే । చిత్రానక్షత్రంభవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥ శతమానం ... తి ॥

(౧౨) సగ్ంహితా॥ ఓషధయస్సంవదంతె సోమేన సహరాజ్ఞా యస్మైకరోతి బ్రాహ్మణ స్తగ్ం రాజన్పారయామసి ॥

పదం॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతె। సోమేనసహ । రాజ్ఞా। యస్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ । పారయామసి ॥

క్రమః॥ ఓషధయస్సం। సంవదంతె। వదంతె సోమేన। సోమే నసహ । సహరాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ॥ యస్మైకరోతి । కరోతిబ్రా హ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయామసి।పార యామసీతి పారయామసి ॥

జటా॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ దంత వదంతే సగ్ంసంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేనవదంతె

వదంతే సోమేన । సోమేన సహసహ సోమేన సోమేనసహ । సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మైకరోతి కరోతి యస్మై యస్మైకరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణఃకరోతి।కరోతి బ్రాహ్మణః।బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం।తగ్ంరాజ న్రాజన్ తం తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజ న్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి॥ శతమానం... తి॥

౧౩॥ ప్రేతాఅసదన్సుకృతస్యలోకే తావిష్ణోపాహి। పాహియజ్ఞమ్। పాహి యజ్ఞపతిమ్ పాహిమాంయజ్ఞనియమ్ ॥

పదము.

ప్రేతాః । అసదన్ । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకే। తాః । విష్ణో ఇతి । పాహి । పాహి। యజ్ఞమ్। పాహి । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహి । మామ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

క్రమము.

ప్రేతా అసదన్ । అసదన్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకే। సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాః । తావిష్ణో । విష్ణోపాహి । విష్ణోఇతి విష్ణో । పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి। పాహియజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి। యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్। మాంయజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

జ టా.

ఏతా అసదన్నసదన్నే తావేతా అసదన్ । అసదన్త్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్త్సుకృతస్య । సుకృతస్యల్లోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్యల్లోకే । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాస్తా లోకే లోకేతాః । తావిష్ణో విష్ణో తాస్తావిష్ణో । విష్ణోపాహి పాహివిష్ణో విష్ణో పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహిపాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్ । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి యజ్ఞపతి మితి యజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్మామ్పాహి పాహిమామ్ మాంయజ్ఞనియం యజ్ఞనియం మాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్ ॥

ఘ న.

ఏతా అసదన్నస దన్నే తావేతా అసదన్థ్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్నే తావేతా అసదన్థ్సుకృతస్య । అసదన్థ్సుకృతస్య సుకృతస్యాసదన్న సదన్థ్సుకృతస్య లోకేల్లోకేసుకృతస్యా సదన్న సదన్థ్సుకృతస్య లోకే । సుకృతస్య లోకేల్లోకేసుకృతస్య సుకృతస్యల్లోకే తాస్తాల్లోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకేతాః । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకేతాస్తా లోకే లోకేతా విష్ణో విష్ణోతాల్లోకే లోకేతా విష్ణో । తావిష్ణోవిష్ణోతాస్తావిష్ణో పాహిపాహి విష్ణోతాస్తా విష్ణోపా

హి । విష్ణోప్పాహి పాహి విష్ణో విష్ణో పాహి పాహి పాహి పాహి విష్ణో విష్ణో పాహి పాహి । విష్ణో ఇతి విష్ణో । పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహి పాహి పాహి యజ్ఞమ్ । పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞమ్పాహి । యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ పాహి యజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం । యజ్ఞపతిమ్పాహి మామ్మామ్పాహి యజ్ఞపతిన్ యజ్ఞపతిం పాహి మామ్-యజ్ఞపతిమితి యజ్ఞపతిమ్ । పాహి మామ్మామ్పాహి పాహి మాం యజ్ఞనియం యజ్ఞనియమ్మామ్మామ్పాహి పాహి మాం యజ్ఞనియమ్ । మాం యజ్ఞనియం యజ్ఞనియమ్మాం మాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

బ్రాహ్మణమ్:

ఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య లోక ఇత్యాహ । సత్యం వై సుకృతస్య లోకః । సత్య ఏవైనాస్సుకృతస్య లోకే సాదయతి । తా విష్ణో పాహీత్యాహ । యజ్ఞో వై విష్ణుః । యజ్ఞస్య ధృత్యై పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం పాహి మాం యజ్ఞనియమిత్యాహ । యజ్ఞాయ యజమానా యాత్మనే । తేభ్య ఏవాశిష మాశాస్తేనార్త్యై ॥ శతమానం ... తి

౧౮॥ కదా చన స్తరీరసి నేన్ద్ర సశ్చసి దాశుషే । ఉపోపేన్ను మ

ఘవర్ణ భూయఇన్నుతేదానం దైవస్యపృచ్యతే। ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదాచన ప్రియుచ్ఛస్యుభౌ నిపాసిజన్మనీ తురీయాదిత్యసవనంత ఇద్రియమాత స్థావమృతందివి। యజ్ఞోదేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యా స్సోభవతామృడయస్తః। ఆవోఽర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాదగంహోశ్చిద్యావరివోవిత్తరాసత్। వివస్వ ఆదిత్యైష తేసోమపీథస్తె నమన్దస్వతె నతృప్యతృప్యాస్మతెవ యంత ర్వయితార్గోయాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వాశ్రీణామి॥

పదము.

కదా। చన। స్తరీః। అసి। న। ఇంద్రి। సశ్చసి। దాశుషే। ఉపోపెత్యుప - ఉప। ఇత్। ను। మఘవన్నితిమఘ - వన్। భూయః। ఇత్। ను। తె। దానమ్। దైవస్య। పృచ్యతె। ఉపయామ గృహీతఇత్యుపయామ- గృహీతః। అసి। ఆదిత్యేభ్యః। త్వా। కదా। చన। ప్రెతి। యుచ్ఛసి। ఉభైఇతి। నీతి। పాసి। జన్మనీఇతి। తురీయ। ఆదిత్య। సవనమ్। తె। ఇంద్రియమ్। ఏతి। తస్థౌ। అమృతమ్। దివి। యజ్ఞః। దైవానామ్। ప్రతీతి। ఏతి। సుమ్నమ్। ఆదిత్యాసః। భవత। మృడయస్తః ఏతి। వః। అర్వాచీ సుమతిరితిసు-మతిః। వవృత్యాత్। అగంహోః। చిత్। యా। వరివోవిత్త రేతివరివోవిత్-తరా। అసత్। వివస్వః। ఆదిత్య। ఏషః। తె। సోమపీథ ఇతిసోమపీథః। తెన। మన్దస్వ। తెన। తృ

ష్య । తృప్యాస్మ । తేవయం । తర్పయితారః । యా । ద్రివ్యా । వృష్టిః।
తయా । త్వా । శ్రీణామి॥

క్రమము.

కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అసిన । నేంద్ర । ఇంద్రస
శ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుష ఇతిదాశుషే । ఉపోపేత్ । ఉపో
పేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవన్భూయః । మఘవన్నితి
మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తేదానమ్ । దానందేవ
స్య । దేవస్యపృచ్యతే । పృచ్యత ఇతిపృచ్యతే । ఉపయామగృహీ
తోసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యే
భ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన చనప్ర । ప్రయు
చ్ఛసి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభేఇత్యుభే । నిపాసి । పాసిజన్మనీ।
జన్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవనన్తే । తఇంద్రి
యమ్। ఇంద్రియమా ఆతస్థౌ । తస్థావమృతమ్। అమృతందివి । దివీతి
దివి । యజ్ఞోదేవానామ్ । దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేతి । ప్రతిసుమ్నమ్।
సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత । భవతామృడయన్తః। మృడ
యన్త ఇతిమృడయన్తః । ఆవః । వోర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః । సు
మతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాదగంహోః । అగం
హోశ్చిత్ । చిద్యా । యావరివోవిత్తరా । వరివోవిత్తరాసత్ । వరి
వోవిత్తరేతివరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వఆదిత్య । ఆది

త్యైషః। ఏష తే। తేసోమపీథః। సోమపీథస్సేన। సోమపీథఇతిసోమం పీథః। తేనమందస్వ। మందస్వతేన। తేనతృప్య। తృప్యతృప్యాస్మ తృప్యాస్మతే। తేవయం। వయంకర్త్వయితారః। తర్త్వయితారోయా యాదివ్యా। దివ్యావృష్టిః। వృష్టిస్తయా। తయాత్వా। త్వాశ్రీణా మి॥ శ్రీణామీతి శ్రీణామి॥

జటా.

కదాచనచనకదాకదాచన। చనస్తరీస్తరీశ్చనచనస్తరీః। స్తరీః రస్యసిస్తరీ స్తరీరసి। అసినసాస్యసిన॥ నేంద్రేంద్రనేంద్ర। ఇంద్రస శ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి। సశ్చసిదాశుషేదాశుషే సశ్చసిసశ్చ సిదాశుషే। దాశుష ఇతిదాశుషే। ఉపోపేదిదు ప్రోపోపేత్ ఉపోపేత్యుప-ఉప॥ ఇన్నున్విదిన్ను। నుమఘవన్మఘవన్నను మఘ వన్ మఘవన్భూయోభూయోమఘవన్మఘవన్భూయః। మఘవన్ని తిమఘ-వన్। భూయఇదిద్భూయోభూయఇత్। ఇన్నున్విదిన్ను। ను తేతేను నుతే। తేదానందానం తేతేదానం। దానం దేవస్యదేవస్య దానందానం దేవస్య। దేవస్యపృచ్యతేపృచ్యతే దేవస్యదేవస్యపృచ్య తే। పృచ్యతఇతిపృచ్యతే। ఉపయామగృహీతోస్యస్యుపయామ గృహీతః। ఉపయామగృహీతోసి। ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ గృహీతః। అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యః। ఆదిత్యే భ్యస్త్వాత్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా। త్వేతిత్వా। కదాచనచనక దాకదాచన। చనప్రప్రచ్ఛ నచనప్ర। ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర

యుచ్ఛసి। యుచ్ఛస్యుభేఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభె। ఉభెనిన్యుభేఉ భెని। ఉభేఇత్యుభె। నిపాసిపాసినినిపాసి। పాసిజన్మనీజన్మనీపాసిపాసి జన్మనీ। జన్మనీఇతిజన్మనీ। తురీయాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్య। ఆది_పవనగ్ సవనమాదిత్యా దిత్యసవనం। సవనంతె తెసవనగ్ సవనంతె। ఇంద్రియమింద్రియంతెతఇంద్రియం। ఇంద్రియమింద్రి యమింద్రియమా॥ ఆతస్థాతస్థా। వాతస్థా తస్థావమృత మమృతంత స్థాతస్థావమృతమ్। అమృతం దివిదివ్యమృత మమృతందివి। దివీతిదివి। యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాం దేవానాంప్రతి ప్రతిదేవానాం దేవానాప్రతి।ప్రత్యేత్యేతిప్రతిప్రత్యేతి। ప్రతిసుమ్నగ్ సుమ్నమెత్యేతి సుమ్నం। సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాసోసుమ్నగ్ సుమ్నమాదిత్యాసః। ఆదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభ వత। భవతామృడయంతో మృడయంతోభవతభవతా మృడయన్తః మృడయన్త ఇతిమృడయంతః। ఆవోవఆవః। వోర్వాచ్యర్వాచీ. వో ర్వాచీ। అర్వాచీసుమతిః సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిః సుమతిర్వవృ త్యాద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతీర్వవృత్యాత్। సుమతిరితిసు-మతిః। వవృత్యాదగ్ హోర్గహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్హోః। అగ్ హోశ్చిచ్చిదగ్ హోరగ్ హోశ్చిత్। చిద్యాయాచిచ్చిద్యా। యావరివోవిత్త రావరివోవిత్తరాయా యావరివోవిత్తరా। వరివో విత్తరాసదస ద్వరివోవిత్తరా వరివోవిత్తరాసత్। వరివోవిత్తరేతి

వరివోవిత్-త్రా । అస్యదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యాదిత్య వివస్వో వివస్వ ఆదిత్య । అదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైషః । ఏష తేతఏషఏష తే। తేసోమపీథసోమపీథస్తే తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తేన తేనసోమ పీథసోమపీథ స్తేన। సోమపీథ ఇతిసోమ-పీథః । తేనమందస్వమంద స్వ తేన తేన మందస్వ । మందస్వ తేన తేన మందస్వ మందస్వ తేన । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మతృప్యాస్మ తృప్యతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యాస్మ తేతే తృప్యాస్మతృప్యాస్మ తే। తేవయంవయం తే తేవయమ్ । వయంతర్పయితారస్తర్పయితారోవ యంవయంతర్పయితారః। తర్పయితారోయాయాతర్పయితారస్తర్ప యితారోయా । యాదివాదివ్యాయాయాదివ్యా । దివ్యావృష్టిర్వృ ష్టిర్దివ్యాదివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయాతయావృష్టిర్వృష్టిస్తయా । త యాత్వాత్వాతయాతయాత్వా । త్వాశ్రీణామిశ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీణామి। శ్రీణామీతి శ్రీణామి॥

ఘ న.

కదాచనచన కదాకదా చనస్తరీస్తరీశ్చనకదాకదాచనస్తరీః। చనస్తరీస్తరీశ్చ నచనస్తరీరస్యసిస్తరీశ్చనచనస్తరీరసి । స్తరీరస్యసి స్తరీ స్తరీరసినసనాసిస్తరీ స్తరీరసిన । అసినసనాస్యసి నేంద్రేంద్రనాస్యసి నేంద్ర। నేంద్రేంద్రేన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి।ఇంద్ర సశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి దాశు షేదాశుషేసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి

దాశుషే సశ్చసి దాశుషే దాశుషే సశ్చసి సశ్చసి దాశుషే । దాశుష ఇతి
దాశుషే । ఉప్రోపేదిదుప్రో ప్రోపేన్నున్విదుప్రోపేప్రోపేన్ను । ఉప్రో
పేత్యుప–ఉప । ఇన్ను న్విదన్ను మఘవన్మఘవన్నిదిన్ను మఘవన్ । నుమ
ఘవన్మఘవన్ను నుమఘవన్భూయోభూయో మఘవన్నును మఘవ
న్భూయః । మఘవన్భూయోభూయో మఘవన్మఘవన్భూయ ఇదిద్భూ
యోమఘవన్మఘవన్భూయ ఇత్ । మఘవన్నితి మఘ–వన్ । భూయ
ఇదిద్భూయోభూయ ఇన్ను న్విద్భూయోభూయ ఇన్ను । ఇన్ను న్విది
న్ను తే తే న్విదిన్ను తే । ను తే తేను ను తే దానం దానం తేను ను తే దా
నం తే దానం దానం తే తే దానం దైవస్య దైవస్య దానం తే తే దానం
దైవస్య । దానం దైవస్య దైవస్య దానం దానం దైవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దైవస్య దానం దానం దైవస్య పృచ్యతే । దైవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దైవస్య దైవస్య పృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే । ఉపయామగృహీతో
స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః । ఆదిత్యే
భ్యః స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః ఉప
యామగృహీత ఇత్యుప యామ–గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యోస స్యాదిత్యే భ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యోస స్యాదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ ఆది
త్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా ॥ త్వేతి త్వా ॥ కదా చన చ
న కదా కదా చన ప్ర ప్ర చన కదా కదా చన ప్ర । చన ప్ర ప్ర చన చన ప్ర
యుచ్ఛసి యుచ్ఛసి ప్ర చన చన ప్ర యుచ్ఛసి । ప్ర యుచ్ఛసి యుచ్ఛసి ప్ర ప్ర

యుచ్ఛస్యు భేడు భేయుచ్ఛసిపరిపర్యుచ్ఛసు భే । యుచ్ఛస్యు భేడు భేయుచ్ఛసియుచ్ఛస్యు భేనిన్యు భేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యు భేని। ఉ భేనిన్యు భేడు ఛం పాసిపాసిన్యు భేడు ఛపాసి । ఉ భేఇత్యు భే । నిపాసిపాసినినిపాసి జన్మనీజన్మనీ పాసినినిపాసిజన్మనీ ॥ పాసిజన్మనీజన్మనీ పాసిపాసిజన్మనీ। జన్మనీఇతిజన్మనీ ॥ తురీయాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనగ్ సవనమాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనం । ఆదిత్యసవనగ్ సవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే తైసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే । సవనం తే తైసవనగ్ సవనం తఇంద్రియమింద్రియం తైసవనగ్ సవనంతఇంద్రియం । త ఇంద్రియమింద్రియం తేత ఇంద్రియమింద్రియం త్రత ఇంద్రియమా । ఇంద్రియమింద్రియ మింద్రియ మాతస్థాతస్థా వేంద్రియ మింద్రియ మాతస్థా। ఆతస్థాతస్థావాతస్థావమృతమమృతంతస్థావాతస్థావమృతం । తస్థావమృతమమృతం తస్థాతస్థావమృతంద్దివి దివ్యమృతం తస్థాతస్థావ మృతం దివి । అమృతందివి దివ్యమృత మమృతందివి । దివీతి దివి । యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాంప్రతిప్రతి దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాప్రతి । దేవానాం ప్రతిప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రత్యే త్యేతి ప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేతి । ప్రత్యే త్యేతి ప్రతిప్రత్యేతిసుమ్నగ్ సుమ్న మేతిప్రతిప్రత్యేతిసుమ్నమ్ । ప్రతిసుమ్నగ్ సుమ్న మెత్యేతిసుమ్న మాదిత్యాస ఆదిత్యాస సుమ్న మెత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః । సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యా

సస్సుమ్నగ్ సుమ్నమాదిత్యాస్తోభవత భవతాదిత్యాసస్సుమ్నగ్
సుమ్నమాదిత్యా భవత । ఆదిత్యాస్తో భవతభవతా దిత్యాస
ఆదిత్యాస్తోభవతా మృడయంతో మృడయంతో భవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాస్తోభవతా మృడయంతః। భవతా మృడయంతో మృడ
యంతో భవతభవతా మృడయంతః ॥ మృడయంత ఇతిమృడయం
తః ॥ ఆవోవఆవోర్వాచ్యర్వాచీవ ఆవోర్వాచీ । వోర్వాచర్వా
చీవో వోర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వాచీవో వోర్వాచీసుమతిః ।
అర్వాచీ సుమతిస్సుమతిర ర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాద్వ వృ
త్యాత్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిర్వవృత్యా
ద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వ వృత్యాదగ్ంహోరగ్ం హోర్వవృత్యా
త్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహో । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృ
త్యాదగ్ం హోరగ్ం హోర్వవృత్యాద్వ వృత్యాదగ్ హోశ్చి
చ్చిదగ్ హోర్వవృత్యాద్వ వృత్యాదగ్ం హోశ్చిత్ । అగ్ంహో
శ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ హోశ్చిద్యాయాచిదగ్ హోరగ్ హోశ్చి
ద్యా । చిద్యాయాచిచ్చిద్యా వరివోవిత్తరావరివో విత్తరాయా
చిచ్చిద్యావరివో విత్తరా । యావరివోవిత్తరావరివో విత్తరాయా
యావరివో విత్తరాసదసద్వరివో విత్తరాయాయావరివో విత్తరా
సత్ । వరివోవిత్తరాసద సద్వరివోవిత్తరావరివోవిత్త రాసత్ ।
వరివోవిత్త రేతివరివోవిత్ - తరా । అసద్వ్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యా

దిత్యావివస్వోవివస్వ ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యావివస్వోవివస్వ ఆదిత్యైషః। ఆదిత్యైషఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తేతఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తే। ఏష తేతఏష ఏష తేసోమ పీథస్సోమ పీథస్తఏష ఏష తేసోమపీథః। తేసోమ పీథస్సోమపీథస్తేతే సోమపీథ స్తేన తేనసోమపీథస్తే తేసోమపీథస్తేన సోమపీథస్తేన తేన సోమపీథస్సోమపీథస్తేన మందస్వమందస్వతేన సోమపీథస్సోమ పీథస్తేనమందస్వ సోమపీథ ఇతిసోమ పీథః। తేనమంద స్వమందస్వతేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన తేనమందస్వ తేన మందస్వతేన తేనమందస్వ మందస్వ తేనతృప్యతృప్య తేన మందస్వమందస్వతేనతృప్య। తేనతృప్యతృప్యతేన తేనతృప్యతృప్యా స్మతృప్యాస్మ తృప్యతేన తేనతృప్యతృప్యాస్మ। తృప్యతృప్యాస్మ తృప్యాస్మతృప్యతృప్యతృప్యాస్మతే తేతృప్యాస్మతృప్య తృప్యతృ ప్యాస్మతే। తృప్యాస్మతే తేతృప్యాస్మతృప్యాస్మతే వయంవయం తృప్యాస్మతృప్యాస్మతే వయమ్। తేవయంవయం తేతేవయంతర్వ యితారస్తర్వయితారోవయంతే తేవయంతర్వయితారః। వయంతర్వ యితారస్తర్వయితారోవయంవయంతర్వయితారోయూయూయంతర్వయి తారోవయం వయంతర్వయితారోయూ। తర్వయి తారోయూయూ తర్వయితార స్తర్వయితారోయూదివ్యాదివ్యాయూతర్వయితారస్తర్వ యితారోయూదివ్యా॥ యూదివ్యాదివ్యాయూ యూదివ్యావృష్టిర్వృష్టి ర్దివ్యాయూ యూదివ్యావృష్టిః। దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి

స్తయా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిస్తయా । వృష్టిస్తయాత యా వృష్టిర్వృష్టిస్తయా త్వాతాతయా వృష్టిర్వృష్టిస్తయా త్వా। తయా త్వాత్వాత యాతయాత్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయాతయా త్వాశ్రీణామి । త్వాశ్రీణామిశ్రీణా మిత్వాత్వా శ్రీణామి । శ్రీణా మీతి । శ్రీణామి॥

పది.

ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాందేవయజ్యామాశా స్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యద్దనేనహవిషాశాస్తే । తదస్యాతదృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతాం । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టంచ వీతంచ । ఉభేచనోద్యావాపృథివీఅగంహసస్పా తాం । ఇహగతిర్వామస్యేదంచ । నమోదేవేభ్యః

౧౫॥ బృహస్పతిసుతస్యతఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేనత్వష్ట్రాసోమం పిబస్వాహా॥

పదము.

బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తే । ఇందో ఇతి ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం । గ్ర హం । గృహ్ణామి । అగ్నా 3 ఇ । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ-వాః ।

సజూరితిస-జూః । దైవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా॥

క్రమము.

బృహస్పతిసుతస్య తే । బృహస్పతి-సుతస్యేతి బృహస్పతి-సు
తస్య । తఇన్ద్రో । ఇన్ద్రో ఇంద్రియావతః । ఇన్ద్రో ఇతీందో । ఇంద్రి
యావతః పత్నీవంతం ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియవతః । పత్నీవం
తంగ్రహం । పత్నీవంత మితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణా
మ్యగ్నా 3 ఇ । అగ్నా 3 ఇపత్నీవాః 3 । పత్నీవా 3 స్సజూః ।
పత్నీవా 3 ఇతిపత్నీ-వా 3ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః ।
దైవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వా
హేతిస్వాహా॥

జటా.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్య
తే। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇన్ద్రో ఇన్ద్రోతేత
ఇన్ద్రో । ఇన్ద్రో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందో ఇందో ఇంద్రి
యావతః । ఇన్ద్రో ఇతీందో ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంత
మింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం । ఇంద్రియావత ఇతీంద్రి
య-వతః। పత్నీవంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం
పత్నీవంతమితిపత్నీ-వంతం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహం గ్ర
హంగృహ్ణామి।గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ।
అగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3ః పత్నీవా3 అగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3ః

పత్నీవా3స్సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః । పత్నీవా 3 ఇతిపత్ని-వా3ః । సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః। దేవేనత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రాసోమగ్ సోమంత్వష్ట్రాత్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబ । పిబ స్వాహాసాహా పిబపిబస్వాహా। స్వాహేతిస్వాహా॥

ఘన.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుతస్యత ఇందో ఇందోతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతఇందో। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । తఇందోఇందోతేత ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోతేత ఇందో ఇంద్రియావతః । ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావతఇందోఇందో ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మింద్రియావతఇందో ఇందోఇంద్రియావత పత్నీవంతం। ఇందోఇతీందో ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంతమింద్రియావత ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగ్రహంపత్నీవంతమింద్రియావతఇంద్రియావతఃపత్నీవంతంగ్రహం। ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః । పత్నీవంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహంపత్నీవతం పత్నీవంతంగ్రహం గృహ్ణామి। పత్నీవంత మితి-పత్నీ-వంతం। గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా 3అగ్నా3 ఇగృహ్ణామిగ్రహంగ్రహం

గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ। గృహ్ణామ్యగ్నా 3 అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామిగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3ః పత్నీవా 3అగ్నా 3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా3ః। అగ్నా 3ఇపత్నీవా3। పత్నీవా 3ఆగ్నా 3 అగ్నాఇపత్నీవా 3 స్సజూస్సజూః పత్నీవా 3అగ్నా 3ఆగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూః। పత్నీవా 3 స్సజూస్సజూః పత్నీవా 3ః పత్నీవా3 స్సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నీవా3, పత్నీవాస్సజూర్దేవేన। పత్నీవా3 ఇతిపత్నీవా3ః। సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్స జూర్దేవేన త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా దేవేనసజూ స్సజూర్దేవే నత్వష్ట్రా। సజూరితిస-జూః। దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా దేవేన దేవేన త్వష్ట్రా సోమం। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబపిబసోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబ। సోమంపిబపిబ సోమగ్ంసోమంపిబస్వాహాస్వాహా పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా పిబస్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా। స్వాహేతిస్వాహా॥

దీనికి, పది. అనగ - బ్రాహ్మణము.

ప్రాంగ్రహాన్గృహీత్వా యజతే। ఇమాంజనతాగ్ం సంగృహ్ణాతీతి। ద్వాదశారత్నిరశనాభవతి। ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః। సంవత్సరమేవావరుంధే। మౌంజీభవతి। ఊర్గ్వైమంజాః। ఊర్జమేవావరుంధే। చిత్రతానక్షత్రంభవతి. చిత్రంవాఏతత్కర్మ। యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥

ఈ పది అనంతరమందు "శతమానంభవతి" అనునది చెప్ప వలయును.

సంహితా.

(౧౬) వాచామెన్ద్రియేణావిశవసన్తమృతూనాంప్రీణామిసమా ప్రీతఃప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామిసమాప్రీతః ప్రీణాతువర్షా ఋతూనాంప్రీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం ప్రీ ణామిసామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమ న్తశిశిరా వృతూనాంప్రీణామితౌ మాప్రీతౌప్రీణితామగ్ని షోమయోరహందేవయజ్యయా చక్షుష్మా న్భూయాస మగ్నెరహందేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం ॥

పదం.

వాచా । మా । ఇన్ద్రియేణ । ఏతి। విశ వసంతం । ఋతూ నాం! ప్రీణామి । సః మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । గ్రీష్మం । ఋతూ నాం । ప్రీణామి । సః । మా। ప్రీతః । ప్రీణాతు వర్షాః । ఋతూ నాం । ప్రీణామి । తాః । మా। ప్రీతాః । ప్రీణంతు। శరదం । ఋ తూనాం। ప్రీణామి । సా । మా ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంతశిశి। రావితి హేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా । ప్రీతౌ । ప్రీణీతాం । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్ని-సోమయోః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ యజ్యయా । చక్షుష్మాన్। భూయాసం। అగ్నేః। అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదఇత్యన్న అదః । భూయాసన్॥

క్రమం.

వాచామా॥ మేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణా । ఆవిశ । విశ్వవసం తం వసంతమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీణాతుగ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతువర్షాఃవర్షాఋతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామి తాః । తామా । మాప్రీతాః ప్రీతాఃప్రీణంతు । ప్రీణంతు శరదం । శరదమృతూనాం । ఋతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిసా । సామా । మా ప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు । ప్రీణాతుహేమంతశిశిరా । హేమంతశిశిరా వృతూనాం । హేమంతశిశిరా వితిహేమంత । శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితౌ । తౌమా మాప్రీతౌ । ప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీ తామగ్నిషోమయోః । అగ్నిషోమయోరహం అగ్నిషోమయో రిత్య గ్ని సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయాచక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాస మగ్నేః । అగ్నే రహం । అహందేవ యజ్యయా । దేవ యజ్యయా న్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ యజ్యయా । అన్నాదోభూయాసం అన్నాదఇత్యన్న అదః । భూయాసందబ్ధిః ॥.

జటా.

వాచామామావాచా వాచామా । మేంద్రియేణేంద్రియేణ మామేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా । ఆవిశవిశావిశ ।

విశవసంతం వసంతం విశవిశవసంతం । వసంతమృతూనామృతూనాం
వసంతంవసంత మృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాంప్రీణామి । ప్రీణామిస స్ప్రీణామి ప్రీణామిసః । సమామాస
సమా। మాప్రీతః ప్రీతోమామాప్రీతః । ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః
ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు గ్రీష్మంగ్రీష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం ।
గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మంగ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామిసస
ప్రీణామిప్రీణామిసః । సమామాససమా । మాప్రీతః ప్రీతోమామా
ప్రీతః। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతువర్షా
వర్షాఃప్రీణాప్రీణాతువర్షాః । వర్షాఋతూనామృతూనాం వర్
షావర్ షాఋతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృ
తూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామితాః । తామా
మాతాస్తామా । మాప్రీతాఃప్రీతామామాప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాఃప్రీతాఃప్రీణంతు। ప్రీణంతు శరదగ్ంశరదం ప్రీణంతు
ప్రీణంతు శరదం । శరద మృతూనా మృతూనాగ్ శరదగ్ శరద మృ
తూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణా
మి।ప్రీణామి సాసాప్రీణామి ప్రీణామిసా । సామామాసా సామా। మా
ప్రీతాప్రీతామామాప్రీతా।ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతా ప్రీతా
ప్రీణాతు । ప్రీణాతుహేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణా
తు హేమంత శిశిరా హేమంత శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్

హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం । హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌ । తౌమా మాతౌతౌ మా । మాప్రీతౌ ప్రీతౌమామాప్రీతౌ । ప్రీతౌప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీషోమయోః । అగ్నీషోమయో రహ మహమగ్నీషో మయోరగ్నీషో మయోరహం । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ । శ్చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్య యేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసఞ్చక్షు ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మా న్భూయాసం । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయా సంభూయాస మగ్నేః । అగ్నేరహమహమగ్నేరగ్నేరహం। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయాన్నాదోన్నా దో దేవయజ్యయ దెవయజ్యయాన్నాదః యజ్యయా। అన్నాదోభూయా సంభూయా సమన్నాదోన్నా దోభూయాసమ్ । అన్నాదద్భత్యన్న అదః । భూయాసం దద్భిర్దద్భిర్భూయా సంభూయాసందద్భిః॥

ఘ న.

వాచామామావాచా వాచామేంద్రియేణేంద్రియేణమా వా చావాచామేన్ద్రియేణ । మేన్ద్రి యేణేన్ద్రియేణ మామేంద్రియేణేంద్రి

యేణమా మేంద్రియేణ। ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణావిశవి శేంద్రి
యేణేంద్రియేణావిశ। ఆవిశవిశా విశవసంతంవసంతం విశావిశవసంతం
విశవసంతంవసంతంవిశవిశవసంత మృతూనా మృతూనాంవసంతవిశవి
శవసంతమృతూనాం।వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతం వసంత
మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాంవసంతం వసంతమృతూ
నాంప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస
ప్రీణామి ప్రీణామి సమామాస ప్రీణామి ప్రీణామిసమా । సమామాసస
మా। ప్రీతః ప్రీతో మాససమా ప్రీతః । మా ప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః
ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతో మామాప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీ
ణాతుప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతుగ్రీష్మంగ్రీష్మం ప్రీణాతుప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు
గ్రీష్మం। ప్రీణాతుగ్రీష్మంగ్రీష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మమృతూనా మృ
తూనాంగ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మ మృతూనాం । గ్రీష్మమృ
తూనా మృతూనాం గ్రీష్మంగ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాంగ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా
మాస ప్రీణామి ప్రీణామిసమా । సమామాస సమా ప్రీతః ప్రీతో
మాస సమా ప్రీతః । మా ప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు
ప్రీణాతు ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు
ప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు వర్షావర్షా ప్రీణాతుప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు వర్

షాః । ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతువర్షా ఋతూనా
మృతూనాం వర్షా ప్రీణాతుప్రీణాతు వర్షాఋతూనాం। వర్షాఋ
తూనాంమృతూనాం వర్షావర్షాఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాంప్రీణామితాః । ప్రీణామితాస్తాః ప్రీణామిప్రీణామి తామా
మాతాఃప్రీణామిప్రీణామితామా । తామామా తాస్తామా ప్రీతా
ప్రీతా మా తాస్తామాప్రీతాః । మాప్రీతాః ప్రీతా మామాప్రీతాః
ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతామామా ప్రీతాఃప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీతాః
ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదం । ప్రీణంతు శరదగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీణం
తు శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరద
మృతూనాం। శరదమృతూనా మృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరదగ్ం మృతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం శరదగ్ం శరద మృతూనాం ప్రీణా
మి । ఋతూవాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి
సాసా ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామిసా । ప్రీణామిసాసా
ప్రీణామిప్రీణామిసామామాసా ప్రీణామిప్రీణామిసామా । సామా మా
సాసామా ప్రీతాప్రీతామాసాసామాప్రీతా । మాప్రీతా ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతామామా ప్రీతా ప్రీణాతు । ప్రీతా

ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంత
శిశిరా ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు
హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా
వృతూనా మృతూనాగ్ం హేబంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంత
శిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ం హేమంత
శిశిరా హేమంత శిశిరావృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ం
హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం ప్రీణామి । హేమంతశిశి
రావితి హేమంతశిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామితౌతౌప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితౌ
ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌమామాతౌ ప్రీణామి ప్రీణామితౌ
మా । తౌమామాతౌతౌమాప్రీతౌప్రీతౌమాతౌతౌమాప్రీతౌ ।మాప్రీతౌ
ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాంప్రీణీతాం ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం
ప్రీతౌ ప్రీణీతాంప్రీణీతాం ప్రీతాప్రీతౌప్రీణీతా మగ్నిషోమయోరగ్నిషో
మయోః ప్రీణీతాం ప్రీతౌప్రీతౌ ప్రీణీతామగ్నిషోమయోః । ప్రీణీతా
మగ్నిషోమయో రగ్నిషోమయో ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నిషోమ
యోరహమహమగ్నిషోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతామగ్నిషోమయో
రహం। అగ్నిషోమయోరహమహమగ్నిషోమయోరగ్నిషోమయో
రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమగ్నిషోమయోరగ్నిషోమ
యోరహం దేవయజ్యయా । అగ్నిషోమయోరిత్యగ్నిషోమయోః ।
అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయాచక్షు

ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయాచక్షు
ష్మాన్ । దేవయజ్యయాచక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాందేవయజ్యయా దేవయ
జ్యయాచక్షుష్మాన్భూయాసంభూయా సంచక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా
దేవయజ్యయాచక్షుష్మాన్భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవయజ్య
యా । చక్షుష్మాన్భూయాసంభూయా సంచక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూ
యాసమగ్నిరగ్నిర్భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసమ
గ్నిః । భూయాసమగ్నిరగ్నిర్భూయాసంభూయాసమగ్నిరహ మహ
మగ్నిర్భూయాసం భూయాసమగ్నిరహం । అగ్నిరహమహమగ్ని
రగ్నిరహందేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మగ్నిరగ్నిరహందేవ
యజ్యయా । అహందేవయజ్యయాదేవ యజ్యయాహమహం దేవ
యజ్యయాన్నాదోన్నాదో దేవయజ్యయాహ మహం దేవ యజ్య
యాన్నాదః । దేవయజ్యయాన్నాదోన్నాదోదేవయజ్యయా దేవయ
జ్యయాన్నాదోభూయాసంభూయాసమన్నాదో దేవయజ్యయా దేవ
యజ్యయాన్నాదోభూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ యజ్యయా ।
అన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదోన్నాదోభూయాసం దద్భి
ర్దద్భిర్భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాసందద్భిః । అన్నాదఇత్యన్న
అదః । భూయాసందద్భిర్దద్భి ర్భూయాసం । భూయాసం దద్భిరస్య సిదద్భి
ర్భూయాసం భూయాసందద్భిరసి ॥

(పది) వసంతేనర్తునాదేవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ । రథంత్ర
రేణతేజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । గ్రీష్మేణదేవాఋతునా । రు

ద్రాః పంచదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవిరింద్రేవయోదధుః । వర్షాభిరృతునాదిత్యాః । స్తోమేసప్తదశేస్తుతమ్ ॥ ౧ ॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । శారదేనర్తునాదేవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేనశ్రియాశ్రియమ్ ॥ హవిరింద్రేవయోదధుః । హేమంతేనర్తునాదేవాః । మరుతస్త్రిణవేస్తుతమ్ । బలేనశక్వరీస్సహః । హవిరింద్రేవయోదధుః । శైశిరేణర్తునాదేవాః । త్రయస్త్రిగ్ంశేమృతగ్ స్తుతమ్ । సత్యేనరేవతీః క్షత్రమ్ । హవిరింద్రేవయోదధుః ॥

సగ్ంహిత.

(౧౭) బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మాసిమిత్రోసిసుశేవో బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మాసివరుణోసి సత్యధర్మేంద్రస్యవజ్రోసి వార్త్రఘ్నస్తేన మేరధ్యదిశోభ్యయగ్ం రాజాభూత్సుశ్లోకా (౮)ం సుమంగలా (౮)ం సత్యరాజా(౮)ః । అపాంనప్త్రే స్వాహోర్జోనప్త్రే । స్వాహాగ్నయె గృహపతయె స్వాహా ॥

పదం.

బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మ । అసి । మిత్రః । అసి । సుశేవ ఇతిసు.శేవః । బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మ । అసి । వరుణః । అసి । సత్యధర్మేతిసత్య ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రఘ్నః । తేన । మే । రధ్య । దిశః । అభీతి । అయం రాజా । అభూత్ । సుశ్లోకా (౮)ం ఇతిసు.శ్లోకా (౮)ం సుమంగలా [౮]ం ఇతిసు మంగలా [౮]ం సత్యరాజా [౮]ం నితిసత్య.రాజా [౮]ః

అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా । అగ్నయే। గృహపతయఇతి గృహ.పతయే । స్వాహా ॥

క్రమం.

బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాసి । అసి మిత్రః । మిత్రోసి । అసిసు శేవః । సుశేవో బ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు.శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాసి । అసివ రుణః వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్యధర్మా। ఇంద్రస్య వజ్రః । వజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి.వార్త్రఘ్నః । తేనమే । మేరధ్య రద్యదిశః । దిశోభి । అభ్యయం । అయగ్ రాజా రాజాభూత్। అభూ త్సుశ్లోకా (౩)ం సుశ్లోకా (౩)ం సుమంగలా (౩]ం॥ సుశ్లోకా [౩]ం ఇతి సు.శ్లోకా [౩]ం । సుమంగలా (౩)ం సత్యరాజా [౩)న్ । సుమం గలా [౩]ం ఇతి సు.మంగలా [౩]ం సత్యరాజా [౩] నితిసిత్యరాజా (౩)న్ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా । స్వాహోర్జః । ఊర్జోనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయే । అగ్నయేగృహపతయే । గృహపత యేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ.పతయే । స్వాహేతిస్వాహా ॥

జటా.

బ్రహ్మన్త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజన్రాజన్త్వం త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి

బ్రిహ్మోబ్రహ్మాసి । అసిమిత్రో మిత్రోస్యసి మిత్రః । మిత్రోస్యమిత్రోః
మిత్రోఽసి । అసిస్సు శేవస్సు శేవోస్యసిస్సుశేవః । సుశేవో బ్రహ్మన్బ్ర
హ్మన్సుశేవస్సు శేవో బ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి సు. శేవః । బ్రిహ్మన్త్వాం
త్వాం బ్రిహ్మన్బ్రిహ్మన్త్వాం । త్వాగ్ం రాజనా్రిజ స్త్వాంత్వాగ్ం రాజన్ ।
రాజన్బ్రిహ్మాబ్రిహ్మారాజ న్రాజన్బ్రహ్మా । బ్రిహ్మాస్యసి । బ్రిహ్మాబ్రిహ్మాసి ।
అసివరుణోవరుణోస్యసివరుణః । వరుణోస్యసివరుణోవరుణోసి । అసి
సత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రిస్యేంద్రస్యసత్య
ధర్మా సత్యధర్మేంద్రిస్య । సత్యధర్మేతి సత్య.ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రో
వజ్రః ఇంద్రిస్యేంద్ర స్యవజ్రః। వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి । అసివార్త్రి
ఘ్నోవార్త్రిఘ్నో స్యసివార్త్రిఘ్నః । వార్త్రిఘ్నస్తేన తే నవా
ర్త్రిఘ్నో వార్త్రిఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రఘ్నః । తేన
మె మైతేనతేనమె । మెరధ్యరధ్యామె మెరధ్య । రధ్యదిశోదిశోరధ్య
రధ్యదిశః । దిశోభ్యభి దిశోదిశోభి । అభ్యయమయమభ్యా ॥ ౨ ॥
అభ్యయం । అయగ్ంరాజా రాజాయమయగ్ంరాజా । రాజాభూద
భూ ద్రాజారాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా [౪]ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం । సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సు
మంగలా [౪]ం సుశ్లోకా [౪]ం సుశ్లోకా [౪]ం సుమంగలా [౪]ం
సుశ్లోకా [౪]ం ఇతి సు.శ్లోకా! [౪]ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరాజా
[౪] త్సత్యరాజా [౪] త్సుమంగలా [౪ం] సుమంగలా[౪]ంసత్యరా

జాన్ । సుమంగ్గలా (ర)ం ఇతి సు.మంగ్గలా [ర]ం । సత్యరాజానితి సత్య.రాజాన్ । అపాంనప్త్రేనప్త్రేప మపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా స్వాహా నప్త్రే నప్త్రే స్వాహా । స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహాస్వా హోర్జః । ఊర్జోనప్త్రేనప్త్రే ఊర్జ ఊర్జోనప్త్రే । నప్త్రే స్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయెగ్నయె స్వాహా స్వాహాగ్నయె । అగ్నయె గృహపతయె గృహపతయెగ్నయెగ్నయె గృహపతయె । గృహపతయెస్వాహాస్వాహా గృహపతయె గృహప తయెస్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ.పతయె। స్వాహేతి స్వాహా॥

[ఘన.] బ్రహ్మన్త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజన్రాజ న్త్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వంగ్ంరాజన్ । త్వగ్ం రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్ రాజన్బ్రహ్మన్బ్రహ్మ రాజన్త్వంత్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ । రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మరాజ న్రాజన్బ్రహ్మ స్యసిబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాసి । బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి మిత్రో మిత్రోసి బ్రహ్మబ్రహ్మాసి మిత్రః। అసిమిత్రోమిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోస్యసి మిత్రోసి। మిత్రోస్యసిమిత్రోమిత్రోసి సుశేవస్సు శేవోసి మిత్రో మిత్రోసి సుశేవః । అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసి సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్సు శేవోస్యసిసు శేవోబ్రహ్మన్ । సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్సు శేవస్సు శేవో బ్రహ్మన్త్వంత్వం బ్రహ్మన్త్సు శేవస్సు శేవో బ్రహ్మన్త్వం సుశేవ ఇతిసు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వంత్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజ

న్రాజన్త్వం బ్రహ్మన్నభిష్ఠాస్త్వగ్ంరాజన్ । త్వగ్ంరాజన్రాజన్త్వం
త్వగ్ంరాజన్బ్రహ్మన్నభిష్ఠా అభిష్ఠారాజన్త్వంత్వగ్ం రాజన్నభిష్ఠా । రాజన్బ్ర
హ్మన్బ్రహ్మన్రాజ న్రాజన్నభిష్ఠాస్యసి బ్రహ్మన్రాజన్రాజన్బ్రహ్మన్నసి ।
భిష్ఠాస్యసి బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్నసివరుణో వరుణోసి బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్నసివరుణః ।
అసివరుణో వరుణోస్యసి వరుణోస్యసి వరుణోస్యసివరుణోసి । వరు
ణోస్యసి వరుణో వరుణోసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాసివరుణోవరుణోసి
సత్యధర్మా । అసిసత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్య
సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేంద్రస్య।సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్యసత్యధర్మా
సత్యధర్మేంద్రస్య వజ్రోవజ్రఇంద్రస్య సత్యధర్మాసత్య ధర్మేంద్రస్యవ
జ్రః। సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా। ఇంద్రస్యవజ్రోవజ్ర ఇంద్రస్యేంద్రస్య
వజ్రోస్యసి వజ్రఇంద్రస్యేంద్రస్య వజ్రోసి । వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి
వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోసి వజ్రోవజ్రోసివార్త్రఘ్నః । అసివా
ర్త్రఘ్నోవార్త్రఘ్నో స్యసివార్త్రఘ్నస్తేనతేన వార్త్రఘ్నోస్యసి
వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న
స్తేన మేమే తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నస్తేనమే । వార్త్రఘ ఇతి
వార్త్రఘ్నః । తేనమేమే తేన తేనమేరధ్యరధ్యమే తేన తేనమేరధ్య
మేరధ్యరధ్యమేమేరధ్యదిశోదిశోరధ్య మె మేరధ్యదిశః।రధ్యదిశోదిశో
రధ్యరధ్యదిశోభ్యభిదిశో రధ్యరధ్యదిశోభి। దిశోభ్యభిదిశోదిశోభ్యయ
మయమభి దిశోదిశోభ్యయం। అభ్యయమయమభ్యా 3 అభ్యయగ్

రాజా రాజాయన్నుభ్యా 3 అభ్యయగ్ంరాజా । అయగ్ం రాజారాజా
యమ్మయగ్ం రాజాభూదభూద్రాజాయమ్మయగ్ంరాజాభూత్ । రాజా
భూదభూద్రాజా రాజాభూత్సుశ్లోకా (౮)ం సుశ్లోకా [౮]ం అభూద్రా
జా రాజాభూత్సుశ్లోకా [౮]ం । అభూత్సుశ్లోకా [౮]ం సుశ్లోకా (౮)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా [౮]ం సుమంగలా [౮]ం సుమంగలా [౮]ం
సుశ్లోకా (౮)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (౮]ం సుమంగలా [౮]ం సు
శ్లోకా (౮)ం సుమంగలా [౮]ం సుమంగలా (౮)ం సుశ్లోకా[౮]ం సు
శ్లోకా[౮]ంసుమంగలా[౮]ం సత్యరాజా(౮) న్సత్యరాజా[౮]న్సుమం
గలా (౮)ం సుశ్లోకా [౮]ం సుశ్లోకా (౮)ం సుమంగలా(౮)ం సత్య
రాజా॥సుశ్లోకా (౮)ం ఇతి-సుశ్లోకా (౮)। సుమంగలా (౮] సత్య
రాజా (౮) న్సత్యరాజా (౮)న్సుమంగలా (౮,ం సుమంగలా (౮)ం
సత్యరాజా॥ సుమంగలా (౮)ం ఇతిసు-మంగలా (౮)ం । సత్యరాజా
(3) నితిసత్యరాజా॥ । అపాంనప్త్రే నప్త్రే పామపాంనప్త్రేస్వాహా
స్వాహానప్త్రే పామపాంనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహానప్త్రే
నప్త్రేస్వాహోర్జఊర్జ స్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహోర్జః । స్వా
హోర్జఊర్జ స్స్వాహాస్వాహోర్జో నప్త్రేనప్త్రే ఊర్జస్వాహా
స్వాహోర్జోనప్త్రే । ఊర్జోనప్త్రే నప్త్రేఊర్జఊర్జోనప్త్రే స్వా
హాసాహానప్త్రే ఊర్జఊర్జోనప్త్రేస్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహా
నప్త్రేనప్త్రేస్వాహా గ్నయేగ్నయే స్వాహానప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయే।
స్వాహాగ్నయె గ్నయెస్వాహాసాహాగ్నయె గృహపతయెగృహపతయే

గ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే । అగ్నయేగృహపతయే
గృహపతయేగ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయే
గ్నయేగ్నయే గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయే స్వాహాస్వాహా
గృహపతయేగృహపతయేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే
స్వాహేతిస్వాహా॥

[దీనికి పది.] ఓదనముద్బ్రువతే । పరమేష్ఠివా ఏషః । యదోదనః। పరమామేవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతిః। సుశ్లోకా (౮]౦ సుమంగలా [౮౦] సత్యరాజా (౩) నిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే శౌనశ్శేపమాఖ్యాపయతే । వరుణపాశాదేవైనంముంచతి । పరశ్శతంభవతి । శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥

౧౮ (సగ్ంహిత) సృజతుజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నిస్త్వామాత్రియా జగత్యా వర్తన్యాగ్రీయణస్యపీర్యేణ దేవస్త్వాసవితోత్సృజతు జీవాతవేజీవనస్యాయాఇమమగ్న ఆయుషేవర్చసేకృధిప్రియగ్ం రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతేవాస్మా అదితేశర్మయచ్ఛవిశ్వేదేవాజరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్త్సవనస్పతి భిరాయుష్మాన్తేనత్వా యుషాయుష్మంతంకరోమిసోమ ఆయుష్మాన్త్సఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతస్తేఽమృతేనపితర ఆయుష్మంతస్తే స్వధయాయుష్మంతస్తేనత్వాయుషాయుష్మంతంకరోమి ॥

(పదము) సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । అగ్నిః । త్వా మాత్రియా । జగత్యై। వర్తన్యా । ఆగ్రియణస్య । వీర్యేణ। దేవః। త్వా । సవితా ఉదితి । సృజతు । జీవాతవే జీవనస్యాయై । ఇమం అగ్నె । ఆయుషే। వర్చసే । కృధి ప్రియం । రేతః వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై । అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే దేవాః । జరదష్టిరితిజరత్-అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్। సః । వనస్పతిభిరితివనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః ఓషధీభిరిత్యోషధి-భిః । యజ్ఞ । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః । బ్రహ్మ। ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః । ఆయుష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధ యేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి ॥

(క్రమము.) సృజతుజీవాతవే । జీవాతవేజీవనస్యాయై । జీవనస్యాయాఅగ్నిః । అగ్నిస్త్వా । త్వామాత్రియా । మాత్రియాజగత్యై । జగత్యైవర్తన్యా । వర్తన్యాగ్రియణస్య ఆగ్రియణస్య వీర్యేణ । వీర్యేణదేవః । దేవస్త్వా త్వాసవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు । సృజతుజీవాతవె । జీవాతవెజీవనస్యాయై ॥ జీవనస్యాయాఇమం । ఇమమగ్నె । అగ్నఆయుషే। ఆయుషైవర్చసే । వర్చసేకృధి । కృధి ప్రియం । ప్రియగ్ంరేతః । రేతోవరుణ వరుణసోమ। సోమరాజన్ ॥

రాజన్నితి రాజన్। మా తేవ। ఇవా స్మై। అస్మా అదితే। అదితే శర్మ శర్మయచ్ఛ। యచ్ఛవిశ్వే। విశ్వేదేవాః। దేవా జరదష్టిః। జరదష్టి ర్యథా। జరదష్టిరితి-జరత్-అష్టిః। యథాసత్। అసదిత్యసత్। అగ్నిరాయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్త్సః। సవనస్పతిభిః। వనస్పతిభిరాయుష్మాన్। వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః। ఆయుష్మాన్తేన। తేనత్వా। త్వాయుషా। ఆయుషా యుష్మంతం। ఆయుష్మంతంకరోమి। కరోమి సోమః। సోమఆయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్త్సః। సఓషధీభిః। ఓషధీభిర్యజ్ఞః ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః। యజ్ఞఆయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్త్సః। సదక్షిణాభిః। దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ। బ్రహ్మాయుష్మత్। ఆయుష్మత్తత్ తద్బ్రాహ్మణైః। బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్। ఆయుష్మద్దేవాః। దేవా ఆయుష్మంతః। ఆయుష్మంతస్తే। తేమృతేన। అమృతేనపితరః। పితర ఆయుష్మంతః। ఆయుష్మన్తస్తే। తేస్వధయా। స్వధయాయుష్మంతః। స్వధయేతిస్వ-ధయా। ఆయుష్మంతస్తేన। తేనత్వా। త్వాయుషా ఆయుషాయుష్మంతం। అయుష్మంతంకరోమి కరోమీతి కరోమి॥

(జటా.) సృజతుజీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతుజీవాతవే జీవాతవె జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాత వెజీవాతవె జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నె జీవనస్యాయైజీవనస్యాయాఅగ్నెః। అగ్నె స్త్వాత్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా। త్వామాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రయా। మాత్రయాజగత్యైజగత్యైమాత్రయా మాత్రయాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యావర్తన్యాజగత్యై జగత్యైవర్తన్యా। వర్తన్యాగ్రయ

ణస్యాగ్రియణస్య వర్తన్యా వర్తన్యాగ్రియణస్య । ఆగ్రియణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ ॥ వీర్యేణ దేవో దేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవః । దేవస్త్వా త్వా దేవో దేవస్త్వా । త్వా సవితా సవి
తా త్వా త్వా సవితా । సవితోదుత్సవితా సవితోత్ । ఉత్సృజతు సృజ
తూదుత్సృజతు । సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతు సృజతు జీవాతవే
జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమం । ఇమమ
గ్నేఽగ్న ఇమమిమమగ్నే । అగ్న ఆయుష ఆయుషేఽగ్నేఽగ్న ఆయుషే ।
ఆయుషే వర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసే । వర్చసే కృధి కృధి వర్చ
సే వర్చసే కృధి । కృధి ప్రియం ప్రియం కృధి కృధి ప్రియం । ప్రియగ్ం రేతో
రేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతః । రేతో వరుణ వరుణ రేతో రేతో వరుణ
వరుణ సోమ సోమ వరుణ వరుణ సోమ । సోమ రాజన్రాజన్త్సోమ సోమ
రాజన్ । రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవేవ మాతా మాతేవ । ఇవాస్మా
అస్మా ఇవేవాస్మై । అస్మా అదితేఽదితేఽస్మా అస్మా అదితే । అదితే శర్మ
శర్మాదితేఽదితే శర్మ । శర్మ యచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ । యచ్ఛ
విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే । విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దే
వాః । దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిః । జరదష్టిర్యథా య
థా జరదష్టిర్జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథాసదస
ద్యథా యథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని రాయుష్మానా యుష్మా

నగ్ని రగ్ని రాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః।
సవనస్పతి భిర్వ నస్పతి భిస్సనవనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయుష్మానా
యుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతి భిరాయుష్మాన్। వనస్పతిభిరితి వనస్పతి
భిః। ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తేన। తేనత్వాత్వా తేన
తేనత్వా । త్వాయుషాయుషాత్వాత్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంత
మాయుష్మంత మాయుషాయుషాయుష్మన్తం । ఆయుష్మంతం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మంత మాయుష్మంతంకరోమి । కరోమిసోమస్సోమః
కరోమికరోమిసోమః । సోమఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సోమస్సోమఆయు
ష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః। సఓషధీభిరోషధీభి
స్ససఓషధీభిః । ఓషధీభిర్యజ్ఞోయజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి
త్యోషధీభిః। యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞోయజ్ఞ ఆయుష్మాన్
ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః । సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్సస
దక్షిణాభిః । దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభిర్దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మ
బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మబ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయు
ష్మదాయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైః
బ్రాహ్మణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్
ఆయుష్మద్దేవాదేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మంత
ఆయుష్మంతో దేవాదేవాఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత
ఆయుష్మంతస్తే। తేమృతేనామృతేన తేతే మృతేన। అమృతేనపితరః।

పితర్హోమ్యతేనామ్య తేన పితరః పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితర పితర ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తే । తేస్వధయాస్వధయా తే తేస్వధయా । స్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్స్వధయా స్వధయాయుష్మంతః । స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంతఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వాత్వా తేన తేనత్వా । త్వాయుషాయుషాత్వాత్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయుషా యుష్మంతం । ఆయుష్మంతం కరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మాయుష్మంతం కరోమి । కరోమీతి కరోమి ॥

[ఘన.] సృజతుజీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతుజీవాత వెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె జీవనస్యాయై । జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవాతవె జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నెర్జీవనస్యాయై జీవాత వెజీవాతవె జీవనస్యాయా అగ్నెః । జీవనస్యాయా అగ్నెరగ్నె ర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నెస్త్వాత్వాగ్నె ర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నెస్త్వా । అగ్నెస్త్వాత్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా మాత్రియా మాత్రియా త్వాగ్నెరగ్నెస్త్వా మాత్రియా । త్వామాత్రియా మాత్రియా త్వాత్వామాత్రియా జగత్యైజగత్యైమాత్రియాత్వాత్వామాత్రయా జగత్యై । మాత్రయాజగత్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రయా జగత్యై వర్తన్యై వర్తన్యై జగత్యై మాత్రియా మాత్రియాజగత్యైవర్తన్యై । జగ

త్త్యైవర్తన్యా వర్తన్యాజగత్త్యై జగత్త్యై వర్తన్యా ఆగ్రయణస్యాగ్ర
యణస్య వర్తన్యాజగత్త్యై జగత్త్యైవర్తన్యాగ్రయణస్య । వర్తన్యా
గ్రయణస్యా ఆగ్రయణస్యవర్తన్యా వర్తన్యాగ్రయణస్యవీర్యేణ వీర్యే
ణాగ్రయణస్య వర్తన్యావర్తన్యా గ్రయణస్యవీర్యేణ । ఆగ్రయణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయః ణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణదేవో దేవో వీర్యే
ణా గ్రయణస్యా గ్రయణస్య వీర్యేణదేవః । వీర్యేణ దేవో దేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవ స్త్వాత్వా దేవో వీర్యేణవీర్యేణ దేవస్త్వా । దేవ
స్త్వాత్వా దేవోదేవస్త్వా సవితా సవితాత్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా.
త్వాసవితాసవితా త్వా త్వాసవితో దుత్సవితా త్వా త్వాసవితోత్ ।
సవితో దుత్సవితాసవితోత్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితో త్సృజ
తు । ఉత్సృజతుసృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతూ
దుత్సృజతు జీవాతవె । సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతు సృజతు
జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాతవె
జీవనస్యాయై । జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవా
తవె జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే
జీవనస్యాయా ఇమమ్ । జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయా ఇ మమగ్నెగ్న ఇమంజీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమ
మగ్నె। ఇమమగ్నెగ్న ఇమ మిమమగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్న ఇమ
మిమమగ్న ఆయుషే । అగ్నఆయుష ఆయుషెగ్నెగ్న ఆయుషె

వర్చసేవర్చస ఆయుషేగ్నేగ్న ఆయుషేవర్చసే । ఆయుషే వర్చసే
వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసేకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే
వర్చసేకృధి । వర్చసేకృధి కృధివర్చసేవర్చసేకృధి ప్రియంప్రియం
కృధివర్చసే వర్చసేకృధిప్రియం । కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రి
యగ్ంరేతోరేతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ంరేతః । ప్రియగ్ంరేతో
రేతఃప్రియంప్రియగ్ంరేతో వరుణవరుణరేతః ప్రియంప్రియగ్ంరేతో
వరుణ । రేతోవరుణ వరుణ రేతో రేతోవరుణ సోమసోమ వరుణ
రేతో రేతో వరుణ సోమ । వరుణ సోమసోమవరుణవరుసోమరాజ
న్రాజన్థ్సోమవరుణవరుణసోమరాజన్ । సోమరాజనాజన్థ్సోమ సోమ
రాజన్ । రాజన్నితిరాజన్ । మాతేవేనమాతామాతేవాస్మాఅస్మా
ఇవమాతా మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మా అదితేది
తేస్మా ఇవేవాస్మాఅదితే । అస్మాఅదితేదితేస్మాఅస్మాఅదితే శర్మ
శర్మాదితేస్మా అస్మాఅదితేశర్మ । అదితేశర్మశర్మా దితేదితే శర్మ
యచ్ఛయచ్ఛ శర్మాదితేదితే శర్మయచ్ఛ । శర్మయచ్ఛయచ్ఛ శర్మ
శర్మయచ్ఛవిశ్వే విశ్వేయచ్ఛ శర్మశర్మ యచ్ఛవిశ్వే । యచ్ఛవిశ్వే
విశ్వేయచ్ఛయచ్ఛవిశ్వేదేవా దేవావిశ్వే యచ్ఛయచ్ఛ విశ్వేదేవాః
విశ్వేదేవాదేవావిశ్వే విశ్వేదేవాజరదష్టిర్జర దష్టిరేవావిశ్వే విశ్వేదేవా
జరదష్టిః । దేవాజరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టి ర్యథాయథా
జరదష్టిర్దేవాదేవా జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిర్యథాయథాజర దష్టిర్జర
దష్టిర్యథా సదసద్యథా జరదష్టిర్జర దష్టిర్యథాసత్ । జరదష్టి రితిజర

రత్-అప్తిః । యథాసదసద్య థాయథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని
రాయుష్మాన్నాయుష్మానగ్నిరగ్ని రాయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానగ్నిరగ్ని
రాయుష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిర్వ
నస్పతిభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స వనస్పతిభిః । సవనస్పతి భిర్వనస్పతి
భిస్సవనస్పతి భిరాయుష్మాన్నాయుష్మాన్ వనస్పతిభిస్సవనస్పతిభి రా
యుష్మాన్ । వనస్పతిభిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభీర్వనస్పతిభిరా
యుష్మాన్తేనతేనాయుష్మాన్ వనస్పతి భిర్వనస్పతి భిరాయుష్మాన్తేన ।
వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేనతేనాయుష్మానాయుష్మాన్తే
నత్వాత్వాతేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేనత్వా । తేనత్వాయ్వా తేన
తేనత్వాయుషాయు షాత్వాతేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయు
షాత్వాత్వాయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్వాత్వా
యుషాయుష్మంతం । అయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషా
యుషాయుష్మంతం । కరోమికరోమ్యా యుష్మంత మాయుషాయుషా
యుష్మంతంకరోమి । ఆయుష్మంతకరోమి కరోమ్యా యుష్మంతమా
యుష్మంతంకసోమిసోమః సోమః కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంత
కరోమిసోమః । కరోమిసోమ । సోమఃకరోమి కరోమిసోమఆయుష్మా
నాయుష్మాంథ్సోమః కరోమి కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్ । సోమ
ఆయుష్మానాయుష్మాన్ థ్సోమసోమ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్థ్సో
మసోమఆయుష్మాన్థ్స । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్నాయు ష్మాన్థ్సఓష
ధీభిరోషధీభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సఓషధీభిః । సఓషధీభిరో[illegible]

స్సఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞ ఓషధీభిస్స స ఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిర్యజ్ఞో
యజ్ఞ ఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞ ఓషధీభిరోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ । ఓషధీభిరిత్యోషధీభిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానా
యుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయు
ష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిర్దక్షి
ణాభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిః । స దక్షిణాభిర్దక్షిణాభి స్స స
దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభిస్స స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । దక్షిణాభి
ర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభి ర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మదా యుష్మద్బ్రహ్మ
దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్ । బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ
బ్రహ్మాయుష్మత్తత్తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్తత్ । ఆయు
ష్మత్తత్తదాయుష్మదా యుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణైస్త దాయు
ష్మదాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైః । తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రా
హ్మణై రాయుష్మదాయుష్మ ద్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణై రాయు
ష్మత్ । బ్రాహ్మణై రాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రా
యుష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మద్దేవాః ।
ఆయుష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తో
దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తః । దేవా ఆయుష్మన్త ఆయు
ష్మన్తో దేవా దేవా ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్తో దేవా దేవా ఆయు
ష్మన్తస్తే । ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తస్తేమృతేనామృతే
నత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తస్తే మృతేన । తేమృతేనామృతేన తే తేమృ

తేనపితరః పితరో మృతేన తే తేమృతేన పితరః॥ అమృతేనపితరః పితరో మృతేనా మృతేనపితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరో మృతేనా మృతేనపితర ఆయుష్మంతః । పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితర పితర ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంతః పితరః పితరఆయుష్మంతస్తే। ఆయుష్మంతస్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేస్వధయాస్వధయాత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంస్తేస్వధయా। తేస్వధయాస్వధయాతే తేస్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయా తేతేస్వధయాయుష్మంతః। స్వధయాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్వధయాస్వధయా యుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంత స్వధయా స్వధయాయుష్మంతస్తేన ! స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తేనత్వాత్వా తేనాయుష్మంత ఆయుష్మంతస్తేనత్వా । తేనత్వాత్వా తేన తేనత్వాయుషా యుషాత్వా తేన తేనత్వాయుషా। త్వాయుషాయుషాత్వా త్వాయుషా యుష్మంతమా యుష్మంతమాయుషా త్వాత్వాయుషాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయుషా యుష్మంతం కరోమికరోమ్యాయుష్మంతమాయుషాయుషాయుష్మంతం కరోమి । ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంతమాయుష్మంతం కరోమి । కరోమీతికరోమి ॥

(దీనికి పది.) అగ్నేస్త్వామాత్రేత్యాహోత్రానమేవాస్మై తేనదధాత్యృత్విజః పర్యాహుర్యావంతపవర్త్విజస్తేవనం భిషజ్యంతి బ్రహ్మణోహస్త మన్వారభ్య పర్యాహు రేకధైవయజమాన ఆయుర్ద

ధతియద్దైవతస్యతద్ధిరణ్యాద్ఘృతం నిష్పిబత్యాయుర్వైఘృతమమృతగ్ం హిరణ్యమమృతాద్దైవాయుర్నిష్పిబతి శతమానంభవతి శతాయు పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియె ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౯. (సంహిత.) మారుతమసిమరుతా మోజోఽపాన్ధారాంభి న్ధిరమయతమరుతః శ్యేనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ంసు వృక్తిమ్ ॥

(పదము) మారుతమ్ । అసి । మరుతాం ॥ ఓజః । అపాం । ధారాం । భిన్ధి । రమయత । మరుత । శ్యేనం । ఆయినం । మనో జవస మితిమనః-జవస । వృషణం । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(క్రమం) మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుతామోజః । ఓజోపాం । అపాంధారాం । ధారాంభిన్ధి । భిన్ధిరమయత । రమ యత మరుతః । మరుతశ్శ్యేనం । శ్యేనమాయినం । ఆయినమనోజ వసం । మనో జవసన్వృషణం । మనోజవసమితిమనః-జవసం । వృష ణగ్ంసువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(జటా.) మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి । అసిమరు తాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మ రుతామోజః । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం । అపాంధారాం ధారా మపామపాంధారాం । ధారాంభిన్ధిభిన్ధి ధారాంధారాంభిన్ధి । భిన్ధి రమయతరమయతభిన్ధిభిన్ధిరమయత । రమయతమరుతో మరుతో రమయతరమయతమరుతః । మరుతశ్శ్యేనగ్ శ్యేనం మరుతో మరుత

శ్యైనం । శ్యైనమ్మాయినమ్మాయినగ్గ్ శ్యైనగ్గ్ శ్యై నమ్మాయినం । అయి
స్తం మనోజవస్తంమనోజవ సమ్మాయినమ్మాయిన్తం మనోజవసం । మనో
జవస్తం వృషణంవృషణం మనోజవస్తంమనో జవస్తంవృషణం । మనో
జవస్తమితిమనః-జవస్తం । వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం
వృషణగ్ సువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(ఘన.) మారుత మస్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం
మరుతామసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం । అసిమరుతాం మరు
తామస్యసిమరుతామోజఓజో మరుతా మస్యసి మరుతామోజః ।
మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజో పామపామోజోమరు
తాం మరుతామోజోపాం । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాంధారాం
ధారామపామోజ ఓజోపాంధారాం । అపాంధారాంధారామ పామ
పాంధారాంభింధి భింధిధారామపామ పాంధారాంభింధి । ధారాం
భింధి భింధిధారాంధారాం భింధిర్రమయతర్ర మయతభింధిధారాం
ధారాం భింధిర్రమయత । భింధీర్రమయతర్రమయత భింధిభింధిర్రమయత
మరుతో మరుతోర్రమయతభింధి భింధిర్రమయతమరుతః । ర్రమయత
మరుతో మరుతోర్రమయతర్రమయతమరుతశ్యై సగ్గ్ శ్యైనం మరుతో
ర్రమయత ర్రమయత మరుతశ్యైనం । మరుతశ్యైనగ్గ్ శ్యైనం మరుతో
మరుతశ్యైన మ్మాయిన మ్మాయినగ్గ్ శ్యైనం మరుతో మరుతశ్యై నమ్మా
యినం । శ్యైనమ్మాయిన మ్మాయినగ్గ్ శ్యై నగ్గ్ శ్యైనమ్మాయి న్తంమనో
జవస్తం మనోజవసమ్మాయినగ్ శ్యైనగ్గ్ శ్యై నమ్మాయిన్తం మనోజవసం ।

ఆయిన్తం మనోజవస్తం మనోజవసమాయిన మాయిన్తంమనోజవస్త
వృషణ్ణంవృషణ్ణం మనోవజసమ్మాయి నమ్మాయిన్తం మనోజవస్తం వృ
షణం। మనోవజస్తం వృషణ్ణం వృషణ్ణం మనోజవస్తం మనోజవస్తం
వృషణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణ్ణం మనోజవస్తం మనోజ
వస్తం వృషమగ్ం సువృక్తిమ్। మనోజవ సమితిమనః-జవస్తం। వృష
ణగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణ్ణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్।
సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(పది.) ప్రజాపతిః ప్రణేతా। బృహస్పతిః పురఏతా। యమః
పంథాః। చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా। అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః।
అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయద దాతుస్స్వాహా। సోమోరా
జారాజపతిః। రాజ్య మస్మిన్ యజ్ఞెయజమానాయద దాతుస్స్వాహా।
వరుణస్సమ్రాట్థ్సమ్రాట్పతిః। సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞెయజమా
నా యదదాతుస్స్వాహా॥

౨౦ (సగ్ంహిత.) నవోనవోభవతి జాయమానోహ్నాం కేతురు
షసామేత్యగ్రె। భాగందేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్ర చన్ద్రమాస్తిరతి।
దీర్ఘమాయుః॥

(పదము.) నవోనవఇతినవనవః। భవతి। జాయమానః।
అహ్నామ్। కేతుః। ఉషసామ్। ఏతి। అగ్రె। భాగమ్। దేవేభ్యః
ఇతి। విధాతి। ఆయన్నిత్యా-యన్। ప్రెతి। చన్ద్రమాః। తిరతి।
దీర్ఘం। ఆయుః॥

(క్రమము.) నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతినవః - నవః । భవతి జాయమానః । జాయమానోఽహ్నామ్ । అహ్నాంకేతుః కేతు రుషసామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగందేవే భ్యః । దేవేభ్యోవి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయ న్నిత్యాయన్ । ప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతి । తిరతిదీర్ఘమ్। దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(జటా.) నవోనవోభవతిభవతి నవోనవోనవో నవోభవతి । నవోనవఇతినవః-నవః ।భవతిజాయమానో జాయమానోభవతి భవతి జాయమానః । జాయమానోఽహ్నామహ్నాంజాయమానోజాయమా నోఽహ్నాం । అహ్నాంకేతుఃకేతు రహ్నామహ్నాంకేతుః । కేతురుష సాముషసాంకేతుః కేతురుషసాం । ఉషసామె త్యేత్యుష సాముష సామేతి । ఏత్యగ్రేఽగ్రఏత్యేత్యగ్రే। అగ్రఇత్యగ్రే । భాగందేవేభ్యో దేవేభ్యోభాగం భాగందేవేభ్యః । దేవేభ్యోవివి దేవేభ్యో దేవేభ్యో వి । విధాతిదధాతివివిదధాతి । దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధా త్యాయన్ । ఆయన్ప్రప్రాయన్నాయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాః । చంద్రమాస్తిరతితిరత చంద్రమా శ్చంద్రమాస్తిరతి తిరతిదీర్ఘం దీర్ఘం తిరతితిరతి దీర్ఘం । దీర్ఘమాయురా యుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయు రిత్యాయుః ।

[ఘన.] నవోనవోభవతిభవతి నవోనవోనవోనవోభవతిజాయ

మానోజాయ మానోభవతి సవోనవోనవోనవో భవతిజాయమానః ।
నవోనవఇతినవః-నవః । భవతిజాయ మానోజాయ మానోభవతి
భవతిజాయమానోహ్నా మహ్నాంజాయమానోభవతి భవతి జాయ
మానోహ్నాం । జాయమానోహ్నాం మహ్నాంజాయమానో జాయ
మానోహ్నాం కేతుః కేతురహ్నాం జాయ మానోజాయ మానో
హ్నాంకేతుః । అహ్నాంకేతుః కేతురహ్నామహ్నాం కేతురుషసాము
షసాంకేతు రహ్నామహ్నాంకేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం
కేతుః కేతురుషసామేత్యే త్యుషసాంకేతుః కేతురుషసామేతి । ఉష
సామేత్యేత్యుషసాముష సామేత్యగ్రె అగ్రఏత్యుషసా ముషసామే
త్యగ్రె । ఏత్యగ్రె అగ్రఏత్యేత్యగ్రె । అగ్రఇత్యగ్రె । భాగందేవేభ్యో
దేవేభ్యో భాగంభాగందేవేభ్యోవి విదేవేభ్యో । భాగంభాగంధేవే
భ్యోవి । దేవేభ్యోవివిదేవేభ్యోదేవేభ్యోవిదధాతి దధాతివిదేవేభ్యో
దేవేభ్యోవిదధాతి । విదధాతిదధాతివివిదధాత్యాయన్నా యన్దధాతి
వివిదధాత్యాయన్ । దధాత్యాయన్నాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర
ప్రాయన్దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్రప్రాయన్నాయన్ప్రచంద్ర
మాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నా యన్ప్రచంద్రమాః । ఆయన్నిత్యా=
యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతితిరతిచ్చం
ద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతి । చంద్రమాస్తిరతి తిరతిచ్చంద్రమా
శ్చంద్ర మాస్తిరతి దీర్ఘందీర్ఘం తిరతిచంద్ర మాశ్చంద్ర మాస్తి
రతిదీర్ఘం । తిరతిదీర్ఘ-దీర్ఘందీర్ఘం తిరతితిరతిదీర్ఘ మాయురా

యుర్దీర్ఘంతిరతి తిరతిదీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీ
ర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయు రిత్యాయుః ॥

(దీనికి పది.) నవోనవో భవతి జాయమాన ఇతి పురోనువాక్యా
భవత్యాయురేవాస్మింత యాదధాతియమాదిత్యా అగ్ంశుమా
ప్యాయయంతీతియాజ్యైవైనమేతయాప్యాయయతి॥

౨౧. (సంగ్హితం.) (క్షురుతె) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వేదయశ్చ
క్థా పుత్రస్య కేవలంక్థధారణం పితురిత్యస్కన్న మేవతద్యత్ప్ర
యాజె ష్విష్టేషుస్కన్దతి గాయత్ర్యేవ తేనగర్భం ధత్తెసాప్రజాం
పశూన్ యజమానాయ ప్రజనయతి॥

(పదము) క్షురుతె తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్
వేద । యః । చ । న । క్థా । పుత్రస్య । కేవలం । క్థా । సాధా
రణమ్ పితుః । ఇతి । అస్కన్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్రయాజె
ష్వితిప్ర-యాజెషు । ఇష్టేషు । స్కందతి । గాయత్రీ । ఏవ । తేన
గర్భం । ధత్తె । సా । ప్రజామితిప్రజామ్ । పశూన్ । యజమానాయ
ప్రేతి । జనయతి ॥

[క్రమము.) (క్షురుతెతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః ।
యశ్చ । చైవం । ఏవంవేద । వేదయః । యశ్చ । చన । నక్థా ।
క్థాపుత్రస్య । పుత్రస్యకేవలమ్ । కేవలంక్థా । క్థాసాధారణం ।
సాధారణంపితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్నమ్ । అస్కన్నమేవ । ఏవ ।
తత్ । తద్యత్ । యత్ప్రయాజెషు । ప్రయాజెష్విష్టేషు । ప్రయా

జేష్వితిప్రి-యాజేషు । ఇష్టేష్షుస్కందతి ! స్కందతిగాయత్రీ ।గాయత్ర్యేవ । ఏవతేన । తేనగర్భమ్ । గర్భంధత్తే । ధత్తేసా । సాప్రజామ్ । ప్రజాం-ప్రశూన్ । ప్రజామితిప్రి-జాం । ప్రశూన్యజమానాయ । యజమానాయప్ర । ప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(జటా.) కురుతేతస్మాత్తస్మాత్కురుతేకురుతేతస్మాత్ । తస్మాదాహురాహుస్తస్మాత్తస్మాదాహుః । ఆహుర్యఆహురాహుర్యః। యశ్చచయోయశ్చ । చైవమేనంచచైవం । ఏవంవేదవేదైవమేవంవేద। ద్వయో యోవేదవేదయః । యశ్చచయోయశ్చ । చనసచచన । నకథాకథానకథా । కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథా కథాపుత్రస్య । పుత్రస్య కేవలంకేవలం పుత్రస్యపుత్రస్యకేవలం । కేవలంకథాకథాకేవలం కేవలంకథా । కథాసాధారణగ్ంసాధారణంకథా కథాసాధారణం । సాధారణంపితుః పితుః సాధారణగ్ంసాధారణం పితుః । పితురితీతిపితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్నమస్కన్న మితీత్యస్కన్నం । అస్కన్నమేవైవాస్కన్న మస్కన్నమేవ । ఏవతత్తద్దేవైవతత్ తద్యద్యత్తత్తద్యత్ । యత్ప్రియాజేషు ప్రయాజేషు యద్యత్ప్రియాజేషు । ప్రియాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయాజేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రియాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేష్షుస్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేష్షు స్కందతి । స్కందతి గాయత్రీగాయత్రీ స్కందతిస్కందతి గాయత్రీ । గాయత్ర్యేవైవగాయత్రీగాయత్ర్యేవ । ఏవతేనతేనైవైవతేన । తేనగర్భంగర్భం తేనతేనగర్భం। గర్భంధత్తేధత్తేగర్భంగర్భంధత్తే। ధత్తే

సాసాధత్తే ధత్తేసా । సాప్రజాంప్రజాగ్ం సాసాప్రజాం । ప్రజామ్
పశూన్ పశూన్ప్రజాంప్రజాం పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూన్
యజమానాయ యజమానా యపశూన్ పశూన్ యజమానాయ ।
యజమానాయ ప్ర ప్రయజమానాయయజమానాయప్ర । ప్రజనయతి
జనయతిప్ర ప్రజనయతి । జనయతీతి జనయతి ॥

(ఘన.) కురుతే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహు
రాహు స్తస్మాత్కురుతే కురుతేతస్మాదాహుః । తస్మాదాహురాహు
స్తస్మాత్తస్మాదాహుర్యోయ ఆహుస్తస్మాత్తస్మా దాహుర్యః । ఆ
హుర్యోయ ఆహురాహుర్యశ్చచయ ఆహురాహుర్యశ్చ । యశ్చ
చయో యశ్చైవమే వంచయోయశ్చైవం । చైవమేవంచ చైవంవేద
వేదైవంచ చైవంవేద । ఏవంవేద వేదైవమేవం వేదయోయో వేదై
వమేవం వేదయః । వేదయోయో వేద వేదయశ్చచ యోవేద
వేదయశ్చ । యశ్చచయో యశ్చననచయో యశ్చన । చననచచన
కథాకథానచచనకథా । నకథా కథాననకథా పుత్రస్యపుత్రస్య కథా
ననకథా పుత్రస్య । కథాపుత్రస్య పుత్రస్యకథాకథా పుత్రస్యకేవలం
కేవలంపుత్రస్య కథాకథాపుత్రస్య కేవలం । పుత్రస్య కేవలం కేవలం
పుత్రస్యపుత్రస్య కేవలం కథాకథా కేవలంపుత్రస్య పుత్రస్య కేవలం
కథా । కేవలంకథా[illegible]థా కేవలంకేవలం కథాసాధారణగ్ంసాధారణం
కథాకేవలం కేవలంకథా సాధారణం । కథాసాధారణగ్ం సాధారణం
కథాకథా సాధారణం పితుఃపితుః సాధారణం కథాకథాసాధారణం

ప్రితుః । సాధారణంపితుః పితుస్సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితీతిపితు
స్సాధారణగ్ం సాధారణంపితురితి । పితురితీతి పితుః పితురిత్యస్కన్న
మస్కన్న మితి పితుఃపితు రిత్యస్కన్నమ్ । ఇత్యస్కన్న మస్కన్న।
మితీత్యస్కన్న మేవైవస్కన్న మితీత్యస్కన్న మేవ ।అస్కన్న మేవై
వాస్కన్న మస్కన్న మేవతత్త దేవాస్కన్న మస్కన్న మేవతత్
ఏవతత్తద్దేవైవతత్ప్రియాజేషు ప్రియాజేషు తద్దేవైవతత్ప్రయాజేషు
తత్ప్రియాజేషు ప్రియాజేషు తత్తత్ప్రియాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రియా
జేషుతత్తత్ప్రియాజేష్విష్టేషు । ప్రిజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రియా
జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతిస్కందతీష్టేషు ప్రియాజేషు ప్రి
యాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రియాజేష్వితి ప్రయాజేషు, ఇష్టేషు
స్కందతి స్కందతీష్టే ష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీగాయత్రీ స్కం
దతీష్టే ష్విష్టేషు స్కందతిగాయత్రీ । స్కందతిగాయత్రీ గాయత్రీ
స్కందతి స్కందతిగాయత్ర్యేవైవగాయత్రీస్కందతి స్కందతిగాయ
త్ర్యేవ । గాయత్ర్యేవైవగాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన తేనైవగాయత్రీ
గాయత్ర్యేవ తేన ఏవ తేన తేనైవైవ తేనగర్భంగర్భం తేనైవైవ
తేనగర్భం । తేనగర్భంగర్భంతేన తేనగర్భంధత్తేధత్తేగర్భంతేన
తేన గర్భంధత్తే ।గర్భంధత్తేధత్తేగర్భం గర్భంధత్తేసాసా । ధత్తే
గర్భంగర్భంగర్భంధత్తేసా । ధత్తేసాసాధత్తేధత్తేసాప్రజాంప్రజాగ్ంసా
ధత్తేధత్తేసాప్రజాం । సాప్రజాం ప్రజాగ్ంసాసా ప్రజాంపశూన్
పశూన్ ప్రజాగ్ంసాసా ప్రజాంపశూన్ । ప్రజాంపశూన్ పశూన్ప్ర

జాం ప్రజాంపశూన్ యజమానాయ యజమానాయపశూన్ ప్రజాం ప్రజాంపశూన్ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్ యజమానాయ యజమానాయపశూన్ పశూన్ యజమానాయ ప్ర ప్రయజమా నాయపశూన్ పశూన్ యజమానాయ ప్ర యజమానాయప్రప్ర యజమానాయ యజమానాయ ప్రజనయతి జన యతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్రజనయతి । ప్రజనయతిజన యతి ప్రప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(పది.) ఐంద్రాగ్న ముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యోవా ఏష దేవ తాభ్యోజుహోతి । యోగ్నిహోత్ర జుహోతి । యథాఖలువై ధేనుంతీర్థే తర్పయతి । ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానాంతర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ప్రసువర్గంలోకం జానాతి । పశ్యతి పుత్రమ్ । పశ్యతిపౌత్రమ్ । ప్రప్రజయాపశుభిర్మిథునై ర్జాయతే । యస్యైవంవిదుషోగ్నిహోత్రం జుహ్వతి । యఉచైనదేవంవేద ॥

౨౨. (సంహిత.) యదాజ్యేనన ప్రయాజాఇజ్యన్తే ఆజ్యేనపత్ని సంయాజా ఋచమనూచ్యపత్ని సంయాజానా మృచాయజత్యజామి త్వాయాథో మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణోవై యజ్ఞః పఙ్క్త్యుదయనః పఞ్చప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నిసంయాజా స్సమిష్ట యజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయన్తి పఙ్క్తిమనూద్యన్తి ॥

(పదము.) యత్ । ఆజ్యేన । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే । ఆజ్యేన । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్ని-సంయాజాః । ఋచమ్ ।

అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య ।పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్ ఋచా । యజతి । అజామి-త్వా యేత్యజామి-త్వాయ । అథో ఇతి మిథునత్వాయేతి మిథున- త్వాయ ।పఙ్క్తి-ప్రాయణఇతిపఙ్క్తి-ప్రాయణః । వై । యజ్ఞః ప్రజ్యుదయన ఇతిపఙ్క్తి-ఉదయనః ! పఞ్చ ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తేచత్వారః । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఞ్చమం ! పఙ్క్తిం । ఏవ । అన్వితి । ప్రయన్తీతిప్ర-యన్తి । పఙ్క్తిం । అను । ఉదితి । యన్తి ॥

(క్రమం.) యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతిప్రయాజాః । ఇజ్యంతఆజ్యేన । ఆజ్యేన పత్నీ సంయాజాః । పత్నీసంయాజాఋచమ్ । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజా । ఋచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయా జానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచాయజతి । యజత్యజా మిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయే త్యజామి-త్వాయ అథోమిథునత్వాయ । అథో ఇత్యథో । మిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణః ।మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తి-ప్రాయణోవై । పఙ్క్తి-ప్రాయణఇతిపఙ్క్తి-ప్రాయణః వైయజ్ఞః । యజ్ఞఃపఙ్క్త్యుదయన పఙ్క్త్యుదయనఃపఞ్చ।పఙ్క్త్యుదయనఇతి పఙ్క్తి-ఉదయనః । పఞ్చ। ప్రయాజాః । ప్రయాజాఇజ్యన్తే ।ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః ఇజ్యంన్తేచత్వా

రః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః। పత్నీసంయాజాఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్ । సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః ।పఞ్చమంపఙ్క్తిమ్ । పఙ్క్తిమేవ । ఏవాను । అనుప్రియన్తి । ప్రియంతిపఙ్క్తిమ్ । ప్రయంతీతి ప్రి-యన్తి పఙ్క్తిమను । అనూత్ । ఉద్యన్తి । యతీతి యన్తి ॥

(జటా.) యదాజ్యేనాజ్యేన యన్యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రియాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రియాజాః । ప్రియాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతేప్రియాజాః ప్రియాజాఇజ్యంతే । ప్రియాజాఇతి ప్రి యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనై జ్యంతఇజ్యంత ఆజ్యేన । ఆజ్యేన పత్నీసంయ్యాజా ః పత్నీసంయ్యాజా ఆజేనాజ్యేనపత్నీసంయ్యాః । పత్నీసంయాజా ఋచమృచంపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజాఋచం పత్నీసంయాజా ఇతిపతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమ నూచ్యా నూచ్యర్చ మృచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీసంయ్యాజానాంపత్నీసంయాజానామ నూచ్యానూచ్య పత్నీసంయ్యాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయ్యాజానామితిపత్నీ-సంయాజానాం । ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజతి । యజత్యజామిత్వా యాజామిత్వాయయజతి యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో అథో అజామిత్వాయా జామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయేత్యజ్వామిత్వాయ అథోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథునత్వా

య । అథో ఇత్యథో । మిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తి
ప్రాయణో మిథునత్వాయ మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణ । మిథు
నత్వా యేతిమిథున-త్వాయ । పంక్తిఃప్రాయణో వై వై పంక్తిః ప్రా
యణఃపంక్తిప్రాయణో వై । పంక్తిప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః ।
వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః । యజ్ఞఃపంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో
యజ్ఞో యజ్ఞఃపంక్త్యుదయనః । పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయ
యనఃపంక్త్యుదయనఃపఞ్చ। పంక్త్యుదయనయితిపంక్తి-ఉదయనః। పంచ
ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే
ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజాఇజ్యంతే । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యా
జాః । ఇజ్యంతేచత్వారశ్చత్వార ఇజ్యంత ఇజ్యంతే చత్వారః । చ
త్వారఃపత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసం
యాజాః । పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయా
జాః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః। పత్నీసంయాజాఇతి పత్నీ సంయా
జాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః
పంచమం । సమిష్టయజురితిసమిష్ట-యజుః పంచమంపంక్తింపంక్తిం
పంచమంపంచమంపంక్తిం। పంక్తిమేవైవపంక్తింపంక్తిమేవ। ఏవాన్వ
న్వేవైవాను। అనుప్రయంతిప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి । ప్రయంతి
పంక్తింపంక్తింప్రయంతి ప్రయంతిపంక్తిం । ప్రయంతీతిప్ర-యంతి ।
పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమను । అనూదుదన్వనూత్ । ఉదంతి
యంత్యుదు ద్యంతి । యంతీతియంతి॥

(ఘన.) యదాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయా
జాఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ।ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా
ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యంత ఇజ్యంతే ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన
ప్రయాజా ఇజ్యంతే। ప్రయాజా ఇజ్యంతఇజ్యంతే ప్రయాజాః ప్ర
యాజ ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనై జ్యన్తె ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యంత
ఆజ్యేన । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనైజ్యంత
ఇజ్యంతఆజ్యేన పత్నీసంయాజాఃపత్నీసంయాజాఆజ్యేనైజ్యంత ఇజ్యంత
ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః । ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయా జా
ఆజ్యేనాజ్యేన పత్నీసంయాజాఋచమృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనా
జ్యేనపత్నీ సంయాజాఋచం । పత్నీసంయాజాఋచమృచంపత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజాఋచ మనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసం
యాజాః పత్నీసంయాజాఋచమనూచ్య । పత్నీసంయాజా ఇతిప
త్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య
పత్నీసంయాజానాం పత్నీసంయాజా నామనూచ్యర్చ మృచమ
నూచ్య పత్నీసంయా జానాం । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం పత్నీ
సంయాజానామనూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానామృచచాఽపత్నీ
సంయాజా నామనూచ్య నూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచా । అనూ
చ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానా మృచచాఽపత్నీ సంయాజా
నాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి యజత్యృచా పత్నీసంయా
జానాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి పత్నీసంయాజానామితి

పత్నీ-స్సంయాజానాం । ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజత్యజామి
త్వాయాజా మిత్వాయయజత్యృ చర్చాయజత్య జామిత్వాయ ।
యజత్యజామిత్వాయా జామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయా
ధ్రో అధ్రోఽజామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయధ్రో ।అ జామి
త్వాయాధ్రో అధ్రో అజామిత్వాయా జామిత్వాయాధ్రోమిథునత్వా
య మిథునత్వాయాధ్రో అజామిత్వాయాజా మిత్వాయాధ్రో మిథున
త్వాయ । అజామిత్వా యేత్యజామిత్వాయ । అధ్రోమిథునత్వాయ
మిథునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణఃపంక్తిప్రాయ
ణోమిథునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిథునత్వాయపంక్తిప్రాయణః । అధ్రో
ఇత్యధ్రో।మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణఃపంక్తి ప్రాయణోమిథునత్వా
యమిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణోవైవైపంక్తి ప్రాయణో మిథున
త్వాయమిథునత్వాయ పంక్తిప్రాయణోవై।మిథునత్వాయేతి మిథు
న-త్వాయ।పక్తిప్రాయణోవైవై పం ప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో
వైయజ్ఞోవైపంక్తి ప్రాయణఃపంక్తి ప్రాయణోవైయజ్ఞః । పంక్తి
ప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః వైయజ్ఞో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పం
క్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోవై వైయజ్ఞః పంక్త్యుద యనః ।
యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞఃపంక్త్యుదయనః
పంచపంచ పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ।పం
క్త్యుదయనః పంచపంచపంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా
జాః । ప్రయాజాః పంచంపంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయాజా

జాః । పంక్త్యుదయన ఇతిపంక్తి-ఉద్దయనః పంచప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్తే ప్రయా ప్రయాజా ఇజ్యన్తే చత్వారః । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాః శ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాంజాశ్చత్వార శ్చత్వారః పత్నీసంయాజాస్సమిష్ట యజుస్సమిష్ట యజుః పత్నీ సంయాజా శ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ంసమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసంయాంజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుః సమిష్టయజుః పంచమంపంక్తింపంక్తింపంచమగ్ం సమిష్టయస్సమిష్టయజుః పంచమంపంక్తి । సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః । పంచమం పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవాన్వన్వేవ పంక్తిం పంక్తిం మేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రియంతి ప్రియంత్యన్వేవైవాను ప్రియంతి । అనుప్రియంతి ప్రియంత్యన్వను

ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం। ప్రియంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రియంతి ప్రియంతి పంక్తిమన్వను పంక్తిం ప్రియంతి ప్రయంతి పంక్తిమను । ప్రియంతీతి ప్ర-యంతి। పంక్తిమిన్వను పంక్తిం పంక్తింమనూదుదన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూత్ । అనూదుదన్వనూద్యంతి యత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతియంతి ॥

(దీనికిపది.) ఆశాస్తేయంయజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే। విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతామ్ । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నేర్మానుషా । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనోద్యావాపృథివీఅగ్ంహసస్పాతమ్ । ఇహగతిర్వామస్యేదంచ । నమోదేవేభ్యః॥ శతమానం...తి॥

౨౩. శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఓమ్॥ నేష్టఃపత్నీ ముదానయేత్యాహాగ్నీ దేవనేష్టరిరేతో దధాతినేష్టాపత్నియా ముద్గాత్రాసజ్ఞాపయతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాంప్రజననాయాప ఉపప్రవర్తయతి రేతఏవతధ్సిఞ్చత్యూ రుణోపప్రవర్తయత్యూరుణాహిరేతస్సిచ్యతే నగ్నంకృత్యోరుముపప్రవర్తయతి యదాహినగ్న ఊరుర్భవత్యథమిథునీభవతోథ రేతస్సిచ్యతేథప్రజాః ప్రజాయనే॥

(పది.) సోమోరాజా మృతగ్ం సుతః । ఋజీషేణాజహాన్మృ
త్యుమ్ । ఋతేనసత్యమింద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమంధసః । ఇంద్ర
స్యేంద్రియమ్ । ఇదమ్పయోమృతంమధు । సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్ ।
ఛందసాహగ్ం సశ్శుచిషత్ । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । అద్భ్యః ।
క్షీరంవ్యపిబత్ ॥ ౧॥ కృఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ ।
అన్నా త్పరిస్రుతోరసమ్ । బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్ । ఋతేన సత్య
మింద్రియమ్ । రేతోమూత్రం విజహాతి । యోనిమ్ప్రవిశదింద్రియమ్ ।
గర్భోజరాయుణావృతః । ఉల్బంజహాతి జన్మనా । ఋతేన సత్యమింద్రి
యమ్ ॥ ౨॥ వేదేనరూపేవ్యకరోత్ । సతాసతీ ప్రజాపతిః । ఋతే
నసత్య మింద్రియమ్ । సోమేనసోమౌవ్యపిబత్ । సుతాసుతౌ ప్రజా
పతిః ॥ ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । దృష్ట్వారూపేవ్యాకరోత్ ।
సత్యానృతే ప్రజాపతిః । అశ్రద్ధామనృతే దధాత్ । శ్రద్ధాగ్ం
సత్యే ప్రజాపతిః । ఋతేన సత్యమింద్రియమ్ । దృష్ట్వాపరిస్రుతో
రసమ్ । శుక్రేణశుక్రంవ్యపిబత్ । పయస్సోమమ్ప్రజాపతిః । ఋతేన
సత్యమింద్రియమ్ । విపానగ్ం శుక్రమంధస । ఇంద్రస్యేంద్రియమ్ । ఇద
మ్పయోమృతం మధు॥ ౩॥

౨౮. అగ్నే గృహపతే సు గృహపతిరహంత్వయా గృహపతినాభూ
యాసంగ్ం సుగృహపతిర్మ్మాత్వఙ్గృహపతి నాభూయాశ్శతగ్ం హి
మాస్తామాశిషమాశాసే తన్తవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాసే
ముష్మైజ్యోతిష్మతీమ్॥

(పది.) అగ్నెగృహపత ఇత్యాహయథాయజు రేవైతచ్ఛతగ్ం హిమా ఇత్యాహశతంత్వా హేమన్తా న్నిన్షీయేత్తివావైత దాహ పుత్రస్య నామగృహ్ణాత్యన్నాదమేవైనఙ్కరోతి తామాశిష మాశా సైతన్తవే జ్యోతిష్మతీమి తిబ్రూయాద్యస్య పుత్రోజా తస్యాత్తేజ స్వ్యవాస్యబ్రహ్మవర్చసీ పుత్రోజాయతే తామాశిషమాశాసె ము ష్మైజ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోజాతస్యాత్తేజ ఏవాస్మి న్బ్రహ్మ వర్చసం దధాతి॥

౨౫ (మన్త్రమ్.) స్పృజత్వం జీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నెస్త్వామా త్రతూ జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితోధు జతు జీవాతవేజీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషె వర్చసె కృధిప్రి యగ్ం రేతో వరుణ సోమరాజన్ । మాతేవాస్మా అదితేశర్మ య చ్ఛవిశ్వేదేవాజరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్ని రాయుష్మాన్థ్సవనస్పతిభిరా యుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమిసోమ ఆయుష్మాన్థ్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తె స్స్వధయా యుష్మన్తస్తేన త్వాయుషా యుష్మన్తం కరోమి॥

(పది.) ఘృతం నిష్పిబత్యాయుర్వైఘృతమమృతగ్ం హిరణ్య మమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష శ్శతేన్ద్రియ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠత్యథో ఖలు యావతీస్స మా ఏష్యన్మన్యేత తావన్మానగ్గ్ స్యాత్సమృధ్యా ఇమమగ్న ఆయు

షైవర్చసే క్కృధీత్యాహాయురేవాస్మిన్ వర్చోదధాతి విశ్వేదేవాజర
దష్టిర్యథాసదిత్యాహాజరదష్టిమేవైనఙ్కరోత్యగ్ని రాయుష్మానితి హ
స్తఙ్గృహ్ణాత్యేతే వైదేవా ఆయుష్మన్తస్త ఏవాస్మిన్నాయుర్దధతి
సర్వమాయురేతి।

౨౬. ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజా
స్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాన్దేవయజ్యామా
శాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యన్ధామాశాస్తే । విశ్వ
మ్ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ ।
తదస్మైదేవారాసన్తామ్ । తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నే
ర్మానుషాః । ఇష్టఞ్చ వీతఞ్చ । ఉభేచనోద్యావాపృథివీ అగ్ంహస
స్పాతామ్ । ఇహగతిర్వామస్యేదఞ్చ । నమోదేవేభ్యః ।

ఆశాస్తేయం యజమానోసావిత్యాహానిర్దిశ్యైవైనగ్ం సువ
ర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్త ఇత్యా
హాశిషమేవై తా మాశాస్తే సజాతవనస్యామాశాస్త ఇత్యాహప్రా
ణావై సజాతాః ప్రాణానేవ । నాన్తరేతితదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యోవనతే
వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్ని ర్దేవేభ్యో వనుతేవయం మనుష్యే
భ్య ఇతివావైత దాహేహగతిర్వా మస్యేదఞ్చ నమోదేవేభ్య
ఇత్యాహ యాశ్చైవదేవతా యజతి యాశ్చనతాభ్య ఏవాభ
యీభ్యోనమస్కరోత్యాత్మనో నార్త్యై ॥

౨౭॥ అగ్నే తేజస్విన్తేజస్వీత్వందేవేషు భూయాస్తేజస్వన్తమా

మాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురుదీక్షాయైచత్వా తప సశ్చ తె జసెజుహోమి । తెజో౽విదసి తెజోమ్మా మాహాసీన్మాహన్త జోహాసిషం మామాన్తె జోహాసీ దిన్ద్రౌజస్వ్యోన్హి జస్వీత్వందెవెషు భూర్యాసోజస్వన్త మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్త మ్మనుష్యేషు కురుబ్రహ్మణశ్చత్వా క్షత్రస్యచ॥

సహాజాన్ విశ్వేభిర్దెవెభిః పృతనాజయామి జాగతె నఛన్దసా సప్తదశె నస్తోమెనవామదెవ్యేన సామ్నావషట్కారెణ వజ్రెణా పర్జానిన్ద్రేణ సయుజోవయగ్ం నాసహ్యామ పృతన్యతః । ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యప్రతి । యత్తె అగ్నె తెజస్తెనాహం తెజస్వీ భూయాసం యత్తె అగ్నె వర్చస్తె నాహంవర్చస్వీ భూయాస్గుంయత్తె అగ్నెహ రస్తెనాహగ్ం హరస్వీభూయాసమ్॥

అహస్తస్మిన్నెన్ద్రవాయవో౽గృహ్యత తస్మాదైన్ద్ర వాయవ స్యాయతనె సప్తమెహన్ఛుక్రో౽గృహ్యత ఆగ్రయణస్య వాప్రతద్దాయ తనం యత్షష్ఠమహస్తస్మి న్ఛుక్రో౽గృహ్యతె తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయత నెష్టమెహన్నాగ్రయణో౽గృహ్యతె ఛన్దాగ్ం స్యెవతద్వ్యావాహయతి ప్రవస్యసో వివాహ మాప్నోతియ ఏవంవెదాథో౽దైవతాభ్య ఏవయజ్ఞే ప్రంవిదందధాతి తస్మాద్దిద మన్యోన్యస్మై దదాతి॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౮॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభ గత్వ మస్మెపోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ

స్సుదినత్వ మహ్నామ్॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని । శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని । ద్రవిణాని ధేహి । ధేహి చిత్తిం । చిత్తిం దక్షస్య । దక్షస్య సుభగత్వం । సుభగత్వ మస్మే । సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్ । అస్మే ఇత్యస్మే । పోషం రయీణాం । రయీణా మరిష్టిం । అరిష్టిం తనూనాం । తనూనాం స్వాద్మానం । స్వాద్మానం వాచః । వాచ స్సుదినత్వం ॥ సుదినత్వ మహ్నాం । సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం । అహ్నా మి త్యహ్నాం । తత్తో నద్రేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతా స్సస్యంతే । ద్వంద్వం వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే । ప్రజాత్యై ప్రజాయతే । ప్రజయా పశుభిర్య ఏవంవేద ॥ శతమానం ... తి॥

ఇత్యృగ్వేదాశీః॥

ఆశాస్తే యం యజమానోఽసౌ । ఆయు రాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే । సజాతవనస్యా మాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశాస్తే । భూయో హవిష్కరణ మాశాస్తే । దివ్యం ధామాశాస్తే । విశ్వంప్రియమాశాస్తే ॥ యదనేన హవి షాశాస్తే । త దశ్యా తదృధ్యాత్ । తదస్మై దేవారాసంతాం । తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వన తే । వయమగ్నే ర్మానుషాః । ఇష్టం చవీతచం । ఉభేచనో ద్యావాపృథివీ అగంహసస్పాతామ్ । ఇహ గతి ర్వామస్యేదం చ । నమోదైవేభ్యః ॥ శతమానం ... తి ।

ఋగ్ ॥ ఆయుర్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబన్న మృతం చారుగవ్యం పితే వ పు

త్త్రిం జరసే న యేమమ్ । సుప్రజాః ప్రజాయా భూయా స్సువీరో
వీర్తై స్సువర్చా వర్చసాస్సుపోషః పోషైః । నారాయణశర్మైష
తే దేవసూర్య బ్రహ్మచారీ తంగోపాయ సమామృత్యైష తే సూర్య
పుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తిమగ్ని ర్వాయు
స్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపోఽనుసంచరంతి తాగ్ంస్వస్తి మనుసంచర
నారాయణశర్మణ । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం
రేతో వరుణసోమరాజః । మాతే వాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే
దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్ని
ష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇంద్రో మరుద్భిర్ఋతుధా కృణో
త్వాఽదిత్యైస్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా
మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాం తేఅశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్క
రస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయిప్రజాం త్వయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు ।
త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యింద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు ।
త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥
శతమానం... తి ॥

త్వష్టా జాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాంపతిమ్ । త్వష్టాసహ
స్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్ః శతమానం... తి॥

30। ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ
దంతె వదంతెసంగ్ం సంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేన వదంతె
వదంతెసోమేన । సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ । సహ

రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా యస్మైకరోతి. కరోతి యస్మైయస్మైకరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణస్తం తంబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం। తంగ్ంరాజన్రాజన్తం తగ్ంరాజన్ । రాజన్పారయామసిపారయా మసిరాజన్రాజన్పారయామసి । పారయామసీతి పారయామసి ॥ బ హుగ్వై బహ్వాశ్వాయై । బహ్వాజావికాయై । బహువ్రీహియవా యై । బహుమాషతిలాయై బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తి కాయై బహుదాసపూరుషాయై । రయిమత్యై । పుష్టిమత్యై । బహురాయ స్పోషాయై రాజాస్తు ॥ శతమానం...తి ॥

అథసామవేదాఽశీర్వాదః.

3౧॥ ఆమహ్యావం॥ ఋక్కు॥౧। ఉచ్చాతెజాతమంధసోదివిషద్భూ మ్యాదదే । ఉగ్రగ్ంశర్మమహిశ్రవః ।సనఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణా యమరుద్భ్యః । పరివోవిత్తపరిస్రవా । ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం । సిషాసంతోవనామహే॥

(సామ) ఉచ్చాతా ఆఇజాతా ఆమంధసాహ । దీవాలుసా అద్భూఉ । మ్యాఆదదాయి । ఉగ్రగ్ంశర్మా । మహోఆయిశ్రవా ఉవా అ । స్తాఉహువప । సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయా యజ్యవాయి । వారూణా అయూఅ । మరూఉద్భ్యః । పరివో ఒవాఇత్ । పరాఆయిశ్రవా ఉ వాఖ । స్తాఉహువప । ఏనావా ఆవిశ్వా ఆని అర్య అ । ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ । నుషా ఆణాం । సీషానంతాః . వనా అమహో ఉవా

అస్తా ఉషేఏఓ ॥ శతమానం... తి ॥

32॥ ఇమంస్తో ఓమాం । అహాఽ ఆఆవెఏజ । తావె ఏదాసెవ హాయి । రాధా ఆఆమిాఈవ । సంమా ఆఆహెంఏమ । మానీఈ షాయా ఆహాయి । భద్రాఆఆహిం ఈనావా । ప్రయా ఆఆతీఈర । స్వాబంసదేవహాయి । అగ్నా ఆఆయిసా ఆఖ్యాయి । మారాయి షాఆమ । వాయంతవాఆఆహాఽఉఉఇడ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్కు॥ 3॥ కయావశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః । దృఢాచిదారుజెవసు । అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరితౄణామ్ । శతంభవాస్యూతయే ॥

సామం॥ కా౨ఇయా౨ఇ । నశ్చా ౨ఆఆయిత్రా౨ ఆఆఇ భువాత్॥ (తి) ఓమూ౨తీఅసాదావృధస్స । ఖాజౌ ఉహాఓహా యి । కయా౨ఆశచాయి । షయాహా౨ఓ । హిం౨మా౨ఇ । వా ౨ఇర్తో౨ఓ । హాయి । కా౨ఇస్త్వా౨ఇ । సత్యో౨ఓఓమదాఇనాం । ఓంమా౨ ।హిష్ఠో ఓమా౨త్సా౨దంధ । సాజౌ౨ఉహాఓహా యి । దృఢా౨ఆచిద । రుజౌ౨హాఓ । హింమా౨ఇ । వా౨ ఆసోఓ । హాయి । ఆ౨ఆభీఇషూ౨ఆఆసాఆఖీఈనాం । ఓంమా౨ వితాఇ । జరా౨యిత్యా౨ణ । ణా౨ । ఔఉహాఓహాయి । శతా౨ అంభవ । సియా౨హాఓ౨ఓ । హింమా౨ఆ । తా౨ఆయో౨ఓ హాయి ॥

34॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఉ తయె । బృహద్గాయంతస్సుతసోమె । అధ్వరేహువెభరం నకారిణం ।

సయందు ధ్రావరం తేనస్థిరాముర్ో మదేషు శ్రివమంధసః । యఆద్య
త్యాశశమానాయసున్వ తెదాతా జరిత్రఉక్థ్యమ్ ॥

(సామం) తరోఓభాఆయుర్వో ఓవీదద్వసూం । ఇంద్రాంసా
ఆబా । ధాఉతాయా ఆయిబ్రీహస్థాఅయాఆం । తాఅఆఅసూతా
అసోమెఎఅ । ధ్వాఆరాయి । హువాయిభారా । వాఅఅఅఓఓవ్ర ।
నక్తాఅరీణాం హోఇడ ॥

హువెధాఆరంనాకాఅరీణాం । హువాయిభారాం । నాకా
అరీణాఆం । నాయందుధ్రాఖ । వాఆఆఅ । రంతె ఏనస్థిఈరాహా ।
మూఉరాః । మదాయిషుశౌ । వాఅఅఅ । ఓఓవ । బ్రామాంధసాహా
హోఇడ ॥

మదేఏషూఉశాయి । ప్రామంధసాహా । మాదాయిషుశా
యి । ప్రామంధాసాఆః । యఆఅద్యత్యాఅ । శాఅఆఅ । శమానా
అయాసు । న్వాఆతాయి । దాతాజారా । వాఅఅఅ । ఓఓవ । త్రౌ
ఉక్థ్యాంహోఇడ ॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమెలోకాస్స ప్రస్తా
వోగ్ని ర్వాయురాత్యస్స ఉద్గీథోనక్షత్రాణి నయాంసిమరీచ యస్స
ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితరస్త్రం నిధనమెతత్సామ సర్వస్మి
న్ప్రోతం ॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిమ్ప్రాజాంత్వ
ష్టారాజసీధెహ్యస్మే॥ శతంజీవే మశరదోవయంతె సర్వాన్కామాన
శీమహి॥ శతమానం ... తి॥

౩౮॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషసి । ఆరత్న ధాయో

నిమ్నృతస్య సీదత్యుతో్స దేవో౽హిరణ్యయః । దుహాన ఊధర్దివ్యం మధుప్రియం ప్రత్నం సథస్థమాసదత్ । ఆపృచ్యంధరుణం వాజ్య ఋషసిన్నృభిర్ధౌతో విచక్షణః ॥

రౌరవం॥ పునానస్సో మ్మధా౨ఆధా౨రాఆ౨ఆయ । ఓ౨ మా౨పోవసానో అర్షస్యారత్నధాయో౨ విమ్నృతస్యసా ౨ఆయిద సాయి । ఓ౨హో౨ఆఉవా । ఉత్సో దేవో౨హిరా౨ఆహోయి । ఓ ౨హాఆఉహా । ణ్యాయా౨ । ఔ౩హో౽వాహో౽ఇడ । ఉత్సో దేవో౽హా౨ఆయిరణ్యా౨ఆ౨ఆయాహా । ఓ౨మూ౨త్సో దేవో౽హిర ణ్య యోదుహాన ఊ౨ధర్దివ్యం మధూ౨ఉప్రియాం । ఓ౨హాఆఉవ । ప్రత్నంసథస్థమా ఆహాయి । ఓ౨హాఆఉవ । సాదా౨త్ । ఔ౩ హో౽వాహో౽ఈడ । ప్రత్నం సథస్థా౨ఆమా౨సా౨ఆ౨ఆదాతు ఓంప్రా౨త్నం సథస్థమాసదదా పృచ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష సాయి । ఓ౨హాఆఉవ । నృభిర్ధౌతో౨విచా౨ఆహోయి । ఓ౨హా ఆ ఉవ । క్షణా౨ । ఔ౩హో౽వాహో ఈడ ॥

౩౬॥ అభిత్వాశూరనోను మోదుగ్ధా ఇవ ధేనవః । ఈశానమస్యజగ తస్సు వర్దృశమీశాన మింద్రసుస్థుషః । నత్వావాజన్యో దివ్యోన పార్థివోన జాతోన జనిష్యతె । అశ్వాయంతో మఘువన్నింద్ర వా జినోగవ్యంతస్త్వాహవామహే ॥

రథంతరం॥ హిం ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓన్నూమో౨వా౨ । ఆ౨దుగ్ధా ఇవధేనవ ఈశాఅనమస్య జగతః । ఓంవాగ్భా౨భూభాభి భభౌభభభీభాభాభభభభభః । సుహా౨అర్దృశాం । ఆ౨ఈశా౨న్నా

మా౨ఆయిం౹ద్రా౨ఆఆ । సూ౨స్థూ౨ఉ౨ఉషా ఓ౭వాజహాఉవా
అస్సు । ఈఈశో౨వా౨॥

నామింద్రసుస్థుషోనత్వావాం అన్యో ఓదివియః । ఓంవాగ్భా
౨భీభభుభుభోభభా । భభోభిభిభో ఓనపా౨ర్థివాః । ననజా౨తోష్ట
నా౨ఆజాఆఆ । న్తా౨యిష్యా౨ఆ౨ఆతా । ఒ౭వాజహాఉవాఅస్సు ।
నాజో౨హా౨ । తో౨నాజనిష్యతే అశ్వాయంతో ఓమఘునన్ని ।
ఓం వాగ్భా౨ । భాభభిభభేభభాభభోభభభభీ । ౹దవా౨ ఆజినా ః।
గవ్యంతస్త్వా౨ఆ౨హా ఆఆ । వా౨మా౨ ఆఆహా । ఓఓవాజహా
ఉవాఆస్సు ః

—: సరస్వతి అధ్యాయః :—

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ మూలం॥ సద్యోదీక్షయన్తి
సద్యస్సోమం౹క్రీణన్తి పుణ్డరిస్రజాం ౹ప్రయచ్ఛతి దశభిర్వత్సతరైస్సోమం
౹క్రీణాతి దశపేయో భవతిశతం ౹బ్రాహ్మణాః పిబన్తి సప్తదశగ్ం
స్తోత్రం భవతి ౹ప్రాకాశావధ్వర్యవే దదాతి ౹స్రజముద్గాత్రే రుక్మగ్
హోత్రేశ్వం౹ప్రస్తో తృ౹ప్రతిహర్తృభ్యాం ద్వాదశ ౹పష్ఠౌహీ ర్బ్రహ్మణే వశాం మైత్రావరుణాయ ఋషభం ౹బ్రాహ్మణా చ్ఛగ్ంసినే
వాససీ నేష్టాపోతృభ్యాగ్ స్థూరియవాచిత మచ్ఛావాకాయా నడ్వా
హ మగ్నిధే భార్గవో హోతా భవతి ౹శ్రాయన్తీయం ౹బ్రహ్మసామం
భవతి వారవన్తీయ మగ్నిష్టోమ సామగ్ సారస్వతీ రపో గృహ్ణాతి ॥

పదం॥ ఓంసద్యః । దీక్షయన్తి । సద్యః । సోమం । క్రీణన్తి ।
పుణ్డరిస్రజాం । ౹ప్రేతి । యచ్ఛతి । దశభిరితి దశ-భిః । వత్సతరైః ।

సోమం । క్రీణాతి । దశపేయ ఇతి దశ-పేయః । భవతి । శతం । బ్రాహ్మణాః । పిబన్తి । సప్తదశమితి సప్త-దశం । స్తోత్రం । భవతి । ప్రాకాశౌ । అధ్వర్యవే । దదాతి । స్రజం । ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రే । రుక్మం । హోత్రే । అశ్వం । ప్రస్తోతృప్రతిహర్తృభ్యామితి ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృ-భ్యాం । ద్వాదశ । పష్ఠౌహీః । బ్రహ్మణే । వశాం । మైత్రావరుణాయేతి మైత్రా-వరుణాయ । ఋషభం । బ్రాహ్మణాచ్ఛంసినే । వాససీ ఇతి । నేష్టాపోతృభ్యామితి నేష్టా పోతృ-భ్యాం । స్థూరి । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావాకాయ । అనడ్వాహం । అగ్నీధ ఇత్యగ్ని-ఇధే । భార్గవః । హోతా । భవతి । బ్రాయన్త్రీయం । బ్రహ్మసామమితి బ్రహ్మ-సామం భవతి । వారవన్తీయమితి వార-వన్తీయం । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-సామం । సారస్వతీః । గృహ్ణాతి ॥

క్రమము

సద్యోదీక్షయన్తి । దీక్షయన్తి సద్యః । సద్యస్సోమం । సోమం క్రీణన్తి । క్రీణన్తి పుణ్డరిస్రజాం । పుణ్డరిస్రజాం ప్ర । ప్రయచ్ఛతి । యచ్ఛతి దశభిః । దశభిర్వత్సతరైః । దశభిరితి దశ-భిః । వత్సతరైస్సోమం । సోమం క్రీణాతి । క్రీణాతి దశపేయః । దశపేయో భవతి । దశపేయ ఇతి దశ-పేయః ॥ భవతి శతం । శతం బ్రాహ్మణాః । బ్రాహ్మణాః పిబన్తి । పిబన్తి సప్తదశం । సప్తదశగ్గ్ స్తోత్రం । సప్తదశమితి సప్త-దశం । స్తోత్రంభవతి । భవతి ప్రాకాశౌ । ప్రాకాశావధ్వర్యవే । అధ్వర్యవే దదాతి । దదాతి స్రజం । స్రజముద్గాత్రే ।

ఉద్గాత్రేర్రుక్మం । ఉద్గాత్ర ఇత్యుత్-గాత్రే । రుక్మగ్ం హోత్రే । హో
త్రేశ్వం । అశ్వం ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యాం । ప్రస్తోతృ ప్రతిహ
ర్తృభ్యాం ద్వాదశ । ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తృభ్యామితి ప్రస్తోతృప్రతి
హర్తృ-భ్యాం । ద్వాదశప ష్ఠౌహీః । పష్ఠౌహీ ర్బ్రహ్మణే । బ్రహ్మణే
వశాం । వశాం మైత్రావరుణాయ । మైత్రావరుణాయ ఋషభం ।
మైత్రావరుణాయేతి మైత్రా-వరుణాయ । ఋషభం బ్రాహ్మణా
చ్ఛగ్ంసినే । బ్రాహ్మణాచ్ఛగ్ంసినే వాససీ । వాససీనేష్టా పోతృ
భ్యాం । వాససీ ఇతి-వాససీ । నేష్టాపోతృభ్యాగ్ం స్థూరి । నేష్టాపోతృ
భ్యామితి నేష్టాపోతృ-భ్యాం । స్థూరియవాచితం । యవాచితమచ్ఛా
వాకాయ । యవాచితమితి యవ-ఆచితం । అచ్ఛావాకాయా
నడ్వాహం । అనడ్వాహ మగ్నిధే । అగ్నిధ భార్గవః । అగ్నిధ ఇత్య
గ్ని-ఇధే । భార్గవోహోతా । హోతాభవతి । భవతి శ్రాయన్తీ
యం । శ్రాయన్తీయం బ్రహ్మసామం । బ్రహ్మసామం భవతి ।
బ్రహ్మసామమితి బ్రహ్మ-సామం । భవతి వారవన్తీయం । వార
వన్తీయమగ్నిష్టోమసామం । వారవన్తీయ మితి వార-వన్తీయం ।
అగ్నిష్టోమసామగ్ం సారస్వతీః । అగ్నిష్టోమసామ మిత్యగ్నిష్టోమ-
సామం । సారస్వతీరపః । అపోగృహ్ణాతి । గృహ్ణాతీతి గృహ్ణాతి॥ శత
మానం ... తి॥

—: ఋ గ్వే దా శీః :—

రాయోబుధ్నస్సంగమనో వసూనాం యజ్ఞస్య కేతుర్మన్మ

సాధన్నోవేః, అమృతత్వం రక్షమాణా సవనం దేవా అగ్నిం ధార
యన్ద్రవిణోదాం, నూచపురాచ సదనం రయీణాం జాతస్యచ జ య
మానస్య చక్షాం సతశ్చగోపాం భవతశ్చ భూరేర్దేవా అగ్ని ధార
యన్ద్రవిణోదాం॥ శతమానం భవతి శతాయుః పురుషశ్శ తేంద్రియ
ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

ఆవోచామ మహతే సౌభగాయ సత్యం త్వేషాభ్యాం మహి
మానమింద్రియం। అస్మాన్త్స్వింద్రా వరుణా ఘృతశ్చుతస్త్రిభిస్సా
ప్తేభి రవతం శుభస్పతీ। ఇంద్రా వరుణాయ దృషిభ్యో మనీషాం
వాచో మతిం శుతమదత్తమగ్రే, యాని స్థానాన్య సృజంతధీరా
యజ్ఞం తన్వానాస్తపసాభ్య పశ్యం ఇంద్రావరుణా సౌమనసమదృప్తం
రాయస్పోషం యజమానేషు ధత్తం, ప్రజాంపుష్టిం భూతి మస్మాసు
ధత్తం దీర్ఘాయుత్వాయ ప్రతిరతంన ఆయుః – తమర్వాంతం నసానసి
మరుషం నదివశ్శిశుం, మర్మృజ్యంతే దివేదివే, బోధద్యన్మా హరి
భ్యాం కుమారస్సాహ దేవ్యః, అచ్ఛానప్తాత ఉదరం, ఉతత్యాయ
జతాహరీ కుమారాత్సాహ దేవ్యాత్, ప్రయతాసద్య ఆదతే, ఏష
వాం దేవావశ్వినా కుమారస్సాహ దేవ్యః, దీర్ఘాయుకస్తు సోమకః
తంయువం దేవావశ్వినా కుమారం సాహ దేవ్యం దీర్ఘాయుషం కృణో
తన, శతమానం ... తిష్ఠతి॥

ఆశీర్వచనమంత్రాః
సమాప్తాః.

—: o :—

స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

హరిః ఓమ్॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్ం స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహసైవాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్ంస్తేన ప్రాజానగ్ంస్తే పరాభవన్తే న స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్న్ప్రసృతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥౧॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్తమన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం

విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీ భూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దే-
హారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవ
ధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభి ధ్యాయన్కుర్వన్బ్రా-
హ్మణో విద్వాన్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్ర-
హ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥౨॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆది-
త్యాస్తస్మాన్మాముఞ్చతర్తస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా
యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్స-
జోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేనత్వగ్ంసరస్వతి । కృతాన్నః
పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ
సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తేనో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృత-
మారిమ । సజాతశగ్ంసాదుత జామి శగ్ం సాజ్జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుత
వా కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాజ్జాత-
వేదో ముముగ్ధి ॥3॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ
ష్ఠీవద్భ్యాగ్ంశిశ్నైర్యదనృతం చకృమా వయమ్ । *అగ్నిర్మా
తస్మా దేనసః ప్రముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన
త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసా నిర్ముమోచ ।
యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన
ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయేహ యేన యమస్య నిధినా
చరామి । ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే
దధామి । యన్మయి మాతా యదాపిపేష యదన్తరిక్షం యదాశ-

స్వాఽతి కాత్రీమామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమంమే వరుణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నె సత్వం నో అగ్నె త్వమగ్నె అయాసి ॥3॥ ॥ర॥ ముముగ్ధిసప్త చ ॥3॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వాసం జగరజనేభ్యః। అగ్నిర్మా ఽతస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చ తామ్। యద్ధస్తాభ్యాం చకరకిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముప జిఘ్నమానః। ఉగ్రంపశ్యా చ రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తామృణాని। ఉగ్రంపశ్యే రా- ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమనుదత్తమేతత్। నేఽన్న ఋణా- న్నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ। అవ తే హేళ ఉదుత్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నె

---

*అగ్నిర్మాఽతస్మా దేనసో గార్హపత్యః ప్రముఞ్చతుచకృమ యాని దుష్కృతా। ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వంనో అగ్నె। సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ఋథో యశ్చ నిస్వనః। తేఽస్మద్యక్ష్మమనాగసోదూరాద్దూరమచీచతమ్। నిర్యక్ష్మమచీచ తే కృత్యాం నిర్ఋతిం చ। తేన యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతైతమ- స్మై ప్రసువామసి। దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేనచ తేనాన్యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి। సంవర్చసా పయసా సంతనూభిరగన్మహిమనసాసగ్ంశివేన। త్వష్టా నో అత్ర విదధాతం రాయోఽను మార్ష్టు తనువో యద్విలిష్టమ్ ॥ర॥ ॥॥

కృత్యాం లిర్ర్తిం చ పఞ్చ చ॥ ర॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః। పునస్తేప్రాణ ఆయాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే। ఆయుర్దా అగ్నె హవిషో వి

జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు
చారు గవ్యం పితేవ పుత్త్రమభి రక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆ-
యుషే వర్చసే కృధితిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా
అదితేశర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్ । అగ్న ఆ-
యూగ్ంషి పవసఆసువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వదుచ్ఛు-
నామ్। అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం
మయిపోషమ్ ॥౬॥ అగ్నిర్ ఋషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః
తమీమహే మహాగయమ్। అగ్నే జాతాన్ప్రణుదానస్సపత్నాన్ప్ర-
త్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేళఞ్ఛ-
ర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదానస్స-
పత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్గ్ స్యామ ప్రణుదానస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమా భర । అగ్నే యో నోఽభిదాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః తం । వయగ్ం సమిధం కృత్వా తు-
భ్యమగ్నేఽపిదధ్మసి॥౭॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చనశ్శపతశ్శపాత్।
ఉషాశ్చ తస్మైనిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్త్యోఽభిదాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్ర-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కించన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యేచమామ్ । యో అస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చనో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-

స్మృష్మపాకురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యాం బలమ్।
సగ్ంశితం క్షత్రం మేజిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రాన్నున్న యామి స్వాం అహమ్ ।* పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ
ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాధీతం మఆగాత్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

మఆగాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతం మఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽ-
దబ్ధస్తనూ పా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥౫॥౮॥
హోమం దధ్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥౫॥
వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో
దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముచన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు
దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్య
త్సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో
యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ
నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ ।
విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ
ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత
విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పర-
స్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥౯॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను
సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః
ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛకన్స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథా-

మను సగ్ం రభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం
పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం
రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం
వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో-
నేషద్దురితా యాని చకృమ । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం
భ్రాతాఽన్తరిక్షమభిశస్త్యా నః । ద్యౌర్నః పితా పిత్ర్యాచ్ఛం
భవాసి జామి మిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సు-
కృతో మదన్తి విహాయ రోగం తనువగ్ం స్వాయామ్ । అశ్లో-
ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్రమ్ । యద-
న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్ ।
యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమ-
గ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా
విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం
చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మా-
దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః
కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేలితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-
తథమ్ ॥౬॥ ౧౦॥ చరేమ పుత్రగ్ం షట్చ ॥౬॥

వాతరశనా హ వా ఋషయ శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-
వుస్తానృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తేఽనుప్రవిశుః
కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-
యోఽబ్రువన్కథా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో
వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేన వస్సపర్యామేతి తానృషయో-

ఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

---

*యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాన్మే-
ళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స్తూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్యన్నృణమహం
బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతై రాజ్యం జుహుత వైశ్వాన-
రాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహ-
త్యాయాస్తస్మాన్మోక్ష్యధ్వ ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తేఽరేపసోఽభవన్క-
ర్మాదిష్వేతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్త్సమశ్నుతే ॥ 2 ॥ ౧౧ ॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో
యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సిఞ్చతి
యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయాస్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో
దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో
భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి
యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వి-
గ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాస్సంవ-
త్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి
ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రా-
త్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం
పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రి గాయత్రియా
ఏవాత్మానం పునీతే న మాగ్ంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నో-
పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ

రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం
బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృత-
మిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ ॥౮॥ ౧౨॥

అజాన్హ వై పృశ్నీగ్ం స్తపస్యమానాన్బ్రహ్మ స్వయం-
మ్భ్వభ్యానర్షత్త ఋషయోఽభవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దే-
వతా ముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్త-
మాఽహరన్తేనా యజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయస ఆహు-
తయో దేవానా మభవన్ యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో య-
త్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నప
హతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృ-
షయోఽగచ్ఛన్ ॥౯॥ ౧౩॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి
సంతిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో
బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞ-
స్సంతిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరో త్యప్యప సత్పితృయజ్ఞ స్సంతి-
ష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సంతిష్ఠతే
యద్బ్రాహ్మణేభ్యోఽన్నం దదాతి తన్మనుష్య యజ్ఞస్సంతిష్ఠతే యత్-
స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వాతద్బ్ర-
హ్మయజ్ఞస్సంతిష్ఠతే యదృచోఽధీతే పయసః కూల్యా అస్యపితౄ-

న్త్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూగ్ంషి ఘృతస్య కూల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవతే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కూల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దసః కూల్యా అస్య పితౄన్త్స్వధా అభి వహన్తి యదృచో ధీతే
పయఆహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతి యద్యజూగ్ంషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణానికల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మే-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాగ్ం స్తర్పయతిత ఏనం తృప్తాఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చతర్పయన్తి॥
౧౦॥౧౩॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
గ్ంషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశగ్ంసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహ దుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః

ప్రాఙాసీనస్స్వాధ్యాయ మధీయీ తాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం

రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మకురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ*పాదౌ*
కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం
విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-
మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-
ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత
ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్త భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం
యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తాథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-
న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-
యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥
౧౧॥౧౫॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ
స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత
వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ
పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే
నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥౧౨॥౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో
యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేజిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీకృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా

ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయమవభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహాప ఉపస్పృశ్య గృహానేతి తతో యత్కించ దదాతి సా దక్షిణా॥౧౩॥౧౭॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుదగ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్స్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సోఽనువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం విద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమానానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం దదత్స్వర్గం లోకం జయన్తి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం గచ్ఛతి ॥౧౪॥౧౮॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽశుచిర్యద్దేశః సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహారాత్ర ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లోకాననృణోఽనుసంచరతి తదేషాఽభ్యుక్తా । అనృణా అస్మిన్ననృణాః పరస్మిగ్గ్ంస్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ । యే దేవయానా ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమేత్యగ్నిర్వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపా

ఘృతాన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా
స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా। యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం
సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం
శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽ-
ధ్యేతవ్యో యంయం క్రతుమధీతే తేన తేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నే -
ర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా । యే
అర్వాఙుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ం సమభితో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ం-
సమితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం
కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి। ౧౪॥౧౯॥

రిచత ఇవ వా ఏష ప్రైవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి
వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నంస్త్రిస్స్వా -
ధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమ-
న్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి
వరః ॥౧౬ ॥ ౨౦ ॥

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన
యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యా
యమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం

స్రుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సా-
మాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణో౽నన్తదక్షిణస్సమృ-
ద్ధతరః ॥ ౧౭॥ ౨౧॥

కతిధా౽వకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో
మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవే-
తరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః
కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యా-
మగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యస్యోపఘాతం జుహోతి
కామావకీర్ణో౽స్మ్యవకీర్ణో౽స్మి కామ కామాయ స్వాహా కా-
మాభిద్రుగ్ధో౽స్మ్యభిద్రుగ్ధో౽స్మి కామకామాయ స్వాహేత్య-
మృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవా-
తిర్యఙ్ఙగ్నిమభి మన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతః సమిన్ద్రస్సం
బృహస్పతిః । సం మా౽యమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చా-
యుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో
బలం ప్ర బృహస్పతి ర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్ని రితరథ్సర్వగ్ం
సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయు రేతి త్రిర భిమన్త్రయేత త్రిషత్యా
హి దేవా యో౽పూత ఇవ మన్యేత సఇత్థం జుహుయా ద్విత్థ మ-
భిమన్త్రయేత పునీత ఏ వాత్మాన మాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా
వరేణైవ వరగ్గ్ం స్పృణోత్యాత్మాహి వరః ॥ ౧౮॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువస్స్వః
ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యే౽మృతం ప్రప-

ద్యేఽమృతక్కోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృ-
త్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే
పరీవృతో పరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య
యస్మై నమ స్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హను-
ర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్ హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మశ్వినౌ
పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణా వపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య
ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ంస వా
ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమార స్తగ్ంహయ ఏవం వేదాపపునర్మృ-
త్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే*నాగ్నౌ
ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్య ప్రమీయతే లఘ్వా-
న్నో భవతి ధ్రువస్త్వమసి ధ్రువస్యక్షితమసిత్వం భూతానామధిపతి-
రసిత్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోసి త్వాంభూతాన్యుపపర్యావర్తన్తే న-
మస్తేనమస్సర్వం తేనమో నమశ్శిశుకుమారాయనమః ॥౧౯॥౨౩॥
♦♦నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతేనాగ్నౌ ప్రమీయతే ఇతి ద్రావిడపాఠః.

♦నమస్తే నమస్సర్వం తేనమః. ఇత్యేతావ దేవ ద్రావిడపాఠః

♦♦నమః ప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠే నపఠితః.

న్త్యేతాభ్యశ్చనమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా
ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమోనమః ప్రతీచ్యైదిశే యాశ్చ
దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే
యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ

ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహస్రశీర్షాగ్ంసి యద్దేవాస్సప్తదశ యదదీవ్యన్నిఙ్ఛద్రశాయుక్తే చతుస్త్రిగ్ంశద్ద్వైనరాయ షడ్వింగ్ం శతిర్వ్యాతరశనా హ కూశ్మాణ్డైరజా హ పఞ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్యౌ రిచ్యతే దుహే హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూర్నమః ప్రాచ్యై వింగ్ంశతిః ॥౨౦॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన వింగ్ంశతిః ॥౨౦॥ నమో బ్రహ్మణేఇత్యాది శాన్తిః ॥ ఇతి స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్ర బ్రాహ్మణమ్

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిస్శాన్తిః.

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం వా-

చమూద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమెద్యౌశ్శమే పృథివీ శర్మవిశ్వమిదం జగత్ । శర్మచన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజోవదిష్యే యశోవదిష్యే తపోవదిష్యే బ్రహ్మవదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిదముపస్తరణముప స్తృణ ఉపస్తరణం మెప్రజాయై పశూ-నాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దైవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను-ష్యేభ్యస్తంమాదేవా అవన్తుశోభాయై పితరోఽనుమదన్తు॥ఓం శాన్తి-శ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧ ॥

---

* ద్రావిసాస్త్వమం పఞ్చమం ప్రపాఠక మాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉతయుఞ్జతేధియః । విప్రావిప్రస్యబృహతో విపశ్చితః । విహోత్రాదధే వయునావిదేకఇత్ । మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహు-భ్యామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వర-కృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠబ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧ ॥ ౨॥ దేవయన్తస్త్వే-మహే। ఉపప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్రప్రాశూర్భవాసదా । ప్రైతుబ్రహ్మణస్పతిః । ప్రదేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తునః । దేవిద్యావా పృథివీ అనుమగ్ంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః ॥ ౨ ॥ ౩ ॥

* మఖాయత్వా । మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్రఆసీః ।
ఋద్ధ్యాసమద్య । మఖస్యశిరః । మఖాయత్వా మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే ।
దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజా ఋతావరీః । ఋద్ధ్యాసమద్య ।
మఖస్యశిరః ॥ ౩ ॥ ౪ ॥ * మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే ।
ఇన్ద్రస్యౌజోసి । ఋద్ధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయత్వా ।
మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేతః । ఋద్ధ్యాసమద్య ।
మఖస్యశిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥ * మఖాయత్వా । మఖస్యత్వాశీర్ష్ణే
ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షు-
ర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి
ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాం ధేహి మయి ధేహి మధుత్వా । మధులాక-
రోతు । మఖస్య శిరోసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్యపదేస్థః । గాయత్రే-
ణత్వా ఛన్దసాకరోమి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాకరోమి । జాగతేనత్వా
ఛన్దసాకరోమి । మఖస్యరాస్నాఽసి । అదితిస్తేబిలంగృహ్ణాతు ।
పాఙ్క్తేనఛన్దసా । సూర్యస్యహరసాశ్రాయ । మఖోఽసి । ౬ ॥ ౭ ॥
ప్రత్నైశిరఋతావరీర్ఋద్ధ్యాసమద్యమఖస్యశిరశ్శిరశ్శిరోసినవచ ॥ ౨ ॥

ఇయత్తి దేవీరిన్ద్రస్యౌజోస్యగ్నిజా అస్యాయుర్ధేహిప్రాణంపఞ్చ ॥

వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి । వరుణస్త్వాధృతవ్రత ఆధూప-
యతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణధర్మణా । అర్చిషేత్వా । శోచి-
షేత్వా । జ్యోతిషేత్వా । తపసేత్వా । అభీమం మహినా దివమ్ ।
మిత్రోబభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసాపృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య
చర్షణీధృతః । శ్రవోదేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్త-

షమ్ । సిద్ధ్యై త్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః । సుబాహురుత శక్త్యా । అపద్యమానః పృథివ్యామ । ఆశా దిశ ఆపృణ । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯ ॥ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమ్ । సూర్య-స్య త్వా చక్షుషాఽన్వీక్షే । ఋజవే త్వా । సాధవే త్వా । సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశు-భిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామి । గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృ-ణద్మి । త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేన త్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తు త్వా వాక్ । ఛృణత్తు త్వోర్క్ । ఛృణత్తు త్వా హవిః । ఛృన్ధి వాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధి హవిః । దేవపురశ్చరస సఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ పృథివీం భవ వాఖట్చ్య ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తో-తస్సామాని గాయ । యజుర్యుక్తగ్ం సామభిరాక్తఖం త్వా । విశ్వై-ర్దేవైరనుమతం మరుద్భిః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్ । స్తుభో వహన్తు సుమనస్యమానమ్ । స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః । భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వే చ ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । యమాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా ॥ ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా । దక్షా-

యస్స్వాహా క్రతవే స్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవ-
స్త్వా సవితా మధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ ।
అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోసి । సగ్ం సిదస్వ మహాగ్ం అసి ।
శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరేపసం మియేధ్య । సృజ
ప్రశస్త దర్శతమ్ । అజ్ఞాన్తియం ప్రథయన్తో నవిప్రాః । వపావన్తం
నాగ్నినా తపన్తః । పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః । ఆఘర్మో అగ్నిమృత।
యన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాత్ । అగ్నేరా-
ధిపత్యే । ఆయుర్మే దాః । పుత్రవతీ దక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ।
ప్రజాం మే దాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే ।
ప్రాణం మే దాః । ఆశ్రుతిరుత్తరతః ॥౧౩॥౧౪॥ మిత్రావరుణయోరా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రం మే దాః । విధృతిరుపరిష్టాత్ । బృహస్పతేరాధిపత్యే-
బ్రహ్మ మే దాః క్షత్రం మే దాః । తేజో మే ధా వర్చో మే ధాః । యశో మే ధా-
స్తపో మే ధాః ; మనో మే ధాః । మనో రశ్వాసి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మా నాష్ట్రాభ్యః పాహి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయా మా మా
హిగ్ంసీః తపో ష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపాశగ్ంసమరరు-
షః పరస్య । తపావసో చికితానో అచిత్తాన్ । వితేతిష్ఠన్తామజరా అ-
యాసః । చితస్స్థ పరిచితః । స్వాహామరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి ॥౧౫॥ ౧౬ ॥ సంమా అసి । వియా అసి । ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివం తపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతోన ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో
మహి గోత్రా రుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । శుక్రం తే

అన్యద్యజ్ఞతంతే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీద్యారి-
వాసి । విశ్వా హి మాయా అవసిస్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ । అర్హన్నిష్కం యజ-
త్రం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్ । నవా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధుమధుమధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్త్వా సాదీద్ము త్తరతః పా-
హి ప్రతిమా అసి యజ్ఞతంతే అన్యజ్జాగతమస్యైకం చ ॥ ౫ ॥

దశ ప్రాచీర్దశ భాసి దక్షిణా । దశ ప్రతీచీర్దశ భాస్యుదీచీః ।
దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । స నో రుచం ధేహ్యహృణీయ-
మానః । అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా
సమా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రై-
ష్టుభేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః ప-
శ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ ॥ ౧౮ ॥
౧౯ ॥ * ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయ-
త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమా రుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వా వి-
శ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమా రుచి-
తో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం
మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజ-
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తే-
జస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమ్ । రుగసి । రుచం మయి ధేహి ॥ ౧౯ ॥
౨౦ ॥ మయి రుక్ । దశ పురస్తాద్రోచసే । దశ దక్షిణా । దశ ప్రత్యఙ్-

దశోచజ్ఞ్ । దశోర్ధ్వోభాసి సుమనస్యమానః । సనస్సమ్రాడిషమూర్జం ధేహి । వాజీవాజినేపవస్వ । రోచితోమరోమ్రుచీయ ॥ ౨౦ । ౨౧ ॥

రోచయధేహి నవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆచపరాచపథిభిశ్చరన్తమ్ । సస్రధ్రీచీస్సవిషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తః । ఆత్రప్రాణీః ॥ మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యామ్ । అనువాంద్రేవవీతయే । సమగ్నిరగ్నినాగత । సందేవేన సవిత్రా । సగ్ంసూర్యేణరోచతే ॥ ౨౧ ॥ ౨౨ ॥ స్వాహాసమగ్నిస్తపసాగత । సందేవేనసవిత్రా । సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ట । ధర్తాదివో విభాసిరజసః । పృథివ్యాధర్తా । ఉరోరన్తరిక్షస్యధర్తా । ధర్తాదేవానామ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । హృదేత్వా । మనసేత్వా । దివేత్వాసూర్యాయత్వా ॥ ౨౨ ౨౩ ॥ * ఊర్ధ్వమిమమధ్వరంకృధి । దివిదేవేషుహోత్రాయచ్ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్యభువనస్పతే విశ్వస్య మనసస్పతే । విశ్వశ్య వచసస్పతే । విశ్వస్యతపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మదేవాన్పాహి । తపోజాం వాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౨౪ ॥ గర్భోదేవానామ్ । పితామతీనామ్ । పతిఃప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామ్ । సందేవో దేవేన సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసి । పితానోసిపితానోబోధ । ఆయుర్ధాస్తనూధాః పయోధాః । వర్చోదావరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౨౪ ॥ ౨౫ ॥ అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహిత్వా మామాహిగ్ంసీః ।

త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాసాం మానుషీణామ్ । శతం
పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । ప్రమెద్ధారగ్ం శతగ్ం హిమాః ।
తన్ద్రావిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ
తేసపేయ । సురేతా రేతోదధానా । వీరం విదేయతవసందృశి ।
మాఽహగ్ం రాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౨౪ ॥ ౨౬ ॥ రోచ-
తైసూర్యాయత్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానా దేవ్యేచ ॥ ౭ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూ-
ష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యైరాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత
ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥ ౨౬ ॥
౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషాత్వోపావ-
సృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తేస్తనశ్శశయోయోమయో-
భూః । యేనవిశ్వా పుష్యసివార్యాణి । యోరత్నధావసు విద్యస్సు-
దత్రః । సరస్వతితమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ం శిగ్ంష । ఉస్ర
ఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయశిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోప
సీదతు । దానవస్థ పేరవః । విష్వగ్వృతోలోహితేన । అశ్విభ్యాం
పిన్వస్వ । సరస్వత్యైపిన్వస్వ । పూష్ణేపిన్వస్వ ।బృహస్పతయేపిన్వస్వ।
ఇన్ద్రాయపిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయపిన్వస్వ । ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రోఽసి ।
త్రైష్టుభోఽసి । జాగతమసి । సహోర్జోభాగేనోపమేహి । ఇన్ద్రా-
శ్వినామధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాతవాసవో యజతావట్ । స్వాహా
త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధుహవిరసి ।
సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వాపరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥

౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణ॒ త్వోపయచ్ఛామి । దేవానాం త్వాపితౄణామను - మ॒తో భర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజో॑సి తేజో॒ఽనుప్రేహి । దివిస్పృ - గ్మామాహిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృగ్మామాహిగ్ంసీః । పృథివిస్పృగ్మా మాహిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మేయచ్ఛ ॥ దివంయచ్ఛ దివో॑మాం పాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహిపాహిపిన్వస్వగృహ్ణామి నవ చ ॥ ౮ ॥

* సముద్రాయత్వా వాతా॑యస్వాహా । సరిలాయత్వా వాతా॑యస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతా॑యస్వాహా । అప్రతిధృష్యాయత్వా వాతా॑యస్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతా॑యస్వాహా । దువస్వతేత్వా వాతా॑యస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతా॑యస్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్రవతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥ బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశాదక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ । స్వాహా॑కృతస్య ఘర్మస్య । మధో॑ఃపిబతమశ్వినా । స్వాహా॒ఽగ్నయే యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివా - నమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః అను వాం ద్యావా - పృథివీమగ్ంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమపాతమశ్వినాహార్దివానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః అనువాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । నమో దివే । నమః పృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ ద్వివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ ।

యజ్ఞమిమం ద్రవిధాః దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షంగచ్ఛ । పృథివీం
గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశోగచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మ -
పాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౪ ॥

ఆదిత్యవత్తేస్వాహా హార్ద్రివానంపృథివ్యా అష్టౌచ ॥ ౯ ॥

* ఇషేపీపిహి । ఊర్జేపీపిహి । బ్రహ్మణేపీపిహి । క్షత్త్రా -
యపీపిహి । అద్భ్యఃపీపిహి । ఓషధీభ్యఃపీపిహి । వనస్పతిభ్యః పీపి -
హి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయపీపిహి । బ్రహ్మవ -
ర్చసాయపీపిహి ॥ ౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయపీపిహి । మహ్యాం
జ్యైష్ఠ్యాయపీపిహి । త్విష్యైత్వా । ద్యుమ్నాయత్వా । ఇన్ద్రి -
యాయత్వా భూత్యైత్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే ।
బ్రహ్మాణిధారయ । క్షత్త్రాణిధారయ । విశంధారయ । నేత్త్వా వాత -
స్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ * అముష్యత్వాప్రాణేసాదయామి ।
అముష్య సహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం
ద్విష్మః । పూష్ణేశరసేస్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్య -
స్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యోఘర్మపే -
భ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రేస్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥
అహర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంస్వాహా । రాత్రి -
ర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీప -
రోమాఽహ్నో రాత్రియై మాపాహి । ఏషాతేఅగ్నే సమిత్ ।
తయాసమిధ్యస్వ ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాఞ్జీః । అపరో -
మా రాత్రియా అహ్నోమాపాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషాతేఅగ్నే

స్తమిత్ । తయా సమిద్ధ్యస్వ । అయమేధాః । వర్చసామాంజీః ।
అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్య -
స్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హుతగ్ంహవిః । మధుహవిః ఇన్ద్రత -
మోఽగ్నౌ । పితానోఽసిమామాహిగ్ంసీః । అశ్యామతే దేవఘర్మ ।
మధుమతో వాజవతఃపితుమతః । అఙ్గిరస్వతస్స్వధావినః । అశీమ -
హిత్వా మామాహిగ్ంసీః । స్వాహాత్వాసూర్యస్య రశ్మిభ్యః ।
స్వాహాత్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయపీపిహిస్కన్దయాద్రుద్రాయ రుద్రహో -
త్రే స్వాహాఽహోఽగ్నౌ మాపాహ్యగ్నౌ సప్తచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మయా తేదివిశుక్ । యాగాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రా -
హ్మణే । యాహవిర్ధానే । తాంతఏతేనావయజేస్వాహా । ఘర్మ
యాతేఽన్తరిక్షేశుక్ । యాత్రైష్టుభే ఛన్దసి । యారాజన్యే ।
యాఽగ్నీధ్రే । తాంతఏతేనావయజేస్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౧ ॥ * ఘ-
ర్మ యా తేపృథివ్యాగ్ంశుక్ । యాజాగతే ఛన్దసి । యావైశ్యే ।
యాసదసి । తాంతఏతేనావయజేస్వాహా । అనునోఽద్యానుమతిః ।
అన్విదనుమతేత్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్యతనువః
పాహి । పృథివ్యాస్త్వాధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామా -
మసువితాయనవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్యతను -
వఃపాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయన -
వ్యసే । ప్రాణస్యత్వా పరస్పాయై । చక్షుషస్తనువఃపాహి । శ్రోత్ర-
స్యత్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । వల్గురసి

శంయుధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శంచ వక్షి
పరిచవక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిరృతస్య । సదోవిశ్వాయుశ్శర్మస-
ప్రథాః । అపద్వేషో అపహ్వరః । అపన్యద్వ్రతస్య సశ్చిమ । ఘర్మైత-
తత్తేఽన్నమెతత్పురీషమ్ । తెన వర్ధస్వ చాచప్యాయస్వ । వర్ధిషీ-
షీమహి చ వయమ్ । ఆచ ప్యాసిషీ మహి ॥ ౪౨ ॥ ౪౪ ॥ రన్తి-
ర్నామాసి దివ్యోగన్ధర్వః । తస్య తెపద్వద్ధవిర్ధానమ్ । అగ్నిర-
ధ్యక్షః । రుద్రోఽధిపతిః । సమహమాయుషా । సంప్రాణెన ।
సంవర్చసా । సంపయసా । సంగోపత్యేన । సగ్ంరాయస్పోషేణ ॥
౪౩ ॥ ౪౫ ॥ వ్యసౌ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః ।
అచిక్రదద్వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శతః । సగ్ం సూర్యే-
ణరోచతే । చిదసి సముద్రయోనిః । ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా ।
హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః । మహాన్సధస్థెధ్రువఆనిషత్తః ॥ ౪౪ ॥
౪౬ ॥ నమస్తె అస్తుమామాహిగ్ంసీః । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధ-
ర్వమ్ । ఆపోదదృశుషీః । తదృతేనావ్యాయన్ । తదన్వవైత్ ।
ఇన్ద్రోరారహాణఆసామ్ । పరిసూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్ । విశ్వా-
వసురభితన్నోగృణాతు । దివ్యో గన్ధర్వో రజసావిమానః । యద్వా
ఘాసత్యముతయన్నవిద్మ ॥ ౪౫ ॥ ౪౭ ॥ ధియోహిన్వానో ధియ
ఇన్నోఅవ్యాత్ । సస్నిమవిన్దచ్చరణె నదీనామ్ । అపావృణోద్దురో
అశ్మవ్రజానామ్ । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతానివోచత్ । ఇన్ద్రో
దక్షం పరిజానాదహీనమ్ । ఏతత్త్వం దేవఘర్మదేవోదేవానుపాగాః ।
ఇదమహంమనుష్యోమనుష్యాన్ । సోమపీథానుమెహి । సహప్రజయా

సహ రాయస్పోషేణ । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు ॥ ౪౬ ॥
దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయం
ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమమూ -
షుత్యమస్మభ్యగ్ం సనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే
దేవేషు ప్రవోచః ॥ ౪౮ ॥ ౪౯ ॥

యాఽగ్నేర్ధ్రీ తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ధర్మణా శం -
యుధాయోః స్యాసిష్ఠీమహిమ్నాపోషేణ నిషత్త్వావిద్మసన్వష్టౌచ । ౧౧ ॥

మహీనాం పయోఽసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భా అసివ -
నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినం త్వా వాజినోఽవనయామః ।
ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౪౭ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్మాన్ద్యౌః పృథివీమ్ । అస్మాన్వృషభో యువా గాః । స్క -
న్నేమా విశ్వా భువనా । స్కన్నో యజ్ఞః ప్రజనయతు । అస్కాన జని
ప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతే వృషా · స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥౪౬॥
౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యోపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజేస్వాహా ।
యోదక్షిణతః । యోపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు -
దాపతత్ । తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ॥ ౪౯ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహాఽపానాయస్వాహా । చ -
క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై
స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణేనరన్ధిషాయస్వాహా । పూష్ణేఽఘృణయే స్వాహా
పూష్ణేఽనరుణాయస్వాహా।పూష్ణైసాకేతాయస్వాహా ॥౫౧।౫౪॥౧౬॥

ఉదస్యశుష్మాద్భానుర్నార్తఃబిభర్తి । భారంపృథివీనభూమ ।
ప్రశుక్రైతు దేవీమనీషా । అస్మథ్సుతష్టోరథోనవాజీ । అర్చన్త ఏకే
మహిసామమన్వత । తేనసూర్యమధారయన్న్ । తేనసూర్యమరో-
చయన్న్ । ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజ-
యాపశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాఽ
ఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్నె ఆర్ద్రాయోనయోయాః కులాయినీః । యేతే
అగ్న ఇన్దవో యాఉనాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జోనామ ।
తాభిస్త్వముభయాభి స్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నె ద్రవిణేహసీద ।
ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ।
౫౩ । ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోసి । సంవథ్సరోసి పరివథ్సరోసి । ఇ
దావథ్సరోసి దువథ్సరోసి । ఇద్వథ్సరోసి వథ్సరోసి । తస్య తేవస
న్తశ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః।
హేమన్తోమధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౭ ॥ అపరపక్షాః పు-
రీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్య తేమాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ
కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తేకల్పన్తామ్। సంవథ్సరస్తేకల్పతామ్ । అహో-
రాత్రాణితే కల్పన్తామ్ । ఏతిప్రేతివీతిసమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా
సాదయతు । తయాదేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువస్సీద ॥ ౫౪ ॥ ౫౭ ॥ ౧౯॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వఊషుణఊతయే । ఊర్ధ్వోనః పా-
హ్యగ్ంహసః । విధుం దద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్ । యువానగ్ం
సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార ।
సహ్యస్సమాన । యద్ద్య తే చిదభిశ్రిషః । పురాజర్తృభ్య ఆతృదః ।
సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురూవసుః ॥ ౫౫ ॥ ౫౯ ॥ నిష్కర్తా వి -
హ్రుతంపునః । పునరూర్జా సహ రయ్యా । మా నో ఘర్మ వ్యథి -
తో వివ్యధో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాగ్ం -
స్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్వృధానః । మా నః
క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషాసునీతే మా పరాదాః । మా నో
రుద్రో నిర్ఋతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥
౫౬ ॥ ౬౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథా -
మిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపా -
ష్ఠా ఘవిషా పరిణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో
అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి ।
ఉదుత్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౫౭ ॥ ౬౧ ॥

పురో వసుర్హీడిషాతాగ్ం సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో
మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే ।
ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞస్య పయసా సహ ।
బ్రహ్మణా తేజసా సహ । క్షత్రేణ యశసా సహ । సత్యేన తపసా సహ
తస్య దోహమశీమహి । తస్య సుమ్నమశీమహి । తస్య భక్షమశీమహి

తస్యత్ర ఇన్ద్రపీతస్యమధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష - యామి ॥ ౫౮ ॥ యశేసాసహభక్ష్య ॥ ౨౧ ॥

యాస్తేఅగ్నే ఘోరాస్తనువః । క్షుచ్చక్రుష్ణాచ । అస్తు - క్చానాహుతిశ్చ । అశనయాచ పిపాసాచ । స్సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా స్తేఅగ్నే ఘోరాస్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః ॥ ౫౯ ॥ ౬౩ ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చస్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణాచ శీతాచ । ఉగ్రాచ భీమాచ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః । తాభిరముం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయంద్విష్మః ॥ ౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨౩ ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్గంశ్చ । నిలిమ్పశ్చ విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధనయగ్గంచ్చ । సహ-సహ్వాగంశ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగంశ్చ సహీయాగంశ్చ । ఏత్యప్రేత్యవిక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రైర్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీంజ - యన్తు । మాసాస్త్వాశ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వాపచన్తు । సంవత్సర - స్త్వాహన్త్వసౌ ॥ ౬౩ ॥ ౬౭ ॥ ౨౬ ॥

ఖట్ఫడ్జహి । * ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధికట్ । ఇతివాచఃక్రూరాణి ॥ ౬౪ ॥ ౬౮ ॥ ౨౭ ॥

విగాఇన్ద్రవిచరన్థ్స్పాశయస్వ । స్వపన్తమిన్ద్రపశుమన్తమిచ్ఛ । వజ్రేణాముం బోధయదుర్విదత్రమ్ । స్వపతోఽస్య ప్రహరభోజ -

నేభ్యః ॥ అగ్నే అగ్నినాసంవదస్వ । మృత్యోమృత్యునాసంపదస్వ ।
నమస్తేఅస్తుభగవః సకృత్తేఅగ్నేనమః । ద్విస్తేనమః । త్రిస్తేనమః ।
చతుస్తేనమః । షఛ్కృత్వస్తేనమః । దశకృత్వస్తేనమః । శతకృ-
త్వస్తేనమః । ఆసహస్రకృత్వస్తేనమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః ।
నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ ౬౪ ॥ ౬౫ ॥

త్రిస్తేనమస్సప్త చ ॥ ౨౮ ॥

అసృఙ్ముఖోరుధిరేణావ్యక్తః । యమస్యదూతశ్శ్వపాద్విధా-
వసి । గృధ్రస్సుపర్ణాఃకుణపం నిషేవసే । యమస్యదూతఃప్రహితో
భవస్యచోభయోః ॥ ౬౬ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యద్వైతద్వృకసాభూత్వా । వాగ్దన్యభిరాయసి । ద్విషన్తం
మేఽభిరాయ । తంమృత్యోమృత్యవేనయ । సఆర్త్యాఽఽర్తిమా-
ర్ఛతు ॥ ౬౭ ॥ ౭౧ ॥ ౩౦ ॥

యదీషితో యదివాస్వకామీ । భయేడకోవదతివాచమే-
తామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణాసంవిదానౌ । శివామస్మభ్యంకృణుతం
గృహేషు ॥ ౬౮ ॥ ౭౨ ॥ ౩౧ ॥

---

* ఛినీభిహాన్ది । కడిత్రివాచఃకూర్రాణి । ఇతి ద్రావిడాఃపఠన్తి.

దీర్ఘముఖిదుర్హణు । మాస్మదక్షిణతోవదః । యదిదక్షిణతో
వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౬౯ ॥ ౭౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । ర-
క్షసాం దూతఆగతః । తమితోనాశయాగ్నే ॥ ౭౦ ॥ ౭౪ ॥ ౩౩ ॥

యద్వేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీంవాచం వదసి । ద్విష-

తోనఃపరావద । తాన్మృత్యో మృత్యవేనయ । త ఆర్త్యా౽౽ర్తిఽ - మార్ఛన్తు । అగ్నినా౽గ్ని స్సంవదతామ్ । ౭౧ ॥ ౭౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్యసక్థ్యౌపతసి । సవ్యమక్షిని పేపిచ । మేహాకస్య చ - నామమత్ ॥ ౭౨ ॥ ౭౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వాక్రిమేహన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావ - సోర్బ్రహ్మణాహతః । క్రిమీణాగ్ం రాజా । అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్హతః । అథోమాతా౽థో పితా । అథోస్థూరా అథోక్షుద్రాః । అథోకృష్ణా అథోశ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభి - స్సహసర్వేహతాః ॥ ౭౩ ॥ ౭౭ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషోయథా । తత్సత్యమ్ । య - దముం యమస్యజమ్భయోః । అదధామి తథాహితత్ । ఖణ్ఫణ్మ్రసి॥ ౭౪ ॥ ౭౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణా త్వాశపామి । బ్రహ్మణస్త్వాశపథేన శపామి । ఘో - రేణ త్వా భృగూణాం చక్షుషా ప్రేక్షే । రౌద్రేణ త్వా౽ఙ్గిరసాం మ - నసాధ్యాయామి । అఘస్య త్వా ధారయావిధ్యామి । అధరో మత్ప - ద్యస్వాసౌ ॥ ౭౫ ॥ ౭౯ ॥ ౩౮ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్పఉత్తుద । గిరీగ్ంరను ప్ర - వేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావదితః పురస్తాదుదయాతి సూర్యః । తావదితో౽ముంనాశయ । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయంద్విష్మః ॥ ౭౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువరో భూర్భువస్సువరో భూర్భువస్సువః । భువోద్ధా-

యి భువోర్ధాయి భువోర్ధాయి । నృమ్ణాయినృమ్ణం నృమ్ణాయినృ -
మ్ణం నృమ్ణాయినృమ్ణమ్ । నిధాయ్యోవాయి నిధాయ్యోవాయినిధా -
య్యోవాయి । *ఏళ్ల్రస్మైఏళ్ల్రస్మై । సువర్ణజ్యోతిః । ౭౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ।

పృథివీస్సమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే ।
తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ।వర్చసాశ్రి -
యా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ంస్వాహా।అ
న్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౭౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావా -
యుగ్ం సమిన్ధే ॥ తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయు -
షా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నా-
ద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥
౭౯ ॥ ౮౨ ॥ సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సా
మాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవ-
ర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యామే సమిదసి

* ఏళ్ల్రస్మై । అస్మైసువర్ణజ్యోతిః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహామేఽసిస్వాహా । అగ్నే వ్రతపతే
వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౮౦ ॥ ౮౪ । తచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతామ్ ।
వాయోప్రపత్ర ఆదిత్యవ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతంచరి -
ష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తా -
మాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ంసమిన్ధే।
సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౮౧ ॥ ౮౫ ॥ వర్చసాశ్రియా ।
యశసాబ్రహ్మవర్చసేన।అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ంస్వాహా।అన్తరిక్షగ్ం

సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహ-
గ్ంసమిన్ధే । సామ్మాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా ॥
౮౧ ॥ ౮౬ * యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తా-
గ్ంస్వాహా । పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే।సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే ।
తామహగ్ం సమిన్ధే । సామ్మాసమిద్ధా।ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రి-
యా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౮౨ ॥ * అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ం
స్వాహా । ప్రాజాపత్యామే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా
మేఽసిస్వాహా । ఆదిత్యవ్రతపతేవ్రతమచారిషమ్।తదశకం తన్మేరా-
ధి । వాయోవ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే।వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమ-
చారిషమ్ । తదశకం తన్మేరాధి ॥ ౮౩ ॥ ౮౮ ॥

సమిథ్సమిన్ధేవ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసాశ్రియా
యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ ॥ ౯౦ ॥

శన్నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శంనస్తపతు సూర్యః ।
అహానిశం భవన్తునశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ । శముషానోవ్యు-
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః శివానశ్శన్తమాభవ సుమృడీకా
సరస్వతి । మాతేవ్యోమసందృశి । ఇడాయైనా స్స్యాసి వాస్తుమద్వా-
స్తు మన్తోభూయాస్మమావాస్తోశ్ఛిథ్స్మహ్యావాస్తుస్సభూర్యాద్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తోభూ-
యాస్మ మాప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిథ్స్మహ్యప్రతిష్ఠస్సభూయాద్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ఆవాతవాహిభేషజం వివాతవాహి
యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే।ద్వా

ద్విమా వాతౌ వాత ఆసిన్ధో రాపరావతః ॥ ౨౮ ॥ ౫౯ ॥ దక్షంమే
అన్య ఆవాతు పరాన్యో వాతు యద్రపః । యదదో వాత తేగృ-
హేఽమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి
భేషజమ్ । తతో నో మహ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజమ్ । శంభూర్మ-
యోభూర్నో హృదే ప్రణ ఆయూగంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి
తంత్వా ప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహ యన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రప-
ద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్ర-
జాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్య ఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షం మ ఉ-
ర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తి-
మాన్తయా స్వస్త్యా స్వస్తి మానసాని । ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం
మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇ-
న్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౨౯ ॥ ౬౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉత ద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదా వృధస్సఖా ।
కయా శచిష్ఠయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మగంహిష్ఠో మ-
త్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు ॥ అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితౄ-
ణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-

ర్ధిచక్షుర్ము ముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేఽవబద్ధాన్ ॥ ౮౬ ॥ ౯౧ ॥ శంనో
దేవీరభిష్టయ ఆపోభవన్తు పీతయే । శంయోరభిస్రవన్తునః । ఈశా-
నావార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపోయాచామిభేషజమ్ ।
సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్తుదుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయంద్విష్మః । ఆపోహిష్ఠామయోభువ స్తానఊర్జే
దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభా-
జయతేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅరంగమామవో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౮౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపోజనయథాచనః । పృథివీ
శాన్తా సాఽగ్నినా శాన్తాసామేశాన్తా శుచగ్ం శమయతు । అన్తరి-
క్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మేశాన్తగ్ం శుచగ్ం శమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తాసాఽఽదిత్యేనశాన్తాసామేశాన్తా శుచగ్ం శమ-
యతు । పృథివీశా న్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌశ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తి ర-
వాన్తరదిశాశ్శాన్తిరగ్ని శ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తిరాదిత్యశ్శాన్తిశ్చ-
న్ద్రమా శ్శాన్తిర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తి-
ర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తిరజాశాన్తిరశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి -
ర్బ్రహ్మశాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవశాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు
శ్శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే
చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమిశాన్తిర్మే అస్తుశాన్తిః । ఏహ శ్రీశ్చ
హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ
తపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసి -

షః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య
శుష్మేణోదస్థామ మృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా-
చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతం నన్దా-
మశరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ంశృ-
ణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామ శరద-
శ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే । యఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్వి-
భ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాథ్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో
విపశ్చిన్మనసాపునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ
ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీధారితమేనేనమహ-
దన్తరిక్షం దివం దాధారపృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-
హంధారయాణి మామద్వేదోఽధివిస్రసత్ । మేధామనీషే మావి-
శతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర-
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా-
యయహరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహిగోత్రారుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధతేస్స్యామ । బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నోమాహా-
సీత్ । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ ౮౮ ॥ ౯౩ ॥

పరాః త్రోదధాతు బద్ధాఙ్గుష్వథద్రృశేసప్తచ ॥ ౮౨ ॥

నమో యుఞ్జతే వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్నప్వర్గ్యేణ బ్రహ్మన్ప్ర
చరిష్యామో నక్త ప్రాచీ రపశ్యం గోపాం దేవస్య సమ్రాడాయమేషే
పీపిహి ఘర్మయాతే మాహినాం చత్వార్యస్త్రాణియా పురస్తాత్స-
ప్తసప్తత్రిషా అయ త్రీణి పూష్ణే చత్వార్యదస్యైకాదశ యాస్తేస-

ప్రాగ్నిద్రుణవస్సీన్దైక్కాన్న వింశతిర్యాభర్యార్ధ్వస్త్రింశద్యాభర్మ-
యుషోడశ యాస్తె యోరానవ స్నిక్కాచ్ఛష్టాధు నిశ్చద్వే ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యహోరాత్రే పణ్ణ ఖట్త్రీణి విగాస్సప్తదశాస్పృన్మఖశ్చ త్వారి
యద్దేతద్వృక్షసఃపణ్ణ్చ యదీక్షితశ్చ త్వారి దీర్ఘముఖి త్రీణ్యష్టాచ్ఛ-
త్వారి యద్దేతద్భూతాని షట్ప్రిసార్యత్రీణ్యత్రీణా దశాహారావద్య
బ్రహ్మణా షట్థషడుత్తుద్రాష్టా భూష్షట్పృథివ్యష్టషష్టిశ్శంనస్సప్త-
పఞ్చశద్ద్వచత్వారింశత్ ॥ ౮౭ ॥

యుఞ్జత్రైబ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామోఽపశ్యం గోపాగంసమ్ముద్రా-
యపయ మనుక్రామామపూర్ణేధునిశ్చ యద్దేతద్భూతానితచ్ఛ
కేయమ్మష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ మయిరుగన్తరిక్షేణ ఘర్మ
యాతేద్దివిశుగస్మాన్ద్యౌః పృథివీముపనో మిత్రావరుణా యద్దేత
ద్వృక్షసో భూర్భువస్సువద్భ్యాభిస్త్రిన్నవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్ సమాప్తమ్.

పెద్దబ్రాహ్మణమ్

ద్రావిడాస్త్విమం అష్టమం ప్రపాఠక మాహుః.

ఓమ్॥ శంనస్తన్నోఽమాహాసీత్ । ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥
హరిఃఓమ్ ॥ దేవావై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కా-
మాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశఋచ్ఛాత్ । సర్వే-
షాంనస్తత్సహాసదితి । తేషాంకురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై

ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనా -
ర్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్చ్ఛత్ ।
తన్న్యకామయన్త । తేనాపాక్రామత్ । తం దేవా అన్వాయన్
యశోఽవరురుత్సమానాః । తస్యాన్వాగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయ -
త । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞ జన్మా
హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్ంసన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మా -
దేకమిషుధన్వినమ్ । బహవోఽనిషవో నాభిధృష్ణువన్తి । సోఽస్మ -
యత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మి -
యాణస్య తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే
శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తత్స్మయా -
కానాగ్ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తే-
జసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రు -
వన్వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వచ
ఖనామ । తదపోఽభితృణదామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖన -
న్తి । తదపోఽభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్ం హ్యాసామ్ ॥ తస్య జ్యా -
మప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త-
ద్ద్యావాపృథివీ అను ప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య
ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మ -
త్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వ -
మ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాస్సమభరన్ । తత్సమ్రాజస్సమ్రాట్త్వ -
మ్ । తగ్ం స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్స -

వనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వేదేవాస్తృతీయసవ-
నమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషోఽవారున్ధత
న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ । తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్ । తావేతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరు-
న్ధత । అభి సువర్గం లోకమజయన్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః ।
అవాశిషో రున్ధే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్కరో హ్యేతేత్యన్ది మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్నప్త చ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేన జు-
హోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః ।
దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్ । న వోఽభా-
గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-
యన్ । పురోనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయై వష-
ట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ
తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-
దినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా 3 ఇ న హోతవ్యా 3 -
మితి । హవిర్వై దీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ -

మానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్నజుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు -
రన్తరియాత్ । యజురేవవదేత్ । నహావిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
ప్రదధాతి । నయజ్ఞపరురన్తరేతి । గాయత్రీచ్ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత ।
తస్యైవషట్కారోఽభ్యయ్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యైద్వేధారసః ప -
రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యః పృథివీం ప్రా-
విశత్ ॥ ౧౦ ॥ సఖదిరోఽభవత్ । యః పశూన్ । సోఽజామ్ ।
యత్ఖాదిర్యభ్రి ర్భవతి । ఛన్దసామేవరసేన యజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి । య-
దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవయజ్ఞస్యశిరస్సమ్భరతి ।
యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస్స -
మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భా ఏవావరున్ధే । దేవస్యత్వా సవితుః
ప్రసవ ఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా -
హ । అశ్వినౌహిదేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణోహస్తాభ్యామి -
త్యాహయత్యై । వజ్రఇవవా ఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యా
హ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్య ఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వ -
రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్య ఇతి వావైతదాహ । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పత ఇత్యా -
హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిరి -
త్యాహ । ప్రైత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే-
త్యాహ । యజ్ఞో వై సూనృతా । అచ్ఛావీరం నర్యంపఙ్క్తిరాధసమి-
త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తోహియజ్ఞః । దేవాయజ్ఞం నయన్తున ఇ -
త్యాహ । దేవానేవయజ్ఞనియః కురుతే । దేవీద్యావాపృథివీ అనుమే
మగ్ంసాథామిత్యాహ । ఆభ్యామేవానుమతో యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భ -

రతి । ఋధ్యాసమద్య మఖస్యశిరఇత్యాహ । యజ్ఞోవై మఖః । ఋ-
ధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిరఇతివావైతదాహ । మఖాయత్వా మఖ-
స్యత్వా శీర్ష్ణ ఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ * త్రిర్
హరతి । త్రయఇమేలోకాః ఏభ్యఏవలోకేభ్యోయజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి ॥ తూష్ణీంచతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిర-
స్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రేహరతి । తస్మాన్మృత్ఖనః కర్మణ్యతమః ।
ఇయత్యగ్రఆసీరిత్యాహ । అస్యామెవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్యశిర-
స్సమ్భరతి । ఊర్జంవా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకాఉద్దిహన్తి ॥
౧౬ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపాసంభారోభవతి । ఊర్జమేవర-
సం పృథివ్యాఅవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్గ్ంహ్యేతత్పృ-
థివ్యాః । యద్వల్మీకః అబధిరో భవతి । యఏవంవేద । ఇన్ద్రోవృ-
త్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । సయత్రయత్రపరాక్రమత॥౧౬॥తనాఽ-
ద్ధ్రియత । సపూతీక స్తమ్భ పరాక్రమత । సోఽద్ధ్రియత । సోఽబ్ర-
వీత్ । ఊతింవై మేధా ఇతి । తదూతీకానామూతీకత్వమ్ ।యదూ-
తీకాభవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నిజాఅసిప్రజాపతేరే-
తఇత్యాహ । యఏవరసఃపశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ * తమేవావరున్ధే
పఞ్చైతే సంభారాభవన్తి । పాఙ్క్తోయజ్ఞః । యావానేవయజ్ఞః ।
తస్య శిరస్సమ్భరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భ-
రేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।కృష్ణాజినేనసమ్భరతి।ఆ-
రణ్యానేవపశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి ।తస్మాథ్సమావత్పశూనాం ప్రజా-
యమానానామ్ ॥ ౧౫ ॥ ఆరణ్యాఃపశవఃకనీయాగ్ంసః । శుచా

హ్యేతాః । లోమతస్సమ్భరతి । ఆత్మనో హ్యస్యమేధ్యమ్ । పరిగృ-
హ్యేయన్తి । రక్షసామపహత్యై । బ్రహ్మవాదోహరన్తి । అపచితమేవా-
స్మిన్దధతి । ఉద్ధతేసికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీ-
భిరుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥ * తేజఏవాస్మిన్దధాతి । మధుత్వా మధు-
లాకరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం-
పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణిపాత్రాణిశుచాఽ-
ర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతానివా అనుపజీవనీ-
యాని । తాన్యేవశుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై ।
అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషావా అగ్నేః ప్రియా
తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ంసృజతి । అథో
తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ంసృజతి । యజ్ఞోవై కృష్ణాజిన-
మ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ంసగ్ంసృజతి ॥ ౨౦ ॥ యాజ్యాయైజ్యాయైనక్ష-
త్రియాదవిశద్వేణుశ్శాన్త్యైపఙ్క్తిరాధసమిత్యాహ హరతి దిహన్తి
పరాక్రమతావిశత్ప్రజాయమానానాగ్ంసృజతి శన్త్వాయయాప్సాచ ॥ ౨౧ ॥
పరిశ్రితేకరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నకుర్వ-
న్నభిప్రాణ్యాత్ యత్కుర్వన్నభిప్రాణ్యాత్ । ప్రాణాఞ్ఛుచాఽర్ప-
యేత్ । అపహాయప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । నప్రవర్గ్యం
చాదిత్యంచాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ।
౨౧ ॥ * తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । వేణు-
నాకరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమ-
ర్ధయతి । మఖస్యశిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛి-

రః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౨౨ ॥ * తస్మాద్దేవమాహ । యజ్ఞస్య
ప్రదేష్ఠ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతే ప్రదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గా -
యత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । త్ర్య -
ద్ధిం కరోతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దో -
భిః కరోతి ॥ ౨౩ ॥ వీర్యం వై ఛన్దాꣳసి । వీర్యేణైవైనం కరోతి । యజు
షాబిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞ-
ముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇ -
యన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౨౪ ॥
* అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవం కరో -
తి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ । యథాయజురేవై -
తత్ । అశ్వశకేన ధూపయతి । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వస్సయోనిత్వా -
య । వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽ -
శ్వః । తస్య ఛన్దాꣳసి నిష్పత్ ॥ ౨౫ ॥ * ఛన్దోభిరేవైనం
ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ।
వారుణోఽభీద్ధః । మైత్రియోపైతి శాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । య-
థాయజురేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర -
సూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానః పృథివ్యా -
మాశా దిశ ఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౬ ॥ తస్మాదగ్నిస్సర్వా దిశోఽనువి -
భాతి । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరో వా ఏషోఽన్ధో భవితోః । యః ప్రవర్గ్యమన్వీక్షతే । సూర్య -
స్య త్వా చక్షుషాన్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజ -

వేత్వా సాధ వేత్వా సుక్షిత్యేత్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం
వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ంసాధు । అసౌసుక్షితిః ॥ ౨౭ । దిశో భూతిః
ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ-
ముమాముష్యాయణంవిశాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా-
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ్ఞ-
స్యస్య బ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితి వైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౮ ॥
ఆచ్ఛృణత్తి । దేవత్రాకః । అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి । పరమంవా ఏ-
తత్పయః । యదజక్షీరమ్ । పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛృణత్తి ।
యజుషా వ్యావృత్త్యై । ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి । ఛన్దోభిర్వా ఏష
క్రియతే । ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి । ఛృన్ధి వాచమి-
త్యాహ । వాచమేవావరున్ధే । ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ । ఊర్జమేవా-
వరున్ధే । ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ । హవిరేవాకః । దేవపురశ్చరసఘ్యా-
సంత్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్వాద్యత్రప్రవర్గ్యే ।
శ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసినిమ్ప్రత్పృణే త్యాహానుక్షితి-
రనాచ్ఛృణ్ణాం ఛన్దాగ్ం స్యాచ్ఛృణత్త్యష్టౌచ ॥ 3 ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మ మభిష్టుహీత్యాహ ।
ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మాదేవ ప్రతిప్రోచ్య ప్ర-
చరతి । ఆత్మనోఽనార్త్యై । యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ ।
ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి । మదన్తీ-
భిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ 30 ॥ * అభిపూర్వం ప్రో-

క్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో దధాతి । త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి
యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ । హోతాఽన్వాహ । రక్షసామప ।
హత్యై । ఆనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । త్రిష్టుభస్సతీర్గా -
యత్రీరివాన్వాహ ॥ 31 ॥ * గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణ -
మేవ యజమానే దధాతి । సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్య -
స్య సన్తత్యై । అథో రక్షసామపహత్యై । యత్పరిమితా అనుబ్రూయా -
త్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యా -
వరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ 32 ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊర్ -
గ్ముఞ్జాః । యన్మౌఞ్జో వేదో భవతి । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ -
ర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి ।
సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్ద -
ధాతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వాఽనక్త్విత్యాహ ॥ 33 ॥ * తే -
జసైవైనమనక్తి । పృథివీం తపస్త్రాయస్వేతి హిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యా అనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ -
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవ య -
జ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్వై బర్హి -
ర్హ్యేషః ॥ 34 ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ -
వర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహా -
హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావ తమృత్విజః । యే దర్ -
శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోతా యజమానాయాశిషా -
శాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥

3౪। అనాధృష్యా పురస్తాదితి యద్దితాన్నియజ్ఞూగ్ం స్వాహా । శ్రీ-
ర్షతఏవ యజ్ఞస్య యజమానఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుఃపురస్తాదా-
హ । ప్రజాందక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి-
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మై సమీచోదధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ 3౬ ॥
మనోరశ్వాఽసి భూరిపుత్రేతి మామభిమృశతి । ఇయంవై మనోరశ్వా
భూరిపుత్రా । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠత్య నున్మాదాయ । సూపసదా మె
భూయా స్వా మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చితస్థ పరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ 3౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-
దిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసా వాదిత్యోఽముష్మిన్లోకే ర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ 3౮ ॥ * ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధినిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైనముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకానిధన్వేత్యాహ ॥ 3౯ ॥

స్తాత్యై వైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి -
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధుమధ్వితి ధూన్వన్తి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ * ॥ అథో
రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునః పరియన్తి । షట్థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ధర్మస్య ప్రియాం
తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రియాం -
తనువమాక్రామతి । యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం
హ వా అస్యాగ్రదేవో రాజన్యో రాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతో వై స దుశ్చ -
ర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గో -
పీథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషఙ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణా -
నామవ్యతిషఙ్గాయ క్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ।
ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి ।
తస్మాత్సర్వతః పవతే ॥ ౪౨ ॥ దధాతి చాన్వాహార్యం యజ్ఞస్యై -
వైష ఉపరిష్టాదాశీర్యన్యో వ్యస్థాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి ధన్వే -
త్యాహార్యజ్ఞశ్చ కామసమష్ట్యై ద్వే చ ॥ ౪ ॥

ఆగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసే -
త్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిః పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమారుచితో రోచయేత్యాహ । అశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇ -
న్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ ।
ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా ।

సమారుచ్ఛితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవై తామాశాస్తే । వ -
రుణస్త్వాఽఽదిత్యైఃప్రశ్చా ద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ ।
వరుణఏవైనమాదిత్యైఃప్రశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥
* సమారుచ్ఛితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవై తామా శాస్తే ।
ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన
ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతానఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రో -
చయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవై తామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టా -
ద్రోచయతుపాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దే -
వైరుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచ్ఛితో రోచ -
యేత్యాహ । ఆశిషమేవై తామాశాస్తే ॥౪౪॥రోచితస్త్వం దేవఘర్మ
దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు। రోచిషీయాహం మను-
ష్యేష్విత్యాహ।రోచతఏవైష మనుష్యేషు।సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం
దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసస్య సీత్యాహ । రుచితో
హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । రుచితోఽహం
మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీభూయాసమిత్యాహ ।
రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీభవతి।
రుగసి రుచం మయి ధేహి మయిరుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । తయం ద్వైత్యైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితోఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ -
మానః । అథయ దేనమేతైర్యజుర్భిరోచయిత్వా । రుచితోఘర్మ ఇతి

ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥ ౨౫ ॥

పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచితో రోచయే-త్యాహాశిషమేవైతామాశాస్తేఽష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । షట్థ్సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥ ౨౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్విꣳశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్విꣳశతిరర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకꣳ హి శిరః ॥ ౨౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి । సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౨౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమానమిత్యాహ । ౨౯ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆ చ పరా చ

పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఉచ్చ హ్యేష పరాచ పథిశ్చరతి । సధ్రీచీ-
స్సవిషూచీర్వసాన ఇత్యాహ । సధ్రీచిశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ వసానః
ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆ హ్యేష
వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్రప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమా-
ధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । సము-
గ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ ॥ ౨౦ ॥ * గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూ క-
ల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేవైషోఽ-
గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహాసమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ । పూర్వ-
మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధర్తా దివో విభాసి రజసః
పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । హృదే
త్వా మనసే త్వేత్యాహ । శారదావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి ॥ ౨౧ ॥
దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరేవేమాంల్లో-
కాన్థ్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావే-
వాస్మా ఋతూ కల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవ ఘర్మ దేవాన్పాహీ-
త్యాహ । శైశిరావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాం వాచమస్మే
నియచ్ఛ దేవాయుమిత్యాహ । యా వై మేధ్యా వాక్ । సా తపోజాః ।
తామేవావరున్ధే ॥ ౨౨ ॥ గర్భో దేవానామిత్యాహ । గర్భో హ్యేష
దేవానామ్ । పితా మతీనామిత్యాహ । ప్రజా వై మతయః । తాసా-
మేష ఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । పతిః ప్రజా-
నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేష ప్రజానామ్ । మతిః కవీనామిత్యాహ ॥
౨౩ ॥ మతిర్హ్యేష కవీనామ్ । సందేవో దేవేన సవిత్రా యతిష్టసగం

సూర్యేణారుక్తేత్యాహ । అముంచైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యంచ సగ్ం శాస్తి । ఆయుర్ధాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । పితానోఽసి పితానో బోధేత్యాహ । బోధయత్యేవైనమ్ । నవై తేఽవకాశా భవన్తి । పత్నియైదశమః । నవ వై పురుషే ప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ * నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి । అథో దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజైవాన్నాద్యమవ రున్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతా వై హోత్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥ రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై పర్జన్యో వర్షతి । వర్షుకః పర్జన్యో భవతి । సంప్రజా ఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే రుచితం వై బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ ఆధీయన్తోఽవేక్షన్తే । సర్వమాయుర్యన్తి । నపత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత । ప్రజాయేత । ప్రజాం త్వస్యై నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । నప్రజాయేత । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ప్రజాయతే । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టిమతీ తేసపేయేత్యాహ । త్వష్టాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్త్యనిపద్యమానమి-త్యాహగ్రతేత్యాహ శారదా వైవాస్మా ఋతూః కల్పయతి రున్ధేకప్తీనా-మిత్యాహ ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । ఆదదేఽదిత్యైరాస్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడఏహ్యదితఏహి సరస్వత్యేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనామహ్వయతి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామాహ్వయతి । షట్ సంపద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవైనామాహ్వయతి । అదిత్యా ఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథా యజురేవైతత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ ॥ వాయుదేవత్యో వై వత్సః । పూషా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥

* స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయేత్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైనామ్ । ఉస్రఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్రఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవ తత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీదత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ * బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణైవైనాముపసీదతి । దానవస్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవైనాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై । అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్పతయే పిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే ।

ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ । * తస్మాదిన్ద్రో దేవతానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రోఽసి త్రైష్టుభోఽసి జాగతమసీతి శఫో పర్యుమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనానాదత్తే । సహోర్జో భాగేనోపమేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినౌ వా ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధునస్సారఘస్యేత్యాహ । ఆశ్విభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో అశ్వినావేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాత వసవో యజతా వడిత్యాహ । వసూనేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । యద్వషట్కుర్యాత్ । యాతయామాఽస్య వషట్కారస్స్యాత్ ॥ యన్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి । నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి ॥ న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥ ౬౩ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమీత్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యో రశ్మిః । స వృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్యస్య తపస్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి ॥ ౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైనముపయచ్ఛతి । న వా ఏతం మనుష్యా భర్తుమర్హన్తి । దేవానాం త్వా పితృణామనుమతో భర్తుగ్ం శకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం

పితృభిరనుమత ఆదత్తే । వివా ఏనమ్మేతదర్ధతాన్తి । యత్పశ్చాత్ప్ర-
వృజ్య పురో జుహోతి । తేజోఽసి తేజోఽను ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా-
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః
పృథివిస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ * సు-
వరసి సువర్మేయచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మాపాహీత్యాహ । ఆశిష-
మేవైతామాశాస్తే । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । ఉద్యత్యవాతనామున్యాహ । ఆత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥
౬౬ ॥ * పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్ర-
తిదధాతి । అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా ఆది-
త్యోఽగ్నిర్వసుమాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । సోమాయ త్వా
రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయ త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ ॥
౬౭ ॥ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । బృ-
హస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మ వై దేవా-
నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రే త్వర్భుమ-
తే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో
వై సవితర్భుమాన్విభుమాన్ప్రభుమాన్వాజవాన్ । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహేత్యా-
హ । ప్రాణో వై యమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ * తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి ।

దశసంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజై -
వాన్నాద్యమవ రున్ధే । రౌహిణాభ్యాం వై దేవాస్సువర్గంలోకమా -
యన్ । తద్రౌహిణయో రౌహిణత్వమ్ । యద్రౌహిణౌ భవతః ।
రౌహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః
కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతు-
నా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ
తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పరస్తాద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మా-
దసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవస్సీదత్విత్యాహేన్ద్రియేత్యాహార్ధ -
యతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహిగ్ంసాయై పఞ్చాహాదిత్యవత్తే స్వాహే -
త్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౧ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి ।
అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ ।
విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘ -
ర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన స -
మర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శంయజుర్భిరిత్యాహ ।
అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథో హవిరేవాకః ॥ ౧౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం
పాతగ్ం హార్దివానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ
భాగధేయేన సమర్ధయతి । అనువాం ద్యావాపృథివీ మగ్ంసాతామి-
త్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రా-
యహి పురోఽనువాక్యాయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృ -

తేజుహోతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతిస్వగాకృత్యై ।
ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ ॥ ౨౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే-
ణాభిగృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామిత్యాహా-
నుమత్యై । తంప్రావ్యం యథావణ్ణమోదివే నమఃపృథివ్యా ఇత్యా-
హ । యథాయజుర్యేవైతత్ । ద్వివిధాఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం
ద్విః ధాత్రేత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివంగ-
చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛే త్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు
ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం
ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ ।
ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్ ।
యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౨౩ ॥ * యత్ప్రత్యక్ । తన్మను-
ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చం పిన్వ-
యతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అనుదిశః పిన్వయతి ।
సర్వా దిశస్సమేధన్తే । అన్తః పరిధి పిన్వయతి ॥ ౨౪ ॥ తేజసోఽస్క-
న్దాయ । ఇషే పీపిహ్యూర్జే పీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజ-
మానే దధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై-
తామాశిషమాశాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ ।
ఆత్మన ఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వే-
న్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజుర్యేవైతత్ । ధర్మా-
ఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౨౫ ॥ బ్రహ్మ-

న్యైవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వావాతస్స్కన్దయాదితి యద్యభిచ -
రేత్ । అముష్యత్వా ప్రాణేసాదయామ్యమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛేతి
బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం
గమయతి । పూష్ణేశరసే స్వాహేత్యాహ । యాఏవ దేవతా
హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే -
త్యాహ । యాఏవాన్తరిక్షేవాచః ॥ ౭౬ ॥ * తాభ్యఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్యస్స్వ హేత్యాహ । ప్రాణావై దేవాః ప్రతిరాః ।
తేభ్యఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ ।
ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యోఘర్మపేభ్యస్స్వా-
హేత్యాహ । యేవై యజ్వానః । తేపితరోఘర్మపాః । తేభ్యఏవైనం
జుహోతి ॥ ౭౭ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ ।
రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమనక్తి । సర్వత
ఏవరుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషావై రుద్రస్యదిక్ ।
స్వాయామేవ దిశిరుద్రం నిరవదయతె । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య -
త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౭౮ ॥ * చక్షురస్య ప్ర-
మాయుకగ్ంస్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపరోమాఽహ్నో
రాత్రియైమాపాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయాసమిధ్య స్వాయుర్మే-
దావర్చసామాఽఽశీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చోదధాతి । అపీప-
రోమా రాత్రియా అహ్నోమాపాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయా
సమిధ్యస్వాయుర్మేదావర్చసామాఽఽశీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వ -
ర్చోదధాతి । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతి -

సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథా యజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో-
వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా౩ం న హోతవ్యా౩మితి ॥ ౯ ॥
యద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీ జుహుయాత్ ।
యన్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ
హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరా-
భవతి । హుతగ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ ।
ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౧౦ ॥ * ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽ-
గ్నిః । ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితా నోఽసి మా
మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ
మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహి-
గ్ంసాయై । తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి ।
ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాత్మన్దధతే ॥ ౧౧ ॥ సంవత్సరం న మాగ్ం-
సమశ్నీయాత్ । న రామాముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ ।
నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా-
స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే
బ్రహ్మ సమన్యదధత । యత్కించ దివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవ ప్రీతేనా-
గోపాయత్ ॥ తస్మాదేతద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోపీథాయ । తస్మా-
దేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహా త్వా
సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహా త్వా నక్ష-
త్రేభ్య ఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం -

సమర్ధయతి ॥ ౧౨ ॥

అక్షరశ్మినేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితౄణామన్తః ప-
రిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం
జుహోత్యన్వీక్షేత హోతవ్యా 3 మిత్యగ్నా విత్యాహ దధతే
గోపాయత్సప్తచ ॥ ౧ ॥

ఘర్మయా తేద్దివిశుగితి త్రిస ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ-
న్దోభిరేవాస్మైభ్యో లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । ఇయత్యగ్రేజు-
హోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమేల్లోకాః । ఏభ్యఏవ
లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । అనున్నోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ-
త్యై । దివస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ । దివఏవేమాన్లోకాన్దాధార ।
బ్రహ్మణస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౧౩ ॥ ఏష్వేవలోకేషు ప్రజా
దాధార।ప్రాణస్యత్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-
న్దాధార । శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌఖలునా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస-
యేత్ । జిహ్మంయజ్ఞస్య శిరోహరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి ।
పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౧౪ ॥ ☞ ప్రాఞ్చము-
ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । సఘోషయమూర్ధ-
విత్రాణిష్టీ ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైసగ్ం సతమంకరోతి ।
సాత్మాఽముష్మిన్లోకేభవతి । యఏవం వేద ।ఔదుమ్బరాణిభవన్తి।
ఊర్గ్వాఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవాఽవరున్ధే । వత్మనావాఅన్విత్య ॥౧౫॥
యజ్ఞగ్ంరక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।

సామవై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాంగ్స్యపహన్తి । పురుషః
పురుషోనిధనముపైతి । పురుషఃపురుషోహిరక్షస్వీ । రక్షసామపహ-
త్యై ॥ ౧౬ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ంశుచాఽ-
ర్పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు । ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతంవై హిరణ్యమ్ ॥ ౧౭ ॥
* అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః
తస్యశుచగ్ం శమయతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్థ్ సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్య శుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్ర-
క్తిర్నాభిరృతస్యేత్యాహ ॥ ౧౮ ॥ ఇయంవా ఋతమ్ । తస్యా
ఏష ఏవ నాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః తస్మాదేవమాహ । సదో విశ్వాయు-
రిత్యాహ । సదో హీయమ్ । అప ద్వేషో అప హ్వర ఇత్యాహ భ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితిదధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనమ-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౧౯ ॥ * అనశనాయుకో భవతి ।
య ఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూపమే-
వాస్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవా-

స్యైవః । అచిక్రదద్వృషాహరిరిత్యాహ । వృషాహ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శత ఇత్యాహ । స్త్రాత్యైవై -
నమేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో -
నింగమయతి। నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ం సీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సామగన్ధర్వమిత్యాహ । యద్దేవాస్య క్రియమాణ -
స్యాన్తర్యన్తి । తద్దేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ * పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా -
భిగృణాతి । ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాంగన్ధర్వో అమృతాని వోచదిత్యా-
హ । ప్రాణా వా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం
దేవఘర్మ దేవో దేవానుపాగా ఇత్యాహ । దేవో హ్యేష సన్దేవాను -
పైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯౨ ॥ మను -
ష్యోహి । ఏష సన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాస-
యన్ । ప్రజాం పశూన్త్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథాను -
మోహి।సహప్రజయాస సహరాయస్పోషేణేత్యాహ ।ప్రజామేవప-
శూన్త్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సన్త్విత్యాహ
ఆశిషమేవై తామాశాస్తే।దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మా -
న్ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచారమేవాస్యైషః ॥
౯౩ ॥ ప్రవాప్రేషోఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాస
యతి । ఉద్వుత్యం చిత్రమితిసౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్యగార్హ -
పత్యే జుహోతి । అయంవై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవలోకే

ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః ।
తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౫౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వాపరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్వీత్య రక్షస్వీ
రక్షసామపహత్త్యై హిరణ్యమాహోర్ధయతి హేమగృణాత్వీత్యా-
హ వసుమత్యా నిత్యాహాస్త్యైషో౽ష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాశ్శుక్రం పయో౽దుహ్రన్ । తద్దేభ్యో నవ్య-
భవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ ।
తేషాం యో రసో౽త్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూగ్ంష్యభవన్ ।
శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామపయసం వా ఏతయో-
రన్యత్ । దైవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౫౬ ॥ తత్తా-
మ్నః పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మాన్మ-
ర్త్యత్రైస్త్రైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసా చరన్తి । ప్రజాపతిమేవ తద్దే-
వాన్పయసా౽న్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ త్వై సాక్షాత్ప్ర-
వర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ।
ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥
౫౭ ॥ ☞ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్త-
రవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య
యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-
న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్రి ఖలు వా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే । పరి వై తాగ్ం సమాం ప్రజా వయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౫౮ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం

గోష్ఠీథాయ । పురోవా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాంవా ఏతన్మ-
ధ్యాజ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౯౮ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయాముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।
శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచా ప్రా-
ణమపిదధామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాజగా-
ర్తిమార్చ్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాః స్యుః । తదుద్వాస-
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూజ్ఝావర్త్యా నామ యద్ద-
ర్భాః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవా-
స్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనా యన్తి ॥౯౯॥

గోః పయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మోయన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సం భ్రియమాణః । సమ్రాట్ సంభృతః । ఘ-
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । సప్తాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు-
రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయా-
గ్ంసం యథానామముపచరతి । పుణ్యాం త్రిణం వై స తస్మై కామయతే ।
పుణ్యాం కీర్తిమస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ ।

ఘర్మ ఇతి దివాఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా ॥౧౦౧॥ ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వాఽఽగచ్ఛతి జనతామయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్రవర్గ్యేణైవాన్వభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్విగ్ంశతికృత్వః ☞ ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీమేవ తదన్విభవతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వాఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభిక్రియమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతఃక్వథన్ । పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శరోగృహీతః ☞ తేజ ఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమానో వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః సప్తతాని నామాన్యకురుత । య ఏవ వేద । ప్రమరైనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మహుతిం నాశ్నుతేఽథ ।

☞ "శత్రిః కృత్వః" ఇతి కేచిత్.

☞ తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః ప్రజాపతిర్హూయమానః । వాగ్ఘుతః ఇతి వా పాఠః.

కస్మాద్దైషోఽశ్నాత ఇతి । వాగ్వైష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదశ్నాతే । ప్రజాపతిర్వా ఏష ద్వాదశధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేన ప్రజా అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః ।

తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వావైషః ॥౧౦౯॥

♦ వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హ్వాయమానో వాఘ్నతో దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । తేన కామాగ్ం ఏతి యద్ద్వితీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి । యత్తృతీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి । యచ్చతుర్థేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీనేతి । యత్ప-ఞ్చమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧౬ ॥ ☞ యత్షష్ఠేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సరమేతి । యత్సప్తమేఽహన్ప్రవృజ్యతే ॥ ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి । యద-ష్టమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి । యన్నవమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లో-కానేతి । యద్దశమేఽహన్ప్రవృజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజమేతి ॥ ౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ-

---

♦ వదన్తితనువాసగ్ం సన్నో హ్వాయమానో బ్రూయాదన్నం ప్రజాపతిరేకం చ ॥ ఇతి పాఠః.

మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే । సోమో భూత్వా సుత్యామేతి యత్పురస్తాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఙమూన్లోకా-గ్ంస్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదము-త్రోఽర్వాఙిమాన్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । యఏవం వేద ఐవతఽతి ॥౧౦౮॥

నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవావై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితె బ్రహ్మాన్వచరిష్యా - మ్యోఽగ్నిష్టాన్ శిరోగ్రీవా దేవస్య రశనాం విత్వా ఆశా ఘర్మ - యాతే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణస్సవితాభూ - త్వాద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

దేవావైసత్రగ్ంస ఖదిరవరిశ్రితెఽ భిపూర్వమఘోరత్ -
స్రాంగ్రీష్మవైవాస్మై బ్రహ్మ దేవానా మశ్వినాఘర్మంపాతం ప్రాణోవై వృషా హరిర్యో వైనమాగ్ం సం యాథానామపుష్టా - త్తరశ్రతమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ (శంవస్త్వ మహాసీత్)

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్

ఇతి పెద్దబ్రాహ్మణమ్ సమాప్తమ్.

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రోనాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్రస్తృతీయకః।
తుర్యోవైశ్వసృజనస్త్వద్వహ్ని వారుణ కేతుకః।
స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణంచేత సర్వం కాఠక మీరితమ్।

హరిఃఓమ్ (1)సంజ్ఞానం విజ్ఞానంప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ । సంకల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమానముపక్లుప్తంక్లుప్తమ్ । శ్రేయోవసీయ ఆయత్సంభూతంభూతమ్ । (2) చిత్రః కేతుఃప్రభా నాభ్ స్సంభాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వానాతపగ్ం స్తపన్న భితపన్। రోచనోరోచమానశ్శోభనశ్శోభమానఃకల్యాణః (3) దర్శాదృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా । ఆప్యాయమానా ప్యాయమా నాప్యాయా సూనృతేరా । ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూర యంతీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ । (4) దాతా ప్రదాతానందో మోదః

ప్రమోదః॥ ౧ ॥

ఆవేశయన్నివేశయంత్సం వేశవస్సగ్ం శాంతశ్శాంతః । అభవన్ ప్రభవంత్సంభవం. త్సంభూతో భూతః । (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం । శుక్రమమృతం తెజస్వి తెజస్సమిద్ధమ్ । అరుణం భానుమన్మరీచి మదభితపత్తపస్వత్ ।(6) సవితా ప్రసవితా దీప్తోదీపయం దీప్యమానః । జ్వలంజ్వలితా తపన్వితపన్ త్సంతపన్ । రోచనోరోచమాన శ్శుంభూశ్శుమ్భమానో వామః । (7) సుతాసున్వతీ ప్రసుతా మూయమానాభిషూయమాణా। పీతిప్రపాసంపాతృప్తిస్తర్పయంతీ ॥ ౨ ॥

కాంతాకామ్యాకామజాతాయుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభిశాస్తానుమంతా నందోమోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్ త్సగ్ంసాదనస్సగ్ం సన్నస్సన్న। ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శమ్భూర్భువః (9) పవిత్రం పవయిష్యన్ పూతోమేధ్యః । యశో యశస్వానాయురమృతః । జీవోజీవిష్యన్ త్స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్త్సహీయానోజస్వాన్ త్సహమానః । జయన్నభిజయన్ త్సుద్రవిణో ద్రవిణోదాః। ఆర్ద్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః ॥ 3 ॥

(1) అరుణో రుణరజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః పిన్వమానోన్నవాన్ రసవానిరావాన్ । సర్వౌషధస్సమ్భరో మహస్వాన్ । (12) ఏజతా జోవతా-ః । క్షుల్లకాశ్శిపివిష్టకాః । సరిస్రరాస్సు శేరవః। అజిరాసోగమిష్ణవః। (13) ఇదానీంత్తదానీమేతర్హి క్షిప్రమజిరమ్ । ఆశురిమేషః ఫరో ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్స్త్వర

మాణ ఆశురాశీర్గూంజనః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోతిరాత్రోద్వి రాత్రస్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః। (15) అగ్నిర్బుతుస్సూర్యబుతుశ్చంద్రమా బుతుః ।(16) ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః ॥ ౪ ॥

ప్రమోదస్తర్పయంతీ ప్రమోదాజన త్రీణిచ ॥ ౧ ।

౨. అనువాకః, స్వయమాతృణోపధానమ్.

(1) భూరగ్నించ పృథివీంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్సంవత్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాంగిర స్వదు్రవాసీద । (2) భువోవాయుంచాంత రిక్షంచమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలో కాన్థ్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవత యాంగిరస్వధ్రువాసీద । స్వరాదిత్యఞ్చ దివఞ్చమాంచ । త్రీగ్ంశ్చ లోకాన్థ్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవత యాంగిరస్వధ్రువాసీద । భూర్భువస్స్వశ్చంద్రమసంచదిశశ్చమాంచ । త్రీగ్ంశ్చలోకాన్థ్ సంవత్సరంచ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవతయాంగిర స్వధ్రువాసీద ॥ ౧॥ ౫ ॥

సంవత్సరంచ షట్చ ॥ ౨॥

3. అనువాకః, అధ్వర్యోరుపస్థానమ్,

త్వామేవత్వాం వేత్తయోసి సోసి । త్వామేవత్వామచైషీః। చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । యత్తేఅగ్నేన్యూనంయదు తేతిరిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరస శ్చిన్వంతు । విశ్వేతేదేవాశ్చితి మాపూరయంతు।చితశ్చాసి సంచిత శ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । మాతే

అగ్నేశ్చ యేనమాతిశ్చ యేనాయురావృషి । సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదదావ్రుచెతి। తపసా జాతమనిభృష్టమోజః।తత్తైజ్యోతిరిష్టకే। తెనమెతప । తేనమేజ్వల । తేనమేదీరిహి । యావద్దేవాః । యావదసాతిసూర్యః । యావదుతాప్తిబ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯ ॥

అవృష్టినవచ ॥ 3 ॥

౪ అనువాకః, యజమానస్యోపస్థావమ్.

సంవత్సరోసిపరివత్సరోసి । ఇదావత్సరోసీదువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్యతె వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరఃపక్షః। హేమంతో మధ్యమ్ పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ॥

అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభోసి స్వర్గోలోకః । యస్యాందిశిక్షుహీయసే । తతోనో మహాఆవహా । వాయుర్భూత్వాసర్వాదిశఆవాహి । సర్వాదిశోనువివాహి । సర్వాదిశోనుసంవాహి । చిత్యాచిత్తిమాపృణః అచిత్యాచిత్తి మాపృణ। చిదసిసముద్రయోనిః ॥ ౨॥౮॥

ఇందుర్దక్షశ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యః। మహాన్త్సధస్థేధ్రువ ఆనిషత్తః । నమస్తె అస్తుమామాహిగ్ంసీః। ఏతిప్రేతివీతి సమిత్యుదితి । దివంమేయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమేయచ్ఛ । పృథివీంమెయచ్ఛ। పృథివీంమెయచ్ఛ। అన్తరిక్షంమెయచ్ఛ। దివంమెయచ్ఛ । అహ్నప్రసాయ । రాత్ర్యైసమచ । రాత్ర్యైప్రసారయ । అహ్నే సమచ । కామంప్రసారయ । కామగ్ంసఙ్చ ॥ 3 ॥ ౯ ॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీంమే యచ్ఛాంతరిక్షంమె

యచ్ఛసప్త చ ॥ ౪ ॥

౫ అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూర్భువస్స్వః । ఓజో బలమ్ । బ్రహ్మక్షత్రమ్ । యశో మహత్ । సత్యం తపో నామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ । మన ఆయుః । విశ్వం యశో మహః । సమం తపో హరో భాః । జాతవేదా యదివా పావకో ఽసి । వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతో ఽసి । శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ ॥ ౧ ॥ ౧౦ ॥

భాశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః । తపో హరో భాః । అగ్నిరిన్ద్రో బృహస్పతిః । విశ్వే దేవా భువనస్య గోపాః । తే మా సర్వే యశసా సగ్ంసృజంతు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాజ్ఞీంద్రో సప్త ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః,

అసవే స్వాహా । వసవే స్వాహా । విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా । అభిభువే స్వాహాఽధిపతయే స్వాహా । దివాంపతయే స్వాహాఽగ్ంహస్పత్యాయ స్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా । రాజ్ఞై స్వాహా విరాజ్ఞై స్వాహా । సమ్రాజ్ఞై స్వాహా స్వరాజ్ఞై స్వాహా । శూషాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా ॥ సగ్ంసర్పాయ స్వాహా కల్యాణాయ స్వాహా । అర్జునాయ స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨ ॥

కల్యాణాయ స్వాహైకంచ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహం.

(1) విపశ్చితే పవమానాయగాయత । మహీనధారాత్యంధో అర్షతి । అహిర్నజూర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ । అత్యో న క్రీడన్నసరద్వృషాహరిః । ఉపయామగృహీతోసి । మృత్యవేత్వాజుష్టంగృహ్ణామి । ఏషతేయోనిర్మృత్యవేత్వా । (2) అపమృత్యుమపక్షుధమ్ । అపేతశ్శపథంజహి । అధానో అగ్న ఆవహ । రాయస్పోషగ్ంసహస్రిణమ్ ॥ ౧ ॥ ౧౩ ।

యే తే సహస్రమయుతం । పాశాః । మృత్యో మర్త్యాయ హంతవే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా । సర్వానవయజామహే । భక్షోస్యమృతభక్షః । తస్య తే మృత్యుపీతస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య మధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి । (3) మంద్రాభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాంవాక్ । అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ॥

అంధో జాగృవిః ప్రాణ । అసావేహి । బధిర ఆక్రంద ఇతర పాన । అసావేహి । అహస్తోస్త్వా చక్షుః । అసావేహి । అపాదాశో దాశో మనః । అసావేహి కవైవిప్రచిత్తే శ్రోత్ర । అసావేహి ॥ ౩ ॥ ౧౫ ॥

సుహస్తస్సువాసాః । శూషానామాస్యమృత్యోమర్త్యేషు । తం త్వాహం తథావేద । అసావేహి । అగ్నిర్మే వాచిశ్రితః । వాగ్ఘృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । వాయుర్మేప్రాణేశ్రితః । ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । సూర్యోమెచక్షుషిశ్రితః । చక్షుర్హృదయే । హృద

య్యంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమా మే మనసి శ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭ ॥

మనో హృదయే । హృదయ్యం మయి । అహమమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి । దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితాః । శ్రోత్రగ్ంహృదయే । హృదయ్యం మయి।అహమమృతే।అమృతం బ్రహ్మణి ఆపో మే రేతసి శ్రితాః ॥౬॥౧౮॥

రేతో హృదయే । హృదయ్యంమయి। అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పృథివీ మే శరీరే శ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృదయ్యం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే । హృదయ్యంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఇంద్రో మే బలే శ్రితః । బలగ్ం హృదయే।హృదయ్యంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధా హృదయే । హృదయ్యంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ' ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్హృదయే। హృదయ్యంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౧ ॥

ఆత్మా హృదయే।హృదయ్యంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పునర్మ ఆత్మా పునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్ । వైశ్వానరో రశ్మిభిర్వావృధానః। అంతస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౨ ॥

సహస్రిణవిహి శ్రోత్రాస్తావేహిప్రాణేశ్రితో మనసిశ్రితో త్వక్ శ్రితా లోమసుశ్రితామూర్ధ్ని శ్రితఆత్మని శ్రితోష్టౌంచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చంద్రమాదిశఆపః పృథివ్యోషధివనస్పతయ ఇంద్రఃప్రజఃస్య ఈశాన ఆత్మాపునర్మోత్రయోదశ॥

౯. అనువాకః, ధానరూపా సావిత్రాగ్నివిద్యా.

(1) ప్రజాపతిర్దేవానసృజత। తేపాప్మనా సందితాఅజాయంత। తాన్వ్యద్యత్ । యద్వ్యద్యత్ । తస్మాద్విద్యుత్ । తమవశ్చత్ యద వృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే దైవతేఅభిప్రాప్నుతః।విచ హైవాస్యతత్రపాప్మానం ద్యతః ॥ ౧ ॥ ౨౩ ॥

వృశ్చతశ్చ । (2) సైషామీమాగ్ం సాగ్ని హోత్ర ఏవ సంపన్నా । అథోఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । (3) హూయమానే ఉపస్పృశేత్ । విద్యుదసివిద్యమే పాప్మానమితి । అథహుతొపస్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చ మెపాప్మానమితి । యక్ష్యమాణోవైష్ట్వావా । విచహైవాస్మై తేదేవతే పాప్మానంద్యతః ॥ ౨ ॥౨౪॥

వృశ్చతశ్చ । (14) ఆత్యగ్ం హోహారుణిః । బ్రహ్మచారిణేప్రశ్నప్రోచ్య ప్రజిఘాయ । పరేహి । ప్లక్షందైయ్యాం పాతింపృచ్ఛ వేత్థసావిత్రా 3 న్నవైత్థా 3 ఇతి । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । ఆచార్యో మాప్రాహైషీత్ । వేత్థసావిత్రా 3 న్నవైత్థా 3 ఇతి । సహోవా చవేనువేదేతి॥ 3॥ ౨౫ ॥

(5) సఃస్మిన్ప్రతిష్ఠితఇతి । పరోరజసీతి।కన్తద్యత్పరోరజా ఇతి ఏషవావసపరోరజాఇతి హోవాచ ॥ యఏషతపతి । ఏషోరాఽగజా

ఇతి । సకస్మిన్ త్వేవ ఇతి। సత్య ఇతి। కింతత్సత్యమితి। తప ఇతి।౪।౨౬।

కస్మిన్ను తప ఇతి । బల ఇతి। కింతద్బలమితి। ప్రాణ ఇతి। మాస్మ ప్రాణమతి । పృచ్ఛ ఇతి । మాచార్యోఽబ్రవీదితిహోవాచబ్రహ్మచారీ (6) సహోవాచప్లక్షో దైయ్యాంపాతిః । యద్వై బ్రహ్మచారిన్ప్రాణమత్యప్రక్ష్యః । మూర్ధా తే వ్యపతిష్యత్ । అహముతే ఆచార్యాచ్ఛ్రేయాన్భవిష్యామి । యోమాసావిత్రే సమవాదిష్ఠేతి ॥ ౫ ॥ ౨౭ ॥

తస్మాత్సావిత్రే నసంవదేత । (7) సయోహవై సావిత్రంవిదుషా సావిత్రే సంవదతే । సహాస్మిన్ శ్రియం దధాతి । అనుహవా అస్మా అసౌ తపన్ శ్రియం మన్యతే । అన్వస్మై శ్రీస్తపో మన్యతే । అన్వస్మై తపో బలం మన్యతే । అన్వస్మై బలం ప్రాణం మన్యతే । (8) సయదాహ। సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాదృష్టేతి । ఏషఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౮ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ంస్తుతాసున్వతీతి। ఏషఏవతత్ । (10) ఏషహ్యేవ తాన్యహాని । ఏష రాత్రయః।(11) అథయదాహ । చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమంతేతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేహ్నో ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ॥ ౭ ॥ ౨౯ ॥

(12) అథయదాహ । పవిత్రంపవయిష్యన్ సహస్వాన్ సహీయానరుణోఽరుణరజా ఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేఽర్ధమాసాః । ఏషమాసాః । (1౩) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సర ఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవ తేయజ్ఞక్రతవః। ఏషఋతవః ॥ ౮ ॥ ౩౦ ॥

ఏషసంవత్సరః । (14) అథయదాహ । ఇదానీంతదానీమితి ।
ఏషఏవతత్ । ఏషహ్యేవతేముహూర్తానాంముహూర్తాః (15) జవ
నో హ వై దేవః । అహోరాత్రైస్సమాజగామ । తగ్ంహోచుః । యో
వా అస్మాన్వేద । విజహత్పాప్మానమేతి ॥ ౯ ॥ ౩౦ ॥

సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గంలోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్
లోకేన్నంక్షీయత ఇతి । (16) విజహద్ధవై పాప్మానమేతి । సర్వమాయు
రేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిన్ లోకేన్నంక్షీయతే ।
యఏవంవేద । (17) అహీనాహాశ్వత్థ్యః । సావిత్రంవిదాంచకార ॥ ౧౦ ॥ ౩౨ ।

సహహగ్ంసోహిరణ్మయోభూత్వా । స్వర్గంలోకమియాయ ।
ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । (18) హగ్ంసోహవై హిరణ్మయోభూత్వా
స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యఏవం వేద । (19) దేవ
భాగోహశ్రౌతర్షః । సావిత్రంవిదాంచకార । తగ్ంహవాగదృశ్య
మానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ ౩౩ ॥

సర్వంబత గౌతమో వేద । యస్సావిత్రం వేదేతి । సహోవాచ ।
కైషా వాగసీతి । అయమహగ్ంసావిత్రః । దేవానాముత్తమోలోకః ।
గుహ్యంమహోబిభ్రదితి । ప్రతావతిహ గౌతమః । యజ్ఞోపవీతంకృ
త్వాధోనిపపాత । నమోనమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ ౩౪ ॥

సహోవాచ । మాభైషీర్గౌతమ । జితో వై తేలోక ఇతి ।
(20) తస్మాద్యేకేచసావిత్రంవిదుః । సర్వేతే జితలోకాః సయో హవై
సావిత్రస్యాష్టాక్షరంపదగ్ంశ్రియాభిషిక్తం వేద । శ్రియాహైవాభిషి
చ్యతే । ఘృణిరితిద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతి త్రీణి । ఆదిత్య ఇతిత్రీణి ।

॥ ౧౩ ॥ ౩౫ ॥

ఏతద్వై సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తమ్। య ఏవం వేద । శ్రియా హైవాభిషిచ్యతే। (2) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్। ఋచా అక్షరే పరమే వ్యోమన్ । యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి । య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత ఇతి । (22) న హ వా ఏతస్యర్చా న యజుషా న సామ్నార్థోఽస్తి । యస్సావిత్రం వేద ॥ ౧౪ ॥ ౩౬ ॥

(23) తదైతత్పరియద్దేవచక్రమ్ । ఆర్ద్రం పిన్వమానగ్ంస్వర్గే లోక ఏతి । విజద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రో హ వై పిన్వమానస్స్వర్గే లోక ఏతి । విజస్త న్విశ్వా భూతాని । సంపశ్యన్ । య ఏవం వేద । తూషో హ వై వార్ష్ణేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ । తగ్ంహోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయం వై స్వర్గ్యోఽగ్నిః పారయిష్ణుర్మృత్యా థ్సంభూత ఇతి । ఏష వా వస సావిత్రః । య ఏష తపతి । ఏహి మాం విద్ధి । ఇతి హైవైనం తదువాచ ॥ ౧౫ ॥ ౩౭ ॥

ద్యుత్తొద్యుత్తొ వేదేతి తప ఇతి సమవాద్రిషైతి తత్రదా శేర ఋతవ ఏతి చకారో వాచ సమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేదవిద్ధి పంచ చ ॥౯॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్ థ్సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహో స్యైష రాత్రయ శ్చిత్రః కేతు స్తేహోన్ హూర్తా రాత్రేః పవిత్రం తేర్ధమానా అగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రితవ ఇదానీం ముహూర్తానాం జనకో హీనా దేవభాగః కైపావాజ్ఞా శుహూ వై షోడశ ॥ ౯ ॥

౧౦ అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేష వేదనాని

(1) ఇయంవావసరఘా । తస్యాఅగ్ని రేవసారఘంమధు । యా
ఏతాఃపూర్వపక్షాపరపక్షయోరాత్రయః । తామధుకృతః । యాన్య
హాని । తేమధువృషాః । సయోహవా ఏతామధుకృతశ్చమధువృషా
గ్ంశ్చవేద । కుర్వంతిహాస్యైతా అగ్నౌమధు । నాస్యేష్టాపూర్తం
ధయంతి । (2) అథయోనవేద ॥ ౧ ॥ ౩౮ ॥

నహాస్యైతాఅగ్నౌమధుకుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్ ।
(3) యోహవా అహోరాత్రాణాం నామధేయాని వేద । నాహోరా
త్రేష్వార్తిమార్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాదృష్టేతి । ఏతావను
వాకౌపూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాంనామధేయాని । ప్రస్తుతంవిష్టు
తగ్ం సుతాసున్వతీతి । ఏతావనువాకావపరపక్షస్యాహోరాత్రాణాం
నామధేయాని। నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్ఛతి। యఏవంవేద ॥ ౨॥ ౩౯॥

(4) యోహవై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద । నము
హూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి। చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవి
తాభిశాస్తానుమంతేతి । ఏతేనువాకాముహూర్తానాం నామధేయాని।
నముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవంవేద । (5) యోహవా అర్ధ
మాసానాంచమాసానాంచనామధేయాని వేద । నార్ధమాసేషునమాసే
ష్వార్తిమార్ఛతి పవిత్రంపవయిష్యన్ సహస్వాన్ సహీయానరుణో
రుణరజా ఇతి । ఏతేనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచనామ
ధేయాని ॥ ౩ ॥ ౪౦ ॥

నార్ధమాసేషునమాసేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవంవేద । (6)
యోహవై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధే

యాని వేద । నయజ్ఞక్రతుష్వనర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి । అగ్ని
ష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిరృతుః ప్రజాపతి సంవత్సరఇతి । ఏతేనువాకాయజ్ఞ
క్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవత్సరస్యచ నామధేయాని । నయజ్ఞ
క్రతుష్వనర్తుష్వన సంవత్సర ఆర్తిమార్ఛతి । యఏవంవేద । (7) యో
హవై ముహూర్తానాం నముహూర్తాన్వేద । నముహూర్తానాంముహూ
ర్తేష్వార్తిమార్ఛతి ॥ ౮ ॥ ౮౧ ॥

ఇదానీం తదానీమితి । ఏతేవై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః ।
నముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్ఛతి । యఏవంవేద । (8)
అథో యథా క్షేత్రజ్ఞో భూత్వానుప్రవిశ్యాన్నమత్తి । ఏవమేవైతాన్
క్షేత్రజ్ఞో భూత్వాను ప్రవిశ్యాన్నమత్తి । సఏతేషామేవసలోకతాగ్ం
సాయుజ్యమశ్నుతే। అపపునర్మృత్యుంజయతి। యఏవంవేద ॥౯॥౮౨॥

సవేదైకం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ
నామధేయాని ముహూర్తేష్వార్తిం మార్ఛంత్తి నవచ ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణిగ్ం ప్రజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుత
మపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః కేతురథః మాసానాంపవిత్రం
యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం
ముహూర్తాన్ వేదేదానీ మథో ద్వాదశ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతి రేకాభ్యాం విద్యాప్రశంస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవా అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానంవేద । అయమహ
మస్మీతి । కశ్చిత్స్వంలోకంనప్రతిప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ
ధూమతాంతః । స్వంలోకం । నప్రతిప్రజానాతి । అథయో హైవైతమ

గ్నిగ్ం సావిత్రంవేద । సప్రవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానంవేద ।
అయమహమస్మీతి ॥ ౧ ॥ ౪౩ ॥

సస్వంలోకం ప్రతిప్రజానాతి । (3) ఏషఉవైవైనంతథ్యావిత్ర ।
స్వర్గం లోకమభివహాతి । (4) అహోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః
క్రియతే । ఇతిరాత్రాయాదీక్షేషత । ఇతిరాత్రాయవ్రతముపాగురితి ।
తాన్నిహానేవంవిదుషః । అముష్మిన్ లోకే శేవధింధయంతి । ధీతగ్ంహై
వస శేవధిమనుపరైతి । (5) అథయోహైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం
వేద ॥ ౨ ॥ ౪౪ ॥

తస్యహైవాహోరాత్రాణి । అముష్మిన్ లోకేశేవధిం నధ
యంతి । అధీతగ్ం హైవస శేవధిమను పరైతి । (6) భరద్వాజోహ
త్రిభిరాయుర్భిర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హజీర్ణిగ్ం స్థవిరగ్ం
శయానమ్ । ఇంద్రఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తేచతుర్థమా
యుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేనచరేయ
మితిహోవాచ ॥ ౩ ॥ ౪౫ ॥

తగ్ం హ త్రీన్గిరిరూపా నవిజ్ఞాతానివ దర్శయాం చకార ।
తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే । సహోవాచ । భరద్వాజేత్యా
మంత్ర్య । వేదావాఏతే । అనంతావై వేదాః । ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభి
రాయుర్భిరన్వవోచథాః । అథత ఇతరదననూక్తమేవ । ఏహీమంవిద్ధి
అయంవై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మైహైతమగ్నిగ్ం । సావిత్రమువాచ । తగ్ం సవిదిత్వా ।
అమృతో భూత్వా । స్వర్గంలోకమియాయ । ఆదిత్యస్యసాయుజ్య

(7) అమృతో హైవభూత్వా । స్వర్గంలోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయు
జ్యమ్ । యఏవంవేద ॥ (8) ఏషావైవ త్రయీవిద్యా ॥ ౫ ॥ ౪౭ ॥

యావంతగ్ంహవై త్రయ్యావిద్యయాలోకంజయతి। తావంతం
లోకం జయతి యఏవంవేద । (9) అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని ।
అగ్నేరేవసాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి । యఏవంవేద । వాయో
ర్వా ఏతాని నామధేయాని । వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా
మాప్నోతి ॥ యఏవంవేద।ఇంద్రస్యవా ఏతానినామధేయాని ॥౬॥౪౮॥

ఇంద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యఏవం
వేద । బృహస్పతేర్వా ఏతానినామధేయాని । బృహస్పతేరేవ సాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ॥ యఏవంవేద । ప్రజాపతేర్వా ఏతాని
నామధేయాని । ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।
యఏవంవేద । బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని । బ్రహ్మణఏవసా
యుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యఏవంవేద । (10) సవాఏషోగ్ని
రపక్షపుచ్ఛో వాయురేవ । తస్యాగ్నిర్ముఖమ్ । అసావాదిత్యశ్శిరః।
సయదేతేదేవతే అంతరేణ।తథ్సర్వగ్ంసీవ్యతి।తస్మాథ్సావిత్రః ॥౭॥౪౯॥

అయ మహామస్మీతి వేదహోవాచ సర్వవిద్యేతి విద్యేంద్ర
స్యవా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా
మాప్నోతి సప్త చ । ౧౧ ॥

అగ్నేర్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః। ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స
వై సప్త॥

సంజ్ఞానం భూస్త్వమేవ సంవథ్సరోసి భూర్జజ్ఞ సవేవిషశ్చతే

ప్రజాపతి ర్దేవానియం వావసరఘూ కశ్చిద్ద్వాదశ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీమూర్ధా హృదయ ఏవ సంవత్సరో నార్ధమాసేష్ను నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥ ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్.

అ థ లో కో సి.

ఇ ష్ట కో ప ధా న మ న్త్రాః

హరిఃఓమ్॥ (1) లోకోసి స్వర్గోసి । అనంతోస్యపారోసి । అక్షితోస్యక్షయ్యోసి । తపసఃప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తావిశ్వస్యజనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥

(2) తపోసి లోకేశ్రితమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తృ విశ్వస్యజనయితృ । తత్త్వోపదధేకామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజోసి తపసిశ్రితమ్ । సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతమ్ విశ్వగ్ం సుభూతమ్।విశ్వస్య భర్తృవిశ్వస్యజనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదైవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥

(1) సముద్రోసి తేజసిశ్రితః । అపాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వంయక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తావిశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥౪॥

(5) ఆపస్థ సముద్రేశ్రితాః । పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు। ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీర్విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్యప్సుశ్రితా। అగ్నేః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసిపృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తావిశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౭ ।

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ంసుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥౮॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య

భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయో శ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీద మంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ంసుభూతమ్। విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవ తయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోసి దివిశ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీద మంతః । విశ్వం యక్షం । విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥౧౧॥

(12) చంద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా। త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్। విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ । తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థ చంద్రమసిశ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృణి విశ్వస్య జానయిత్ర్యాణి । తానివ ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా ।

త్వయాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తా విశ్వస్యజనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్స్ర రేశ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తారో విశ్వస్యజనయితారః । తాంవఉపదధే కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥ ౧౫ ॥

(16) మాసాస్థతుర్ష్వశ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వ ఉపదధే కామదుఘానక్షితాః ॥ ప్రజపతిస్త్వ సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాస స్థమాస్వశ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వఉపదధే కామదుఘానక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేస్థోర్ధమాసేష్వశ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్యప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వంయక్షంవిశ్వం భూతం

విశ్వగ్ంం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్ర్యై విశ్వస్య జనయిత్ర్యై । తేవా
ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా
దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా। అన్నాదాస్థాన్నదుఘో
యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ంం
సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యై విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే
కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవత
యాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీంద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం
భూతమనుప్రభూతా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం
భూతం విశ్వగ్ంం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।
తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు ।
తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోఽసి సహోఽసి । బలమసి భ్రాజోఽసి । దేవానాంధామా
మృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం
విశ్వం భూతం విశ్వగ్ంం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తాంవిశ్వస్య జన
యితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాద
యతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోకస్తప్రస్తేజ స్సముద్రఆపః పృథివ్యగ్ని రంతరిక్షం వాయు
ర్ద్యౌరాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సరఋతవో మాసా అర్ధ
మాసా అహోరాత్రే పౌర్ణమాసీరాష్టకాస్సోజా స్యైకవిగ్ంశతిః ॥ ౧ ॥

లోకోఽసి భర్త్రాతమ్ । తపస్తేజోఽసి భర్త్రతత్ । సముద్రోఽసి భర్త్రాతమ్ । ఆపస్థభర్త్రీస్త్వావః । పృథివీ భర్త్రీతామ్ । అగ్నిరసి భర్త్రాతమ్ । అంతరిక్షం భర్త్రతత్ । వాయురసి భర్త్రాతమ్ । ద్యౌరసిభర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్త్రాతమ్ । నక్షత్రాణిస్థ భర్త్రాణితానివః । సంవత్సరోఽసి భర్త్రాతమ్ । ఋతవోమాసాఅర్ధమాసా భర్త్రారో భర్త్రారో భర్త్రారస్తావః । అహోరాత్రేభర్త్రీతేవామ్ । పౌర్ణమాసీ భర్త్రీస్త్వావః । రాడసిభర్త్రీతామ్।

ఓజోఽసి భర్త్రాతమేకవింశతిః॥

౨ అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహోదివః । త్వగ్ంశర్ధోమారుతం పృక్షఈశిషే । త్వంవాతైరరుణైర్యాసి శంగయః । త్వంపూషా విధతఃపాసినుత్మనా । దేవాదేవేషుశ్రయధ్వమ్ । ప్రథమాద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయాస్తృతీయేషు॥ శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాఃపఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాషష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨॥

షష్ఠాస్సప్తమేషుశ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమానవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమాదశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశాద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్। త్రయోదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాఃపంచదశేషు శ్రయధ్వమ్। పంచదశాషోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥౨॥౨౩॥

తస్యైద్దిశోఽభిదాసతి । ప్రతీచీదిక్ । సోమో దేవతా । సోమగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైద్దిశోఽభిదాసతి ॥ ౨॥ 3౦॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైద్దిశోఽభిదాసతి ॥ ఇయం దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోఽభిదాసతి । పురుషోదిక్ । పురుషోమేకామాంథ్ సమర్ధయతు ॥ 3 ॥ 3౧

అంధోజగృవిః ప్రాణ । అప్రావేహి ॥ ప్రధిరక్రందఇతరపాన । అప్రావేహి । ఉపసముపసమశీయ । అహమస్మోజ్యోతిరశీయ అహమస్మోపాశీయ । వయగ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వస్వాహా ॥ ర ॥ 3౨ ॥

దక్షిణాదిగింద్రోదేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌదేవతానామృచ్ఛతు యోమైతస్యైద్దిశోఽభిదాసత్యర్ధయతు నవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, తూపస్పర్శనాదిమన్త్రాః,

(1) యత్తేచిత్తంయదుచ్ఛితం తేఽగ్నే । యత్తఊనం యద్దుతేతిరిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వంతు । విశ్వేతేదేవాశ్చితిమాపూరయంతు । చితశ్చాసి పంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే । (2) లోకంపృణచ్ఛిద్రంపృణ। అథోసీదశివాత్వమ్। ఇంద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిః । అస్మిన్యోనావసీషదన్ ॥౧॥ ౬3

తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (3) తా అస్య సూదదోహసః । సోమగ్ం శ్రీణంతి పృశ్నయః జన్మం దేవానాంవిశః । త్రిష్వా రోచనేదివః । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (4) అగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసిహోతాన ఈడ్యః । (5) అగన్మమహామనసాయవిష్ఠమ్ ॥ ౨॥ ౩౪ ॥

యో అద్యదాయ సమిద్ధస్వేదురోణే । చిత్రభానూరోదసీ అంతరుర్వీ । స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారంవిదథస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమంమతిమ్ । త్వామర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహోవృణతేనరో నాన్యం త్వత్ । (7) మనుష్వత్త్వాని ధీమహి । మనుష్వత్సమిధీమహి । అగ్నే మనుష్వ దంగిరః ॥ ౩ ॥ ౩౫ ॥

దేవాం దేవయతే యజ । (8) అగ్నిర్హివాజినంవిశే । దదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్నీ రాయే స్వాభువమ్ । సప్రీతో యాతి వార్యమ్ । ఇషగ్ం స్తోతృభ్య ఆభర । (9) పృష్టోదివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్ । పృష్టో విశ్వా ఓషధీ రావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిః । సనో దివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ ౪ ॥ ౩౬ ॥

అసీష్వధనా యవిష్ఠ మంగిరో నక్తమ్ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః. నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

(1) అయం వావ యః పవతే । సో ఽగ్నిర్నాచికేతః । సయత్ప్రాఙ్ పవతే । తదస్య శిరః । అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణః పక్షః అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ ౩౭ ॥

అథయథ్సంవాతి । తదస్యసమంచనంచప్రసారణంచ । అథో సంపద్దేవాస్యసా। (2) సగ్ంహవా అస్మైసకామః పద్యతే । యత్కామో యజతే । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద।(3) యో హవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద। ఆయతనవాన్భవతి గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥౨॥౩౮॥

హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । యఏవం వేద। ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతిప్రతిష్ఠామ్ । (4) యోహవా అగ్నే ర్నాచికేతస్యశరీరంవేద । సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి। హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్యశరీరమ్ । యఏవంవేద। సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి। (5) అథోయథారుక్మ ఉత్తప్తోభాయాత్ ॥౩॥౩౯॥

ఏవమేవ సతేజసాయశసా। అస్మిగ్ంశ్చలోకేముష్మిగ్ంశ్చభాతి । (6) ఉరవోహవై నామైతేలోకాః । యేఽవరేణాదిత్యమ్ । అథహైతేవరీయాగ్ంసోలోకాః। యేపరేణాదిత్యమ్। అంతవంతగ్ంహవాఏషక్షయ్యం లోకంజయతి। యోఽవరేణాదిత్యమ్। అథహైషోఽనంతమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యఃపరేణాదిత్యమ్ ॥౪॥౪౦॥

(7) అనంతగ్ం హవా అపారమక్షయ్యంలోకంజయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవంవేద। (8) అథయథారథతిష్ఠన్పక్షసీపర్యావర్తమానేప్రత్యపేక్షతే। ఏవమహోరాత్రేప్రత్యపేక్షతే। నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద ॥౫॥౪౧॥

ష్టౌచ ॥ ౭ ॥ఉత్తరఃపక్షోగచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాంభాయాద్యఃపరేణాదిత్యమ్

౮. అనువాకః, నాచికేతచయనఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్హవై వాజశ్రవసస్సర్వవేదసం దదౌ। తస్యహన చికేతానామపుత్రఆస : తగ్ంహకుమారగ్ంసంతమ్। దక్షిణాసునీయమానాసుశ్రద్ధావివేశ। సహోవాచ। తతకస్మైమాందాస్యసీతి। ద్వితీయంతృతీయమ్। (2) తగ్ంహపరీతఉవాచ। మృత్యవేత్వాదదామీతి। (3) తగ్ం హస్మోత్థితం వాగభివదతి ॥౧॥౪౨॥

గౌతమకుమారమితి।సహోవాచ।పరేహిమృత్యోర్గృహాన్। మృత్యవేవైత్వాదామితి। (4) తంవైప్రవసంతంగంతాసీతిహోవాచ। తస్యస్మతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్గృహేవసతాత్। సయదిత్వా పృచ్ఛేత్। కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి। తిస్రఇతిప్రతిబ్రూతాత్। కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥౨॥౪౩॥

ప్రజాంతఇతి। కింద్వితీయామితి।పశూగ్ంస్తఇతి। కింతృతీయామితి।సాధుకృత్యాంతఇతి। (5) తంవైప్రవసంతంజగామ।తస్యహతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహఉవాస। తమాగత్యపప్రచ్ఛ। కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి। తిస్రఇతిప్రత్యువాచ ॥౩॥౪౪॥

కింప్రథమాగ్ంరాత్రిమాశ్నా ఇతి।ప్రజాంతఇతి। కింద్వితీయామితి। పశూగ్ం స్తఇతి। కింతృతీయామితి। సాధుకృత్యాంతఇతి। (6) నమస్తే అస్తు భగవఇతిహోవాచ : వరంవృణీష్వేతి। (7) పితరమేవజీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి॥౪॥౪౫॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితింబ్రూహీతిహోవాచ ! తస్మైహైత

మగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతో౽వైతస్యేష్టాపూర్తే౽నాక్షీయేతే ।
(9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యో౽గ్నింనాచికేతం చినుతే । య
ఉచైనమేవంవేద । (10) తృతీయంవృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మే౽
పజితింబ్రూహీతిహోవాచ । తస్మైహైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ ।
తతో౽వైసో౽పపునర్మృత్యుమజయత్ ॥౫॥౪౬॥

అపపునర్మృత్యుంజయతి । యో౽గ్నింనాచికేతం చినుతే ।
యఉచైనమేవంవేద । (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపో౽తప్యత ।
సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌ ప్రాస్యత్ । తదస్మైనాచ్ఛదయత్ ।
తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్ । తదస్మైవై నాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయంప్రా
స్యత్ ॥౬॥౪౭॥

తదస్మైన నాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవహృదయ్యే౽గ్నౌ వైశ్వా
నరే ప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యంకనిష్ఠంధనానామ్ ।
భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయజగ్ంహి । సవైతమేవనావిందత్ । యస్మై
తాందక్షిణామనేష్యత్ తాగ్ంస్వాయైవహస్తాద్దక్షిణాయానయత్ ।
తాంప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥౭॥౪౮॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సో౽దక్షత దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహవై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । యఏవంవేద । (12)
ఏతద్ధస్మవైతద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గౌతమాః । అప్యనూదేశ్యాం
దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేనవయందక్షిష్యామహా ఏవ దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్యేతి । తేదక్షంతదక్షిణాంప్రతిగృహ్య । దక్షతేహవై దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్యేతి । యఏవంవేద । ప్రహేయ్యంగ్లీనాతి ॥౮॥౪౯॥

వద్ద త్వ్యాత్తాఇత్యు వాచద్వితీయంవృణీష్వేత్యజయత్తృతీయం పాప్స్యదగ్నః ప్షోద్యఏవం వేదదైకంచ ॥ ౮ ॥

ప్షోదదక్షంతి దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యాదక్షు తెహావై దక్షిణాంప్రతి గృహ్య యఏవం వేదైకంచ ॥

౯. అనువాకః. చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ంహైతమె కేపశుబంధ ఏవోత్తరవైద్యాం చిన్వతే। ఉత్తరవైది సమ్మితఏషోగ్ని రితివదంతిః । తన్నతథాకుర్యాత్। ఏతమ గ్నింకామేస్వవ్యర్ధయేత్ । సఏనం కామేస్వవ్యర్ధః। కామెవవ్యర్ధయేత్। సౌమ్యేవావైనమధ్వరేచిన్వీత। యత్రవాభూయిష్ఠా ఆహుత యోహూయేరన్ । ఏతమగ్నింకామెన సమర్ధః యతి । సఏనం కామేన సమృద్ధః ॥ ౧ ॥ ౫౦ ॥

కామేన సమర్ధయతి । (2) అథహైనం పురర్షయః । ఉత్తర వైద్యామెవ సత్రియమచిన్వత । తత్తోవై తెవిందంతప్రజామ్। అభిస్వ ర్గంలోకమజయన్ । విందత ఏవప్రజామ్ । అభిస్వర్గంలోకంజయతి। యోగ్నించాచి కెతంచినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (3) అథహైనం వాయుర్ బుద్ధకామః ॥ ౨ ॥ ౫౧ ॥

యథాన్యుప్తమెవోపదధే। తథ్రోవైసప్తతామృద్ధిమాప్నోత్। యామిదం వాయుర్బుద్ధః।ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి।యామిదంవాయుర్ బుద్ధః । యోగ్నించాచికెతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (4) అథహైనం గోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాజమెవచిక్యే । పంచపూర స్తాత్ ॥ 3 ॥ ౫౨ ॥

ప్రంచదక్షిణతః। పంచపశ్చాత్। పంచోత్తరతః। ఏకాంమధ్యే తతో వైససహస్రంపశూనాప్నోత్ । ససహస్రంపశూనాప్నోతి । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే। యఉచైనమేవంవేద । (5) అథహైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామోయశస్కామఃప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే ॥ ౪ ॥ ॥ ౧౩ ॥

సప్తపురస్తాత్ । త్రిస్సోదక్షిణతః ॥ సప్తపశ్చాత్ । త్రిస్సఉత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతో వైసప్రియశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్। ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రాజాయత। యామిదం ప్రజాఃప్రజాయంతే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతాపితాపుత్రః ॥ ౫ ॥ ౧౪ ॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థోయోనిర్మధ్యమా। ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి। ఏతాం ప్రజపతిం ప్రజాయతే। యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే। యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (6) అథ హైనమింద్రోజ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే తతో వైసజ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥ ౧౫ ॥

జ్యైష్ఠ్యంగచ్ఛతి। యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవం వేద । (7) అథహైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవోపదధే । తతో వైసోఽభిస్వర్గంలోకమజయత్ । అభిస్వర్గంలోకంజయతి। యోఽగ్నిం నాచికేతంచినుతే। యఉచైనమేవంవేద । (8) సయదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥ ౧౬ ॥

తేజస్వీయశస్వీబ్రహ్మవర్చసీస్యామితి । ప్రాజాహాత్తుధిష్ణ్యాదుధ్సర్పేత్ । యోఽయంప్రాగాద్యశస్వతీ । సామాంప్రోర్ణోతు । తేజసా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి । తేజస్వ్యేవయశస్వీబ్రహ్మవర్చసీభవతి ।

(9) అథయద్దీచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠం మాశ్రద్దధీరన్ని । భూయిష్ఠాదక్షిణానయేయురితి। దక్షిణాసున్నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ జుషాణా వేత్వాజ్యస్యస్వాహేతిస్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహుయాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమైనాశ్రద్దధతే । భూయిష్ఠాదక్షిణానయంతి । (10) పురీషముపధాయ । చితిక్లప్తిభిరభిమృశ్య । అగ్నింప్రణీయోపసమాధాయ। చతస్ర ఏతా ఆహుతీర్జుహోతి। త్వమగ్నే రుద్రఇతి శతరుద్రీయస్యరూపమ్ । అగ్నావిష్ణూ ఇతివసోర్ధారాయాః । అన్నపత ఇత్యన్నహోమః । సప్తతే అగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిక్యేష్టుతోగ్నిచ్ఛద్దిచ్ఛేజ్జుహుయాద్విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥

పురర్షయో వాయుగోన్ బలస్సహస్రం ప్రజాపతి స్త్రివృదిం ద్రోణాహావాద్ధిత్యస్స యద్దీచ్ఛేత్ ॥

౧౦ అనువాకః నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాంప్రథమామిష్టకాముపదధాతి ఇమం తయాలోకమభిజయతి। అథో యా అస్మిన్ లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాంద్వితీయాముపదధాతి । అంతరిక్షంలోకం తయాభిజయతి । అథో యాఅంతరిక్షలోకే దేవతాః। తాసాగ్ంసాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాంతృతీయా ముపదధాతి । అముం తయాలోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౫౯ ॥

అథో యా అముష్మిన్ లోకే దేవతాః। తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథో యా అమూరితరా అష్టాదశ । యఏవా

మీఢుషశ్చ పరియాగ్ంశ్చ లోకాః । తానేవ తాభిరభిజయతి । (3) కామచారో హవా అస్యోరుషు చ వరీయస్సు చ లోకేషు భవతి । యోగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (3) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసంతశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౮౦ ॥

గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షా ఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్తారః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । యథా వై పర్జన్యస్సువృష్టం వృష్ట్వా । ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాంథ్ సంపూరయతి । ఏవమేవ స తస్య సర్వాన్ కామాంథ్ సంపూరయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ॥ 3 ॥ ౮౧ ॥

య ఉ చైన మేవం వేద । (4) సంవత్సరో వా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసంతశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమంతో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏష వావ సోఽగ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోగ్నిం నాచికేతం చినుతేయ । ఉ చైన మేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౮౨ ॥

అముంతయా లోక మభిజయతి శిరశ్శ్నుత ఇష్టకాష్షట్చ ॥౧౦॥

లోకస్య త్వమగ్నే గ్నా విష్ణూ అన్నపతే సప్త తే అగ్నే యత్తే చితమయం వావ శఙ్ హ వై తగ్ం హోతం యాం ప్రథమామిష్టకాం దశ । ౧౦॥ లోక ఆదిత్యే బ్జో స్ఫూర్యర్త్వా ॥ దిగనంతగ్ం హ వై కామేన గ్రీష్మో ద్విషష్టిః ॥

లోకోసి సమాప్తమ్.

అథతుభ్రమ్.

—o—

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్రప్రతీకాః.

హరిఃఓమ్॥ (1) తుభ్యంతాఅంగిరస్తమా (2) శ్యామతంకామమగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4)విశ్వాఆశాః।(5)అనునోద్యానుమతిర (6)న్విదనుమతేత్వమ్। (7)కామోభూతస్య(8)కామస్తదగ్రే(9)బ్రహ్మజజ్ఞానం (10) పితావిరాజామ్(11)యజ్ఞోరాయో (12) యంయజ్ఞః। (13)ఆపోభద్రా(14) ఆదిత్పశ్యామి। (15) తుభ్యంభరంతి (16) యోదైహ్యః। (17) పూర్వందేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానౌ। (19) హవ్యవాహగ్ంం 20) స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యందశ ॥ ౧ ॥ ౨. అనువాకః. దివశ్యే నేష్టికథనమ్.

1) దేవేభ్యవై స్వర్గోలోకస్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతే స్వర్గోవై నోలోక స్తిరోభూత్।తమన్విచ్ఛేతి।తంయజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హవైనామ । తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ।పరోక్షప్రియాఇవహిదేవాః ॥ ౧ ॥ ౨ ॥

2) తమూశాబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయావై శ్రామ్యసి। అహముహ ఆశాస్మి । మాన్నుయజస్వ। అథ తేసత్యాశా భవిష్యతి।అనుస్వర్గంలోకంవేత్స్యసీతిః । సఏతమగ్నయే కామాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । ఆశాయైచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవై

తస్యసత్యాశ్శాభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యాహవా అస్యా శ్శాభవతి । అనుస్వర్గం లోకంవిందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవంవేద । ౬) సోత్రజుహోతి । అగ్నయేకామాయస్వాహాశాయైస్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥ ౨ ॥ 3 ॥

4) తంకామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేనవైశ్రామ్యసి । అహమువై కామోఽస్మి। మాన్నుయజస్వ।అథ తేసత్యఃకామోభవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకంవేథ్స్యసీతి । సఏతమగ్నయేకామాయపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయచరుం । అనుమత్యైచరుమ్। తతోవై తస్యసత్యఃకామో భవత్ ॥ అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యోహవా అస్య కామోభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేకామాయస్వాహా కామాయస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥ 3 ॥ ౪ ॥

5) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్। ప్రజాపతేబ్రహ్మణావైశ్రామ్యసి।అహమువైబ్రహ్మాస్మి।మాన్నుయజస్వ అథ తేబ్రహ్మణ్వాన్యజ్ఞోభవిష్యతి। అనుస్వర్గంలోకం వేథ్స్యసీతి ! సఏతమగ్నయేకామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణేచరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్।తతోవైతస్యబ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞోభవత్ । అనుస్వరంలోకమవిందత్ । బ్రహ్మణ్వాన్హవా అస్య యజ్ఞోభవతి। అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । య

ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా। బ్రహ్మణే స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా। ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౪॥౫

6) తం యజ్ఞో౽బ్రవీత్ ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి। అహమ్ము వై యజ్ఞో౽స్మి। మాన్ను యజస్వ। అథ తే సతో యజ్ఞో భవిష్యతి। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। యజ్ఞాయ చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్య సతో యజ్ఞో౽భవత్। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సతో హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి। అనుస్వర్గం లోకం విందతి॥ య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా। యజ్ఞాయ స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా। ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥

7) తమాపో౽బ్రువన్న్। ప్రజాపతే౽ప్సు వై సర్వే కామాః శ్రితాః। వయమ్ము వా ఆపః స్మః। అస్మాన్ను యజస్వ। అథ త్వయి సర్వే కామాః శ్రయిష్యంతే। అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి। స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అద్భ్యశ్చరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్। తతో వై తస్మిన్థ్సర్వే కామా అశ్రయంత। అనుస్వర్గం లోకమవిందత్। సర్వే హ వా అస్మిన్కామాః శ్రయంతే అనుస్వర్గం లోకం విందతి। య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైనదేవం వేద। సో౽త్ర జుహోతి। అగ్నయే కామాయ స్వాహా। అద్భ్యః స్వాహా। అనుమత్యై స్వాహా। ప్రజాపతయే స్వాహా। స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౬ ॥ ॥ ౭

8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్ । ప్రజాపతేగ్నయేవైబలిమతే సర్వాణి భూతానిబలిగ్ంహరంతి । అహమువా అగ్నిర్బలిమానస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథతేసర్వాణిభూతాని బలిగ్ం హరిష్యంతి। అను స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమగ్నయేకామాయపురోడాశమష్టాకపా లంనిరవపత్ ।అగ్నయేబలిమతేచరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతోవైత స్మైసర్వాణిభూతానిబలిమహరన్ ।అనుస్వర్గంలోకమవిందత్। సర్వాణి హవా అస్మైభూతానిబలిగ్ంహరంతి।అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏతేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవంవేద। సోత్రజుహోతి।అగ్నయే కామా యస్వాహాగ్నయే బలిమతేస్వాహా। అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహేతి ।

9) తమనువిత్తిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతేస్వర్గంవైలోకమనువివిత్స సి। అహమువా అనువిత్తిరస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథతే సత్యాను విత్తిర్భవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమగ్నయేకామా యపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । అనువిత్త్యైచరుమ్। అనుమత్యై చరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యానువిత్తిరభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవింద త్ ।సత్యాహవా అస్యానువిత్తిర్భవతి। అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏ తేన హవిషాయజతే। యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్న యే కామాయస్వాహానువిత్త్యైస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా । ప్రజా పతయేస్వాహా స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వా హేతి ॥ ౮ ॥ ౯ ॥

10) తావాఏతావుపస్వర్గస్యలోకస్యద్వారః । ఉద్ఘంఢస్వదయో

నువిత్తయోనామ। ఆశాప్రథమాగ్ంరక్షతి । కామోద్వితీయామ్ ।
బ్రహ్మాతృతీయామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ ఆపః । పఞ్చమీమ్ । అగ్నిర్బలి
మాంథ్ షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అనుహ్యైవెస్వర్గలోకంవిం
దతి । కామచారోఽస్య స్వర్గేలోకే భవతి। యఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే ।
యఉచైనాఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి॥ పష్ఠౌహీంవరాందద్యాత్తృగంసంచ
స్త్రియైచాభారగంసమృద్ధ్యై ॥౯॥ ౧౦॥ ॥౨॥

3. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టిమన్త్రాః.

(1) తపసాదేవా దేవతామగ్రఆయన్న్ । తపసర్షయస్స్వ
రన్వవిందన్న్ । తపసాసపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః । యేనేదంవిశ్వం
పరిభూతం యదస్తి । (2) ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషావిధేమ । స్వ
యంభుబ్రహ్మ పరమం తపోయత్ । సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా।
తపోహయక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవోదేవ
త్వమశ్నుతె శ్రద్ధాప్రతిష్ఠా లోకస్యదేవీ ॥౧॥౧౧॥

సానోజుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ । కామవథ్సామృతం దుహా
నా । (4) శ్రద్ధాదేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్యభర్త్రీజగతః ప్రతి
ష్ఠా । తాగ్ం శ్రద్ధాగ్ం హవిషాయజామహే । సానోలోక మమృ
తం దధాతు । ఈశానాదేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । (5) ఆగాథ్సత్యగ్ం
హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవాజజ్ఞిరె భువనఞ్చవిశ్వే । తస్మై
విధేమ హవిషాఘృతేన ॥౨॥౧౨॥

యథాదేవైస్సధమాదం మదేమ । (6) యస్యప్రతిష్ఠోర్వన్తరి
క్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరె భువనఞ్చసర్వే । తథ్సత్యమర్చదుపయజ్ఞ

న్న ఆగాత్ ॥ బ్రిహోహలుతీరుప మోదమానమ్ । (7) మనస్సో వశ్తే సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ ॥ భీష్మోహి దేవస్సహస్సహీయాన్ । సనోజుషాణఉపయజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూతీనామధిపతిం చేతసాంచ ॥౩॥౧౩॥

సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనోరాజానమిహవర్ధయంతః ॥ ఉపహ్వే స్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణంపవిత్రంవితతం పురాణమ్ । యేనపూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణశుద్ధేన పూతాః । అతిపాప్మానమరాతింతరేమ । (10) లోకస్యద్వార మర్చిమత్పవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య ధారాబహుధా దోహమానమ్ । చరణన్నోలోకేసుధితాం దధాతు । (11) అగ్నిర్మూర్ధాభువః ॥ (12) అనునో ద్యానుమతిర్న్విదనుమతేత్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ంస్విష్టమ్ ॥౪॥౧౪॥

దేవీష్షు తేన చేతసాశ్చ దోహమానం చత్వారిచ ॥౩।

౪. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవైస్వర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతేస్వర్గోవై నోలోక స్తిరోభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయోహవైనామ । తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ పరోక్షప్రియాఇవహిదేవాః ॥౧॥౧౫॥

(2) తంతపోబ్రవీత్ । ప్రజాపతేతపస్సావైశ్రామ్యసి । అహ

మువైతపోస్మి । మానున్యజస్వ । అథతేసత్యంతపోభవిష్యతి । అను
స్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
తపసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యం తపోభవత్ ।
అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ంహవా అస్యతపోభవతి । అనుస్వ
ర్గంలోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవంవేద సో
త్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా తపసేస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా
ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే
స్వాహేతి ॥ ౨॥ ౧౬॥

(3) తగ్ంశ్రద్ధాబ్రవీత్ । ప్రజాపతేశ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి। అహ
ము వై శ్రద్ధాస్మి । మానున్యజస్వ। అథతేసత్యా శ్రద్ధాభవిష్యతి। అ
నుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి। సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలంనిరవపత్ ।
శ్రద్ధాయైచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యాశ్రద్ధాభ
వత్ । అనుస్వర్గంలోకంవిందత్ । సత్యాహవా అస్య శ్రద్ధాభవతి ।
అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవం
వేద । సో౽త్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా శ్రద్ధాయైస్వాహా । అనుమ
త్యైస్వాహాప్రజాపతయేస్వాహా ॥ స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే
స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥3॥౧౭॥

(4) తాగ్ంసత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతేసత్యేన వై శ్రామ్యసి। అహ
మువైసత్యమస్మి। మానున్యజస్వ। అథతేసత్యగ్ంసత్యం భవిష్యతి।
అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి॥ సఏత మాగ్నేయమష్టాకంపాలం నిరవ
పత్ । సత్యాయచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యగ్ం

సత్యమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవా అస్య
సత్యంభవతి అనుస్వర్గంలోకం విందతి । యఏతేనహవిషా యజతే ।
యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా సత్యాయ
స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలో
కాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౪॥౧౭॥

(5) తంమనోబ్రవీత్ । ప్రజాపతేమనసా వై శామ్యసి। అహంము
వైమనోస్మి। మాన్నయజస్వ । అథతే సత్యం మనోభవిష్యతి ! అను
స్వర్గంలోకం వేక్ష్యసీతి। సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
మనసేచరుమ్। అనుమత్యైచరుమ్। తతోవైతస్యసత్యం మనోభవత్ ।
అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ ।సత్యగ్ంహవా అస్యమనోభవతి । అనుస్వ
ర్గంలోకం విందతి। యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవంవేద ।
సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహామనసేస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా
ప్రజాపతయేస్వాహా। స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే
స్వాహేతి ॥౫॥౧౮॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్। ప్రజాపతేచరణేన్న వై శామ్యసి। అహం
మ్ము వైచరణమస్మి । మాన్నయజస్వ । అథతే సత్యం చరణం భవి
ష్యతి అనుస్వర్గంలోకం వేక్ష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం
నిరవపత్ చరణాయ చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్। తతోవైతస్య స
త్యంచరణమభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ంహవా అస్య
చరణంభవతి । అనుస్వర్గం లోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే ।
యఉచైనదేవంవేద । సోత్రజుహోతి ॥ అగ్నయేస్వాహా చరణాయ

స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకా
య స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౬॥౨౦॥

(7) తా వా ఏతాః పంచ స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । అపాఘా అను
విత్తయో నామ । తపః ప్రథమాగ్ం రక్షతి । శ్రద్ధా ద్వితీయామ్ । సత్యం
తృతీయామ్ ॥ మనశ్చతుర్థీమ్ । చరణం పఞ్చమీమ్ । అనుహ వై స్వర్గం
లోకం విందతి । కామచారోఽస్య స్వర్గే లోకే భవతి । య ఏతాభిరిష్టి
భిర్యజతే । య ఉ చైనా ఏవం వేద । తాస్వన్విష్టి । ప్రష్ఠౌహీం వరాం
దద్యాత్త్రిగ్ంశంచ । స్త్రియై చాభరణగ్ం సమృద్ధ్యై ॥౭॥౨౧॥౪॥

౫ అనువాకః, చాతుర్ హోత్రశయనోక్తిః.

(1) బ్రహ్మ వై చతుర్ హోతారః । చతుర్ హోతృభ్యోఽధి
యజ్ఞో నిర్మితః । నైనగ్ం శప్తమ్ । నాభిచరితమాగచ్ఛతి । య ఏవం
వేద । (2) యో హ వై చతుర్ హోతౄణాం చతుర్ హోతృత్వం వేద ।
అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । వాచస్పతిర్
హోతా దశ హోతౄణామ్ । పృథివీ హోతా చతుర్ హోతౄ
ణామ్ ॥౧॥౨౨॥

అగ్నిర్ హోతా పంచ హోతౄణామ్ । వాగ్ఘోతా షడ్ఢో
తౄణామ్ । మహాహవిర్ హోతా సప్త హోతౄణామ్ । ఏతద్వై
చతుర్ హోతౄణాం చతుర్ హోతృత్వమ్ । అథో పంచ హోతృత్వమ్ ।
సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । య ఏవం వేద । (3) ఏషా వై సర్వవిద్యా
ఏతద్బృహజ్జనః । ఏషా ప్రజ్ఞా స్వర్గస్య లోకస్యాంజసాయనిస్రుతిః ॥౨॥౨౩॥

ఏతా యో హ్యేతాభిద్దర్శ నావత్తరసమ్ । ప్రేతి । అప

ప్రజావస్సర్వమాయురేతి। విందతే ప్రజామ్। రాయస్పోషం గౌపత్యమ్। బ్రహ్మవర్చసీ భవతి। (4) ఏతాన్వా యోఽధ్యేతి స్పృణోత్యాత్మానమ్। ప్రజాం పితౄన్। (5) ఏతాన్వా అరుణస్సౌపవేశిర్విదాంచకార ॥ 3 ॥ ౨౪॥

ఏతైరధివాదమపాజయత్। అధో విశ్వం ప్రాప్మానమ్। స్వర్గ్యయా ఏతాన్యో వేద। అధివాదం జయతి। అధో విశ్వం ప్రాప్మానమ్। స ఏతి। (6) ఏతైరగ్నిం చిన్వీత నిస్స్వర్గం కామః। ఏతైరాయుష్కామః। ప్రజాపశుకామో వా ॥ ౪ ॥ ౨౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశహోతారముదంచముపదధాతి యావత్పదమ్ హృదయం యజుష్మతీ పత్న్యశ్చ। దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్। పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చహోతారమ్। ఉత్తరతః ప్రాఞ్చగ్ం షడ్ఢోతారమ్। ఉపరిష్టాత్ప్రాఞ్చగ్ం సప్తహోతారం హృదయం యజుష్గ్ం షిపత్న్యశ్చ। యథావకాశం గ్రహాన్। యథావకాశం ప్రతిగ్రహాన్। లోకం పృణాశ్చ। సర్వా హాస్యైతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి ॥ ౫ ॥ ౨౬ ॥

స దేవమగ్నిం చినుతే। (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః। వజ్రో వై రథః। వజ్రేణైవ పాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్ం స్పృణుతే। పక్షస్సంమితశ్చేతవ్యః। ఏతావాన్వై రథః। యావత్పక్షః। రథసంమితమేవం చినుతే। (9) ఇమమేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి। అధో అగ్నిష్టోమేన ॥ ౬ ॥ ౨౭ ॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన। స్వరతిరాత్రేణ। సర్వాన్లోకానహీనేన। అధో సత్రేణ। (10) వర్షాదక్షిణా। వర్షేణైవ వరగ్ం స్పృణోతి। ఆత్మా హి వరః। (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణా దదాతి। ఏకవిగ్ంశో వా ఇతస్స్వర్గో

లోకః। ప్రస్వర్గలోకమాప్నోతి ॥౭॥౨౮॥

అస్యావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అముమేవాదిత్యమాప్నోతి ।(12) శతందదాతి । శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః । ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। (13) ప్రస్రగందదాతి । ప్రస్రసంమితస్స్వర్గోలోకః స్వర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। (14) ఆన్విష్టకం దక్షిణాదదాతి। సర్వాణి వయాగ్ంసి ॥౮॥ ౨౯॥

సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యద్విర్విందేత । మంధానేతాన్తతోదద్యాదోర్ధనానావా । ఆశస్నే తేశంకామమ్ । యస్మైకామాయాగ్నిశ్చీయతే। (16) ప్రష్ఠౌహీంత్వంతర్వతీందద్యాత్। సాహిసర్వాణివయాగ్ంసి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥౯॥ ౩౦॥

(17) హిరణ్యం దదాతి। హిరణ్యజ్యోతిరేవ స్వర్గంలోకమేతి। (18) వాసోదదాతి । తేనాయుః ప్రతిరతే। (19) వైదిత్రృతీయే యజేత త్రిప్తత్వాహి దేవాః సనత్యమగ్నిం చినుతే తద్దేతత్పశుబంధే బ్రాహ్మణం బ్రూయాత్ । నేతరేషుయజ్ఞేషు। (20 మోహో వైచతుర్ హోత్రానను సవనం తర్పయిత్వా వేద॥౧౦॥౩౧॥

తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథో నమతి । ఏతే వై చతుర్హోతారోనుసవనం తర్పయితవ్యాః । యే బ్రాహ్మణా బహువిదః । తేభ్యో దక్షిణానయేత్ । దురిష్టగ్ంస్యాత్ । అగ్నిమస్య వృంజీరన్ । తేభ్యోయథాశ్రద్ధందద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే నాస్యాగ్నింవృంజతే।౧౧॥౩౨॥

(21) హిరణ్యేష్టకో భవతి । యావదుత్తమమంగుళికాండం ము

జ్జ్వరుషాసంమితమ్। తేజోహిరణ్యమ్ ! (22) యద్విహిరణ్యంసవిందేత్ శర్కరా అక్తాఉపదధ్యాత్। తేజోఘృతమ్ ॥ సతేజసమేవాగ్నిం చినుతే। (23) అగ్నించిత్వా సౌత్రామణ్యాయజేత మైత్రావరుణ్యావాఽఽమిక్షయావాఽఽవశయాఽఽవాప్రీణ్యావాఽఽప్రవర్త్య తే। యోఽగ్నించినుతె॥౧౨॥33॥

యావదేవ వీర్యమ్। తదస్మిన్దధాతి। (24) బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి। ఏతాసామేవదేవతానాగ్ంసాయుజ్యమ్। సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి। యఏతమగ్నిం చినుతె। యఉచైనమేవం వేద ! (25) ఏతద్దేవసావిత్రే బ్రాహ్మణమ్। అథో నాచికేతే॥౧3॥3౪॥

హోత్రాచరుర్ హోతృణాగ్ం స్రుతిశ్చకారవాభవం త్యగ్నిష్టామేనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరుద్ధై వేదవృంజతె చినుతెనవచ ॥౫॥

౬. అనువాకః ఉత్తమలేఖామాముపధానమన్త్రాః

(1)యచ్చామృతంయచ్చమర్త్యమ్। యచ్చప్రాణితియచ్చన సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా। ఉపకామదుఘాదథే ॥ తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా। తయాదేవ తయాంగిరస్వధ్రువాసీద। (2) సర్వాస్త్రియస్సర్వాన్పుగ్ంసః। సర్వం నస్త్రీపుమం చయత్। సర్వాస్తాః। (3) యావంతః పాగ్ంసవోభూమేః ॥౧॥3౫॥

సంఖ్యాతాదేవ మాయయా। సర్వాస్తాః, (4) యావంత ఊషాః పశూనామ్। పృథివ్యాం పుష్టిర్హితాః ॥ సర్వాస్తాః।[5] యావతీస్సికతాస్సర్వాః। అప్స్వతశ్చ యాశ్రితాః। సర్వాస్తాః ॥

(6) యావతీశ్శర్కరాధ్రృతే । అస్యాంపృథివ్యామధి ॥౨॥ ౩౬॥

సర్వాఽస్తాః । (7) యావంతోఽశ్మానోఽస్యాంపృథివ్యామ్ । ప్రతి
ష్ఠాసుప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్టి
తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధీస్సర్వాః । విష్టి
తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః ॥౩॥ ౩౭॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాంపృథివ్యామధి । సర్వా
స్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చయే ।
సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాద ఉదరసర్పిణః ।
సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే ॥౪॥ ౩౮॥

దేవతాయచ్చమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్కృ
ష్ణాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవతాయచ్చ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః ।
(15) యావల్లోహాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవతాయచ్చ మానుషమ్ ।
సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవతాయచ్చ
మానుషమ్ ॥౫॥ ౩౯॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవతా
యచ్చమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ం సువర్ణగ్ంహరితమ్ ।
దేవతాయచ్చమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకామ
దుఘాదధే । తేనర్షిణా । తేనబ్రహ్మణా । తయాదేవతయాంగిరస్వ
ధ్రువాసీద ॥౬॥ ౪౦॥

భూమైరథవిష్ఠితాః పృథివీ మనుసర్వాఽస్తా ఉచ్యతే మానుష
గ్ంసీద ॥౬॥

యచ్చత్రియః ప్రాగ్ం సప్తఊఃష్టాస్నికత్రాశ్యర్కరా ఆశ్మానో వీరుధ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యాయే ద్విపాద్దో యావదాంజనం యావత్కృష్ణాయ సగ్ంల్లోహాయ సగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యాగ్ం సువర్ణగ్ం హరితమష్టాదశ॥

౭. అనువాకః మధ్యమలేభాయామపధానార్థామన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశోదిక్షు । యచ్చాంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేసర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (2) అంతరిక్షంచ కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నంతరాహితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) అంతరిక్ష్య శ్చయాఃప్రజాః ॥౧॥౪౧॥

గంధర్వాప్సరసశ్చయే । సర్వాస్తాః । [4] సర్వానుదారాః ఖ్సలిలాః । అంతరిక్షే ప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । [5] సర్వానుదారాః ఖ్సలిలాః । స్థావరాఃప్రోష్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । [6] సర్వాః ధునిగ్ం సర్వాః త్వగ్ంసాః । హిమోయచ్ఛ్రీయతే ॥౨॥౪౨॥

సర్వాస్తాః । [7] సర్వాన్మరీచీః వితతాః । నీహారోయచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః (8) సర్వావిద్యుతస్సర్వాంధ్ స్తనయిత్నూన్ హ్రాదునీర్యచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః । [9] సర్వాస్రవంతీస్సరితః । సర్వమప్సుచరంచయత్ । సర్వాస్తాః ॥౩॥౪౩॥

(10) యాశ్చకూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః । యాశ్చవైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । సర్వాస్తాః । (11) యేచోత్తిష్ఠంతి జీమూతాః । యాశ్చవర్షంతివృష్టయః । సర్వాస్తాః । (12) తపస్తేజ

ఆకాశమ్ । యచ్చాకాశేప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (13) వాయుం
వయాగ్ంసి సర్వాణి ॥౪॥౪౪॥

అంతరిక్షంచరంచయత్ సర్వాస్తాః ॥ (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం చంద్రమ్। మిత్రంవరుణంభగమ్ । సర్వాస్తాః।(15) సత్యగ్ంశ్రద్ధాం తపోదమమ్ । నామరూపంచ భూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వధ్రువాసీద ॥౫॥౪౫॥

ప్రజ హిమో యచ్చశ్రీయతె సర్వాస్తాః సర్వాణి బ్రహ్మహైకంచ ॥ ౮ ॥

దిశోంతరిక్షమాంతరిక్ష్య ఉద్దారానుద్దారాణ్ ధునిమరీచీణ్ విద్యుత్ర స్రవంతీర్యాశ్చయేచతపోవాయుమగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ॥

౮అనువాకః తదభ్యంతరలేఖాయాం ఉపధానమంత్రాః:

[1] సర్వాణం దివగ్ం సర్వాం దేవాంద్దివి । యచ్చాంతర్యాభతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః [3] ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥౧॥౧౪॥

అథర్వాంగిరసశ్చయే । సర్వాస్తా । (4] ఇతిహాసపురాణంచ సర్పదేవజనాశ్చయే । సర్వాస్తాః [5] యేచలోకాయేచాలోకాః । అంతర్యాభతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చబ్రహ్మయచ్చాబ్రహ్మ । అతర్బ్రహ్మణ్ ప్రతిష్ఠితమ్ ॥౨॥౪౭॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా
గ్ంశ్చ కేవలాన్ । సర్వాగ్స్తాః । (8) సర్వానృతూన్థ్ సర్వాన్మా
సాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాగ్స్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం
సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధిభవిష్యతి । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా ।
ఉపకామముపదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాం
గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥3॥౪౮॥

సామాని బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితం కృత్వా త్రీణిచ ॥౮॥

దివం తారకా ఋచ ఇతిహాసపురాణంచ యేచ యచ్చాహో
రాత్రాణ్యృతూన్ భూతం నవ॥

౯. అనువాకః బ్రాహ్మణాపఠనీయమన్త్రాః

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజు
షామపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహ
తీ దిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వే
దే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదై
రశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తి
మాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ ౧ ॥ ౪౯ ॥

సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం
బ్రాహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః ।
యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం
ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం
చిన్వానాః పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః । శతం వర్ష సహస్రాణి ।

దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥౨॥౫౦॥

(6) తపఆసీద్గృహపతిః। బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవథ్స్వయమ్। సత్య
గ్ంహ హోతైషామాసీత్। యద్విశ్వసృజఆసత । (7) అమృతమేభ్య
ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివథ్సరాన్ । భూతగ్ం హప్రస్తోతైషా
మాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్। [8] ప్రాణోఅధ్వర్యురభవత్ ।
ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥3॥౫౧॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠ దధ్వరే । (9) ఆర్తవా
వా ఉపగాతారః । సదస్యాఋతవో భవన్ । అర్ధమాసాశ్చమా
సాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోభవన్ । (10) అశగ్ం సద్బ్రహ్మణస్తేజః
అచ్ఛావాకో భవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వసృ
జఆసత ॥౪॥౫౨॥

(11) ఊర్గ్రాజాన ముదవహాత్ । ధ్రువగోపస్సహోభవత్
ఓజోభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । [12] అపచితిఃపోత్రీ
యామయజత్ । నెష్ట్రీయామయజత్త్విషిః। అగ్నీధ్రాద్విదుషీసత్యమ్।
శ్రద్ధాహైవాయజథ్స్వయమ్ । [1] ఇరాపత్నీవిశ్వసృజామ్ । ఆకూ
తిరపినద్ధవిః ।౫॥౫3॥

ఇధ్మగ్ం హక్షుచ్చైభ్యఉగ్రే । తృష్ణాచావ హతాముభే ।
(14) వాగేషాగ్ంసు బ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛందోయోగాన్ విజానతీ ।
కల్పతంత్రాణి తన్వానాహః । సగ్గ్ంస్థాశ్చసర్వశః । [15] అహో
రాత్రే పశుపాల్యౌ ముహూర్తాఃప్రేష్యాఅభవన్ । మృత్యుస్త
దభవద్ధాతా । శమితోగ్రో విశాంపతిః ॥౬॥౫౪॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేనయంతః । తతోహజజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకునిః బ్రహ్మనామ। (17) యేనసూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః। పితాపుత్రేణపితృమాన్ యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తంబృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏషనిత్యోమహిమాబ్రాహ్మణస్య । నకర్మణా వర్ధతే నోకనీయాన్ ॥౭॥౩౫॥

తస్యైవాత్మాపదవిత్తం విదిత్వా । నకర్మణాలిప్యతేపాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృత సంవత్సరాః। పంచ పంచాశతః పంచదశాః। పంచపంచాశతస్సప్తదశాః । పంచ పంచాశత ఏకవిగ్ంశాః। విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవత్సరమ్ । (20) ఏతేనవైవిశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వసృజః । (21) విశ్వమేనాననుప్రజాయతే॥ బ్రాహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతాంయంతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ంసాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ంసమాన లోకతాంయంతి। యఏతదుపయంతి। యేచైనప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనప్రాహుః॥ ఓమ్ ॥౮॥౩౬॥

శశ్యదాసత్రసిపాసత్రామాసత హావిష్వతిః కనీయాన్తస్మాద్విశ్వసృజోష్టాచ ॥౯॥

తుభ్యం దేవేభ్యస్తపసా దేవేభ్యో బ్రహ్మవైచతుర్హోతారో యచ్చామృతగ్ం సర్వాదిశోదక్షు సర్వాందివమ్మృచాంప్రాచీనవ॥

తుభ్యంపతసా తావాఏతాః పఙ్క్తిహిరణ్యం దదాతి సర్వాదిశస్తప ఆసీద్గృహపతిః షట్పంచాశత్॥ తుభ్యం సమాప్తమ్.

సున్నాలపన్నమ్.

హరిః ఓమ్। బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే। క్షత్రాయ రాజన్యమ్। మరుద్భ్యో వైశ్యమ్। తపసే శూద్రమ్, తమసే తస్కరమ్। నారకాయ వీరహణమ్। పాప్మనే క్లీబలమ్। ఆక్రయాయా అయోగూమ్। కామాయ పుంశ్చలూమ్। అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్। ఇతి ప్రథమానువాకః ॥౧॥

గీతాయ సూతమ్। నృత్తాయ శైలూషమ్। ధర్మాయ సభాచరమ్। నర్మాయ రేభమ్। నరిష్ఠాయై భీమలమ్। హసాయ కారిమ్। ఆనందాయ స్త్రీషఖమ్। ప్రముదే కుమారీపుత్రమ్। మేధాయై రథకారమ్। ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥౨॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్। మాయాయై కార్మారమ్। రూపాయ మణికారమ్। శుభే వపమ్। శరవ్యాయా ఇషుకారమ్॥ హేత్యై ధన్వకారమ్। కర్మణే జ్యాకారమ్। దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్। మృత్యవే మృగయుమ్। అంతకాయ శ్వనితమ్ ॥౩॥

సంధయే జారమ్। గేహాయోపపతిమ్। నర్ఋత్యై పరివిత్తమ్। ఆర్త్యై పరివివిదానమ్। అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్॥ పవిత్రాయ భిషజమ్। ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్। నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్। బలాయోపదామ్। వర్ణాయానూరుధమ్ ॥౪॥

నదీభ్యః పౌంజిష్టమ్। ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్। పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్। ప్రయుద్భ్య ఉన్మత్తమ్। గంధర్వాప్సరాభ్యో వ్రాత్యమ్। సర్పదేవజనేభ్యోఽప్రతిపదమ్। అవేభ్యః కితవమ్। ఇర్యతాయా అకితమ్। పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్। యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్॥ ౫॥

ఉథ్సాదేభ్యః కుబ్జమ్। ప్రముదేవామనమ్। ద్వార్భ్యస్స్రామమ్ స్వప్నాయాంధమ్। అధర్మాయబధిరమ్। సంజ్ఞానాయస్మరకారీమ్। ప్రకామోద్యాయోపసదమ్ । ఆశిక్షాయై ప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥౬॥

ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ ॥ వైరహత్యాయ పిశునమ్। వివిక్త్యై క్షత్తారమ్ ॥ ఔపద్రష్టాయసంగ్రహీతారమ్ ॥ బలాయానుచరమ్ ॥ భూమ్నే పరిష్కన్దం । ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్ ॥ అరిష్ట్యై అశ్వసాదమ్ ॥ మేధాయవాసః పల్పూలీమ్ ॥ ప్రకామాయరజయిత్రీమ్ ॥౭॥

భాయైదార్వాహారమ్ । ప్రభాయాఅగ్న్యేంధమ్ । నాకస్యపృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ ॥ బ్రధ్నస్యవిష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ ః దేవలోకాయ పేశితారమ్॥ మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్॥ సర్వేభ్యో లోకేభ్యఉపసేక్తారమ్॥అవర్త్యైవధాయోపమంథితారమ్॥సువర్గాయలోకాయభాగదుఘమ్॥ వర్షిష్ఠాయనాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥౮॥

అర్మేభ్యోహస్తిపమ్।జవాయాశ్వపమ్।పుష్ట్యైగోపాలమ్. తేజసేజపాలమ్॥ వీర్యాయావిపాలమ్ ॥ ఇరాయైకీనాశమ్ ॥ కీలాలాయసురాకారమ్। భద్రాయగృహపమ్। శ్రేయసేవిత్తధమ్। అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥౯॥

మన్యవేయస్తాపమ్ । క్రోధాయనిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్ । ఉత్కూలవికూలాభ్యాంత్రిస్థినమ్ । యోగాయయోక్తారమ్ । క్షేమాయవిమోక్తారమ్ । వపుషేమానస్కృతమ్ । శీలాయాంజనీకారమ్ । నిరృత్యైకోశకారీమ్ । యమాయాసూమ్ ॥౧౦॥

యమాయ యమసూమ్ । అథర్వభ్యోఽవతోకామ్ । సంవథ్సరాయ పర్యారిణీమ్ । పరివథ్సరాయావిజాతామ్ । ఇదావథ్సరాయాపస్కద్వరీమ్ । ఇద్వథ్సరాయాతీత్వరీమ్ । వథ్సరాయవిజర్జరామ్ । సంవథ్సరాయపలిక్నీమ్। వనాయవనపమ్। అన్యతోఽరణ్యాయదావపమ్ ౧౧

సరోభ్యోధైవరమ్ । వేశంతాభ్యోదాశమ్ । ఉపస్థావరీభ్యోబైన్దమ్। నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలమ్ । పారాయకైవర్తమ్ । అవారాయ మార్గారమ్। తీర్థేభ్యఆన్దమ్। విషమేభ్యోమైనాలమ్। స్వనేభ్యఃపర్ణకమ్। గుహాభ్యః కిరాతమ్ । సానుభ్యో జంభకమ్ । పర్వతేభ్యః కింపూరుషమ్ ॥ ౧౨ ॥

ప్రతిశ్రుత్కాయా ఋతులమ్। ఘోషాయభషమ్ । అంతాయ బహువాదినమ్। అనంతాయమూకమ్। మహసేవీణావాదమ్ । క్రోశాయతూణవధ్మమ్ ఆక్రందాయదుందుభ్యాఘాతమ్।అవరస్పరాయశంఖధ్మమ్। ఋభుభ్యోఽజినసంధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్। ॥౧౩॥

బీభథ్సాయైపౌల్కసమ్ । భూత్యైజాగరణమ్ । అభూత్యైస్వపనమ్। తులాయైవాణిజమ్।వర్ణాయహిరణ్యకారమ్।విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ పశ్చాద్దోషాయగ్లావమ్ । ఋత్యైజనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యా అపగల్భమ్। సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్। ॥౧౪॥

హసాయపుగ్ంశ్చలూమాలభతే। వీణావాదంగణకంగీతాయ।యాదసే శాబుల్యామ్। నర్మాయభద్రవతీమ్ । తూణవధ్మంగ్రామణ్యంపాణిసంఘాతం నృత్తాయ ।మోదాయానుక్రోశకమ్। ఆనందాయతలవమ్॥౧౫॥

అక్షరాజాయకితవమ్। కృతాయసభావినమ్। త్రేతాయాఆదినవ

దర్శమ్। ద్వాపరాయబహిఃసదమ్। కలయేసభాస్థాణుమ్। దుష్కృతా
యచరకాచార్యమ్। అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్
పిపాసాయైగోవ్యచ్ఛమ్ । నిరృత్యైగోఘాతమ్ । క్షుధేగోవికర్తమ్।
క్షుత్తృష్ణాభ్యాంతమ్ । యోగాం వికృన్తం మాగ్ం సంభిక్షమాణఉప
తిష్ఠతే ॥ ౧౬ ॥

భూమ్యైపీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేగ్ంసలమ్ । వాయవే
చాండాలమ్।అంతరిక్షాయవగ్ంశనర్తినమ్ । దివేఖలతిమ్ । సూర్యాయ
హర్యక్షమ్। చంద్రమసేమిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః క్రిలాసమ్। అహ్నే
శుక్లంపింగలమ్ । రాత్రియైకృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥౧౭॥

వాచేపురుషమాలభతే। ప్రాణమపానంవ్యానముదానగ్ంసమా
నంతాన్ వాయవే । సూర్యాయ చక్షురాలభతే । మనశ్చంద్రమసే।
దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్ । ప్రజాపతయే పురుషమ్ ॥౧౮॥

అథైతానరూపేభ్యఆలభతే । అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘమ్। అతికృ
శమత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్ । అతిశ్లక్ష్ణ మతిలోమశమ్ ।
అతికిరిటమతిదంతురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయైజామిమ్ ।
ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్ ॥౧౯॥

బ్రహ్మణేగీతాయశ్రమాయసంధయేనదీభ్య ఉత్థానదేభ్యఋత్యై
భార్యా అమేభ్యోమన్యవేయమ్యై దశదశసరోభ్యోద్వాదశ ప్రతిశ్రు
త్కాయైబీభత్సాయై దశదశహసాయసప్తాక్షరాజాయత్రయోదశ భూ
మ్యైదశవాచేషడ్ధనవైక్రాం నవిగ్ంశతిః । బ్రహ్మణెయమ్యైనవదశ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్:

అథపంచానువాకాః

హరిఃఓమ్।౧।ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరా పత త్తదశ్వోఽభవ ద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాశ్వత్వంతద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధుర్ష వై ప్రజాపతిర్గ్ంసర్వంకరోతి యోఽశ్వమేధేనయజతే సర్వప్రవభవతిసర్వ స్యవాప్రషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజగ్ంసర్వంవా ఏతేనపాప్మానం దేవా అతరన్నపివా ఏతేనబహ్మహత్యామతర న్సర్వంపాప్మానమ్॥౧

తరతి పరతి బ్రహ్మహత్యాంయోఽశ్వమేధేనయజతేయఉచై నమేవంవేదో త్తరం వైతత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వయత్తస్మా దశ్వస్యో త్తర తోఽవద్యన్తి దక్షిణతోఽన్యేషాం పశూనాంవైతసఃకటోభవత్యప్సు యోనిర్వా అశ్వోఽప్సుజోవేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌప్రతిష్ఠాపయతి చతుష్టోమస్తోమోభవతి సరడ్వా అశ్వస్య సక్థ్యా వృహత్త ద్దేవాశ్చ తుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమ స్తోమోభవ త్యశ్వస్య సర్వ త్వాయ ప్రథమానువాక స్సమాప్తః

హరిఓమ్॥౨॥ పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణవిచర్షణిః। యః పోతాసపునాతుమా। పునన్తుమాదేవజనాః। పునన్తు మనవోధియా। పునన్తువిశ్వంఆయవః।జాతవేదఃపవిత్రవత్।పవిత్రేణపునాహిమా। శు క్రేణదేవ దీద్యత్ । అగ్నేక్రత్వాక్రతూగ్ంరను ॥౧॥

యత్తేపవిత్రమర్చిషి। అగ్నేవితతమన్తరా। బ్రహ్మతేనపునీమ హే। ఉభాభ్యాం దేవసవితః పవిత్రేణసవేనచ। ఇదంబ్రహ్మ పునీమ హే। వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్। యస్యైబహ్వీస్తనువోవీతపృష్ఠాః। తయామదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్ ॥౨॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహి మా। యేన దేవా అపునత । యేనాపో దివ్యంకశః । తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా ॥౩॥

ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । యః పావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం । సర్వగ్ం స పూతమశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్ । తస్మై సరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం । పావమానీ స్వస్త్యయనీః ॥౪॥

సుదుఘాహి పయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీర్దిశన్తు నః । ఇమంల్లోకమథో అముం కామాన్సమర్ధయన్తు నః ॥ దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్। యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః । పునన్తు మా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం। శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదో వయం పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీ సహ మా పునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా । జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు॥ ద్వితీయానువాకస్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౩॥ సర్వేషు వా ఏషు లోకేషు మృత్యవో న్వాయత్తాః। తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్। లోకేలోక ఏనం మృత్యుర్విందేత్ ।

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి । లోకాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే । నైవం లోకేలోకే మృత్యుర్విందతి । యదముష్మై స్వాహాముష్మై స్వాహేతి జుహుయాన్నిర్దిశేత్ । బహుం మృత్యుమమిత్రం కుర్వీత । మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాం జుహుయాత్ । ఏకో వా అముష్మిఁల్లోకే మృత్యుః ॥

అశనయా మృత్యురేవ । తమేవాముష్మిఁల్లోకేఽవయజతే । భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి । భ్రూణహత్యామేవావయజతే । తదాహుః । యద్భ్రూణహత్యాపాత్ర్యాథ । కస్మాద్యజ్ఞేఽపి క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః । భ్రూణహత్యా వావ మృత్యురితి । యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి ॥

మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా । భ్రూణఘ్నే భేషజం కరోతి । ఏతాగ్ం హ వై ముండిభ ఔదన్యవః । భ్రూణహత్యాయై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార । యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మణగ్ం హంతి । సర్వస్మై తస్మై భేషజం కరోతి । జుంబకాయ స్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి । వరుణో వై జుంబకః । అంతత ఏవ వరుణమవయజతే । ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పింగాక్షస్య మూర్ధం జుహోతి । ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వరుణమవయజతే ॥

(లోకే మృత్యుర్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వే చ)

తృతీయానువాకః సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ । ౪ ॥ కూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో యోనౌ రేతస్సించతి యదర్వా

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మా పునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహి మా । యేన దేవా అపునత । యేనాపో దివ్యంకశః । తేన దివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ 3 ॥

ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే । యః పావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం । సర్వగ్ం స పూతమశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసమ్ । తస్మై సరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం । పావమానీ స్వస్త్యయనీః ॥ ౪ ॥

సుదుఘాహి పయస్వతీః । ఋషిభిస్సంభృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీర్దిశన్తు నః । ఇమం లోకమథో అముం । కామాన్త్సమర్ధయన్తు నః ॥ దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః । పునన్తు మా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదో వయం పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీ సహ మా పునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా జాతవేదా మోర్జయన్త్యా పునాతు ॥ ద్వితీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ ॥ 3 ॥ సర్వేషు వా ఏషు లోకేషు మృత్యవో న్వాయత్తాః తేభ్యో యదాహుతీర్న జుహుయాత్ । లోకే లోక ఏనం మృత్యుర్విన్దేత్

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహేత్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి । లో
కాల్లోకాదేవ మృత్యుమవయజతే । నైవం లోకేలోకే మృత్యుర్విందతి ।
యదముష్మై స్వాహాముష్మై స్వాహేతి జుహుయాత్సంచక్షీత । బహుం మృత్యు
త్రింకుర్వీత । మృత్యవే స్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాం జుహుయాత్ । ఏకో వా
అముష్మిఁల్లోకే మృత్యుః ॥

ఆర్తన్యయా మృత్యురేవ । తమేవాముష్మిఁల్లోకేవయజతే । భ్రూణహ
త్యాయై స్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి । భ్రూణహత్యామేవా
వయజతే । తదాహుః । యద్భ్రూణహత్యాపాత్ర్యాథ । కస్మాద్యజ్ఞేపి
క్రియత ఇతి । అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః ।
భ్రూణహత్యా వావ మృత్యురితి । యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృ
థ ఆహుతిం జుహోతి ॥

మృత్యుమేవాహుత్యా తర్పయిత్వా పరిపాణం కృత్వా । భ్రూణ
ఘ్నే భేషజం కరోతి । ఏతాగ్ం హ వై ముండిభ ఔదన్యవః । భ్రూణహత్యా
యై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార । యో హాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మ
ణగ్ం హంతి । సర్వస్మై తస్మై భేషజం కరోతి । జుంబకాయ స్వాహేత్యవభృథ
ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి । వరుణో వై జుంబకః । అంతత ఏవ వరు
ణమవయజతే । ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్య పింగాక్షస్య మూర్ధం జుహోతి ।
ఏతద్వై వరుణస్య రూపమ్ । రూపేణైవ వరుణమవయజతే ॥

(లోకే మృత్యుర్జుహోతి మూర్ధం జుహోతి ద్వే చ)

తృతీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్ । ౪ ॥ కూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా
స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో యోనౌ రేతస్సించతి యదర్వా

చీవ మేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి
దీక్షితవ్రతై స్సత్రతిజుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదే
వాత్మానంపునీతేమాసం దీక్షితో భవతి యోమాస స్సంవత్సరస్సంవత్స
రాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతు
ర్విగ్ంశతి రర్ధమాసా స్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే
ద్వాదశరాత్రీ ర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశమాసా సంవత్సర సంవత్స
రాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సం
వత్సర సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయా
న్నస్త్రియముపేయాన్నోపర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మ
ణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్య స్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యే
ప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతో పదస్యామీత్యోదనం
ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయే దాత్మనోనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥ ౫॥ హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి
యాచితః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే
మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో
బృహస్పతిస్సవితా చ పునన్తు పునః పునః। నమోఽగ్నయేఽప్సుమతే నమ
ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్।
అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్। తన్నో వరుణో రాజా
పాణినా హ్యవమర్శతు। సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః।

నాకస్యపృష్ఠమారుహ్యగచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్। యశ్చాప్సువరుణస్సపునాత్వఘమర్షణః। ఇమం మేగఙ్గేయమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంసచతాపరుష్ణియా। అసిక్నియా మరుద్వృధేవితస్తయాఽఽర్జీకీయేశృణుహ్యాసుషోమయా। ఋతంచ సత్యంచాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత। తతోరాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥

సముద్రాదర్ణవాదధిసంవత్సరో అజాయత। అహోరాత్రాణివిదధద్విశ్వస్యమిషతోవశీ। సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్। దివంచపృథివీంచాన్తరిక్షమథోసువః।యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాన్తరిక్షేవిరోదసీ। ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణఃపునాత్వఘమర్షణః। ఏషభూతస్య మధ్యేభువనస్యగోప్తా। ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేషమృత్యోర్హిరణ్మయమ్। ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ంసగ్ంశ్రితగ్ం సువః।

సనస్సువస్సగ్ంశిశాధి। ఆర్ద్రంజ్వలతిజ్యోతిరహమస్మి। జ్యోతిర్జ్వలతిబ్రహ్మాహమస్మి।యోఽహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి।అహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి। అహమేవాహంమాం జుహోమిస్వాహా। అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనోభ్రూణహాగురుతల్పగః। వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే। రజోభూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వప్రవదన్తిధీరాః। ఆక్రాన్థ్సముద్రః ప్రథమేవిధర్మంజనయన్ప్రజాభువనస్యరాజా। వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యేబృహథ్సోమోవావృధేసువానఇన్దుః॥

ఇతి పంచానువాకస్సమాప్తః.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూఖిలాంగులఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రోదేవతా । క్లాంబీజమ్। క్లీంశక్తిః। క్లోం కీలకమ్ । ఋతగ్ంసత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమ ఋషిః । మత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినియోగః ॥

క్లాం అంగుష్ఠా... నమః॥ క్లీం తర్జ... నమః॥ క్లూం మధ్యమా ... నమః॥ క్లైం అనామికా ... నమః। క్లౌం కనిష్ఠికా ... నమః॥ క్లః కరతల... నమః ॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ। కోటిసూర్య సమప్రభ। కాల దండధర శ్రీమాన్ వైవస్వత నమోస్తుతే॥ లం పృథివీ తత్వాత్మనే గంధం సమర్పయామి ॥ హం ఆకాశ తతాత్మనే పుష్ప పరికల్పయామి॥ యం వాయు తత్వా... ధూపం పరికల్పయామి॥ రం అగ్ని తత్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సం సర్వాతత్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి॥

శ్రీరస్తు

పంచసూక్తములు

[ద్రావిడపాఠః]

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే పురుషసూక్తప్రారంభః.

హరిః ఓమ్॥ సహస్రశీర్‍షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి । ఏతావానస్యమహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥౧॥

పాదో౽స్య విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదో౽స్యేహాఽభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి పూరుషః । స జాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ ౨ ॥

యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్య । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ 3 ॥

తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్। పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౪ ॥

తస్మాదశ్వా అజాయన్త । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణో౽స్య ముఖమాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః ॥ ౫ ॥

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజా
యత । చన్ద్రమా మనసో జాతః । చక్షోః సూర్యో అజాయత ।
ముఖా దిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణా ద్వాయు రజాయత । నాభ్యా ఆసీ
ద న్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవ ర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశ శ్శ్రో
త్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమస
స్తుపారే । సర్వాణిరూపాణి విచిత్య ధీరః । నామాని కృత్వాఽభి
వదన్ యదాస్తే । ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రః ప్రవి
ద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి । నా
న్యః పన్థా అయనా యవిద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞమయజ న్త దేవాః ।
తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం మహిమానస్సచ న్తే।
యత్ర పూర్వేసాధ్యాస్స న్తి దేవాః ॥ ౭ ॥

పూరుషః పునో ఽగ్రతో జాయత క్రితో కల్పయ న్నాప
ద్వేచ ॥ ౧౨॥ జ్యాయానథి పూరుషః ॥ అన్యత్ర పురుషః ॥
(ఆర ॥ ౩-౧౨-౩౨+౩౮)

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యైరసాచ్చ । విశ్వకర్మణ స్సమ
వ ర్తతాధి । తస్యత్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమా
జానమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం
తమసః పరస్తాత్ । తమేవం విద్వా నమృత ఇహ భవతి । నాన్యః
పన్థావిద్యతే ఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః । అజాయ
మానో బహుధా విజాయతే ॥ ౮ ॥

తస్యధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యోదేవేభ్య ఆతపతి । యోదేవానాం పురోహితః । పూర్వోయో దేవేభ్యోజాతః । నమోరుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్యదేవా అసన్వశే । హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ అముం మనిషాణ । సర్వంమనిషాణ । ౯॥ జాయన్తె వశేస్యపచ ॥ (అర ॥ 3-౧3-3౯+౪౦)

ఇతి పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నారాయణ సూక్తమ్.

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్ । విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం ప్రభుమ్; విశ్వతః పరమంనిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముప జీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్। నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ । నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణఃపరః । నారాయణ పరోజ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః । యచ్చకిఞ్చి జగత్యస్మిన్దృశ్యతే శ్రూయతేఽపివా । అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః ॥ ౧ ॥ అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్త విశ్వ శమ్భువమ్ । పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్। అధోనిష్ట్యావి తస్త్యాంత్తు నాభ్యాముపరితిష్ఠతి । హృదయాం ఉద్వీజాస్తీమా ద్విశ్వస్యాయ తనం

మహాత్ । సన్తతగ్ం సిరాభిస్తులమ్బత్యా కోశసన్నిభమ్ । తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్థ్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్యమధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వార్చి ర్విశ్వతోముఖః । సోఽగ్రభుగ్విభజన్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః । పంతాపయతి స్వం దేహమాపాద తలమస్తకమ్। తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోఽర్ధ్వావ్యవస్థితః । నీలతోయద మధ్యస్థా విద్యుల్లేఖే వభాస్వరా । నీవారశూక వత్తన్వీ పీతాభాస్యా త్తసూపమా । తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మస శివ స్సేన్ద్రస్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్॥ ౨ ॥ నారాయణస్థితో ప్యవస్థితశ్చ త్వారిచ ॥౧౧॥ (తై॥ ఉ॥ ౪-౧౧-౨౫+౨౬)

ఋతగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మపురుషంకృష్ణపింగళమ్।ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవైనమః॥ ౧౨॥

ఓమ్ నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయ ॥ ధీమహి। తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥౨౭॥

విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి ప్రవోచంయః పార్థివానివిమమేరజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసధస్థం విచక్రమాణ స్త్రేధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసివిష్ణోశ్నప్త్రేస్థోవిష్ణోస్స్యూరసివిష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసివిష్ణవేత్వా ॥ అస్యయచ్చేఛకాన్నచత్వారిగ్ంశచ్చ ॥౧౩॥ (త్రై॥ సం॥ ౧-౨-౨౭)

తదస్యప్రియమభి పాథో అశ్యామ్ । నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి । ఉరుక్రమస్యసహిబన్ధురిత్థా । విష్ణో పదేపరమేమధ్వఉత్సః। (అష్ట ॥ ౨-౪-౫౨)

ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ । మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః। యస్యోరుషు త్రిషువిక్రమణేషు। అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా॥ (అష్ట-౨-౮-౨౮)

పరోమాత్రయాతనువావృధాన । నతేమహిత్వమన్వశ్నువన్తి। ఉభేతేవిద్మరజసీ పృథివ్యావిష్ణో దేవత్వమ్। పరమస్యవిత్సే।

విచక్రమే పృథివీమేషఏతామ్ । క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్। ధ్రువాసో అస్యకీరయోజనాసః। ఉరుక్షితిగ్ంసుజనిమాచకార॥

త్రిర్దేవః పృథివీమేషఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసంమహిత్వా ప్రవిష్ణురస్తుతవసస్తవీయాన్ । త్వేషగ్గ్ హ్యస్యస్థవిరస్యనామ॥

అతో దేవా అవన్తునో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్తధామభిః ॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధే పదమ్ । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః। తతో ధర్మాణిధారయన్ విష్ణోః కర్మాణిపశ్యతయతో వ్రతానిపస్పశే। ఇన్ద్రస్యయుజ్యస్సఖా॥

తద్విష్ణోఃపరమం పదగ్ంసదాపశ్యన్తిసూరయః। దివీవచక్షురాతతమ్ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్। హరిః ఓమ్॥

ఇతి నారాయణసూక్తమ్.

— శ్రీ సూక్తమ్. —

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదోమమావహ । తాంమఆవహజాతవేదోలక్ష్మీ

మనపగామినీమ్ । యస్యాం హిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వం పురుషాన
హమ్ ॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోధినీమ్ । శ్రియం
దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మా దేవీజుషతామ్ । కాంసోఽస్మితాం హిర
ణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలన్తీం తృప్తాం తర్పయన్తీమ్ । పద్మేస్థితాం
పద్మవర్ణాం త్వామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥ చన్ద్రాం ప్రభాసాం యశసా
జ్వలన్తీం శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాం పద్మనేమీం శర
ణమహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే ॥ ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽధి
జాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ బిల్వః । తస్య ఫలాని తపసా నుదన్తు మాయా
న్తరాయాశ్చ బాహ్యా అలక్ష్మీః ॥ ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా
సహ । ప్రాదుర్భూతోఽస్మి రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే ॥
క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమస
మృద్ధించ సర్వాం నిర్ణుద మే గృహాత్ ॥ గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్య
పుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం త్వామిహోపహ్వయే
శ్రియమ్ ॥ మనసః కామమాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి । పశూ
నాగ్ం రూపమన్నస్య మయి శ్రీః శ్రయతాం యశః ॥ కర్దమేన ప్రజాభూ
తా మయి సమ్భవ కర్దమ । శ్రియం వాసయ మే కులే మాతరం పద్మమాలి
నీమ్ ॥ ఆపస్సృజన్తు స్నిగ్ధాని చిక్లీత వస మే గృహే । నిచ దేవీం మాత
రం శ్రియం వాసయ మే కులే ॥ ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం సువర్ణాం
హేమమాలినీమ్ । సూర్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆ
వహ ॥ ఆర్ద్రాం యః కరిణీం యష్టిం పింగళాం పద్మమాలినీమ్ । చన్ద్రాం హి
రణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ ॥ తాం మ ఆవహ జాతవేదో

లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతంగావోదాస్యోఽ
శ్వాన్విన్దేయం పురుషానహమ్) పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తే పద్మా
లయే పద్మదళాయతాక్షి । విశ్వప్రియే విష్ణుమనోఽనుకూలే త్వత్పాద
పద్మంమయిసంనిధత్స్వ॥ శ్రియైజాతశ్రియఆనిర్యాయ శ్రియంవయో
జనితృభ్యోదదాతి । శ్రియంవసానా అమృతత్వమాయన్ భవన్తిసద్య
స్సమిధామితద్యూన్ ॥ (శ్రత్యాసవితా వృత్రద్యూన్) శ్రియఏవైనంత
చ్ఛ్రియమాదధాతి । సంతతమృచా వషట్కృతంసంధత్తంసంధీయతే
ప్రజయాపశుభిః । యఏవంవేద । ఓమ్ మహాదేవ్యైచవిద్మహేవిష్ణుప
త్న్యైచధీమహి । తంనోలక్ష్మీః ప్రచోదయాత్ ॥ హరిఃఓమ్ ॥

భూసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్॥ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాఽన్తరిక్షం మహి
త్వా । ఉపస్థేతే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద మన్నాద్యాయాదధే। ఆఽ
యంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరంపునః । పితరంచప్రయన్త్సువః।
త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి వాక్పతఙ్గాయశిశ్రియే। ప్రత్యస్యవహద్యుభిః।
అస్యప్రాణాదపానత్యన్తశ్చరతి రోచనా । వ్యఖ్యన్మహిషస్సువః॥ య
త్వాక్రుద్ధః పరోవపమన్యునాయదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నేతత్తవపున
స్త్వోద్దీపయామసి । యత్తేమన్యుపరోప్తస్య పృథివీమనుదధ్వసే। ఆది
త్యావిశ్వేతద్దేవా వసవశ్చసమాభరన్ ॥

మేదినీ దేవీవసుధరా స్యాద్వసుధా దేవీవాసవీ । బ్రహ్మవర్చ
సః పితృణాగ్ం శ్రోత్రంచక్షుర్మనః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రసూ
వరీ । సదనేసత్యాయనేసీద । సముద్రవతీ సావిత్రీహనోదేవీ మహ్యాఙ్గీ।

మహీంధరణీ మ్మహోవ్యథిష్ఠాశ్శృఙ్గే శృఙ్గేయజ్ఞేయజ్ఞేవిభీషిణీ । ఇన్ద్రపత్నీ వ్యాపినీసురసరిదిహ । వాయుమతీ జలశయనీశ్రియంధా రాజాసత్యంధో పరిమేదినీ । శ్వోపరిధత్తంపరిగాయ । విష్ణుపత్నీం మహీందేవీం మాధవీం మాధవప్రియమ్ । లక్ష్మీప్రియసఖీందేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభామ్ । ఓమ్ ధనుర్ధరాయవిద్మహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి । తన్నో ధరాప్రచోదయాత్ । మహీందేవీం విష్ణుపత్నీమజూర్యామ్ । ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషాయజామః । త్రేధావిష్ణురురుగాయోవిచక్రమే । మహీందివం పృథివీమన్తరిక్షమ్ । తచ్ఛ్రోణైతిశ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్ం శ్లోకంయజమానాయ కృణ్వతీ ॥ హరిః ఓమ్ ॥

—♦ నీ ళా సూ క్త మ్. ♦—

హరిః ఓమ్॥ నీళాందేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యేసుతరసితరసే నమః ॥ గృణాహి । ఘృతవతీసవితరాధిపత్యైః పయస్వతీ రన్తిరాశానో అస్తు । ధ్రువాదిశాంవిష్ణుపత్న్యఘోరాఽస్యేశానా సహసోయామనోతా। బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోతవాయుస్సన్ధువానావాతాఅభినోగృణన్తు । విష్టమ్భోదివోధరుణః పృథివ్యాఅస్యేశానా జగతోవిష్ణుపత్నీ॥

మహాదేవ్యైచవిద్మహే విష్ణుపత్న్యైచధీమహి । తన్నోనీళాప్రచోదయాత్ ॥ హరిఃఓమ్ ॥

పఞ్చసూక్తం సమాప్తః.

అధిశ్రవణము కావలసినవారు మంత్రపాఠ ప్రత్యేక గ్రంథము నందు జూడదగును.

—♦ అథ బృహస్పతి సూక్తమ్. ♦—

ఇమాంధియమితిద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య అయాస్యో బృహస్పతిస్త్రిష్టుప్ । బృహస్పతిసూక్తజపె వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్। తురీయంస్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యోయాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్ ॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానాదివస్పుత్రాసోఅసురస్యవీరాః। విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భి రశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్ । బృహస్పతి రభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌ దుచ్చవిద్వాఅగాయత్॥ అవో ద్వాభ్యాంపరఏకయాగాగుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసెతౌ। బృహస్పతిస్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రాఆకర్విహితిస్ర ఆవః। విభిద్యాపురంశయథేమ పాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధే రకృన్తత్ । బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగా మర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంక రేణేవ విచకర్తారవేణ స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానోరోదయత్పణిమాగా అముష్ణాత్ । సఈంసత్యేభిస్సఖిభి శ్శుచద్భి ర్గోధాయసంవిధనసైరదర్దః। బ్రహ్మణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వెదెభిర్ద్రవిణంవ్యానట్॥ తేసత్యేనమనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణ యన్తధీభిః। బృహస్పతిర్మిథోఅవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజన్తస్వయుగ్భిః। తంవర్ధయన్తోమతి

భిక్ష్వాభిక్ష్వాభిస్సింహమివనానదతం సధస్థే। బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అనుమదేమజిష్ణుమ్ ॥ యదావాజమసనద్విశ్వరూపమాద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ। బృహస్పతింవృషణంవర్ధయన్తోనానా సన్తోబిభ్రతో జ్యోతిరాసా॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధైకీరించిద్ధ్యవథస్స్వేభిరేవైః। పశ్చామృధో ఆపభవన్తు విశ్వాస్తద్రోదసీశృణుతం విశ్వమిన్వే॥ ఇన్ద్రోమహ్నామహతో అర్ణవస్య విమూర్ధాన మభినదర్బుదస్య। అహన్నహిమరిణాత్సప్తసిన్ధూన్దేవైద్యావా పృథివీప్రావతం నః॥

బృహస్పతి సూక్తమ్ సమాప్తమ్.

- సరస్వతీ సూక్తమ్. -

హరిః ఓమ్॥ ఋషయ ఆశ్వలాయనం ప్రత్యూచుః। కథంసారస్వతప్రాప్తిః కేనధ్యానేన సువ్రత। మహాసరస్వతీయేన తుష్టాభవతితద్వద॥ఆశ్వలాయనఉవాచ॥ శృణ్వంతుఋషయస్సర్వేగుహ్యాద్గుహ్యాతమం మహత్। దశశ్లోక్యమిదంస్తోత్రం ధ్యానపూర్వంవదామ్యహం। వక్ష్యే సారస్వతంస్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరంశుభమ్। లక్ష్మీవివర్ధనంచైవ వివాదే విజయంప్రదం। రదాసకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరంశుభమ్। సర్వస్త్రీ రాజవశ్యార్థం సర్వకార్య శుభావహమ్। సర్వపాపక్షయకరం భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్। ఋషిరాశ్వలాయనస్తు చ్ఛందోనుష్టప్కీర్తితం। దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీతథా॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశాం శశిబింబసమప్రభామ్। కుందేందుతుహినాభాసాం హంసా సనగ

తాం శుభామ్॥ అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్। ముక్తాహారైస్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయేచ్చతుర్భుజామ్। సితేన దర్పణాభేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం। సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్థకృతశేఖరామ్। జటాకలాపసంయుక్తాంపూర్ణచంద్రనిభాననాం। త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్॥ కంబుకంఠీం సుతామ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం। కటకైస్స్వర్ణరత్నాద్యైర్మహావలయభూషితామ్॥ కేయూరైర్మేఖలాద్యైశ్చద్యోతయంతీంజగత్త్రయమ్। శబ్దబ్రహ్మాత్మికాం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామసమాహితః॥

అస్యశ్రీ దశశ్లోకీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయన భగవాన్ ఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। శ్రీ సరస్వతీదేవతా। యద్వాగితి బీజం। దేవీం వాచమితిశక్తిః। ప్రణోదేవీతి కీలకమ్। పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం। మమ సరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥ ఐం-అంగుష్ఠాభ్యాం నమః। క్లీం-తర్జనీభ్యాంనమః। సౌః-మధ్యమాభ్యాంనమః। హ్రాం-అనామికాభ్యాంనమః। హ్రీం-కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। హ్రూం। కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఐం-హృదయాయనమః। క్లీం- శిరసేస్వాహా। సౌః- శిఖాయైవషట్। హ్రాం- కవచాయహుం। హ్రీం- నేత్రత్రయాయ వౌషట్। హ్రూం- అస్త్రాయఫట్। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥

ధ్యానమ్॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్ ప్రణమ్య స్తౌమితామేవ జ్ఞానశక్తిం సమాహితః॥ లమిత్యాది పంచ పూజాం కుర్యాత్॥మనుః॥ ఐం-హ్రీం-శ్రీం-ఐం-క్లీం-సౌః॥ ఇతియథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్।యథా॥౧॥ (ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజ స్సరస్వతీ గాయత్రీ ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజ ఋషిః। గాయత్రీ ఛందః। శ్రీ సరస్వతీ దేవతా॥ ఐం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ ప్రణోదేవీ సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ। ధీనామవిత్ర్యవతు॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థతత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః ।
వామరూపాత్మికా వ్యక్తా సామాంపాతు సరస్వతీ॥౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనో దివోత్రి స్సరస్వతీ త్రిష్టుప్)ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । అత్రి ఋషిః । త్రిష్టుప్ఛందః । శ్రీ సరస్వతీ దేవతా । క్లీం- బీజం । మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః ॥ ఆనోద్దివోబృహతః పర్వతాద్దా సరస్వతీ యజతా గంతుయజ్ఞమ్ ॥ హవంద్దేవీ జుజుషాణఘృతాచీశగ్మాన్నోవాచ ముశతీ శృణోతు ॥

శ్లో॥ యాసాం గోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవగీయతే ।
అద్వైతాబ్రహ్మణఃశక్తి స్సామాంపాతు సరస్వతీ॥

3॥ ఛందః॥ (పావకానో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) పాకాన ఇత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరోమధు ఛందా ఋషిః ॥ గాయత్రీఛందః । శ్రీ సరస్వతీదేవతా । సౌః-బీజమ్ । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః॥ పావకానస్సరస్వతీవాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసుః ॥

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సామాంపాతుసరస్వతీ॥

౪॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీ మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరో మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీం ఛందః । శ్రీ సరస్వతీదేవతా॥ హ్రీం-బీజం॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥

మన్త్రః ॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం ॥ యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవాం సమ్యగీశ్వరీ ॥
ప్రత్యగాస్తైవ సంతియా సామాంపాతు సరస్వతీ ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా సరస్వతీ కాయత్రీ)
మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య॥ మధుఛందాఋషిః। గాయత్రీఛందః
శ్రీ సరస్వతీ దేవతా। హ్రీం-బీజం। మమవాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః॥

మంత్రః ॥ మహో అర్ణః స్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా । ధి
యో విశ్వావిరాజతి ॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనా విశ్వం త్రైలోక్యంయాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౬॥ ఛందః॥ (చత్వారివాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీ త్రిష్టుప్)చత్వారి
వాగీత్యస్య మన్త్రస్య । ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః । వాగ్దేవతా
త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రూం-బీజం । ... ర్థే జపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానీవిదుర్బ్రాహ్మణ
యెమనీషిణః । గుహాత్రీణి నిహితానేంగయంతితురీయంవాచో మను
ష్యావదంతి ॥

శ్లో॥ యా ప్రత్యగ్దృష్టిభిర్జ్ఞానైర్వ్యజ్యమానానుభూయతే ।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సామాంపాతు సరస్వతీ ॥

౭॥ ఛందః॥ యద్వాగ్నెమోభార్గవోవాక్ త్రిష్టుప్ । యద్వా
గీత్యస్య మంత్రస్య । భార్గలో నెమిఋషిః ।।శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా।
త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రైం-బీజం । ...జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ యద్వాగ్వందంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీ దేవానాం
నిషసాద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాంసిక్వస్వి దస్యాః
పరమంజగామ ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యావ్యాహరంతియామ్।
సర్వకామదుఘాధేను స్సామాంపాతు సరస్వతీ ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీంవాచన్మై మో॰ భార్గనో వా_క్త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీ ధేనువాగీశ్వరీ దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ హ్రౌం-బీజం... జపే వినియోగః ॥

మంత్రః ॥ దేవీం వాచ మజనయంత దేవాస్తాంవిశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మా నుపసుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయావికల్పితా ।
నర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సామాంపాతు సరస్వతీ ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్యః బృహస్పతిర్వాక్త్రిష్టుప్) ఉత త్వంఃపశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య। బృహస్పతిఋషిః। త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీ సరస్వతీ దేవతా। హ్రాః-బీజం ॥ ...ర్థేజపేవినియోగః ।

మంత్రః॥ ఉతత్వః పశ్యన్నదదర్శవాచ ముతత్వశ్శృణ్వన్నశృణో త్యేనాం । ఉతో త్వస్మైతన్వం౧౦ విసస్రెజాయెవపత్య ఉశతీసు వాసాః ।

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మంథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సామాంపాతు సరస్వతీ॥

౧౦॥ఛందః॥ (అంబితమెగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబి తమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః సర స్వతీ దేవతా । శ్రీం-బీజం । మమ...జపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ అంబితమెనదీతమె దేవీతమెసరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవ శ్మసిప్రశస్తి మంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామయాపాదికం సర్వం యస్యామా వేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మరూపం సామాంపాతు సరస్వతీ ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.

శ్లో॥ యఃకవిత్వంనిరాతంకం భుక్తింముక్తించవాంఛతి। సోభ్య
ర్చ్యైనాందశశ్లోక్యాభక్తస్తౌతి సరస్వతీమ్॥౧॥తస్యైవంస్తువతోనిత్యం
సమభ్యర్చ్యసరస్వతీమ్। భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో
భవేత్॥౨॥ తతఃప్రవర్తతేవాణి స్వేచ్ఛయాలలితాక్షరా। గద్యపద్యా
త్మికావాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః॥౩॥ అశ్రుతం బుధ్యతే గ్రంథం
ప్రాయ సారస్వతం కవిః। శ్రుతంచ ధారయె దాశుస్ఫలద్గిస్సన్నిష్టవాగ్భ
వేత్॥౪॥ విఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వాగ్మీభవతి సర్వదా। అజేయః
ప్రతిపక్షాణాంస్వయంజేతాభిజాయతే॥౫॥ స్వయూథ్యైర్వేదబాహ్యై
ర్వావివాదే ప్రస్తుతె సతి। అహం వాచస్పతి ర్విష్ణుశ్శివోవాస్మీతి
భావయేత్॥౬॥ ఏవం భావయతాతేన బృహస్పతిరపి స్వయం। నశ
క్నోతి సమంవక్తుం నరెషన్యేషుకాకథా॥౭॥ నకాంచనస్త్రీయం నిం
దెన్న దేవాన్నాపిచ ద్విజాన్। అనార్యై ర్నాభి భాషిత సర్వత్రై
వక్షమీభవేత్॥౮॥ సర్వత్రైవప్రియంబ్రూయాద్యదిచ్ఛేత్సిద్ధిమాత్మ
నః। శ్లోకైనైవ తిరస్కృత్యాద్విషంతం ప్రతివాదినమ్॥౯॥ ప్రతివాది
గజానాంతు సింహోభవతి మానవః। యద్వాగితిద్వ్యక్షచెనైవ దేవీం
యోర్చయతివ్రతీ॥౧౦॥ తస్య నా సంస్కృతావాణీ ముఖాదుచ్చరతే
క్వచిత్। నమామి యామినీనాథ రేఖాలంకృత కుంతలాం॥౧౧॥
భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణ సుధానిధిం। యమాచె దంధృతం
సర్వం జగత్స్థావరజంగమమ్॥౧౨॥ యాంనత్వాలోకపాలాద్యా స్వే
స్వే ధర్మెప్రతిష్ఠితాః। ఇత్యాశ్వలాయనమునినిజగాదదేవ్యాస్తోత్రం
సమస్తఫలభోగనినాదనభూతం। ఏతత్పఠన్ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య
సంధ్యాసువాంఛితఫలా న్యుపయాతిశీఘ్రం। ప్రథమం భారతీనామ
ద్వితీయంచసరస్వతీ। తృతీయం శారదాదేవీ చతుర్థంకంసమర్దనీ। పంచ
మంతు జగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ। సప్తమంచైవ కౌమారి
అష్టమం బ్రహ్మవాదినీ। నవమంచైవ వారాహీ దశమం బ్రహ్మ
పుత్రికా। ఏకాదశంచ వాగ్దేవీ ద్వాదశం వరదాంబికా। ద్వాదశై
తాని నామాని త్రిసంధ్యం యఃపఠేన్నరః। వాగ్వాదిన్యాః ప్రసాదేన
వత్సరాత్సు విర్భవేత్॥ ఇత్యాశ్వలాయనఫలశ్రుతిస్సమాప్తమ్

—♦ అథ సరస్వతీ స్తోత్ర ప్రారంభః. ♦—

యత్పాదాంబుజ మంబుజాసన ముఖైరారాధ్యైరచింత్యం సురై
ర్ధ్యాత్వాచరిత్ర మగణ్యమేవ వచసాం వాచస్పతే రుచ్ఛ్రితామ్।యత్కా
రుణ్య కటాక్షసూత్రకలితా చిత్రాజగనాలికా పాయాత్సామమసర్వ
దా భగవతీ గద్దైశ్వరీ భద్రదా॥౧॥ వందే సరసురాదిభి ర్నిగదితాం
లోకప్రసిద్ధ ప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్రపురాణ నాటక మహా కావ్యాది
సంచారిణీం। బ్రహ్మాది త్రిదశై రనిందితగుణై రావేష్టితాం సర్వదా।
నానాభూషణ భూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాం భారతీమ్॥౨॥ కలహంస
మతల్లీ కాదిరూఢం కలవీణా కలకంపితోత్తమాంగం। కలయాకలితం
విధోః కిరీటకలయే కంచనకామినీవిశేషమ్ ॥3॥ శుభ్రాంశుభ్ర విలేప
మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యామక్షగుణంసుధాఢ్య
కలశం విద్యాంచ హస్తాంబుజైః। బిభ్రాణం కమలాసనాంకుచనతాం
వాగ్దేవతాం సంస్థితాం। వందే వాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభా
గ్య సంపత్కరీమ్॥౪॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనాశిక్షాపిజంఘే
శ్రీతీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్సురదనా యాసామ వామోదరా।
తర్కోద్యత్సుకుచా।శ్రుతి స్మృతిభుజా కావారవిందాననా వేదాంతమ
లలోచనా విలసితానౌమిహా వాగీశ్వరీమ్॥ ౫॥ కుందేందువారణ మృ
ణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసార పటీరగౌర। యాపుస్తకాక్ష
వలయాంకుశపాశహస్తా సాభారతీ మమముఖాంబురుహేసదాస్తామ్॥౬॥
నవనవ ముక్తాహారాం నవమణివలయాం నవాంబరధరాం। పీనపయో
ధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే ॥౭॥ సరస్వతీ నమస్తు
భ్యం వరదే కామరూపిణీ। విద్యారంభం కరిష్యామి సిద్ధిర్భవతుమే
సదా ॥౮॥ పద్మపత్ర విశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణనీ। నిత్యంపద్మాలయా
దేవీ సామాంపాతు సరస్వతీ ॥౯॥ యాకుందేందు తుషారహార ధవళా
యాశుభ్రవస్త్రావృతా। యావీణా వరదండమండితకరాయా శ్వేతపద్మా
సనా। యాబ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభిర్దేవై స్సదాపూజితా సామాం
పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా ॥ ౧౦ ॥ దోర్భిర్యుక్తా
చతుర్భిస్స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాందధానాంహస్తేనైకేనపద్మం

సితమసిచశుకం పుస్తకం చాపరేణ। భాసాకుందేందు శంఖస్ఫటికమణి
నిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనేసర్వ
దా సుప్రసన్నా ॥౧౧॥ ఆమ్నాయ మూర్తిరను బంధ షడంగవాస
తర్క ప్రకల్పితకళాభరణాభిరామా। వాణీవధూర్భగవతీ మమవక్త్ర
పద్మసద్మ న్యభీష్టఫలదా వసథంకృషీష్టా ॥౧౨॥ అమలకమల సంస్థా
లేఖినీ పుస్తకోద్యత్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర । ధృతశశి
ధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడాభవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ
నః ॥౧౩॥ శరదిందు వికాస మందహాసాం స్ఫురదిందీవర లోచనాభి
రామాం। అరవిందసమానసుందరాస్యామరవిందాసనసుందరీముపాసే॥
౧౪॥ పుస్తకజపవటహస్తేవరదాభయ చిహ్నచారుబాహులతే।కర్పూ
రామలదేహే వాగీశ్వరి శోదయాశు మమచేతః ॥౧౫॥ నీహార హార
ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనక చంపకదామభూషాం ।
ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీంనమామి మనసావచసాం
విభూత్యై ॥౧౬॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్వలవపు శ్శుక్లాంబరాకామ
దాపామాలంకృత కుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీ శోభనా సర్వజ్ఞాన
నిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీ వదనాంబుజే వస
తుమె త్రైలోక్య మాతాచంమ్ ॥౧౭॥ శారదా శారదాంభోజ వద
నా వదనాంబుజే। సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధిస్సన్నిధింక్రియాత్
౧౮॥ శరణం కరవాణిశర్మదంతే చరణం వాణీ చరాచరోపజీవ్యం ।
కరుణ మసృణైః కటాక్షపాతైః కురుమామంబ కృతార్థసార్థ వాహ
మ్॥౧౯॥ వాగ్వాణీ భారతీ బ్రాహ్మీ భాషాగీశ్వరదాతథా సరస్వతీ
కామదుఘా వేద గర్భాక్షరాత్మికా! వాచాసిద్ధి మవాప్నోతి వివాదే
విజయీభవేత్ ॥౨౦॥ తుంగస్తనీంతుహినహారసమానభాసాం శాతో
దరీం శశికళా కలితావతంసాం । చంద్రాననాం చకిత బాలకురంగ
నేత్రాం వీణ వినోదనిరతాం కలయామి వాణీం ॥౨౧॥

ఇతి సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

—♦ వారుణజపమ్. ♦—

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సద్య సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వారుణజపాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణ స్తదఙ్గత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాంత్యర్థ మభ్యుదయార్థంచ మహాజనైస్సహ స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం కరిష్యే॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం గణపతిపూజాం కరిష్యే॥ గణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహ వాచనఙ్కృత్వా ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్ దేశే సువృష్ట్యైత్సస్య సంజీవన హేతుభూత తత్తన్మండల వ్యాప్తసద్యస్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం గణపతిముద్దిస్య గణపతిప్రీత్యర్థం వరుణముద్దిస్య వరుణ ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరముద్దిస్య బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర ప్రీత్యర్థం ఇంద్రముద్దిస్య ఇంద్ర ప్రీత్యర్థం మమ జన్మరాశ్యపేక్షయానామరాశ్య పేక్షయాచ సూర్యా దీనాం నవానాం గ్రహాణామనుకూల్య ఫలసిద్ధ్యర్థం ఏవ గ్రహాః అరిష్టస్థానేషు స్థితాః తేభ్యస్సకాశా దేకాదశస్థానస్థిత ఫలావాప్త్యర్థం ఆదిత్యాది నవగ్రహ దేవతాముద్దిస్య ఆదిత్యాది నవగ్రహ దేవతా ప్రీత్యర్థం దుర్గా గణపతి క్షేత్రపాలకా భయంకారనుద్దిశ్య దుర్గా గణపతి క్షేత్రపాలకా ఉభయంకర ప్రీత్యర్థం వాయుముద్దిశ్య వాయు ప్రీత్యర్థం ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానుద్దిశ్య ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలక ప్రీత్యర్థం కార్తవీర్య ముద్దిశ్య ఋష్యశృంగ ప్రీత్యర్థం పర్జన్యముద్దిశ్య పర్జన్య ప్రీత్యర్థం వారుణ్య జపాఖ్యం కర్మకరిష్యే॥ తదంగ ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ శుచౌ దేశే గోమయేనోపలిప్య రంగవల్ల్యాది భిరలం కృత్వా తదుపరి నూతనవస్త్రమాస్తీర్య॥ తద్వస్త్రే పంచద్రోణ పరిమిత తండులాన్నిక్షిప్య॥ తన్మధ్యే వరుణకలశం సంస్థాప్య. శుద్ధోదకేనాపూర్య· ఆకలశేషుధావతి...కనిక్రదతు॥ ప్రవోయక్షేషు...శాఖాః॥ ఇతి పంచపల్లవైచ్ఛాద్య· గాయత్ర్యా గోమూత్రం గంధద్వారా మితి గోమయం, ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం, దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధి॥ శుక్రమసీత్యాజ్యం మధువాతా ఇతిమధు॥ స్వాదుపస్వేతి శర్కరా దేవస్య

త్వేతి కుశోదకం సహిరత్నానీతి నవరత్నాని నిక్షిపేత్ కలశస్యముఖే విష్ణుః...కలశాంబు సమాశ్రితాః॥ శ్లో॥ కుంభోదకేషుపుణ్యాని తీర్థాని ప్రవిశంతివై। భాగరథీభీమానది ప్రణీతా బ్రహ్మనిర్మితా॥ వేత్రావతీ వేగవతీ పంపా పాప ప్రణాశనీ। కుశావతీ కుశోదర్తీ-సరయూ సర్వ పాపకః॥ ఫల్గుణీ కృష్ణవేణీచ చంద్రభాగాకుశోదకే। మలాప తుంగ భద్రాచ కావేరీ నర్మదాతథా॥ యమునాబ్రహ్మ గంగాద్యాః నిత్యం కలమాశ్రితాః॥ అత్ర సావిత్రీ గాయత్రీ శాంతిః పుష్టికరీ తథా। ఆయాంతు దేవపూజార్థం దురితక్షయకారకాః॥ ఏహిగంగేతి యమునే గోదావరి సరస్వతీ। నర్మదా సింధు కావేరీ జలేస్మిన్ త్సనిధింకురు॥ ఆపోవాయిదగ్ం సర్వం...సువరాప ఓం॥ కలశే ధేనుముద్రాం ప్రద ర్శ్య॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా...పశూన్పాహి॥ బ్రహ్మ సంధత్తం తన్మే జన్వతం...ప్రజనయన్ పరీహి॥ అగ్నిమీళే పురోహితం...ధాతమం॥ అగ్నఆయాహివీతయే...బర్హిషి॥ శన్నోదేవి...స్రవంతునః॥ నమస్తే రుద్రమన్యవ...ఉతతేనమః॥ సహస్రశీర్షా పురుషః...దశాంగులం॥ దేవస్యత్వా...హస్తాభ్యాం॥ యా ఫలానీర్యా...త్వగ్హసః॥ కలశే ఫలం నిక్షిప్య॥ గణానాత్వాం...సీదసాతనం॥ కలశే గణపతి మావా హయామి॥ అవతే హేడోవరుణ.. కృతాని॥ ఇమంమే వరుణ...రా చకే॥ తత్వాయామి...ప్రమోషీః॥ కలసే వరుణమావాహయామి। బ్రహ్మజజ్ఞానం...వివహ। కలశే బ్రహ్మాణమావాహయామి। ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే...పాగ్ంసురే। కలశే విష్ణుమావాహయామి॥ త్ర్యం బకం యజామహే...అమృతాత్। కలశేమహేశ్వరమావాహయామి ఇంద్రవో...కేవలః। కలశే ఇంద్రమావాహయామి॥ ఆసత్యే...విప శ్యన్। అగ్నిందూతం...సుకృతుం। కద్రుద్రాయ...హృదే। అధి దేవతాప్రత్యధి దేవతాసహిత సూర్యగ్రహ మావాహయామి॥ ఏవం అధిదేవతాసహిత తత్తద్గ్రహం స్తత్తన్మంత్రైరావాహయేత్। దుర్గా గణపతిక్షేత్రపాలకా భయంకర త్ర్యియంబక ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాల కాం స్తత్తన్మంత్రైరావాహయేత్। తతః కలశే తవవాయురితవాయు మావాహయేత్॥ శ్లో॥ కార్తవీర్య మహావీర్య సద్యోపద్రవనాశక।

స్సర్వత్ర సర్వదారక్ష దుష్టాన్నాశయనాశయ। ఇతికార్తవీర్యమావాహయామి॥ ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండక సుతాయనై। మహాత్మతాధిపతయే సద్యస్సువృష్టి హేతవే। ఋష్యశృంగ నమస్తుభ్యమనావృష్టినివారకా, జంతూనాంప్రాణరక్షార్థం సువృష్టిసర్వదాకురు। ఇతి శ్లోకద్వయేన మృణ్మయకృత ఋష్యశృంగప్రతిమాయామావాహనం। పూజంచకృత్వా॥ తతః। నికామేనికామేనః ...కల్పతాం పర్జన్యాయ ప్రగాయత ...పర్జన్యః ఘృతుమీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా ... పూరయతి। పర్జన్యమావాహయామి॥ ఆవాహితేభ్య స్సర్వేభ్యో దేవేభ్యః షోడశోపచారాన్ కుర్యాత్। అనయోధ్యానావాహనాది ...సర్వాత్మకః। ఆవాహితేభ్య స్సర్వేదేవతాస్సువరదాభవంతు। అస్మిన్ దేశేసువృష్టిస్సస్య సంజీవనహేతుభూత తత్తన్మండలవ్యాప్తః సద్యస్సువృష్ట్యా సర్వే తటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు।ఏవంత్రిః॥ ఏవంగుణ విశేణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ పర్జన్య దేవతా ముద్దిశ్య పర్జన్యదేవతాప్రీత్యర్థం మారుతమసీత్యనువాకద్వయం అన్యోన్యసహాయేన సహస్రసంఖ్యాక మారుతమసితత్త్వప్రకాశిక మంత్రజపం యజమానయుక్తాఃకరిష్యామః।తతః।ఆచార్య పురోగాః సర్వేబ్రాహ్మణాః నాభిదఘ్న జలంప్రవిశ్య దర్భరజ్జుం గృహీత్వా వరుణప్రార్థనంకుర్యాత్॥ధ్యానం॥ శ్లో॥ చంద్రప్రభం పంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశాభీతి వరప్రదానం। ముక్తాంలాపాంచిత సర్వగాత్రం ధ్యాయేప్రసన్నం వరుణంసువృష్ట్యై॥ త్వం వైజలపతి ర్భూత్వా సర్వసస్యాభివృద్ధయే। నిమంత్రితోమహేశానః పూర్వస్త్రైలోక్యరక్షణ ఘుష్కలావర్తకై ర్మేఘైస్నాపయంతి వసుంధరాం। విద్యుద్గర్జితసన్నద్ధంతోయాత్మానం నమామ్యహమ్। యస్యకేశేషుజీమూతాః సద్యస ర్వాంగసంధిషు। సర్వేసముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతోయాత్మనేనమః॥ ఇతి ప్రార్థయిత్వా॥ ధవళంమకరారూఢం పాశపాణింప్రచేతసం।శక్త్యాయుధం ప్రశాంతంచచింతయేద్యాదహాంపతిం।ఇతిప్రార్థయిత్వా॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం...సువరాపఓం॥ సర్వేసూర్యాభిముఖాః॥ ధ్యాదివాక వృష్టిస్తయాత్వా శ్రీణామి॥ హస్తం ప్రత్యాశ్యమారుతమసీ త్యనువాక్య ద్వయం।అన్యోన్యసహాయేన యథాశక్తిసంఖ్యాక బ్రాహ్మణంజపిత్వా।

మారుతమసి మరుతామోఖోపాం ధారాంభింధిత్రోపనహ్యామి। దేవా పసవ్యా అగ్నే సోమసూర్యా...త ఇదం క్షేత్రమావిశంతు ॥ త ఇదం క్షేత్రమను వివిశంతు॥ తతసర్వే జలేనిమగ్నాః । ఉన్నంభయేతి మంత్రేణ సహస్రవారం జపిత్వా॥ జపాంతే యాదివ్యావృష్టి స్తయాత్వా శ్రీణామి॥ మారుతమసి మరుతామోజ ఇతి కృష్ణంవాసః...రూపేణైవైనగుం సమర్ధయతి వరుషస్యావరుద్ధై। దేవావసవ్యా దేవాశర్మణ్యా దేవాన ప్రీతయ ఇత్యాబధ్నాతి ॥ లోకాః ప్రీతా అభీష్టాభవంతి॥ ఇతి బ్రాహ్మణాను వాకావాః ఉమాపతేశ్చ జపం కుర్యాత్॥ యాదివ్యా వృష్టి స్తయాత్వా శ్రీణామి। ఇతిహ స్తం ప్రక్షాళ్య॥ ఉన్నంభయ పృథివీం భింధీదం దివ్యం నభః। ఉద్నో దివ్యస్యనో దేహీశానో విశ్వజా ధృతిం । ఇతి సర్వేబ్రాహ్మణాః జలేనిమగ్నాః । యథాశక్త్యా జపం కుర్యాత్ । తతో జలా దుత్తీర్యాచమ్య ॥ జలేతిష్టంతః కూప్యాభ్య స్వాః...సముద్రాభ్యస్వాః ॥ సర్వాభ్యస్వాః...సమీచీనామాసి। హిరణ్యవర్ణ అపాంగ్రహాః...వారుణోవై క్రీతసోమ ఉపనద్ధో మిత్రోన యోహి దేవావై యజ్ఞమాగ్ని ధేవ భజంతావ భ్యధ యజూగంసి జుహోతి కూప్యాభ్యస్వాః అద్భ్యస్వాః వహంతీభ్యస్వాః పృథివ్యైస్వాః అంతరిక్షాయస్వాః దివేస్వాః సంప్లోమ్యతేస్వాః బ్రహ్మణా ప్రవర్గ్యేణప్రచరిష్యామః పవమానస్సువర్జనః ప్రజాపతిస్సవితో త్తరాస్యాం వేద్యామన్యానిహవీగుంషి సాదయతి సర్వేషు వారుణోవాశ్వః ప్రజాపతిర్దేవా నియంవా వసరఘూశ్చిద్ధవాస్మా అస్మాల్ లోకాల్ పేత్య విస్యన్మహాసో ధూమ్రయో యోసౌ తపన్ను దేతాంపమాపాం యోపామాపోవై చతుష్టయ్యో జానుదఘ్ని మగ్నిం ప్రణీయే మానుకం విశీర్ష్ణం పర్జన్యాయ పునరద్భ్య స్సంవత్సర స్తస్యవై మేఘ స్తస్యవై ధ్వా సువర్ణం ఘర్మమదోభ్యభ భార్తాంభస్యపారె ఆదిత్యోవా ఏష ఆదిత్యోవై తేజ ఆపోవా ఇదగంసర్వం భద్రం కర్ణేభిరిత్యాది దశశాంతిర్జపిత్వా నమోబ్రహ్మణే...బృహతేకరోమి। ఓం శాంతిశ్శాంతి శ్శాంతిః । ఏనః తిః । వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమమృతాత్సత్య ముపాగాం । హరి. ఓం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు ॥ తతస్సుబ్రహ్మణ్యా మాహ్వానంచ కృత్వా ॥ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ

అస్మిన్ దేశే సువృష్టిత్వస్య సంజీవన హేతుభూత... సిద్ధ్యర్థం పార్వతీ సహిత రామలింగేశ్వరముద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం ఏకవింశత్యుత్తర శత బ్రాహ్మణై ర్నమకానువాక చమక శిరస్కయాచ అన్యోన్యసహాయేన మహాన్యాస పూర్వక రుద్రాభిషేకం కరిష్యామః ఇతి సంకల్ప్య ఏక వింశత్యుత్తర శతబ్రాహ్మణాః శృతాధ్యయన సంపన్నాః సదాచార వంశాశ్చ త్రిషు వేదేషు సూక్తాని పర్జన్యాని పాఠాణి వాయవ్యానైన్ ద్రాణి తత్తల్లింగమంత్రాణి బ్రాహ్మణానిచ సప్తరాత్ర మేకరాత్రి మేకాదశరాత్ర మేకవింశతిరాత్ర మష్టాచత్వారింశద్రాత్రంవా యా వత్సమాపనం బ్రహ్మచర్యం క్షార లవణవర్జనం అధశ్శయనమితి నియ మేన జపేయుః ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ సర్వాన్ దేవతానుద్దిశ్య తత్ప్రీత్యర్థం సంభవితానియమేన కల్పోక్తప్రకారేణ సంభవద్భిర్ద్రవ్యై స్సంభవద్భిరుపచారైశ్చ సమిధాజ్య చరుభిర్మఖా హుతిగుం హుత్వా ఉపస్తీర్య ద్విరవదాయ అభిఘార్య ॥ గణానాం త్వా... సీదసాదనగ్గ్ స్వాహా ॥ గణపతయ ఇదం । అపదాన ధర్మేణ ప్రత్యాహుతిం జుహుయాత్। సమిదాజ్యచరువ్రీహిభిః చతుర్విధహో మేన భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర హుతాశన సుప్రీ ణాత్ । యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ అస్మిన్ దేశే అస్మిన్ గ్రామే... సద్య స్సువృష్ట్యా సర్వేనద్య స్సర్వేతటాకాః పరిపూర్ణాభవంతు । ఇతి సర్వత్ర గ్రామ్యాం॥ వారుణజపవిధి స్సమాప్తః.

మహాలింగార్చనప్రయోగః

మహాలింగార్చనవిధిర్లిఖ్యతే। ఆదౌ భూశుద్ధ్యాది కృత్వాతతః మహాగణపతిపూజాంకుర్యాత్ ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీ పరమే శ్వర ప్రీత్యర్థం భవానీ పార్థివేశ్వర ముద్దిశ్య భవానీ మహాలింగార్చ నాఖ్యం కర్మకరిష్యే మయా సంకల్పిత మహా లింగార్చనం గత్వేన పార్థివలింగ నిర్మాణాఖ్యం కర్మకరిష్యే భూమిర్భూమ్నా ఇత్యనువా

మహాలింగార్చనపత్రము.

౧ త్రిమూర్తు
౧౩ ఇంద్ర
(౩) తాండవలింగాని
౧ త్రిమూర్తులు
౧౧ అగ్ని
౧ త్రిమూర్తులు
(౫) ఈశాన
(౪) గణపతి.
(౧) భవా
(౪) వీరభద్ర
(౫) శర్వ
(౬) పంచబ్రహ్మలు.
(౭) పంచబ్రహ్మలు.
(౨) పంచబ్రహ్మలు.
మహాలింగము.
(౧౮) త్రిపురసుందరిపీఠం.

సూర్యయంత్రము

హ్రః ఘృ హ్రీం

హ్రాం య హ్రూం

రెండవపటము. యంత్రోద్ధారణ శ్లోకములు.

శ్లో॥ బిందుత్రికోణవృత్తంచ షట్కోణంవృత్తయుగ్మకమ్ ।
వసుకోణంతథావృత్తం ద్వాదశారంతథైవచ ।
భూపురత్రయసంయుక్తం సూర్యయంత్రంవిధీయతే ॥

శ్లో॥ ప్రణవంవాగ్భవంమాయాం వశ్యంశక్తించవర్తులే ।
షట్కోణేశక్తిషట్కంతు తద్బాహ్యేష్వజపాంలిఖేత్ ।
వర్తులంవిన్యసేత్పశ్చాద్గాయత్ర్యాసహితంమనుమ్ ॥
వర్తులంతుపునఃకృత్వా బీజాదికమతఃపరమ్ ॥
దిగ్భుజంభూపురంకుర్యా దేతద్యంత్రస్యలక్షణమ్ ॥
అనూరుణాసుకథితం నారదాయమహాత్మనే ॥

కేన భూమిం ప్రార్థయేత్ భూమిర్భూమ్నాద్యౌ ర్వరిణా... ఆజ్యం జుషాణావియంతు॥ మావోరిషదితి ఖనిత్వా+మావోరిషత్ఖనితా...యామసి-స్యోనా పృథివీతి మంత్రేణ శుద్ధమృత్తికాం గృహీత్వా స్యోనా పృథివీ+సప్రథాః మృత్తికేహనమేపాపమితి గృహీత్వా శుద్ధమృత్తికా మభిమంత్ర్య-మృత్తికేహనమేపాపం-పరమాంగతిం-యేపథాంపథి స్వగృహామానయేత్ యేపథాంపథిరక్షయః-తన్మసి నమో రుద్రేభ్య ఇతి మృత్తికాం భూమౌ సంస్థాప్య-నమోరుద్రేభ్యో యేపృథివ్యాం-యేషామన్న మిషవః- దధామి-నమోరుద్రేభ్యో యేంతరిక్షే యేషాం వాతః దధామ నమో రుద్రేభ్యో యేదివియేషాం వర్షమిషవః-దధామి-మానస్తోక ఇతి మృత్తికాంతే మిశ్రయేత్ మానస్తోకేతనయ... విధేమతే జలం సంప్రోక్ష్య గాద్రిసూక్తం జపన్ లింగాని పరికల్ప్య శుచౌదేశే ప్రాఙ్ముఖో దన్మవా సప్తవింశతి లింగాని క్రమేణ స్థాపయేత్ ॥ తథా చైతాని అష్టోత్తర శతలింగానిభవంతి । తతః లింగాత్మానానిస్మత చతురశ్రి యీశాన్యాద్యష్టదిక్షు యేకైకస్యాం దిశిత్రీణిత్రీణి లింగాని బాహ్యేస్థాపయేత్ ॥ తాదృశ త్రికాష్టకం ప్రత్యేకం బ్రహ్మవిష్ణు శివనామకం భవతి ఏతాని చతుర్వింశతి లింగాని భవంతి తతో బాహ్యేత ఏవత్రికద్వయాంతరాళే ప్రాగాద్యష్ట దిక్షు ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాల రూపాణి అష్టౌలింగాని (దిక్షు అష్టౌ)స్థాపయేత్॥యేవం బాహ్యావరణాని॥ అథాభ్యంతరావరణాని విన్యసేత్ ॥ బహిస్థిత ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలక లింగసమ్ముఖాని విఘ్నేశ్వర వీరభద్ర నందికేశ్వర భైరవ సుబ్రహ్మణ్య దుర్గా మహాకాళీ శివాత్మక నామకాని అష్ట లింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః త్రిశూల లింగ సమ్ముఖాని భవాద్యష్ట మూర్తిలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః ఈశానకోణ మారభ్య ఈశాన ప్రాగ్నైరుతి వాయవ్యదిక్షు సద్యోజాత వామదేవ అఘోర తత్పురుషేశానాత్మక పంచబ్రహ్మ స్వరూపాణి పంచపంచ పంచవింశతి లింకాని స్థాపయేత్ ॥ తన్మధ్యే మహాలింగ సంస్థాపనాయ పీఠం పరికల్ప్య తాదృశ స్థలంత్యక్త్వా మహాలింగస్య ఉత్తరాస్యాందిశి ఏకాదశ రుద్రాత్మకాని ఏకాదశ లింకాని స్థాపయేత్ ॥ తతః మహాలింగస్య దక్షిణస్యాం దిశి షడక్షరాత్మకాని షల్లింగాని స్థాపయేత్॥ తతః

షడక్షరలింగ మహాలింగయోర్మధ్యే దక్షిణామూర్తినామక మేకలిం
గం స్థాపయేత్ ॥ తతః మహాలింగైకాదశ లింగయోర్మధ్యే చండీశ్వ
రాభిదాన మేకలింగం స్థాపయేత్ ॥ అథ మహాలింగ స్థాపనాప్రకారః
లింగాత్మనా స్థిత పశ్చిమప్రాకార మధ్యభాగమారభ్య ప్రాగ్ద్వార
సమీపస్థిత పంచబ్రహ్మలింగపర్యంతం అతిఋజ్వాకారేణ ఏకైకస్యాం
పంక్తౌ వింశతిలింగాని ఏవం క్రమేణ పంచలింగ పంక్తయః కార్యాః॥
తాపి కించిదన్యోన్య సంశ్లిష్టాః కార్యాః తాశ్చ పశ్చిమాదిక్రమేణ
ఖండచతుష్టయాత్మనా ఏకైకస్మిన్ ఖండే పంచవింశతిలింగాని ఏవం
క్రమేణ విభక్త ఇతి విభావ్య పశ్చిమప్రాకార సన్నికృష్ట ప్రథమ
ఖండస్య దక్షిణోత్తర దైర్ఘ్యయోః దక్షిణోత్తరయోః పార్శ్వయోః
ఋజ్వాకారేణ ప్రథమపంక్తౌ ఏకైకస్యాందిశి పంచపంచలింకాని స్థా
పయేత్॥ ద్వితీయపంక్తావపి పూర్వప్రకారేణ చత్వారిలింగాని పూర్వ
స్థాపితలింగైః కించిదన్యోన్య సంశ్లిష్టాని యథాభవంతి తథాస్థాపయేత్॥
ఏవమేవ తృతీయపంక్తావపి త్రీణిత్రీణిలింగాని స్థాపయేత్॥ తతః చతుర్థ
పంక్తావపి ద్వేద్వేలింగాని స్థాపయేత్ ॥ తతః పంచమ పంక్తావపి ఏక
మేకలింగం స్థాపయేత్ ॥ తతః మధ్యఖండస్థిత పంచవింశతి లింగాని
పరిత్యజ్య ఏవముత్తరతోపి తృతీయ ఖండస్థిత ప్రథమపంక్తిం దక్షిణో
త్తర పార్శ్వయోః ఏకైకనలింగేన వర్ధయేత్॥ తతః తదుపరి ద్వితీయ
పంక్తిం ద్వాభ్యాం ద్వాభ్యాం లింగాభ్యాం వర్ధయేత్ ॥ తదుపరి తృ
తీయ పంక్తిం త్రిభిస్త్రిభిర్లింగైర్వర్ధయేత్ ॥ తదుపరి చతుర్థ పంక్తిం
చతుర్భిశ్చతుర్భిర్లింగైర్వర్ధయేత్ ॥ పంచమపంక్తిం పంచభిః పంచభిః
లింగైర్వర్ధయేత్॥ ఏవంచ పంచత్రింశదుత్తర శతలింగాత్మకం త్రిపుర
సుందరీ నామాకం శ్రీ చక్రాత్మకం పీఠమతిసుందరం నిష్పన్నం భవతి
తదుపరి పంచవింశతి సంఖ్యాని మహాలింగాని పరశివఖండ నామాని
భవంతి ఏవం మహాలింగస్థ లింగానాం స్థాపనప్రకారః॥ తతః పశ్చిమ
భాగేబాహ్యావరణేభ్యో బహిః వృషభ యమ చిత్రగుప్త బహిః చండి
కేశ్వరాభిధానాని పంచలింగాని స్థాపయేత్ ॥ అథావరణ పూజా
మారభేత్ ॥ ఇతి ప్రస్తార ప్రకారః ॥

మూలేనాచమ్య మూలేన ప్రాణాయామత్రియం కృత్వా దేశ కాలౌ సంకీర్త్య శ్రీ పరమేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం పరశివస్య మహాలింగార్చనక్రమేణ యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాంకరిష్యే ॥ తదంగ కలశారాధనంకరిష్యే॥ శ్లో॥ కలశస్య ముఖే...సమాశ్రితాః॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః ...ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గాయత్ర్యా త్రివార మభిమంత్ర్య ॥ ప్రణవేన దశవారానభిమంత్ర్య॥ శంఖచక్రయోని సురభిముద్రాః ప్రదర్శ్య ॥ అస్త్రేణ దశదిగ్బంధః ॥ కూర్మముద్రయా కలశోదకం ప్రచ్ఛాద్య ॥ కలశోదకేన శంఖమాపూర్య॥ శంఖే గంధపుష్పాక్షతాన్ నిక్షిప్య॥ తతః శంఖపూజాం కరిష్యే॥ శంఖపీఠే బ్రహ్మాణమావాహయామి॥ శంఖమధ్యే ఆదిత్యమావాహయామి ॥ శంఖహృదయే చంద్రమావాహయామి ॥ శంఖాగ్రే గంగాం సరస్వతీం ఆవాహయామి॥ శంఖే హస్తం ప్రసార్య॥ శ్లో॥ శంఖం చంద్రార్క దైవత్యం వరుణం చాధిదైవతం । పృష్ఠే ప్రజాపతిం వింద్యాదగ్రే గంగా సరస్వతీ॥ పృథివ్యాం యానితీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా । శంఖే తిష్ఠంతి సర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్ ॥ త్వం పురాసాగరోత్పన్న విష్ణునా విధృతఃకరే। సర్వదేవహితార్థాయ పాంచజన్య నమోఽస్తుతే॥ గర్భాదైత్యాది భూతానాం విదీర్యంతే సహస్రశః । తవనాదేనపాతాళే పాంచజన్య నమోస్తుతే ॥ దర్శనేనాపి శంఖస్య స్పర్శనేనతు సర్వతః। విలయం యాంతిపాపాని హిమవద్భాస్కరోదయే॥ స్తుత్వా శంఖకరేధృత్వా మంత్రైరేభిస్తువైష్ణవైః। పృథివ్యాంయానితీర్థాని వాసుదేవస్య చాజ్ఞయా। శంఖేతిష్ఠంతిసర్వాణి తస్మాచ్ఛంఖం ప్రపూజయేత్॥ అనేన మంత్రేణ దేవోపకరణాని సంప్రోక్ష్య। పూజాద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య... దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య॥ పునశ్శంఖం పూరయిత్వా ॥

తతః పీఠపూజాంకరిష్యే॥ ఓం మండూకాయనమః, ఓంకాలాగ్ని రుద్రాయనమః. మూల ప్రకృత్యైనమః, ఆధార శక్త్యైనమః, కూర్మాయనమః, అనంతాయనమః, వరాహాయనమః, భూమ్యైనమః, సుధార్ణవాయనమః, రత్నద్వీపాయనమః, మహా కల్పకోద్యానాయ నమః, స్వర్ణప్రాకారాయనమః; కల్పవృక్షేభ్యోనమః, మణిమంటపాయ

నమః, స్వర్ణవేదికాయ ... రత్నసింహాసనాయ ... చతురశ్రం సింహాసనం పరికల్ప్య॥ తస్య ఆగ్నేయాదికోణ చతుష్టయే అధర్మాయ ... అజ్ఞానాయ ... అవైరాగ్యాయ ... అనైశ్వర్యాయ ... ప్రాగాది దిక్షు చతుష్టయే ధర్మాయ ... జ్ఞానాయ ... వైరాగ్యాయ ... ఐశ్వర్యాయ ... మధ్యే మాయై ... విద్యాయై ... అనంతాయ ... పద్మాయ ... ఆనంద కందాయ సంవిన్నాళాయ ... ప్రకృతిమయ పత్రేభ్యో ... వికృతిమయ కేసరేభ్యో పంచాశద్వర్ణాఢ్య సర్వతత్వ రూపకర్ణికాయ ... అం, అర్కమండలాయ ... ఉం, సోమమండలాయ ... మం, వహ్నిమండలాయ ... సం, సత్వాయ ... రం, రజసే ... తం, తపసే ... ఔం, ఆత్మనే ... ఆం॰అంతరాత్మనే ... పం, పరమాత్మనే ... హ్రీం, జ్ఞానాత్మనే ... (స్వగ్రా) ప్రాగాది చతుర్దిక్షు మధ్యేచ ఓం జ్ఞానతత్వాత్మనే ... మాయాతత్వాత్మనే ... విద్యాతత్వాత్మనే ... పరమాత్మనే ... తతోఽష్టదళేషుమధ్యే చ వామాయై ... జ్యేష్ఠాయై ... శ్రేష్ఠాయై ... రౌద్ర్యై ... కాళ్యై ... కలవికర్ణికాయై ... బలవికర్ణికాయై ... బలప్రమథిన్యై ... సర్వభూతదమన్యై ... మనోన్మన్యైనమః ॥ ఇతి మధ్యాంతం ప్రాదక్షిణ్యేనమః సంపూజ్య, ఓం నమోభగవతే సకల గుణాత్మక శక్త్యుక్తాయ అనంతాయ యోగపద్మ పీఠాత్మనేనమః ॥ ఇతి పీఠపూజాంకృత్వా ॥ అథ సౌవర్ణరజత తామ్రదారుకాద్యన్యతమే చతురశ్రే సుశోభితే విస్తీర్ణే పీఠే లింగానిస్థాపయేత్ ॥ పున్నమూలేనాచమ్య మూలేన ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా దేశకాలౌ సంకీర్త్య । శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం శ్రీ సాంబసదాశివముద్దిశ్య శ్రీ సదాశివ ప్రీత్యర్థం । శ్రీ సాంబసదాశివ ప్రీతయే దశావరణార్చనపూర్వక మహాలింగార్చనంకరిష్యే॥ తదంగ ప్రాణప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ ఓం। అస్యశ్రీ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన మహామంత్రస్య । బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాఋషయః । ఋగ్యజుస్సామాథర్వణాని ఛందాంసి ప్రాణశ్శక్తిః పరదేవతా । ఆం, బీజం, హ్రీం, శక్తిః. క్రోం, కీలకం, శ్రీ సాంబసదాశివ ప్రాణప్రతిష్ఠాపన సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥ ఆం, కం, ఖం, గం, ఘం, ఙం, పృధివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్మనే, ఆం, అంగుష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఇం, చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం, శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధాత్మనే, తర్జనీభ్యాంనమః ॥

ఙంటం ఠండంఢంణమ్ ॥ త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణాత్మనే, ఊం మధ్యమాభ్యాంనమః ॥ ఏం తం, థం, దం, ధం, నమ్, వాక్పాణి పాదపాయూపస్థానాత్మనే, అనామికాభ్యాంనమః ॥ ఓమ్ పం. ఫం, బం, భం, మమ్, మనోబుద్ధిచిత్తాఽహంకారాత్మనే, ఔం, కనిష్టకాభ్యాంనమః॥ అం, హం, సం, క్షం, ళం, వచనాదాన విసర్గా నందాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ అం, కం, ఖం, గం, ఘం, ఙం, పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్మనే హృదయాయనమః॥ ఇం,చం, ఛం, జం, ఝం, ఞం, శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధాత్మనే శిరసేస్వాహా॥ ఉం, టం, ఠం, డం, ఢం, ణమ్ త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వ ఘ్రాణాత్మనే శిఖాయైవషట్ ॥ ఏం తం, థం, దం, ధం, నమ్ వాక్పాణి పాదపాయూపస్థానాత్మనే కవచాయహుమ్ ॥ ఓం, పం, ఫం, బం,భం,మం, మనోబుద్ధిచిత్తాఽహంకారాత్మనే నేత్రత్రయాయవౌషట్॥ అం, హం, సం, క్ష, ళం, వచనాదాన గమనవిసర్గా నందాత్మనే అస్త్రాయఫట్ ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ శ్రీ సాంబసదాశివ ప్రాణా ఇహ ప్రాణాః ॥ ఓమ్, ఆం, హ్రీం, క్రోం, యరలవశషసహోమ్॥ సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనచక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణ రేతో బుద్ధ్యాదీని సుఖం చిరం తిష్ఠంతుస్వాహా ॥ ధ్యాం ॥ శ్లో॥ రక్తాంభోధిస్థపోతోల్లస దరుణ సరోజాధిరూఢా । కరాబ్జైః । పాశం కోదండ మిక్షూద్భవ మణిగుణ మప్యం కుశం పంచబాణాన్ । బిభ్రాణా సృక్కపాలం త్రినయన సహితా పీనవక్షోరుహాఢ్యా । దేవీ బాలార్కవర్ణాభవతు సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరానః॥ లమిత్యాది పంచపూజా॥ లింగహస్తంనిధాయ। మనుః ఓం, హ్రాం, హ్రీం, క్రోం, యరలవశషసహోం । హంసస్సోహం మహాలింగస్థ లింగప్రాణా । ఇహప్రాణాః ॥ ఓం, హ్రాం, హం, మహాలింగస్థ లింగజీవ ఇహస్థితః ॥ ఓం, హ్రాం,హ్రీం-క్రోం- మహాలింగస్థలింగ సర్వేంద్రియాణి ॥ ఓం, హ్రాం, హం, మహాలింగస్థ లింగత్వ క్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వా ఘ్రాణా ప్రాణా ఇహాగత్యా సుఖంచిరం తిష్ఠంతుస్వాహా ॥ ఇతి త్రివార మభిమంత్ర్య ॥

అసునీతేపునః- ముపఃహ్వాయతే ప్రాణప్రతిష్ఠాపన ముహూర్తస్సుముహూర్తో అస్తు ॥ ప్రాణప్రతిష్ఠాంగత్వేనకాలే నైవేద్యం నివేద

యామి। తతః। ఇంద్రాద్యష్ట దిక్షుస్థిత దిక్పాలాత్మక ప్రథమావరణా ర్చనంకరిష్యే ॥ త్రాతారమింద్ర మవితారమింద్ర+త్విన్ద్రః।మూలం॥ ఇంద్రం పరశివమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ ధ్యానా వాహనాది మూలేన పుష్పం షైరుపచర్య । త్వన్నో "అగ్నే వరుణ- స్యతు॥ మూలం॥ అగ్నిం పరశివమావాహయామి। అగ్నయే పరశివా యనమః॥ ధ్యానాచర్య-సుగన్నః పంథామభయం+యజమ-మూలం। యమాయ పరశివాయనమః ॥ అసున్వంతమ యజమానమిచ్ఛ-మస్తు మూలం ॥ నిఋఋతయే పరశివాయనమః ॥ తత్వాయామి-మోషీః। మూలం ॥ వరుణం పరశివమావాహయామి ॥ వరుణాయ పరశివాయ నమః।- ఆనోనియుద్భిః-దానః ॥ మూలం ॥ వాయుం పరశివమావా హయామి॥- వాయవే పరశివాయనమః । వయగుంసోమ వ్రతే తవ- సుభగా సుపత్నీ- మూలం॥ కుబేరం పరశివమావాహయామి- తమీ శానాం జగత'స్తస్థు+స్థయే । మూలం॥ ఈశానాం పరశివమావాహ యామి॥ ఈశానాయ పరశివాయనమః । హే । ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పా లకాః । భవంతో మయా పూజితాస్తుష్టాస్సంతు । పూజాంగృహ్ణాతు । అభీష్టసిద్ధింమేదేహి । శరణాగతవత్సల । భక్త్యా సమర్పయేతుభ్యం । ప్రథమావరణార్చనం॥ పరశివం సమర్ప్య । అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ । శరణాగతవత్సల । భక్త్యాసమర్పయే తుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనే ॥ అథ అష్టదిక్షుస్థిత త్రిమూర్తిలింగాత్మక ద్వితీయావరణార్చనంకరిష్యే। మోనుద్రో అగ్నా— అస్తు- మూలం ॥ రుద్రం పరశివమావాహ యామి॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే- సురే- ఓం । నమశ్శివాయ॥ విష్ణుం పరశివమావాహయామి । బ్రహ్మ జజ్ఞానం । వినాహ - మూలం ॥ బ్రహ్మాణం పరశివమావాహయామి॥ ఏవం-ప్రాగాద్యష్ట దిక్షుస్థిత రుద్ర విష్ణు బ్రహ్మలింగానాం పూజాంకృత్వా । ప్రార్థయేత్ ॥— హేరుద్ర విష్ణు బ్రహ్మాణః భవంతో మయాపూజితాస్తుష్టాస్సంతు ॥ పూజాం గృహ్ణంతు- అభీష్ట- భాభ్యం ద్వితీయావరణార్చనం॥ అథ తారకేశ్వర లింగాత్మక తృతీయావరణార్చనం కరిష్యే॥ శ్లో॥ అనుజ్ఞాం దేహిమే దేవ । తృతీయావరణార్చనే ॥ ఓం। నమోహిరణ్యంబాహవే-నమః॥ మూలం॥ తారకేశ్వరం పరశివమావాహయామి । ఏవ మీశాన్యాది

ప్రాదక్షిణ్యేన ఈశాన దిక్పర్యంతం । చతుర్షు రేఖాసు స్థితాష్టోత్తర
శతసంఖ్యాక తారకలింగేషు ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం పూజాం కృత్వా
హే తారకేశ్వరాః। భవంతో మమా పూజితాస్సుష్టాస్సంతు! పూజాం
గృహ్ణంతు- అభీష్టసిద్ధింమే దేహి।- తుభ్యం-తృతీయా వరణార్చనం ।
తతః అష్ట గణపత్యాత్మక చతుర్థావరణార్చనం కరిష్యే । అనుజ్ఞాం
దేహి మే దేవ ।చతుర్థావరణార్చనే ॥ నిషీసీదగణపతే గణేషు త్వామా
హుర్విప్రధమంకవీనాం నాంబు తేత్వ్యత్రిక్రియతే వృంచనారే సుహో
వర్యా–మఘువంచిత్రమర్చ.- గణానాంత్వా– ధసం – మూలం ॥ గణ
పతిం పరశివమావాహయామి ॥ భద్రంకర్ణేభిః ... దాయుః । మూలం॥
వీరభద్రం పరశివమావాహయామి ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే వక్ర
తుండాయ-యాత్-మూలం॥ నందికేశ్వరం పరశివమావాహయామి।
క్షేత్రస్య పతినావయం- దృశే- మూలం ॥ భైరవం పరశివ మావా
హయామి । నమో అస్తు+సర్వేభ్యోనమః- మూలం॥ సుబ్రహ్మణ్యాం
పరశివమావాహయామి॥ జాతవేదసే... తరసేనమః॥-మూలం॥ దుర్గాం
పరశివమావాహయామి- ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీత్ —త్స్వవః ॥
మూలం ॥ మహాకాళీం పరశివమావాహయామి॥ తత్పురుషాయవిద్మ
హే మహాసేనాయ ధీమహి ... ప్రచోదయాత్ ॥- మూలం ॥ శివాత్మ
జం పరశివమావాహయామి హేవిఘ్నేశ్వరాత్యష్ట గణపతయః
భవంతో మయాపూజితాస్తుష్టాస్సంతు । పూజాం గృహ్ణంతు అభీష్ట
సిద్ధిం- తుభ్యం- చతుర్థావరణార్చనం। అనుజ్ఞాం దేహిమే దేవ-పంచ
మావరణార్చనే- అథ భవాద్యష్ట మూర్త్యాత్మక పంచమావరణార్చ
నం కరిష్యే ॥ అస్మిన్మహత్యవర్ణ ... అధి- తే—న్మసి॥ మూలం భవం
జలమూర్తిం పరశివమావాహయామి । నీలగ్రీవాశ్శితి కంఠాః- రాః-
తే- న్మసి । మూలం- సర్వం క్షితిమూర్తిం పరశివమావాహయామి।
నీల గ్రీవా శ్శితి కంఠాః - ఉపశ్రితాః - తే - న్మసి -
మూలం । రుద్రమగ్నిమూర్తిం పరశివమావాహయామి।
యేవృక్షేషు- న్మసి- మూలం। పశుపతిం యజమానమూర్తిం పరశివ
మావాహయామి । యేభూతానా ... న్మసి॥ మూల - ఉగ్రం వాయు
మూర్తిం పరశివమావాహయామి- యే అన్నేషు- న్మసి- మూలం-

మహాదేవం సోమమూర్తిం పరశివమావాహయామి॥ యేపథాం పథి
రక్షయః ...న్మసి- మూలం- భీమమాకాశమూర్తిం పరశివ మావా
హయామి- యేతీర్థాని- తన్మసి- మూలం ॥ ఈశాన మర్క- మూర్తిం
పరశివమావాహయామి । విశ్వం భూతం...భువనం- అస్తు ॥ భవా
ద్యష్ట మహేశ్వరేభ్యోన్నమః- హే భవాద్యష్ట మహేశ్వరాః- భవం
తో మయాపూజితాస్తుష్టాస్సంతు- పూజాం గృహ్ణంతు । అభీష్టసిద్ధిం
ఇతి పంచమావరణార్చనం- అనుజ్ఞాం దేహిమే దేవ- షష్ఠావరణపూ
జనే- అథ యేకాదశ రుద్రాత్మక షష్ఠావరణార్చనం కరిష్యే - ఓం-
నమస్సోమాయచ- రుద్రాయచ । మూలం- భవం పరశివమావాహ
యామి- నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ- మూలం సర్వం పరశివ
మావాహయామి-నమశ్శంగాయచ- పశుపతయేచ। మూలం- రుద్రం
పరశివమావాహయామి । నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ- మూలం ॥
ఈశ్వరం పరశివమావాహయామి । నమో అగ్రే వధాయచ దూరే
వధాయచ- మూలం- భీమం పరశివమావాహయామి- నమోహం
త్రేచ హనీయచ- మూలం- ఉగ్రం పరశివమావాహయామి- నమో
వృక్షేభ్యో హరి కేశేభ్యః । మూలం- పశుపతిం పరశివమావాహ
యామి- నమస్తారాయచ-మూలం-శంకరం పరశివమావాహయామి -
నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ మూలం- శంభుం పరశివమావాహ
యామి- నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ । మూలం- మహేశ్వ
రం పరశివమావాహయామి- నమశ్శివాయచ శివతరాయచ మూలం
మహాదేవం పరశివమావాహయామి । అస్మేరుద్రా+దేవాః- ఏకా
దశరుద్రేభ్యోనమః- హే ఏకాదశరుద్రాః భవంతో మయాపూజితా
స్తుష్టాస్సంతు- పూజాగృహ్ణంతు- అభీష్ట సిద్ధింమే దేహి ఇతి షష్ఠా
వరణ పూజనం- అథ సద్యోజాతాది పంచబ్రహ్మాత్మక సప్తమా వ
రణార్చనంకరిష్యే-ఈశానస్సర్వవిద్యానాం...శివోం) సద్యోజాతం ..
యాత్- మూలం ॥ ఈశానాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం పూర్వవక్త్రం
పరశివమావాహయామి- అఘోరేభ్యో...శివోం ॥ సద్యోజాతం...
నమః- మూలం ॥ అఘోరాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం దక్షిణవక్త్రం-
పరశివమావాహయామి- సద్యోజాతం...శివోం॥ మూలం- సద్యోజా

-ాది - పంచబ్రహ్మమూర్తిం పశ్చిమవక్త్రం - పరశివమావాహ
యామి, వాసుదేవాయ ... భవోద్భవాయనమః- మూలం ॥ వామ
దేవాది పంచబ్రహ్మమూర్తిం - ఉత్తర వక్త్రం పరశివమావాహ
యామి, తత్పురుషాయ ... రుద్రరూపేభ్యః- మూలం- తత్పురుషాది
పంచ బ్రహ్మమూర్తిం ఊర్ధ్వవక్త్రం- పరశివమావాహయామి,- హే
పంచబ్రహ్మమూర్తయః- భవంతో మయా పూజితా స్తుష్టాస్సంతు,
పూజాగృహ్ణంతు- అభీష్టసిద్ధింమేదేహి, ఇతి సప్తమావరణార్చనం-
అనుజ్ఞాం దేహిమేదేవ- అష్టమావరణార్చనే- అథ షట్తారక లింగా
త్మక అష్టమావరణార్చనంకరిష్యే- నమస్తీర్థ్యాయచ- కూల్యాయచ-
మూలం- ఓంకారం పరశివమావాహయామి, నమఃఉపాద్యాయచా
వార్యాయచ- మూలం- నకారం పరశివమావాహయామి - నమః
ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ । మూలం - మకారం పరశివమావా
యామి- నమ ఆతార్యాయ చాలద్యాయచ । మూలం- శికారం -
పరశివమావాహయామి- నమ శష్ప్యాయచ- ఫేన్యాయచ-మూలం-
వకారం పరశివమావాహయామి-నమస్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ-
మూలం ॥ యకారం పరశివమావాహయామి- హే తారకేశ్వరాః
భవంతో మయా పూజితాస్తుష్టాస్సంతు - పూజాగృహ్ణంతు, అభీష్ట
సిద్ధింమేదేహి, అష్టమావరణార్చనం- అనుజ్ఞాం దేహిమేదేవ నవమా
వరణార్చనే- అథ దక్షిణామూర్తి లింగాత్మక నవమావరణార్చనం
కరిష్యే ॥ సదసస్పతి మద్భుతం- శివం- మూలం- దక్షిణామూర్తిం-
పరశివమావాహయామి- హే దక్షిణామూర్తే- భవాన్- మయాపూజి
తాస్తుష్టోభవ- పూజాం గృహాణ- అభీష్టసిద్ధింమేదేహి । నవమావర
ణార్చనం- అనుజ్ఞాం దేహిమేదేవ- దశమావరణార్చనే - అథ పంచ
త్రింశ దుత్తర శతసంఖ్యాక త్రిపురసుందరీ లింగాత్మక దశమావరణా
ర్చనం కరిష్యే- దేవీం వాచమ ... తైతు- మూలం- మహాత్రిపురసుం
దరీ- శ్రీ లలితాంబా శక్తిం పరశివమావాహయామి । ఏవం పంచ
త్రింశదుత్తర శతలింగేషు ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం పుష్పాం తైరుపచర్య
హే త్రిపురసుందరి లలితాంబాశక్తే భవతి మయాపూజితాస్తుష్టాభవ॥
పూజాం గృహాణ- అభీష్టసిద్ధింమేదేహి దశమావరణార్చనం - అను

జ్ఞాం దేహిమే దేవ సమస్తావరణార్చనే- అథ సమస్తావరణార్చనం కరి
ష్యే- సహస్రాణి సహస్రశో యే- తన్మసి—ఓం-నమశ్శివాయ- మహా
లింగం పరశివమావాహయామి- అభీష్టసిద్ధిం మే దేహి సమస్తావరణార్చ
నం- అనుజ్ఞాం దేహిమే దేవ- భవతః పరిపూజనే॥ ఇతి ఆవరణపూజా
సమాప్తా- పునః ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య- మమ- ఉమా
మహేశ్వర ప్రీత్యర్థం- సంభవద్భి నమక విధానేన సహస్రనామార్చన
పురస్సరం- యావచ్ఛక్తి ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం
కరిష్యే- ధ్యానం-పంచవింశతిముఖాంభోజం పంచాశత్కరమండితం-
ప్రఫుల్ల కమలోల్లాస చరణాంబురుహోజ్వలం - విచిత్రరత్న మకుట
కటకాద్యైరలంకృతం వ్యాఘ్ర చర్మాంబరధరం- దేవ్యాచ పరయా
యుతం । శుద్ధస్ఫటిక సంకాశం- చతుర్బాహుం- త్రిలోచనం-సర్వా
వరణ సంయుక్తం సర్వశక్తివిరాజితం- సర్వజ్ఞం సర్వతోదీప్తం-ధ్యా
యే పరశివం హృది ధ్యాయామి- నమకన్యాసానంతరం నమస్తే రుద్ర।
బాహుభ్యాముత తే నమః- మూలం ॥ సాంగాయ- సాయుధాయ-సవా
హనాయ-స్వశక్తిపత్నీపుత్ర పరివారసమేతాయ శ్రీపరశివాయనమః॥
ధ్యాయామి- యాత ఇషు, మృదయ॥ మూలం సాం॥ ఆవాహయామి,
యా తే రుద్ర శివాతనూ- అభిచాకశీః- మూలం- సాం ॥ సింహాసనం-
యామిషుం... పురుషం జగత- మూలం- సాం ॥ పాద్యం- శివేనవచ
సాత్వా, అసత్, మూలం, సాం॥ అర్ఘ్యం, అధ్యవోచదధివక్తా । ధాన్యః
మూలం- సాం ॥ ఆచమనం, అసౌయస్తామ్రః, మహే, మూలం, సాం॥
మధుపర్కం, అసౌయోవసర్పతి, మృదయాతినః, మూలం, సాం॥ పం
చామృతస్నానం, నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ- కరన్నమః - మూలం -
సాం ॥ శుద్ధోదకస్నానం- ప్రముంచ ధన్వనః- వప- మూలం- స్నానా
నంతరం శుద్ధాచమనం- అవతత్యధనుః- భవ- మూలం సాం॥ వస్త్రం
విజ్యం ధనుః- నిషంగధిః- మూలం- సాం॥ ఉపవీతం- యా తే హేతిః-
పరిభుజ మూలం- సాం ॥ చందనం- నమస్తే అస్త్వాయుధాయ ధన్వనే,
మూలం- సాం ॥ తిలాక్షతాః- పరితే ధన్వః- తం- మూలం- సాం॥ నా
నావిధ పరిమళపుష్పాణి- పంచబిల్వైరష్ట పుష్పైః సుగంధైః కోమ
లైశ్శుభైః- అన్యైస్సుగంధిభిః పుష్పైః శివపూజాం కరోమ్యహం-

ఓం- నమస్తే అస్తుభగవన్- మహా దేవాయనమః । మూలం- సాం ॥
బిల్వదళం తతః పూజాం కుర్యాత్- ద్రాపే అంధసః... నామమతు-
మూలం-సాం॥ ధూపం-యాతేరుద్రశివాతనూః- జీవసే- మూలం- సాం॥
దీపం ఇమాగుం రుద్రాయ- తురం- మూలం ॥ సాం- ధూపదీపానం
తరం ఆచమనం- మృడానోరుద్రః- ప్రణీతౌ- మూలం॥ సాం- నైవే
ద్యం మానోమహాంతః- రుద్రరీరిషః- మూలం ॥ సాం- మధ్యేమధ్యే
పానీయం మానస్తోకే తనయే- విధేమ తే- మూలం ॥ సాం అమృతా
పిధానమసి- ఉత్తరాపోశనం- ఆరాత్తే గోఘ్నా- బర్హాః మూలం ।
సాం హస్తౌ ప్రక్షాళయామి- శుద్ధాచమనం- స్తుహిశ్రుతం- సేనాః-
మూలం॥ సాం- తాంబూలం- పరిణోరుద్రస్య- మృడయ- మూలం॥
సాం- నీరాజనం- మీఢుష్టమ శివతమ- దాగహి- మూలం ॥ సాం-
నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనం- వికిరి దవిలోహిత- నివ పంతుతాః
మూలం ॥ సాం- పుష్పాంజలిం- సహస్రాణి సహస్రధా బాహువో ।
కృధి- మూలం॥ సాం- మంత్రపుష్పం- సహస్రాణి సహస్రిసోయే...
తం వోజం భేదధామి । మూలం ॥ సాం- ప్రదక్షిణ నమస్కారం-
మూలం ॥ సాం॥ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి...
యాత్- మూలం ॥ సాం- ప్రసన్నార్ఘ్యం సమర్పయామి- అనయా
ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజయాచ భగవాన్ సర్వాత్మ
కః సాంగస్సాయుధ- స్వపరివార సమేతః శ్రీపరశివః సుప్రీతో వరదో
భవతు॥ సర్వం శ్రీ పరశివ దక్షిణపాదుకార్పణమస్తు । తతః పూజా
సాంగతాసిద్ధ్యర్థం । అంతశ్చండికేశ్వర పూజాం కరిష్యే- కద్రుద్రా
య ప్రచేతసే... హృదే- మూలం- చండికేశ్వరం పరశివమావాహ
యామి- షోడశోపచార పూజాంకృత్వా । హే చండికేశ్వర- మయా
పూజితస్తుష్టోభవ- పూజాంగృహాణ॥ శ్లో॥ నీలకంఠ పదాంభోజ పరి
స్ఫురిత మానస- శంభోః పూజాఫలం దేహి చండీశ్వర నమోస్తుతే।
ఏవం సంప్రార్థ్య- అథ పూజా సాంగతాసిద్ధ్యర్థం- చిత్రపూజాంకరిష్యే
ఉషాదా- జయమూలం- చిత్రం పరశివమావాహయామి- షోడశో-
కృత్వా । హే చిత్రమయా పూజితాస్తుష్టోభవ- పూజాం గృహాణ
అథ పూజాసాంగతాసిద్ధ్యర్థం- చిత్రగుప్త పూజాంకరిష్యే । సచిత్ర

చిత్రం- దువస్వా- మూలం- చిత్రగుప్తం పరశివ మావాహయామి ।
షోడశో- కృత్వా- హెచిత్రగుప్త మయాపూజితస్తుష్టోభవ- పూజాం
గృహాణ- అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం। ధర్మరాజపూజాంకరిష్యే॥
యమాయ సోమగుం సునుత- కృతః- మూలం॥ యమం పరశివమా
వాహయామి॥ సంపూజ్య- హె- యమధర్మరాజమయా పూజితస్తు
ష్టోభవ- పూజాం గృహాణ- అథ పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం వృషభ
ధ్వజ పూజాంకరిష్యే। వృషభం మాసమానానాం సపత్నానాం
విషాసహిం ॥ హంతారం శత్రూణాం కృధి విరాజం గోపతిగవాం ॥
మూలం- వృషభధ్వజం పరశివమావాహయామి । పూజయామి ॥
షో- చర్య- కృత్వా- హె వృషభధ్వజ యాపూజితస్తుష్టోభవ- పూ
జాం గృహాణ- పూజాసాంగతా సిద్ధ్యర్థం- బహిః చండికేశ్వర పూ
జాం కరిష్యే ॥ ఏష తే రుద్రభాగః- వాసాః- మూలం । బహిః చండి
కేశ్వరం పరశివమావాయామి । షో- చర్య- హె బహిశ్చండికేశ్వర
మయాపూజితస్తుష్టోభవ- పూజాం గృహాణ- అథమహాలింగో త్సర్జ
నాంగత్వేన సాంగసావరణ- సాయుధ- సశక్తి పత్నీపుత్ర పరివార
సమేత శ్రీపరశివ పునః పూజాంకరిష్యే ॥ మూలేన షోడశోపచారైః
సంపూజ్య- భవాయ-దేవాయ-ఇత్యాదిభిః పుష్పాష్టకం దత్వా తైరేవ
నామభిః- భవం దేవం తర్పయామీతి తర్పయిత్వా- అథలింగ స్తవం
పఠేత్ ॥ శ్లో॥ సర్వజ్ఞ సర్వవిజ్ఞాన ప్రదానైకమహాత్మనే- నమస్తే దేవ
దేవేశ- సర్వభూతహితేరత । అనంత కీర్తిసంపన్న- అనేకాసనసంస్థిత
అనేకకాంతి సంయోగ పరమేశ నమోస్తుతే- పరాపర పరాతీత - ఉ
త్పత్తి స్థితికారక- సర్వార్థ సాధనోపాయ విశ్వేశ్వర నమోస్తుతే ॥
కృత్వాలింగ ప్రతిష్ఠాంతు స్తవమేవ ముదీరయేత్ ॥ లింగ స్తవ మిదం
పుణ్యం- యశ్శృణోతి సదానరః । నోత్పద్యతేచ సంసారే- స్థానం
ప్రాప్నోతి శాశ్వతం- తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన శృణుయాల్లింగ సం
స్తవం- పాపకంచుక నిర్ముక్తః ప్రాప్నోతి పరమపదం-తతః-మూలం ॥
యథాశక్తి జపిత్వా తతః, మహిమ్నాది స్తవం కుర్యాత్ ॥ ఆత్మా
త్వం- ఇత్యాదిభిః స్తుత్వా- మంత్రహీనం క్రియాహీనం- భక్తిహీనం
మహేశ్వర- పూజితోసి మయాదేవ తత్క్షమస్వ మయాకృతం- యద్య

ష్యసంభూతైః పుష్పైః- రహాస్థైర్భాగ గర్భితైః- కేశకీటాది దుష్టైన-
పూజితోపి మయాప్రభో - అన్యతాస క్తచిత్తేన - క్రియాహీనే నవా
ప్రభో- మనోవాక్కాయదుష్టేన- పూజితోసి త్రిలోచన- యచ్చోపప
హతపాత్రేణ కృతమష్ట్యాదికంమయా- త మసేనచభావేన తత్ర మస్య
మయాప్రభో- మంత్రేణాక్షర హీనేన- పుష్పేణ వికలేనచ- పూజి
తోసి మహాదేవ- తత్సర్వం క్షమ్యతాంమమ- వ్రతం సంపూర్ణతాం
యాతు ఫలంచాక్షయ మశ్నుతాం ॥ ఇతిపఠిత్వా- పునః- ప్రదక్షిణ
నమస్కారైః సమ్యక్పరితోష్య- యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా -
తపః పూజాక్రియాదిషు- న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యోవందే
తమచ్యుతం- మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం మహేశ్వర ।
యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణంతదస్తుతే ॥ అనయా ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజ
యాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సాంగస్సాయుధ సవారణ స్వశక్తి పత్నీ
పుత్ర సపరివారసమేత శ్రీ పరశివ సుప్రీత సుప్రసన్నో వరదోభవతు-
సర్వం శ్రీ పరశివ దక్షిణ పాదుకార్పణమస్తు ॥

శ్లో॥ రశ్మిభూత మహేశస్య హృత్స్థపూజిత దేవతాః - సదా
శివాంగనాస్తే సంతుసర్వసుఖావహాః- ఇతిసర్వేషావరణేషు- పుష్పాం
జలిం వికీర్య- పరివారగణాన్- శ్రీ పరశివస్య దేహేవిలీనాన్విభావ్య-
తతో నిర్మాణముద్రాయా- పుష్పంగృహిత్వా- వహానాన్గసాధ్వనా,
శ్లో॥ హృత్పద్మకర్ణికామధ్యే ఉమయా సహశంకర- నివసత్వం సుర
శ్రేష్ఠ సర్వైరావరణైస్సహ ॥ ఇతి స్వహృదయ కమలే పరశివ ము
ద్వాస్య- తత్రైవ పంచపూజాంకృత్వా- బాణ రావణచండీశ-నంది
భృంగి రిటాదయః- మహాదేవ ప్రసాదోయం- సర్వేగృహ్ణంతు శాం
భవాః- ఇతి బాణాదిభ్యో నైవేద్యశేషం విభజ్య- దత్వా- మూలేన
తీర్థప్రసాదం సాధకోగృహిత్వా - యజ్ఞేనేతి ఉద్వాసయేదితి ॥ ఇతి
మహాలింగార్చన ప్రయోగస్సమాప్తః ॥ శ్లో॥ యాంతు దేవగణా స్స
ర్వే పూజా మాదయా పార్థివ- ఇష్టకామ్యార్థ సిద్ధ్యర్థం పునరాగమ
నాయచ॥

శ్రీ రుద్రనమకత్రిశతినామావళిః.

ఓం రుద్రమన్యవేనమః
రుద్రేషవేనమః
రుద్రధన్వనేనమః
గ్రుద్రబాహుభ్యాం
నీలగ్రీవాయనమః
సహస్రాక్షయనమః
మీఢుషేనమః
తేభ్యోనమః
ఆయుధాయనమః
అనాతతాయనమః (౧౦)
ధృష్ణవేనమః
హిరణ్యబాహవే
సేనాన్యేనమః
దిశాంచ పతయేనమః
వృక్షేభ్యోనమః
హరికేశేభ్యోనమః
పశూనాం పతయేనమః
సస్పింజరాయనమః
త్విషీమతేనమః
పథీనాంపతయేనమః (౨౦)
బభ్లుశాయనమః
వివ్యాధినేనమః
అన్నానాం పతయేనమః
హరికేశాయనమః
ఉపవీతినేనమః
పుష్టానాం పతయేనమః
భవస్యహేత్యైనమః

ఓం జగతాంపతయేనమః
రుద్రాయనమః
ఆతతావినేనమః (౩౦)
క్షేత్రాణాం పతయేనమః
సూతాయనమః
అహంత్యాయనమః
వనానాం పతయేనమః
రోహితాయనమః
స్థపతయేనమః
వృక్షాణాం పతయేనమః
మంత్రిణేనమః
వాణిజాయనమః
కక్షాణాం పతయేనమః (౪౦)
భువంతయేనమః
వారివస్కృతాయనమః
ఓషధీనాం పతయేనమః
ఉచ్చైర్ఘోషాయనమః
ఆక్రందయతేనమః
పత్తీనాంపతయేనమః
కృత్స్నవీతాయనమః
ధావతేనమః
సత్వనాంపతయేనమః
సహమానాయనమః (౫౦)
నివ్యాధినేనమః
ఆవ్యాధినీనాంపతయేనమః
కకుభాయనమః
నిషంగిణేనమః

ఓం స్త్యైనానాం పతయేనమః
నిషంగిణేనమః
ఇషుధిమతే
తస్కరాణాం పతయే
వంచతే
పరివంచతేనమః(౭౦)
స్థాయూనాం పతయే
నిచేరవేనమః
పరిచరాయ
అరణ్యానాం పతయే
సృకావిభ్యో
జీఘాంసద్భ్యో
ముష్ణతాంపతయే
అసిమద్భ్యో
నక్తంచరభ్యో
ప్రకృతానాం పతయే (౭౦)
ఉష్ణీషిణే
గిరిచరాయ
కులుంచానాంపతయే
ఇషుమద్భ్యో
ధన్వావిభ్యో
ఆతన్వానేభ్యో
ప్రతిదధానేభ్యో
ఆయచ్ఛద్భ్యో
విసృజద్భ్యో
అస్యద్భ్యో (౮౦)
విధ్యద్భ్యో
ఆసీనేభ్యో
శయానేభ్యోనమః

ఓం స్వపద్భ్యోనమః
జాగ్రద్భ్యో
తిష్ఠద్భ్యో
ధావద్భ్యో
సభాభ్యో
సభాపతిభ్యో
అశ్వేభ్యోనమః (౯౦)
అశ్వపతిభ్యో
ఆవ్యాధినీభ్యో
వివిధ్యంతీభ్యో
ఉగణాభ్యో
తృగ్ంహతీభ్యో
గృత్సేభ్యో
గృత్సపతిభ్యో
వ్రాతేభ్యో
వ్రాతపతేభ్యో
గణేభ్యోనమః (౧౦౦)
గణపతిభ్యో
విరూపేభ్యో
విశ్వరూపేభ్యో
మహద్భ్యో
క్షుల్లకేభ్యో
రథిభ్యోనమః
రథేభ్యోనమః
రథపతిభ్యో
సేనాభ్యోనమః (౧౧౦)
సేనానిభ్యో
క్షత్తృభ్యో
సంగ్రహీతృభ్యోనమః

ఓం తక్షద్భ్యోనమః
రథకారేభ్యో
కులాలేభ్యో
కర్మారేభ్యో
పుంజిష్టేభ్యో
నిషాదేభ్యో
ఇషుకృద్భ్యో
ధన్వకృద్భ్యో (౧౨౦)
మృగయుభ్యో
శ్వనిభ్యోనమః
శ్వభ్యోనమః
శ్వపతిభ్యో
భవాయ
రుద్రాయ
శర్వాయ
పశుపతయే
నీలగ్రీవాయ
శతకంఠాయనమః (౧౩౦)
కపర్దినేనమః
వ్యుప్తకేశాయనమః
సహస్రాక్షాయనమః
శతధన్వనే
గిరిశాయ
శిపివిష్టాయ
మీఢుష్టమాయ
ఇషుమతే
హ్రస్వాయ
వామనాయనమః (౧౪౦)
బృహతేనమః

ఓం వర్షీయసేనమః
వృద్ధాయ
సంవృద్ధ్వనే
అగ్రియాయ
ప్రథమాయ
ఆశవేనమః
అజిరాయ
శీఘ్రియాయ
శీభ్యాయనమః (౧౫౦)
ఊర్మ్యాయ
అవస్వన్యాయ
స్రోతస్యాయ
ద్వీప్యాయ
జ్యేష్ఠాయ
కనిష్ఠాయ
పూర్వజాయ
అపరజాయ
మధ్యమాయ
అపగల్భాయనమః (౧౬౦)
జఘన్యాయ
బుధ్నియాయ
సోభ్యాయ
ప్రతిసర్యాయ
యామ్యాయ
క్షేమ్యాయ
ఉర్వర్యాయ
ఖల్యాయ
శ్లోక్యాయ
అవసాన్యాయనమః (౧౭౦)

ఓం వన్యాయనమః
కక్ష్యాయ
శ్రవాయ
ప్రతిశ్రవాతా
ఆశుషేణాయ
ఆశురథాయ
శూరాయ
అవిభిందతే
వర్మిణే
వరూధినేనమః (౧౮౦)
బిల్మినే
కవచినే
శ్రుతాయ
శ్రుతసేనాయ
దుందుభ్యాయ
అహన్యాయ
ధృష్ణవే
ప్రమృశాయ
దూతాయ
ప్రహితాయనమః (౧౯౦)
నిషంగిణే
ఇషుధిమతే
తీక్ష్ణషవే
ఆయుధినే
స్వాయుధాయ
సుధన్వనే
స్రుత్యాయ
పథ్యాయనమః
కాట్యాయనమః

ఓం నీప్యాయనమః (౨౦౦)
సూద్యాయ
సరస్యాయ
నాద్యాయ
వైశంతాయ
కూప్యాయ
అవట్యాయ
వర్ష్యాయ
అవర్ష్యాయ
మేఘ్యాయ
విద్యుత్యాయనమః (౨౧౦)
ఈధ్రియాయ
ఆతప్యాయ
వాత్యాయ
రేష్మియాయ
వాస్తవాయ
వాస్తుపాయ
సోమాయ
రుద్రాయ
తామ్రాయ
అరుణాయనమః (౨౨౦)
శంగాయ
పశుపతయే
ఉగ్రాయ
భీమాయ
అగ్రేవధాయ
దూరేవధాయ
హంత్రే
హనీయసేనమః

ఓం వృక్షేభ్యోనమః
హరికేశేభ్యోనమః (౨౩౦)
తారాయ
శంభవే
మయోభవే
శంకరాయ
మయస్కరాయ
శివాయ
శివతరాయ
తీర్థ్యాయ
కూల్యాయ
పార్యాయనమః (౨౪౦)
అవార్యాయ
ప్రతరణాయ
ఉత్తరణాయ
ఆతార్యాయ
ఆలాద్యాయ
శష్ప్యాయ
ఫేన్యాయ
సికత్యాయ
ప్రవాహ్యాయ
ఇరణ్యాయనమః (౨౫౦)
ప్రపథ్యాయ
కిగ్ంశిలాయ
క్షయణాయ
కపర్దినే
పులస్తయేనమః
గోష్ఠ్యాయ
గృహ్యాయనమః

ఓం తల్ప్యాయనమః
గేహ్యాయ
కాట్యాయ
గహ్వరేష్ఠాయ
హ్రదయ్యాయ
నివేష్ప్యాయ
పాగ్ంసవ్యాయ
రజస్యాయ
శుష్క్యాయ
హరిత్యాయ
లోప్యాయ
ఉలప్యాయ
ఊర్వ్యాయనమః (౨౭౦)
సూర్మ్యాయ
పర్ణ్యాయ
పర్ణశద్యాయ
ఉపగురమాణాయ
అభిఘ్నతే
ఆఖ్ఖిదతే
ప్రఖ్ఖిదతే
కిరికేభ్యో
దేవానాగ్ంహృదయేభ్యో
విక్షీణకేభ్యోనమః (౨౮౦)
విచిన్వత్కేభ్యో
ఆనిర్హతేభ్యో
ఆమీవత్కేభ్యో
ద్వాపదే
చతుష్పదే
గోఘ్నేనమః

ఓం పూరుషఘ్నే నమః | ఓం వర్షేషుభ్యోనమః
క్షయద్వీరాయ | దశప్రాచ్యేభ్యో
భగవతేనమః | దశదక్షిణాభ్యో
పృథివ్యాంరుద్రేభ్యో (౨౯౦ | దశప్రతీచీభ్యో
అంతరిక్ష రుద్రేభ్యో | దశోదీచీభ్యో
దివి రుద్రేభ్యో | దశోర్ధ్వాభ్యోనమః
వాతాన్నేభ్యో |

గౌరీ గణపతి కుమారవృషభ విష్ణు వైశ్రవణాదిత్యా పరివార సహితాయ శ్రీపరమేశ్వరాయనమః. (౩౦౦)

శ్రీ రుద్ర త్రిశతినామ పూజాం సమర్పయామి.

శ్రీ ర స్తు.

సూర్య స్తోత్రమ్

శ్లో॥ అజ్ఞానతిమిరాంధస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా । చక్షురున్మీలితంయేన తస్మై శ్రీ గురవేనమః ॥ పుణ్యక్షేత్రే కురుక్షేత్రే పుణ్యతీర్థే జలాశయే । సిద్ధైర్మునిగణైశ్చాపి జుష్టం సంశుద్ధ మానసైః ॥ దివ్యే స్వహాసమాసీనం కృత పూర్వాహ్ణిక క్రియం । విశుద్ధతపసం శాంతం బ్రహ్మణా సమతేజసం ॥ సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞం సర్వభూత హితేరతం। కృష్ణాజినోపవీతేన వృతస్కంధం సునిర్మలం ॥ సర్వభూత హితంపుణ్యం సర్వజ్ఞం జ్ఞానసాగరం । జగామ భృగుమేకాకి శౌనకో మునిసత్తమః॥ నత్వాధ శిరసాభూమౌ స్వగురుం దీప్తతేజసం। వినయావనతోభూత్వా తత్వాదావ భ్యవాదయత్ ॥ భృగురప్యతి హర్షేణ శౌనకం వినయాన్వితం । ఉవాచ వచనైశ్లాఘ్యైః ప్రవణీకృత మానసం ॥ స్వాగతంతే ద్విజశ్రేష్ఠ కిమాగమనకారణం । సర్వత్ర కుశలం వత్స తపస్తే వర్ధతేధికం ॥ కచ్చిస్స్వాధ్యాయ నిరతో వర్తసే గురుపూజనే । కశ్చిద్గృహే భవేదాస్త్వం యథానుష్ఠాన తత్పరః॥ కచ్చిచ్ఛ

తాని శాస్త్రాణి త్వయాధర్మాశ్చ శాశ్వతాః । కచ్చిద్వేశ్మని తేవత్స పూజ్యంతే తిథయోముదా ॥ ఇత్యేవముక్తో గురుణా శౌనక శ్శుద్ధ మానసః । కృతకృత్య మివాత్మానం మన్యమానో బ్రవీదిదమ్ ॥ శౌనకః ॥ ధన్యోహమేవ లోకేస్మిన్ నాన్యోస్తి మునిసత్తమ నైవాన్యేషు తవబ్రహ్మన్ కరుణాహి విభావ్యతే ॥ యత్వయాత్ర న సందేహస్తత్సర్వం విద్యతేమయి । తత్ప్రసాద కృతం త్వేవ న్నహిసంప్రాప్యతేన్యథా । సర్వశాస్త్రాణ్యనీతాని మయివేదాశ్చ శాశ్వతాః। వేదాంగాని సమస్తాని పురాణాన్యఖిలానిచ ॥ సర్వేష్వేతేషు విప్రేంద్ర సమధిగతేషు కృత్స్నశః । అర్థావాప్తిః ఫలం తేషాం తతోనుష్ఠాన కృద్భవేత్ ॥ కృతేన కర్మణాపుంసాం స్వర్గావాప్తిర్విధీయతే । సాచానిత్యేన భోగేన క్షీయతేనాత్రసంశయః॥ అక్షయ్యం లభతేయేనఫలం నిశ్శ్రేయసాత్మకం। కర్మణావా ద్విజశ్రేష్ఠ కథయస్వ భృగుసత్తమ ॥

భృగుః॥ శ్లో॥ శోభనంతే మతంవత్సయదేతద్భవతోచ్యతే ॥ తదహం సంప్రవక్ష్యామి ప్రణిధాయ మనశ్శృణు ॥ క్షయిష్ణు సకలం కర్మ వేదశాస్త్ర ముఖోద్భవం । అక్షయ్యమేకం సుకృతం యదాదిత్యస్యతోషణం ॥ దేవతాః సంక్షయం యాంతి సర్వాః కల్పస్య సంక్షయే । సూర్యాఖ్యం పరమంజ్యోతి రేకమేవావతిష్ఠతే ॥ తస్మాదేన సముత్పత్తి ర్జగతాంచ పునఃపునః । సర్వదేవ మయో దేవ స్సర్వవేదాత్మకోహ్యతః ॥ సర్వసిద్ధి ప్రదస్సూర్య ఇతి వేదైర్వినిశ్చితః రహస్యమే తద్విజ్ఞాయ విశ్వామిత్రేణ ధీమతా ॥ పురా లోకోపకారార్థం కీర్తితం పరమర్షిణా । సర్వవ్యాధి ప్రశమనం రోగఘ్నం స్తోత్రముత్తమం ॥ ఆదిత్య ప్రీతి జనకం సర్వపాప ప్రణాశనం। అక్షయ్య పుణ్య ఫలదం పవిత్రం పరమంహితం ॥ స్వర్గ మోక్షప్రదంలోకే సర్వాభీష్ట ప్రదాయకం । నామ్నాం సహస్రం సూర్యస్య । తయామూర్తేః ప్రకాశితం ॥ యః పఠేత్ప్రయతో మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । యద్యదిచ్ఛతి చశ్రేయః తత్తత్ప్రాప్నోత్య సంశయః ॥

ఓం అస్యశ్రీ సూర్యనారాయణ దివ్యసహస్రనామస్తోత్ర మహామంత్రస్య । విశ్వామిత్రో భగవాన్ ఋషిః ॥ శ్రీ సూర్యనారాయణ పరమాత్మా దేవతా । ఆదిత్యస్సవితేతి బీజం । ఉపాంశు రితిశక్తిః ।

జగచ్చక్షురితి కీలకం । శ్రీ సూర్యనారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపేవిని
యోగః । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానం॥ శ్లో॥ మార్తాం
డం భానుమాదిత్యం హంస సూర్యం దివాకరం । తపనం భాస్కరం
వందే సర్వలోకైక చక్షుషం॥ సూర్యం భాస్వత్కిరీటాంగదమణి వల
యానంద దేహం సువర్ణప్రోద్యత్కాంతిం సురేశం ప్రకటితవిలసత్కుం
డలైర్మండితాంగం । హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగద మమలం పీత
కౌశేయవస్త్రం విద్యుద్వద్భాసమానం దినకరమనఘం పద్మసంస్థం
నమామి ॥ యస్సప్తాశ్వరథ స్సహస్రకిరణః పద్మాసనః పద్మయుక్పా
ణిః కశ్యపజః కలింగ జననోయశ్శోఽధి దేవశ్శివః । అగ్నిః ప్రత్యధి
దేవతారుణ పదచ్ఛత్రధ్వజస్స్ఫటః ప్రాగాస్య స్సమవృత్తమండల
గతో భానుః క్రియాన్మంగలం ॥ ధ్యేయస్సదా సవితృమండల మధ్య
వర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసన సన్నివిష్టః । కేయూరవాన్మకరకుండల
వాన్కిరీటహారీ హిరణ్మయ వపుర్ధృత శంఖ చక్రః ॥ ఉదయగిరి ము
పేతం భాస్కరం పద్మహస్తం । సకలభువననేత్రం నూత్న రత్నోప
ధేయం । తిమిర కరిమృగేంద్రం బోధకం పద్మినీనాం సురవర మభి
వందే సుందరం విశ్వరూపం ॥ రక్తోత్పల దళాకారం రత్నమాలా
విభూషితం । సూర్యనారాయణం వందే ఛాయాశ్లిష్ట తనుంవిభుమ్ ॥
విశ్వామిత్రః హరిః ఓం॥ శ్లో॥ ఆదిత్యాయాది దేవాయ భాస్వతే విశ్వ
మూర్తయే । సద్యోజాతాది దేవాయ వేద్యావేద్యాయ తేనమః॥ తప
నాయత మిస్రఘ్న తారక బ్రహ్మరూపిణే। తపోమయా యతప్యాయ
తరుణాయ నమోనమః ॥ తాపనాయ తపోధాత్రే తారాయ తరుణా
త్మనే । తపోతీతాయ తత్వాయ తపసాం నిధయేనమః ॥ త్రిదశాయ
త్రితనవే గాయత్రీ వల్లభాయచ । త్రికాలధ్యాన సంస్థాయ త్రిలో
కేశాయ తేనమః॥ త్రయీమయాయ రుద్రాయ నమస్తే త్రిగుణాత్మనే।
తీర్థాయ తీర్థనిష్ఠాయ తీర్థేశాయ తపస్వినే ॥ తీక్ష్ణరూపాయ ధీరాయ
నమః తీక్ష్ణకరాయచ దివ్యకేయూరహారాయ నమోదీనార్తిహారిణే॥
దినేశాయ ద్యుమణయే దిగ్విభూషణశాలినే. కుండలాంచిత గండాయ
పుండరీక ప్రియాయచ ॥ ప్రచండరోచిషే తుభ్యం మార్తాండాయ
నమోనమః । అండజాగ్రజ సూతాయ సండితాయారిఖండినే ॥ ౧౦

డిత ధ్వాంత జాలాయ చండమిత్రాయతేనమః । స్తవ్యాయ స్తుతి
లోలాయ నమస్కార ప్రియాయచ॥ స్తుతిదూరాయ శూరాయ స్తుతి
సారాయ తేనమః। స్తుత్యాయస్తోత్రరమ్యాయ సుచరిత్రాయ శంభవే।
కేశవాయ సుశాంతాయ శుభరూపాయ శూలినే । సులభాయ సురూ
పాయ సురరాజయ తేనమః ॥ సభ్యాయ సకలేశాయ శాస్త్ర సత్త్వ
చారిణే । సోమాయ సోమరూపాయ సౌమ్యరూపాయ తేనమః ॥ సనా
తనాయ హంసాయ సారంగాయ నమోనమః । సుశ్లోకాయ సురే
శాయ పురాణపురుషాయచ ॥ సవిత్రే ధ్యానగమ్యాయ సామ్నేసామ
ప్రియాయచ । శుచయే శోకనాశాయ శివాయ శ్రీ ప్రదాయచ ॥
శ్రీధరాయ సుకేశాయ సర్వేశాయ నమోనమః । నమ ఉగ్రాయ భీ
మాయ నీలగ్రీవాయ చక్రిణే ॥ సురాగ్రగణ్య దేవాయ సుగ్రీవాయ
నమోనమః । సునాసీరాయ మహతే సూక్ష్మాయ సుగుణాయచ ॥
సమస్త జగదాధార మూర్తయేచ వివస్వతే । సహిష్ణవే సకామాయ
సదానందాయ తేనమః ॥ సచ్చిదానందరూపాయ సర్వలోకైకచక్షుషే।
సర్వలోక ప్రబోధాయ సర్వజ్ఞాయ నమోనమః ॥ వికర్తనాయ వీరా
య విరూపాక్షాయ విశ్వతే। విధాత్రే విశ్వరూపాయ విదుషే విశ్వ
సాక్షిణే ॥ విశోకాయ విశాలాయ విభవే వీతరాగిణె । విశ్రాంతాయ
విరూపాయ విసంకట కరాయచ ॥ విలోచనాయ ప్రాజ్ఞాయ విశ్వేశా
య విపశ్చితే । వీర్యాయ వీరభద్రాయ విఘ్న రాజాయ తేనమః ॥
విజయాయ విరాజాయ విశ్వవేద్యాయ వేదసే । వైకుంఠాయ వికుం
ఠాయ నీలకంఠాయ పాత్రిణె ॥ కుంఠితా సురసంఘాయ శితికంఠాయ
తేనమః । తురగాయా మరేశాయ విఘ్నఘ్నే చామలార్చిషే ॥ తు
ర్యాయ తుర్యగతయే తుందిలాయ నమోనమః। వాసుదేవాయవసవే
వామనాయ వరూధినే॥ వాగతీతాయ వేద్యాయ వజ్ర దేహాయతే
నమః । వేదితాఖిలలోకాయ వాగీశాయ వరాయచ॥ వేదగమ్యాయ
విపదే నమోవేదాంతవేదినే । వరిష్ఠాయ వదాన్యాయ గరిష్ఠాయ గు
ణాత్మనే ॥ స్థవిష్ఠాయ స్థపతయే శ్రేష్ఠరూపాయ శాంతయే । రవయే
లోకరత్నాయ నమో రాజీవబాంధవే ॥ రమేశాయాతి రమ్యాయ
రాజీవాక్షాయ తేనమః । రాజ్ఞే రాజోపచారాయ పద్మరాగ ప్రభా

యచ ॥ నమో రాజాధి రాజాయ రత్న గర్భా శ్రియాయచ ।
రామాయ లోకగురవే రఘవే రాక్షసారయే ॥ రోగహర్త్రే మహే
శాయ రోచిషాం పతయేనమః । నమస్తే పంకజాక్షాయ శంఖ చక్ర
ధరాయచ ॥౩౦॥ శంకరాయాప్య హిస్థాయ కుంకుమాంకిత వక్షసే ।
హృత్పంకజాంత స్సంస్థాయ నమః పంకజబాంధవే ॥ పంకజోజ్వల
దేహాయ నమస్సంకర్షణాయచ । నమః పంకజనాధాయ నమః పంకజ
పాణయే ॥ నమః పంకజనాభాయ పంకజాక్షాయతేనమః। నిర్గుణాయ
నిరీశాయ నిర్వికారాయతేనమః నిరంజనాయ నీహార హారిణే నిర్జరా
యచ । నిదాఘరూపిణే తుభ్యం నిర్జరేశాయతేనమః యజ్ఞాయ యజ్ఞ
గమ్యాయ యజ్ఞరక్ష కరాయచ । యజ్ఞాంగరూపిణే యజ్ఞభుజే యజ్ఞ
ఫలాయచ ॥ యజ్ఞకర్త్రే యజ్ఞభర్త్రే యజ్ఞరూపాయతేనమః। సుజ్ఞాన
గోచరాయస్తు నమః కల్యాణ మూర్తయే॥ ఋగ్యజుస్సామరూపాయ
యాజినే యజ్వపాలినే । యశస్వతే యశోధాయ యతయేచ నమో-
నమః శిష్టాయ శిపివిష్టాయ విశిష్టాభీష్టదాయినే ॥ శిష్టేష్టాయ సురూ
పాయ సృష్టిస్థిత్యంత హేతవే అష్టైశ్వర్య ప్రదానాయ నష్టఘ్నాయ
విరించియే ॥ త్రివిష్టపాధి రాజాయ చాష్టదిక్పాలయేనమః । విష్టర
శ్రవసే తుభ్యం విష్ణవే శాయతేనమః ॥ నమో బ్రహ్మణ్య దేవాయ
భానవే భవహారిణే ॥౪౦॥ భాగధేయాయ బలినే నమస్తే చిత్రభానవే
భర్గాయ భాసానిధయే భాస్కరాయనమోనమః ॥ బాలార్కాయ
భవఘ్నాయ భారతీపతయేనమః । ప్రభాకరాయ భీమాయ భవరోగ
హరాయచ ॥ భాసురాయ జగద్భూత భావనాయనమోనమః భక్తా
నాం భవభంగాయ భక్తిముక్తి ప్రదాయచ॥ భూమిపాలాయ భవ్యా
య భక్తిగమ్యాయతేనమః । నమస్సహస్ర శీర్షాయ సహస్రాక్షా
యతేనమః ॥ సహస్రభానవే కోటిసహస్ర యుగధారిణే ॥ సహస్రపాద
చారాయ సహస్రకిరణాయచ । సహస్రమూర్తయే తుభ్యం సహస్రా
క్షాయతేనమః ॥ వ్యక్తాయావ్యక్తరూపాయ ముక్తాసక్తాయశక్తయే।
రక్తాయ రక్తవస్త్రాయ రక్తఛత్రాయ రాగిణే ॥ రక్తమాల్యాంబరా
ఢ్యాయ రక్తపుష్ప ప్రియాయాచ । రక్తధ్వజాయ రామాయ రక్త

రూపాయ తేనమః ॥ బుధాయ బుధవంద్యాయ బుద్ధిదాయ విశుద్ధయే।
సిద్ధగంధర్వ పూజ్యాయ శ్రద్ధారూపాయ తేనమః ॥ శుద్ధబుద్ధ స్వరూ
పాయ బ్రధ్నాయ శతధన్వినే । ఘోర దుఃఖాబ్ధి తారాయ గోవిందా
నమోనమః ॥ గోప్త్రే గోపతయే గోఘ్నే ఖద్యోతాయ గరుత్మతే ॥
౫౦॥ గోవర్ధనాయ గోపాయ గోపికావల్లభాయచ । గోమతే గజరా
జాయ గోపాలాయ నమోనమః॥ దేహస్థాయ నమోధాత్రే దేవదేవా
య తేనమః । దేహశుద్ధి విధానాయ నమోద్వాదశమూర్తయే॥ దేవ
సింహాయ దివ్యాయ దేవాధీశాయ తెనమః। దేహశూన్యాయ శర్వా
సర్వదేవ మయాయచ ॥ నమో దేవాదిదేవాయ దేహసంచార హే
తవే । దైత్యసంఘవినాశాయ సూర్యదేవాయ తెనమః ః దమనాయ
దమిష్ఠాయ దారిద్ర్యహరణాయచ । దయావతే దైత్యహృతే దమగ
మ్యాయ తేనమః ॥ దర్శనజ్ఞాన దాంతాయ దండినే దానవారయే ।
దక్షాయ విశ్వరక్షాయ దాక్షిణ్యనిధయేనమః ॥ దక్షాయాక్షయరూ
పాయ రూక్షాయ క్షయహారిణే । అక్షీణమూర్తయే క్షాంతి మతేక్ష
మ్యాయ తెనమః ॥ నక్షత్రగ్రహచారాయ చాక్షతీతాయ సాక్షిణే ।
యజ్ఞేశ్వరాయ యతయే సౌమ్యాయాక్షయకారిణే ॥ సపక్షాయ
విపక్షాయ చాక్షమాలా ధరాయచ। అక్షీణాయ నమస్తుభ్యం లోకా
ధ్యక్షాయ తెనమః ॥ క్షేత్రాయ క్షేత్రపాలాయ క్షేత్రజ్ఞాయ త్వపీ
మతే । కుక్షినిక్షిప్తలోకాయ ఆత్మరక్షాకరాయచ ॥ నమోక్షతా
య రక్షోఘ్నే పద్మాక్షాయనమోనమః । నమస్తే దివ్యరూపాయ
దివ్యాభరణశాలినే॥ దుర్గహాయ దురంతాయ దుర్గాయదురితారయే।
దుస్తరాయ ధురీణాయ దుఃఖధ్వంసాయ తెనమః॥ దివాకరాయ దీప్తా
య దివిజస్తోమ ధారిణే దిక్ప్రకాశైక దీపాయ దివసేశాయ తెనమః॥
వజ్రిణే వజ్రపాలాయ వజ్రహస్తాయ వాజినే । వామదేవాయ వసవే
వేద్యాయ వరదాయినే॥ నమో వాచాధిపతయే వారిజాప్తాయ తె
నమః । సత్యాయ సత్త్వ సంధాయ సర్వజీవదయావతే॥ సమావాధిక
శూన్యాయ సవిత్రేచ నమోనమః । సాగరాయచ సారాయ కారు
ణ్యనిధయేనమః॥ స్యందనాంతర సంస్థాయ స్యందినే శ్రేయసాయచ॥
సాధువాదాయ సామ్రాజ్య దాయినే సుహృదయచ ॥ సౌవర్ణాజ్వల

రూపాయ సవికల్పాయ సాధవే । సనాతనాయ శూరాయ గిరీశాయ నమోనమః ॥ ధీరాయ దిక్ప్రకాశాయ ధీస్వరూపాయ ధీమతే । సంకల్పాయ స్వరూపాయసత్కృతాయ నమోనమః ॥ ధీరూపిణె హృదిస్థాయ ధిషణాయ నమోనమః । ధ్యానాయ ధ్యానగమ్యాయ ధ్యేయాయ ధ్యానశాలినే ॥ ధామ్నే ధరాధినాథాయ ధాత్రే తుభ్యం నమోనమః । మహీయసే మహేశాయ మాధవాయ మహాత్మనే ॥ మంత్రాయ మంత్రరూపాయ మంత్రరాజాయతెనమః । మాయామయాయ మాయాయ మాయాధారాయతెనమః మాయాతీతాయ మరుతే మాంగల్యాయ నమోనమః । మనీషిణె మనోజ్ఞాయ మహనీయాయ మంత్రిణే ॥ మానినే మాననీయాయ మనసే విమలాత్మనే కే. మహాసేనాయ మహసే మాలినే మదనాయచ ॥ హారాయ హారిదశ్వాయ హరయే పరమాత్మనే । హరనేత్రాయ హర్షాయ హృషీ ॥ శాయతేనమః॥ హవిర్ధానాయ హవ్యాయ పాపఘ్నాయ నమోనమః॥ నమోహిరణ్యగర్భాయ సర్వలోకహితాయెచ । అహోనాశాయ హారిణే మహసాం నిధయేనమః ॥ గ్రహేశాయాగ్రిగణ్యాయ గహ్వరాయ గుహాయచ । హిరణ్య రేతసే తుభ్యం హిరణ్య వపుషేనమః ॥ యోగగమ్యాయ యోగాయ యోగినే యోగదాయినే । యోగ్యాయ యోగ్యరూపాయ యోగనిష్ఠాయతే నమః ॥ నారాయణాయ నవ్యాయ నరసింహాయ నామినే । నాదాయ నాదినేతుభ్యం నాదగమ్యాయ తేనమః ॥ నాదబ్రహ్మ స్వరూపాయ నాగాభరణశాలినే । నానారూపాయ నందగోపాయ తేనమః॥ నగేశాయ నరేంద్రాయ నర్మదాయచ నర్మిణె । పద్మనేత్రాయ సూత్రాయ శుచరిత్రాయ [illegible] ణే । పద్మాసనాయ పాలాయ పరమేశాయతే నమః । పురుహూతాయ పుణ్యాయ పూర్ణాయ పురభేదినే ॥ పూరయిత్రే పురాణాయ పురస్కారాయతేనమః । కలయే కలికాలఘ్నే కామాయ కలుషారయే ॥ ప్రభాకాంతాయ విశ్వైక కారణాయ కలాపినే । కల్యాణాయ విశాలాయ కాలరూపాయ కాలినే ॥ ఖకోచిషేఖ సంస్థాయ ఖద్యోతాయ ఖగాయచ । గభస్తీశాయ గతయే లోకాగారాయతెనమః ॥ త్రిలినేక వచినే కమండలుధృతేనమః। మృత్యుంజయాయ జటినే జ

నందరూపిణే॥ జగజ్జైత్రాయజైత్రాయప్రశాస్త్రేకృత్తివాససే।పీతిహోత్రా
య జగతాం పవిత్రాయనమోనమః ॥ నమోదురితదూరాయ కరుణా
కరమూర్తయే । శరణాగతదాసానాం పారిజాతాయతేనమః ॥ జంతు
జాడ్యాపహారాయ జన్మమృత్యుహరాయచ । జరాశూన్యాయ జా
లాయ జగతాంపతయేనమః ॥ జ్ఞానాయ జ్ఞానగమ్యాయ జ్ఞానినే జ్ఞాన
దాయినే । సర్వజ్ఞాన స్వరూపాయ జ్ఞానరాధాయతేనమః ॥ తీక్ష్ణేషవే
చాయుధినే వర్మిణే కర్మిణేనమః । వైశంతాయచ కాంతాయనాద్యా
యతేనమః ॥ జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయ వసిష్ఠాయ వరాత్మనే । ద్రాఘి
ష్ఠాయ యవిష్ఠాయ పుంజిష్ఠాయ నమోనమః ॥ సంసార ఘోరదుఃఖా
బ్ధిధ్వంసాయ ధ్వాంతహారిణె । అంహాపహారి పరమపుంసే హంసాయ
తేనమః। హంసీయసేచ హంత్రేచ హరికేశాయ హస్తినే॥ హరితాయ
హరిత్యాయ హరిణ్యాయ నమోనమః ॥ అవార్యాయచ పాద్యాయ
ప్రతర్యాయ ప్రులస్తయే । ప్రవాహ్యాయచ ఫేన్యాయ కపిలాయ వరా
యచ॥ పరంతపాయ పథ్యాయ పరేశాయ నమోనమః । బృందార
కాభి వంద్యాయ ముకుందాయ మురారయే ॥ ఇందీవర దళాక్షాయ
స్కందాయ కవితాత్మనే । మందహాసాయతే తుభ్యం ఇందిరాక్షా
యతేనమః ॥ భూతానామధినాధాయ భూతయే భూతిదాయినే। భూ
తాశయాయ సర్వాయ సర్వభూత ప్రబోధినే ॥ భూతనాధాయ భూ
ర్వాయ పంచభూత మయాయచ । సర్వభూత నిషేవ్యాయ భూతా
నాం పతయేనమః ॥ గంగా తరంగ సంగాయ మంగలాయ మహాత్మ
నే ॥౧౦౦॥ రంచన్మరీచి జాలాయ పింగలాక్షాయ తేనమః వేదకర్త్రే
వేదసృజే వేదరూపాయ వేదినె॥ వేదశిష్టైక వేద్యాయ వేదాంగాయ
నమోనమః । శ్రుతాయ శ్రుతిసారాయ శ్రుతాయ సుమహాత్మనె ॥
సమృద్ధాయచ శుద్ధాయ స్వాయుధాయ సుధన్వనె । సత్యాయచ
సరస్యాయ నమస్కృతాయ విష్ణవే ॥ లోకాధ్యక్షాయ కర్త్రే సుగా
ధ్యక్షాయ తేనమః । నమః కంజాధిపతయే తేజః పుంజాయచారయే ॥
మంజునాదాయ తిమిరభంజనాయ నమోనమః । అంబుజాయాంబర
స్థాయ నమశ్చాంబర చారిణె ॥ కుంభోద్భవాయ కులినె శంబరాయా
చలాయచ । జంభారయే జగద్ధాత్రే కంబుగ్రీవాయతేనమః ॥ రక్తాం

బరాయ రజసే తుంబురుస్తుతిశాలినే । విద్యుత్యాయచ వాత్యాయచ
వాత్యాయ వరదా యవరాత్మనే॥ శంబరారాతయే శుభ్యం అంబికా
పతయేనమః । త ప్తజాంబూనదాభాయ స ప్త గంధర్వచారిణే॥ సు ప్త
జ్ఞాన ప్రణాశాయె నమోవి త్త ప్రదాయచ। జటాధరా యచంద్రాయ.
నమ స్తే చంద్రమాళయే ॥ కపిలానేచ గురవే గౌరీభ ర్త్రే గుణాత్మనే
దృఢప్రజ్ఞాయ దార్ఢ్యాయ ధరాధారాయ ధామినే ॥ నమః కర్మల
కర్మఘ్నే వటవే చటులాత్మనే ॥ ౧౧౦॥ పటీయసే వటస్థాయ కూప
స్థాయ నమోనమః । మృగవ్యాధాయ మృగవే మృగరాజాయయో
గినే ॥ మహార్హాయ సుమిత్రాయ నమ స్తే మీనకేతవె । స్వస్తిదాయ
స్వస్తికృతే స్వధాయె సర్వదాయచ॥ రవయే లోకరత్నాయ కర్ణికార
ప్రియాయచ । విధాత్రేచ సుకేశాయ గోపాలాయ శిఖావతే ॥ శా
ఖాయ సర్వశాఖాయ సుశాఖాయ సుఖాయచ। కామార్థ ప్రదానాయ
కపర్దీశాయ కాంతయే॥ కాలరూపాయ కర్త్రేచ కలారూపాయ తేనమః।
మరీచయే మహేశాయ మహాగర్తాయ ఛత్రిణే ॥ సుపర్ణా య స్వర్ణ
వర్ణాయ తేనమః । సంపూర్ణాయ సుకర్ణాయ నమస్తే విశ్వకర్మణె ।
భ్రాజిష్ణవే భోజనాయ భో క్త్రే భోగప్రదాయచ । భోగీశా యభవ
ఘ్నాయ భవదూరా యభోజినే ॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణేశాయ సుబ్ర
హ్మణ్యాయ తేనమః। ఓం నమః పరమార్థాయ పురుషాయమహాత్మనె
నిష్కల్మషాయ శుద్ధాయ మధ్యాయ మరుతేనమః। ధ్వాంతాపహార
చారాయ ధ్యాతృపాప హారాయచ । త్రివిక్రమాయ రామాయ వై
కుంఠాయ హరాయచ । గోవిందాయనమః పద్మనాభాయ ప్రభనా
యచ ॥ ౧౨౦॥ తేజోమతే విధాత్రేచ వాసుదేవాయ భూభుజే।
హృషీకేశాయ కూర్మాయమాధవాయాచ్యుతాయచ। జనార్దనాయ
కృష్ణాయ ఉపేంద్రాయ నమోనమః । ప్రద్యుమ్నా యానిరుద్ధాయ
శ్రీధరాయ శివాయచ । దామోదరాయ దేవాయ అనంతాయాంత
కాయచ । వరుణాయ నృసింహాయ వరాహాయ వరాత్మనే । హయ
గ్రీవాయ హంసాయ దినాధిపతయేనమః॥ పురుహూతాయ పుణ్యాయ
పుభక్ర్రాయ పినాకినే । నమః ప్రణవరూపాయ భావాయ ప్రత్యయా
యచ । పరబ్రహ్మస్వరూపాయ దేవదేవాయ తేనమః ॥ స్థవిరాయ

స్థవిష్ఠాయ ధర్మిష్ఠాయార్థదాయినే । దేవోత్తమాయ ద్యుతయే దేవా
ధీశాయ తేనమః ॥ అధిష్ఠానాయ శాంతాయ ప్రతిష్ఠాయ ప్రకాశినే ।
సృష్టిస్థితి వినాశానాం విధాత్రే విశ్వసాక్షిణే । విశ్వామిత్రాయవిభవే
విబుధాగ్రేసరాయచ । విశాలాక్షాయ చేష్టార్థకృతే విశ్వాత్మనేనమః
సమంజసాయ సంహర్త్రే శత్రుఘ్నాయచ శూలినే । శరణ్యాయ వరే
ణ్యాయ సర్వాధిపతయేనమః ॥ శోకనాశాయ శాంతాయ సప్తజిహ్వా
య సంగినే । చతుర్ముఖాయ చంద్రాయ శంఖచక్రాసిధారిణే । నిష్క
లంకాయ నిత్యాయ కలంకఘ్నకలాత్మనే । సుకుమారాయ కైలాస
వాసినే వ్యాసరూపిణే ॥౧౩౦॥ సర్వభూత నివాసాయ దాసానాం సుల
భాయచ । నమః కల్పాయ కల్యాణ కవితాయ కుధారిణే । కుశలా
య కుమారాయ కంజమిత్రాయ తేనమః॥ కశాధారాయ కామ్యాయ
సకంధారరూపిణే । అక్రూరాయ ఖచమూణాయ బీజకర్త్రేచ చక్రిణే ।
గిరిచారాయ గిరయే గహనాయ నమోనమః ॥ కుంభినీశాయ కులినే
గుహాయ గిరిధన్వనే । ఉద్యోగినే విద్యుతయే సదసన్మయ రూపిణే ।
హృద్యాయ నిరవద్యాయ ప్రద్యుమ్నాయాఘహారిణే। మహావైద్యైక
వేద్యాయ వైద్యహీనాయ భానవే । భవరోగాది వేద్యాయ భక్త
దారిద్ర్యహారిణే । ప్రతప్తాయ ప్రశాంతాయ నిదాఘాయ నిజాత్మనే ।
నభోరత్నాయ నాగాయ నభస్యాయ నమోనమః ॥ పరంజ్యోతి స్స్వ
రూపాయ పరేశాయ ప్రగల్భినే । పాపారయే పూరయిత్రే పుష్కరా
క్షాయ భూభృతే । వసుప్రదాయామర్త్యాయ పూర్ణాయ పరమా
త్మనే । భూతిదాయ ప్రభావాయ భువనేశాయ భోగినే । భూతనా
థాయ భద్రాయ భానవే బ్రహ్మరూపిణే। ౧౪౦ ॥ భూదేవాయచ
రక్షోఘ్న సర్వలోకప్రియాయచ । మహాగణాయరవయే వ్యాఘ్ర
చర్మ ధరాయచ । భస్మోద్ధూళిత గాత్రాయ భస్మశుద్ధి కరాయచ ।
భస్మప్రీతిమతే భస్మశాయినే భస్మదాయచ । మరీచయే మహేశాయ
మాంగళ్యనిధయేనమః ॥ వృద్ధిప్రదాయ భక్తానాం బుద్ధిరూపాయ తే
నమః ॥ సిద్ధ బృందాభివంద్యాయ శుద్ధనిర్మలమూర్తయే శలభాయ
శరణ్యాయ శాపకాయ శశాయచ। సంగ్రామాయ సమర్థాయ పతం
గాతాచ రోచిషి। సర్వలోకాధిపతయే చాముండి జనకాయచ। గండ

భాగోల్లసద్రత్న కుండలాయ నమోనమః ॥ నిత్యాయ నిరవద్యాయ సత్యాయామితతేజసే । సచ్చిదానందరూపాయ చాదిత్యాయనమో నమః ॥ పద్మప్రియాయ పాపానాం నిహంత్రే పరమాత్మనే । ప్రభాకరాయ భీమాయ భాస్వతే విశ్వమూర్తయే। సప్తగంధర్వచారాయ తేజసాం నిధయేనమః । దివసేశాయ దివ్యాయ పర్వాదీనార్తిహారిణే । జగదీశాయ శర్వాయ ధ్యేయాయ పరమేష్ఠినే । త్రిమూర్తిమయ రూపాయ జగతాం జ్ఞానమూర్తయే । తమో నిహంత్రే లోకానాం త్రయీతను ధరాయచ । గ్రహాయ గ్రహరాజాయ భాస్కరాయ నమోనమః ॥ వివస్వతేచ రవయే తరుణాయ నమోనమః । రక్షాయ సర్వజగయం చక్షుషే కర్మసాక్షిణె । రక్షితాఖిలలోకాయ విష్ణురూపాయతేనమః । తపనాయ సవిత్రేచ తపోరూపాయ సాధవే । అరుణాయ ద్యుమణయే బాలినేచాం శుమాలినె । శశ్వద్రక్షితలోకాయ విశ్వరూపాయతేనమః । గరుడాగ్రజసుతాయ జగదానందహేతవే । నిగమాగమ వేద్యాయ నమోనారాయచ దయాపరాయ దివ్యాయ దివ్యమూర్తి ధరాయచ । ప్రద్యోతనాయ వంద్యాయ సత్య సంధాయ తేనమః । దివాకరాయ సూర్యాయ శూరాయాంశు మతేనమః । సర్వజీవ దయాభూత కారణాయ కలాపినే । ఖద్యోతనాయ రుద్రాయ విద్యుతేచ ప్రభావతే ॥ సహస్రాంశు విరాజాయ సర్వ దేవామయాయచ । లోకాయ లోకమణయే లోకానాం బాంధవాయచ । పినాకినే చక్రభృతే పుణ్యశ్లోకాయతేనమః ॥ జనాధారాయ శేషాయ సురశ్రేష్ఠాభివందినే । మనోజవాయ జటినే జీవితాంత కరాయచ । దుర్జయాయ దురంతాయ జామగాన ప్రియాయచ । చరాచర స్వరూపాయ సర్వేశాయ నమోనమః ॥ నమోనమస్తే జగతాం నివాస జగద్ధితాధారజగత్స్వరూపజగత్వదంగార భవత్సురేశతయ్యేవ సర్వం లయమేష్యతీదం ॥ నమోనమః కారణకారణాయ నమోనమః కార్యకరాయభానో ॥ నమోనమస్తే పురుషోత్తమాయనమః పరేశాయా హిరణ్యరూప ॥ జయభాసుర భూతాత్మనే భూతభావనకామద। త్వం కర్తా సర్వలోకానాం హర్తా పాలయితా ప్రభో । త్వం సర్వజగతాం యోని రనాది స్త్రిజగాంతకృతే। త్వమింద్ర స్త్వంయమ స్త్వస్త్వాం

రుద్ర స్త్వం జలాధిపః । త్వమగ్ని స్త్వంచ పవనః త్వం ధాతాత్వం ప్ర
జాపతిః ॥ ఋగ్వేద స్త్వం యజుర్వేద స్సామవేద స్త్వథర్వచ । త్వం
స్వాహాత్వం వషట్కారః త్వం సదాలోకపావకః । ఇత్యేవం లోకనా
థస్య భానోరమిత తేజసః । నామ్నాం సహస్రం విప్రేంద్ర కీర్తితం
పరమర్షిణా । విశ్వామిత్రేణ మునినా లోకానుగ్రహ కాంక్షిణా ।
షణ్మాసజపాత్సిధ్యంతి కామితార్థాన సంశయః ॥ కామితార్థ ప్రదం
నౄణాం పుత్రపౌత్రాభివర్ధనం రాజాగ్ని శత్రుకవ్యాఘ్రచోరబాధా
వినాశనం । ఋణరోగాది దారిద్ర సర్వరోగాపహారకం । వివాహం
భూమి లాభంచ ధన రాజ్యాది వర్ధనం । దుష్టకుష్ఠ్యాది నిర్మూలమా
యుర్వర్ధన ముత్తమం । మనోరథ మహోద్యోగ సర్వయాత్ర ఫల
ప్రదం ॥ యః పఠేచ్ఛృణుయా ద్వాపి లిఖే ద్భక్త్యా సమాహితః ॥
తులా పురుష సహస్రేషు సర్వక్రతుషు యత్ఫలం కాశీయాత్రాసు య
త్పుణ్యం మహాదానేషు యత్ఫలం। తత్ఫలంస నర శ్రేష్ఠ సంప్రాప్నోతి
నసంశయః । సర్వాయుస్స సుఖీభూత్వా భుక్త్వా భోగాననేకశః। దివ్య
పుష్పక మారుహ్య దేహాంతేషు అవర్జితం ॥ కిన్నరై సేవ్య మాన
స్సన్ సూర్యసాయుజ్య మాప్నుయాత్ ॥ యతో జగత్ స్థావర జంగ
మాఖ్యం లయంతి యప్రేష్యతి జీవలోకః । తత్ప్రాకృతం రూప
మజాద్యభీష్టం నతోస్మి మాయామయ మప్రమేయం ॥ ధృత పద్మ
ద్వయం భీమ తేజోమండల మధ్యగం । సర్వవ్యాధిప్రశమనం ఛాయా
శ్లిష్ట తనుం భజే ॥

ఇతి సూర్య సహస్రనామస్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

అనావృష్ట్యాది దోష పరిహార శాంతిః.

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మి
న్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్ రాష్ట్రే అనావృష్ట్యాది దోష పరిహారార్థం
సద్యస్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూపతటాకాది పరిపూర్తిసిద్ధ్యర్థం ఋష్య

శృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహవాచనాఖ్యం
కర్మకరిష్యే । తదంగ గణపతిపూజాం కుర్యాత్ । వరుణకలశస్థాపనం
కుర్యా ॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్ ॥
తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ॥ ఆదౌ ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వ
రణం దద్యాత్ । ఆదౌ గణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్ । శ్లో॥ ఋష్య
శృంగాయ మునయే విభాండక సుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే
సద్యస్సద్వృష్టి హేతవే । పీవోన్నాం-మనీషా। ఇమంమే-షీః। ఉన్నం
భయ-దృతం । మిద్యుగ్మహసో-వర్షంతి పురోవాతః-భూతరావ్ర
థాన్వహ । పర్జన్యాయ-పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి
సమానమే తదుదకం-అగ్నయ ఇతి। ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టో
త్తర శతజపంకుర్యాత్। సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నం వానాభిదఘ్నం
వాజల మధ్యే స్థిత్వావారుణాను వాకాన్ సంకల్పపూర్వేణ పఠేత్ ।
కృతవీర్యసుతో రాజాసహస్ర భుజమండలః । అవతారో హరేస్సా
క్షాత్పాలయే త్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభం పంకజసన్నివిష్టం
పాశాంకుశాభీతి వరం దధానం। ముక్తా కలాపాంచిత సర్వగాత్రం
ధ్యాయేత్ప్రసన్నం వరుణం సువృష్ట్యై ॥ ఇతి సర్వే ఋత్విజః ప్రార్థ్య।
సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానంకుర్యాత్ ॥ సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతితిః। ఇంద్రా
గచ్ఛ-ఉపస్తరణమసి । ఏహి పర్జన్యతిః । ఏహీంద్రతిః। ఏహివరుణ
తిః ॥ ఏహి పుష్కలావర్తక మేఘతి।। మాందాః। వాశాః-సురా
ష్ట్రాః। ఇహావర్షయంతు। పర్జన్యోవసోర్ధారా-సంపూరయతి। పుష్కలా
వర్తకైర్మేఘై ప్రవర్షంతు వసుంధరాం। విద్యుద్గర్జిత సన్నిద్ధంతో
యాత్మానం సమాహ్వయాం। యస్యకే శేషుజీమూత నద్యస్సర్వాంగ
సంధిషు । కుక్షౌ సముద్రాశ్చత్వార స్తస్మైతోయాత్మనేనమః। సమాన
మేతదుదకం-దివం జిన్వంత్యగ్నయ ఇతి ॥ ఓం నమోభగవతే వరు
ణాయ జలాధిపతయే మకరవాహనాయ పాశహస్తాయ విష్ణుభక్తాయ
నానాలంకృత మేఘపస్త్రిచ్ఛాన విద్యుత్ప్రకాశ ద్వీపజ్వాలా ద్యోవి
మిన్నఘన గర్జిత జీమూత ఘోషాలంకృత సర్వనదీతటాక వాపీకూప
సమృద్ధి సంపూర్ణ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్విజగణా

నాం సకలజీవ ప్రాణాధార సకలజీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆ
గచ్ఛ వర్ష ప్రతిబాధం నివారయ నివారయ । వర్షంధారయ ధారయ ।
వర్షం విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురో
వాతం జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సద్యస్సువృ
ష్టిం దేహి పర్జన్యం ॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనా
వృష్టి దోషపరిహారోస్తు ॥ సద్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు ॥ కేచిత్ చతుష్ప
థే దేవాలయసన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్ ॥ తతః వారు
ణాను వాకాన్పఠేత్ ॥ వారుణ అధ్యాలు । ఆప ఉదంతు । ఉదాయు
షా । వాచామేంద్రియేణ । ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్ । ధృవోసీత్యాహ । యో
వై సప్తదశం । ఇంద్రంవో హవామహే । ప్రజాపతిస్త్వావరుణం । వష
ట్కారోసౌ సౌరీం వరుణమాశ్విన మింద్రంవోనరః । అగ్నింవా ఏతస్య
ప్రజాపతిర్వరుణాయ ॥ యూవామింద్రావరుణా । మారుతమసి మరుతా
మోజః । దేవావసవ్యా అగ్నె । మారుతమసి మరుతామోజ ఇతి ।
దేవావసవ్యా దేవాశ్శర్మణ్యాః । అగ్నినారయిం । ఏతద్వా అపాం ।
అపాంత్వేమన్ । ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనీరుపః ।
జ్యోతీగ్ంషి కురుతే । సుద్రోవా ఏషః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్ని
ర్దేవేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్ర
హాన్ । వారుణోవై క్రీతః । దేవావై యజ్ఞమాగ్నిధ్రే । అవభృథ
యజూగ్ంషి । కూప్యాభ్యస్స్వాహా । అద్భ్యస్స్వాహా । పృథివ్యైస్స్వాహా ।
ఆబ్రహ్మన్ । ఆక్రాన్వాజీ । జజ్ఞిబీజం । యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య ।
బ్రహ్మ సంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతి సవితాభూత్వా । ఉత్తర
స్యాం వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంయోద్రవణే । యంతు నద
యః । ఆపోదేవీః । యత్త్రేగ్రావ్ణా । యద్దీక్షే । వారుణోవా అ
శ్వః । యదశ్వం । తదాహుః । ఏషవై విభూః ! తార్ప్యేణ । ఆది
త్యాశ్చ । ప్రజాపతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయం
వాదిసరఘా । కశ్చిద్ధవై । యచ్చామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం ।
అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః తస్య
వైద్యా । ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సువర్ణం ఘర్మం । సహస్రశీర్
షా । అద్భ్యస్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంహసస్పాశే ।

ఆదిత్యోవా ఏష ఏతత్। ఆదిత్యోవై తేజః। పీవోన్నాం ప్రశ్నాంతం జపేత్। తతః దశ్శాంతులు-మిత్రోసి-ఇత్యాది న్యాసపూర్వకసహస్ర ఘటాభిషేక కాలమందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభి దఘ్నజల స్థితులయి వారుణ అధ్యాయలు శతాను వాకములు చెప్ప వలెను...... వం బీజం। రుం శక్తిః। ణం కీలకం। అస్యశ్రీ ధృవా సుత్వేత్యస్య మంత్రస్య। ఋష్యశృంగఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। వరుణో దేవతా। ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్షప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవిని యోగః ధృవాసుత్వా అంగు-నమః। సుక్షితయః। తర్జ-నమః। అస్మత్పాశం మధ్య-నమః॥ వరుణోము మోచత్ అనా - నమః॥ అవో వన్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని-భ్యాం నమః॥ యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదానః కరతల-నమః॥ ఏవం హృదయాది న్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం॥ ఋష్యశృంగాయ మునయే విభాండక సుతాయవై। నమశ్శాంతాధి పతయే సద్యస్స

ద్వృష్టి హేతవే॥ ధృవా సుత్వాసుక్షితయస్సు పేశసోవ్యా 3 అస్మ త్పాశం వరుణోము మోచత్। అవోవన్వానా అదితేరుప సాద్యా యంపాతస్వ స్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ ఈమంత్రము జపముచేయవలెను.

శతానువాకక్రమః.

ఎట్లనగా-త్వమగ్నే, త్వమగ్నె ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం రుద్రోవా ఏషః। రుద్రోవా ఏషః। ఆశుశ్శిశానః। ఋచాంప్రాచీం తేషామసురాణాం। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే యదగ్ని స్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా యదేవరథః। సువర్గాయవా ఏషలో కాయ చీయతేయ దగ్నిర్వ్రజః। అసావాదిత్యో దశర్షభాం। సౌరీం అసౌసోమారౌద్రం। ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్త్రఘ్నస్తనూపాః। వసో ర్థారాం సువర్ణఘర్మం। సహస్రశీర్షా। అద్భ్యస్సమ్భూతః। దశ్శాం తులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్నాంతం అనగా ఖండలు ౭౦ యిం దులో సంహితలోవి ౧3 పరాతుంత్రలోవి ౪ చిత్తిలోవి 3 నారాయ ణంలోవి ౭౦। దశ్శాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦॥

విచ్ఛిన్నౌపాసన సూత్రమ్.

నిత్యోధార్యోఽనుగతోమంథ్యశ్శ్రోత్రియాగారాద్వాహార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః పత్యుర్వాఽనుగతేఽపి వోత్తర యాజుషహుయానో పవసేత్॥ ఆప॥ గృ॥ ఖం ౫॥

(ఔపాసనాగ్ని) నిత్యమయినది. ధరింపదగినది. (ఆత్మయం దారోపణ జేయదగినది) (ఆయగ్ని) చల్లారినయెడ మథింపదగినది. లేక వేదాధ్యయన సంపన్నునియొక్క గృహమువలన దీసికొని రాదగినది. భార్యకయినను భర్తకయినను (సాయం ప్రాతఃకాలములలో * నొక్క కాలమందుపవాసము, లేక చల్లారినప్పుడు ఉత్తరమంత్రముచేత (ఆయాశ్చ అనుమంత్రముచేత హోమము జేసినయెడ ఉపవాసము జేయనక్కరలేదు.

శాట్యాయన సూత్రమ్.

చతుర్థీ హోమా దుపర్యోపాస నాగ్నా వనుగతేఽయాశ్చేత్యాత్రి రాత్రాన్మనో జ్యోతిర్జుషతామితి చాస ప్తరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాద్వాదశ రాత్రాత్త్రిస్తంతు మతీ స్తంతుంతన్వన్, ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే. త్రియ స్త్రిగ్ంశ త్తంతవ, ఇతిచ ప్రాణాయామశతం చా వింశతి రాత్రాదుపవా సంచాత్రిగ్ంశతిరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాషష్టి రాత్రాత్త్రిస్రోరాత్రీరుపవసే దతఊర్ధ్వ మాసంవత్స రాత్ప్రాజాపత్యంవిహితమత ఊర్ధ్వం కాలబహుత్వే దోషగురుత్వ మేనస్సు గురుషు గురూణి లఘుషు లఘూని శుచికరాణి భవంతి ॥

వివాహ శేషహోమము తరువాత ఔపాసనాగ్ని చల్లారితే మూడురోజులపర్యంతము (హోమముజేసియెడ) "ఆయాశ్చాగ్నే" అను మంత్రముచేత (హోమము జేయవలసినది,) ఏడవరోజు పర్యంతము లేనియెడ "మనోజ్యోతిర్జుషతాం" అను మంత్రముచేత (హోము

* ప్రాతః కాలమందగ్ని చల్లారినయెడ సాయంకాలము వరకు నుపవాసము, సాయంకాలమున చల్లారినయెడ మరుచటిరోజు మధ్యాహ్నమువఱకు నుపవాసము, ఆయుపవాసము. దంపతులిద్దరును జేయవలసినదని కొందరిమతము; దంపతులలో నొక్కరు మాత్రమే జేయవలసినదని కొందరిమతము

ము జేయవలసినది.) అటుపిమ్మట పండ్రెండవరోజు పర్యంతము (లేని యెడ) మూడు తంతుమతీబుక్కులు అనఁగా "తంతుం తన్వన్ ఉష్బు ధ్యసాగ్నే. త్రయస్త్రింశ త్తం తవ;" (అను మూడుమంత్రములచేత హోమము జేయవలసినది) ఇరువదవరోజుపర్యంతము (లేనియెడ) నూరు మార్లు ప్రాణాయామమున్ను తంతుమతీబుక్కులచే హోమమును జేయ వలసినది) ముప్పదవరోజుపర్యంతము లేనియెడ ఉపవాసమున్ను తంతు మతీ బుక్కులచే హోమమున్ను జేయవలసినది.

అటుపిమ్మట అరువదవరోజు పర్యంతము మూఁడురోజులుపవా సము జేయవలసినది. అటుపిమ్మట సంవత్సరపర్యంతము ప్రాజాపత్య కృఛ్రము జెప్పఁబడినది. అటుపిమ్మట కాలవిస్తారము జరిగినయెడ దోషవిస్తారము దోషములు గొప్పవయినయెడ ప్రాయశ్చిత్తములు గొప్పవగుచున్నవి. (దోషములు) స్వల్పమయనయెడ (ప్రాయశ్చిత్త ములు) స్వల్పములగుచున్నవి.

విచ్ఛిన్నోపాసనమ్.

దర్భేష్వాసీనోదర్భాం ధారయమాణః పత్న్యా సహ ప్రాణా నాయమ్య సంకల్పం కరోతి ॥ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభ తిథౌ శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామ ధేయస్య భగవత్ప్రీత్యర్థం * ఔపాసనాగ్ని పూరాధాస్యే విచ్ఛిన్న సం ధానార్థం ॥ అర్థము స్పష్టము.

౨॥ శ్లో॥ ప్రాచీ పూర్వ ముదక్సం స్థం దక్షిణారంభ మాలి ఖేత్॥ తథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభ మాలిఖేత్॥

(పరిశుద్ధమయిన భూమియందు పిండియుంచి దానిని పలకవలె నలుదిశలయందును సమముగా జేసి దానియందు రెండు దర్భలచేత) ముందుగా దక్షిణదిక్కునం దారంభముగాను ఉత్తర దిక్కునందు సమాప్తిగాను తూర్పుకొనలుగల (మూఁడురేఖలను) గీయునది. ఆ ప్రకారముగానె పడమరదిక్కునందారంభముగాను తూర్పుదిక్కునం దు సమాప్తిగా నుత్తరపు కొనలుగల (మూఁడురేఖలనుగీయునది)

* పరిస్తరణమనఁగా అగ్నికి నలుదిశలయందును వేయుదర్భలు.

3॥ అవాక్పరోఽభ్యుక్ష్య నిధాయపహిస్తా ముత్సిచ్య తే వోక్షణత్రోయ శేషమ్ ၊ ప్రాక్తోయమన్యం నిదధాత్యు దగ్వాయథా బహిస్సాన్యచ్చ పరిస్తరాణామ్॥

ఆ రేఖలు గీచినస్థలమందు బోర్లింపబడిన హస్తముచే నుదకము జల్లి (దానియందు) అగ్నినుంచి మిగిలినయుదకమును వదలివేయవలసినది. మరియొక యుదకపాత్రమును పరిస్తరణ దర్భలకు వెలుపలగా తూర్పు భాగమందయిన నుత్తరభాగమందయిన నుంచవలసినది.

ర॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ అర్థము స్పష్టము.

*౫॥ చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షేస ప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ ॥ (ఋ-ర-౫౮-3-తై- ఆ ౧౦- ౧౦- 3)

ఈ (అగ్నికి) నాలుగు (వేదములు) శృంగములు. మూడు (సవనములు) పాదములు (ప్రాయణీయోదయనీయులు) రెండు శిరస్సులు. ఇతనికి (ఛందస్సులు) ఏడుహస్తములు. (ఫలమును) వర్షించెడి, అనఁగా (ఫలమును) ఇచ్చెడి అగ్ని (మంత్ర బ్రాహ్మణ, కల్పములచే) మూఁడువిధములుగఁ గట్టఁబడినవాఁడగుచు ధ్వని జేయుచున్నాడు. మహాత్ముఁడగు దేవుఁడు, అనఁగా నగ్ని మనుష్యులయందు ప్రవేశింపుచున్నాఁడు.

౬॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః । త్రిపాత్ప్రసన్నవదన స్సుఖాసీన శ్శుచిస్మితః । స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాం తథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరల వ్యజనం వామైర్ఘృత పాత్రంతు ధారయన్॥

(అగ్ని) ఏడుచేతులు నాలుగు కొమ్ములు ఏడుజిహ్వలు రెండు శిరస్సులుమూఁడు పాదములు నిర్మలమైనముఖము సుఖముగాకూర్చుం

---

* ఈమంత్రమునకు నిరుక్తాది గ్రంథములయందనేకార్థములు వ్రాయఁబడినవి- వానిలో నగ్నిపరమగు నర్థమిచ్చుట వ్రాయబడినది.

డులుయు స్వచ్ఛమైన చిరునవ్వునుగలవాఁడు. దక్షిణభాగమందు స్వాహాదేవిని వామభాగమందు స్వధాదేవిని ధరింపుచున్నవాఁడు. దక్షిణహస్తముల (నాల్గింటిచేత) శక్తిని అన్నమును స్రుక్కును స్రువమును, వామహస్తముల (మూడింటిచేత) తోమరమను నాయుధమును వింజామరమును ఆజ్యపాత్రమును ధరింపుచున్నవాఁడు.

౭॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం.। ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవం ధ్యాయేద్ధుతాశనమ్ ॥

మేషమునెక్కి కట్టుబడినజడలును పచ్చనికాంతియు అధికతేజస్సును ధూమమును చిహ్నమును ఎఱ్ఱని కన్నులును ఏడుజ్వాలలును గలిగి అన్ని కోరికలనిచ్చువాడయి తనకభిముఖముగ కూర్చున్న యగ్ని నీ ప్రకారముగఁ దలంపుచున్నాను.

*౮॥ ఏషహి దేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉ గర్భేఅంతః। సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః (తై-ఆ-౧-౧౦-౩)

ప్రకాశమానుడయిన ఈ (అగ్ని) సమస్తమయిన దిక్కులను వ్యాపించి ముందుగాపుట్టినవాఁడు ఆయగ్నియే గర్భమందున్నవాడు ఆయగ్నియే పుట్టుచున్నవాఁడు. ఆయగ్నియే పుట్టగలవాఁడు అభిముఖుఁడు అన్నిదిశలయందు ముఖములు గలవాఁడుగాను నున్నాడు.

౯॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వా హావిర్గ్రహణ ॥

౧౦॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ అర్థము స్పష్టము.

---

* ఈమంత్రమునకు నారాయణను శ్రీవిద్యారణ్యులవారు పరబ్రహ్మపరముగానర్థము వ్రాసిరి. ఇచ్చటసందర్భముననుసరించి యగ్ని పరముగ నర్థము వ్రాయబడినది.

౧౧॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥ (ఋ-3-౬-౨-౧౧-తై- సం ౧-౫-౬-౪)

ఎవడు మాయొక్క కర్మలను ప్రేరణజేయుచున్నాడో అట్టిజగత్స్రష్టయొక్క కోరదగినతేజస్సును దలంపుచున్నారనుట.

౧౨॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య అలంకృత్య అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

ఉదకముగల హస్తముచేతఁ బ్రదక్షిణముగా నగ్నికి (జుట్టును) దుడిచి అలంకరించి॥ శేషముస్పష్టము.

౧౩॥ ఇతి ప్రాగాది ప్రదక్షిణ మక్షతాభిర లంకృత్యాష్టదిక్షు

ఈప్రకారముగా, అనఁగా "అగ్నయేనమః"అనునది మొదలుగాఁగ యెనిమిదివాక్యములచేతఁ తూర్పుదిశ మొదలెనిమిది దిశలయందుఁ బ్రదక్షిణముగా నక్షతలు మొదలగువానిచేత నలంకరించి॥

౧౪॥ ప్రాగుదగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి। దక్షిణైరుత్తరైః ప్రాగగ్రైః పూర్వైః పశ్చిమైశ్చోదగగ్రైర్దక్షిణైరుత్తరైరధరైశ్చ

ప్రాగగ్రములు నుత్తరాగ్రములైన దర్భలచేత నగ్నికి)జుట్టును) పరిస్తరణము వేయవలసినది. అనఁగా నగ్నికి నలుదిశలయందు దర్భలను బరుచునది. దక్షిణమందు నుత్తరమందును దూర్పుకొనలు గలుగునట్టియు దూర్పునందును బడమరయందు నుత్తరపుకొనలు గలుగునట్టియు (దర్భలచేత) పరిస్తరణము వేయవలసినది. దక్షిణ దర్భలను (దూర్పు, పడమరభాగములయందుంచినదర్భలకు) మీఁదుగాను ఉత్తరదర్భలను (తూర్పు పడమరలయందు వేసినదర్భలక్రిందుగాను నుంచవలసినది)

౧౫॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్స్తీర్య॥

అగ్నికి నుత్తరభాగమందు దూర్పుకొనలుగల దర్భలను బరుచునది

౧౬॥ ద్వంద్వన్న్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి, * దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ, ప్రోక్షణస్రువావితి, చత్వారి పాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥

(ఆ పరచిన దర్భలయందు) పాత్రములను ద్వంద్వముగా బోర
గింపవలసినది. దర్వి, ఆజ్యస్థాలి, ప్రోక్షణి స్రువము, అనెడి నాలుగు
పాత్రములను నుంచవలసినది

౧౭॥ సమానాగ్రౌ ద్వౌదర్భౌప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకృత్వా
తృణంకాష్ఠంవాంతర్ధాయ ఛినత్తినఖేన, అప ఉపస్పృశ్య, మూలా
దారాభ్యాగ్రాదద్భి రనుమృజ్య ప్రోక్షణీ ధాన్యాం ప్రాగగ్రే నిధా
యత స్వామప ఆనీయ ప్రాచీ స్త్రిరుత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా మంగుష్ఠోప
కనిష్ఠికాభ్యా ముదగ్రే గృహీత్వోత్పూయ ॥

సమములును కొనలుగలవియు ప్రాదేశపరిమాణములనగు రెం
డుదర్భలను పవిత్రములుగాఁజేసి (ఆ పవిత్రముయొక్క మొదళ్లను)
(మాటియొక) మరియొకదర్భనయినను పుడకనయినను వ్యవధిగానుంచు
కొని కోయవలసినది. గోళ్ళచేత గోయఁగూడదు. ఉదకమును స్పృ
శించి (ఆపవిత్రమును) మొదటినుంచి చివరదాక నుదకముచేఁదుడిచి
ప్రోక్షణీపాత్రయందుఁ బ్రాగగ్రముగానుంచి ఆ ప్రోక్షణీపాత్రయందుద
కమునుంచి యుత్తానములయిన హస్తములయొక్క యంగుష్ఠనామికల
చేత (ఆ పవిత్రమును) నుత్తరాగ్రముగా పట్టుకుని (ఆ పవిత్రముచేత
ఆయుదకమును) తూర్పుగా మువ్మారు పరిశుద్ధిఁ జేయవలసిన.

౧౮॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంమృశ్య, పాత్రాణ్యుద
క్స్రవణ ముత్తనానికృత్వా, త్రిః ప్రోక్ష్య పాత్రాణి, తత్పవిత్రం
విసృజ్య॥

పవిత్రముతోఁగూడిన హస్తముచే పాత్రములను స్పృశించి,
యుత్తరముఖము గలుగునట్లెత్తి మువ్మారుప్రోక్షించి యా ప్రోక్షణీ
పాత్రమును వదలివేయవలసినది

౧౯॥ ఆజ్యం విలాప్య. అపరేణాగ్నిం పవితాంతర్హితాయా
మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యంనిరూప్య, ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య, తేష్వ
ధిశ్రిత్య, జ్వలతా పర్భేణావద్యుత్య ద్వే దర్భాగ్రే (తృణ మంతా

---

*దర్వియనఁగా హోమముజేసెడిపాత్రము. ఆజ్యస్థాలి యనఁ
గా ఆజ్యమునుంచెడి పాత్రము స్రువమనఁగా ఆజ్యపాత్రములోనుం
చి హోమపాత్రమందాజ్యము నుంచెడి పాత్రము.

ర్థాయ) ప్రచ్ఛిద్య, అప ఉపస్పృశ్య, ప్రక్షాళ్య, దర్భాగ్రే తస్మిన్నాజ్యే ప్రాస్య, పునరప ఉపస్పృశ్యత్రిః పర్యగ్నికృత్వా, ఉదగుద్వాస్య వర్త్మ కుర్వన్, అంగారాన్ప్రత్యూహ్య ॥

ఆజ్యమును గాచి యగ్నికి పడమర భాగమున పవిత్రముతో గూడిన యా ఆజ్యపాత్రయందాజ్యమునుంచి ఉత్తరమందున్న యంగారములను (అగ్నిలోనుంచి) విడదీసి యా యంగారములయందు (ఆజ్యపాత్రమును) వుంచి జ్వలింపుచున్న దర్భచే (ఆజ్యమందు) తలక్రిందుగాఁ బ్రకాశింపఁజేసి రెండు దర్భాగ్రములను (మఱియొక) దర్భను వ్యవధానముగా నుంచుకొని కోసి ఉదకము స్పృశించి దర్భాగ్రములను కడిగి ఆ ఆజ్యమందుంచి తిరిగి ఉదకమును స్పృశించి (జ్వలింపుచున్న దర్భచే) ఆజ్యమునకు ముమ్మారు పర్యగ్నికరణము జేసి అనఁగా చుట్టు త్రిప్పి (ఆజ్యపాత్రమును అగ్నికి) ఉత్తరభాగమున మార్గము జేయుచు దింపి, అంగారములను తిరిగి అగ్నిలోనికి ద్రోయవలసినది.

20॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పునాతి, ప్రాగాలభ్య పశ్చానీత్వా ప్రాగేవ సమాప్తిః॥

ఉత్తరాగ్రములయిన పవిత్రముచేత తిరుగా ఆజ్యమును ముమ్మారు ఉపరిభాగమందు పరిశుద్ధిఁజేయవలసినది. తూర్పువైపున ప్రారంభించి పడమరవైపునకుఁ దీసికొనివచ్చి తూర్పువైపుననే సమాప్తి (జేయవలసినది.)

21॥ పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య ప్రక్షాళ్య ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహరతి॥

పవిత్రపు ముడివిప్పి కడిగి పవిత్రదర్భల అగ్నియందు ప్రాగగ్రముగా నుంచవలసినది

22॥ స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య, త్రిభిః దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, నిధాయ, దర్భానద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రాగగ్రాన్ప్రహరతి॥

స్రుక్కును స్రువము అగ్నియందుఁగాచి మూఁడు దర్భాగ్రములచే ముందు స్రుక్కు తర్వాత స్రువము దుడిచి మఱలగాచి (ఉదకముచే) ప్రోక్షించి (ఆజ్యపాత్రమున కుత్తరభాగమందు స్రుక్కును దా

నికి ఉత్తరమందు స్రువమునుంచి తుడిచిన) దర్భలనుదకముచే కడిగి అగ్నియందు ప్రాగగ్రములనుగా నుంచవలసినది.

అద్రితేఽనుమన్యస్వ, అనుమతేఽనుమన్యస్వ, సరస్వతేఽనుమన్యస్వ, దేవసవితః ప్రసువ ॥

అదితి దేవి (నాచే జేయబడుచున్న కర్మను) అంగీకరింపుము. ఓపౌర్ణమాసిదేవతా అంగీకరింపుము. ఓ సరస్వతీ అంగీకరింపుము ప్రేరకుడవగు పరమాత్మా ప్రేరణజేయుము.

౨౮॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి, ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం నమమ ॥

(స్రువముచే స్రుక్కునందు "ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి." (ఈ నాలుగువాక్యములచేత నాలుగుమారులాజ్యమునుంచి) "ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా" (ఈమంత్రముచే అగ్నియందు హోమము జేయవలసినది) ఈ (హోమ హవిస్సు) ప్రజాపతికొఱకు (నాకుకాదు)

౨౯॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి, । అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్త్వమయా అసి అయసామనసా ధృతోఽయసా హవ్యమూహిషేఽయానో ధేహి భేషజగ్ం స్వాహా. అయసేఽగ్నయ ఇదం నమమ॥ (తై-ఏకాగ్ని కాండ-౧-౯)

ఓ అగ్ని నీవు (భక్తులను) పొందదగినవాడవును దోషరహితుడవును సత్యస్వరూపుడవును (సర్వజరులను) బొందదగినవాడవును అగుచున్నావు. (మాచేత నిన్ను) పొందిన మనస్సుచే ధరింపబడితివి. (మమ్ము) పొందిన (నీమనస్సుచేత) హవిస్సును (దేవతలకు) బొందింపుము (మాచే) బొందబడినవాడవగుచు మాకొఱకుభయజయమును అనగా భయనివారణమును కలుగజేయుము.

౩౦॥ నానాప్రకారేణ సంభావిత సకలదోషనిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥

నానావిధములచేత సంభవించిన సమస్తదోషపరిహారముకొరకు సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమము జేయగలను.

౨౭॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం మమ॥
అర్థముస్పష్టము.

౨౮॥ అద్రితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥

ఓ యదితిదేవీ (నాచే జేయఁబడినకర్మను) అంగీకరించితివి. ఓ పౌర్ణమాసిదేవతా అంగీకరించితివి, ఓసరస్వతీ అంగీకరించితివి. ప్రేరకుడవగు పరమాత్మా ప్రేరణజెసితివి.

౨౯॥ అనేక విచిన్నౌపాసన హోమేన భగవాం త్సర్వాత్మక స్సర్వం శ్రీ యజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు॥ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈ విచ్ఛిన్నౌపాసన హోమముచేత భగవంతుడును సర్వస్వరూపుడును నగు యజ్ఞేశ్వరుఁడు సమస్త (కర్మనుగూర్చి) లెస్సగా దృప్తినొందుగాక.

అధీతవేదస్య గృహోద్గృహీత్వా నిధాయ వహ్నిం విధినాగమింధె। ఆజ్యంతు సంస్కృత్య సకృద్గృహీత్వా పరివితేగ్నౌ జుహుయాడయాశ్చ॥ అయాచహోమమునకు సకృద్గ్రహణము.

విచ్ఛిన్నౌపాసనం సమాప్తమ్.

—♦ అథ సప్తహోతృ హోమః. ♦—

౧॥ పునః ప్రాణానాయమ్య, మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం, అనేకౌపాసనాంతరిత లోపప్రాయశ్చిత్తార్థం *సప్తహోతారం హోష్యామి॥

---

*ఈమంత్రమందు హోత అధ్వర్యుడు మొదలగు ఏడుగురు హోతలు (హోమ నిష్పాదకులు) వుండుటవలన నీమంత్రమునకు సప్తహోతమని పేరు. ఈమంత్రముచే హోమముచేయుటవలన నీ కర్మకు సప్తహోతృ హోమమని పేరు

అనేకమగు ఔపసనహోమములయొక్క అభావముచే (సంభవించిన)లోపమునకు ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తము సప్తహోతృమంత్రముచే హోమము జేయుచున్నాను.

౨॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ ॥

లోగడ ౨౩ సంఖ్యయందుండు అర్థము చూడుడు.

౩॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి॥

"ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి," (ఈనాలుగు వాక్యములచేత నాలుగుమార్లు స్రువముచే స్రుక్కునందాజ్యమునుంచి హోమమును జేయవలసినది.)

౪॥ మహాహవిర్హోతా। సత్య హవిరధ్వర్యుః। అచ్యుతపాజా అగ్నీత్। అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చ ప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరౌ। అయాస్య ఉద్గాతా ॥

ఈయజ్ఞమందుండు (ఋత్విక్కులలో) హోత, మహాహవియను ఋషిస్వరూపుడు. అధ్వర్యుడు సత్యహవియను ఋషి స్వరూపుడు, అగ్నీధ్రుడు అచ్యుతపాజుడను ఋషిస్వరూపుడు. బ్రహ్మ అచ్యుతమడను ఋషిస్వరూపుడు. యజ్ఞమునకు అభిగరులు (ప్రస్తోతృ ప్రతిహర్తలు) అనాధృష్యుడు అప్రతిధృష్యుడు అను ఋషిస్వరూపులు ఉద్గాత అయాస్యుడను ఋషిస్వరూపుడు.

౫॥ వాచస్పతే హృద్విధేనామన్। విధేమతేనామ। విధేస్తమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమమపాత్। మాదైవ్యస్తంతుశ్ఛేదిమామనుష్యః। నమోదివే। నమః పృథివ్యైస్వాహా॥ (చిత్తి౫అనువాకము.)

హృదయప్రేరకుడవును,(అందరిచే) నమస్కారము పొందువాడవగు ఓ వాచస్పతీ నీకు నమస్కారము జేయుచున్నాము. మాయొక్క నామమును నీవు (దేవతలతో) చెప్పుము. వాచస్పతి(మాయజ్ఞ

మందు సోమపానము) జేసెను. (అందువలన మాగృహమందు) దేవ సముదాయమున్ను మనుష్యసముదాయమున్ను విచ్ఛేదమును పొందక పోగాక. ద్యులోకమునకు నమస్కారము. పృథివికి నమస్కారము (అని) వాక్కు పలుకుచున్నది

౬॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదం మమ॥

వాక్పతియయిన బ్రహ్మకొఱకు. ఈ(హోమము) నాకుకాదు.

౭॥ నానాప్రకారేణ సంభాత సకలదోష నిర్హారణార్థం సర్వ ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

౮॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥

౯॥ అదితేఽన్వమగ్గ్స్థాః । అనుమతేఽన్వమగ్గ్స్థాః । సరస్వతేఽన్వమగ్గ్స్థాః । దేవసవితః ప్రాసావీః॥

పూర్వమందు అర్థము వ్రాయఁబడినది.

౧౦॥ అనేన సప్తహోతృహోమేన భగవాంత్సర్వాత్మక స్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు ॥

౧౧॥ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥

ఈ సప్తహోతృ హోమముచేత భగవంతుడును సర్వాత్మకుడునగు యజ్ఞేశ్వరుడు లెస్సగా తృప్తినొందుగాక.

సప్తహోతృహోమము సమాప్తమ్.

♦ ప్రాతస్సాయమౌపాసనహోమః

౧॥ మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీ పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం (ప్రాతరౌపాసనం) సాయమౌపాసన హోమతండులైర్హోష్యామి ॥

౨॥ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

అర్థము స్పష్టము. ఈహోమము ప్రాతఃకాలమందును సాయం కాలమందును బియ్యముచే జేయవలసినది. ఈహోమములు పరఁము లచేత పార్వణహోమముగా చేయవలయును.

౩॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తా సోఽస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం అవివేశ॥ ఈమంత్రార్థము విచ్ఛిన్నోపాసనమందు వ్రాయఁబడినది.

౪॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వోద్విశీర్షకః । త్రిపాత్ప్రసన్నవదన స్సుఖాసీన శ్శుచిస్మితః । స్వాహాంతు దక్షిణేపార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాం తథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

౫॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

౬॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాత స్స ఉ గర్భే అంతః సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥

౭॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభి ముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ, యధోక్తజిహ్వాయా హావిర్గృహాణ॥

౮॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥

౯॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య, అలంకృత్య॥

౧౦॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

౧౧॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వతేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥

౧౨॥ ఓం సూర్యాయస్వాహా। సూర్యాయేదంనమమ । అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ ఇతిప్రాతః॥

౧౩॥ అగ్నయేస్వాహా । అగ్నయ ఇదంనమమ । అగ్నయే స్విష్టకృతేస్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం నమమ॥ ఇతిసాయం॥

౧౪॥ అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః । అనుమతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః । సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః । దేవసవితః ప్రసావీః ॥

ఔపాసనే హునేదేవ అంగుళీ నాంచ వామతః । వైశ్వదేవే తథాన్యత్ర అంగుళీరగ్రతో హునేత్ ॥

౧౫॥ అగ్నేత్వంనో అంతమ ఉతత్రాతా శివోభవవరూథ్యః॥

ఓయగ్నీ నీవు మాకుమిక్కిలి సమీపస్థువడవగుము. రక్షకుడవును సుఖకరుడవును గృహమందుండువాడవు నగుము.

౧౬॥ తంత్వాశోచిష్ఠదీదివ స్సుమ్నాయ నూన మీమహే సఖిభ్యః ॥ (ఋ ౫-౨౪-౧-తై-సం-౪-౪-౪.౮).

మిక్కిలిపరిశుద్ధుడగునట్టియు ప్రకాశింపుచున్నట్టియు (ఓయగ్నీ) అట్టినిన్ను మిత్రులమగు (మాయొక్క) సుఖముకొఱకు మిక్కిలి యాచింపుచున్నాము

౧౭॥ వసురగ్నిర్వసు శ్రవా అచ్ఛా నక్షిద్యుమత్తమోరయిందాః ॥

అగ్ని శ్రేష్ఠుడును వ్యాపించిన హవిస్సుగలవాడును మిక్కిలి ప్రకాశింపువాడును అట్టి (ఓయగ్నీ) నీవుమాకు అభిముఖముగా ధనమునిమ్ము.

౧౫-౧౬-౧౭-౧౮ మంత్రములు రెండేసిపాదములుగల విరాట్ఛందస్సుకలవి. వీటిఋషులు క్రమముగ బంధు-విప్రబంధు-సుబంధు శ్రుతబంధు అనువారు ౧౮॥ మంత్రము తైత్తరీయ యజస్సునందు గనుపించదు.

౧౮॥ సనోబోధి శ్రుధీహవ ముగుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్ ॥ (ఋ౫-౨౪-౨-3. తై-సం-౪-౪-౪-౮)

మమ్ము తెలిసికొమ్ము (మా) ఆహ్వానమునువినుము. పాపాత్ములదు అందరివలన మమ్ము రక్షింపుము.

౧౯॥ హోమ సాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రియ మంత్రజపంకరిష్యే॥

హోమసిద్ధినిమిత్తము "అనాజ్ఞాతం" అనునది మొదలుగాగల మూఁడు మంత్రములను జపించుచున్నాను.

౨౦॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు । అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ంహి వేద్థ యథాతథం ॥ (తై-బ్రా-3-౭-౧౧-౫)

ఓయగ్నీ నీవు (యజ్ఞముయొక్క) యదార్థము దెలిసినవాడవు గనుక (నాచేత) దెలియపడనట్టియు తెలియబడినట్టియు యజ్ఞముయొక్క యేభాగములోపింపజేయబడినదో ఆయజ్ఞముయొక్క లోపింపబడిన భాగమును పూర్తిజేయుము.

౨౧॥ పురుషసంమితో యజ్ఞయజ్ఞః పురుషసంమితః । అగ్నే తదస్యకల్పయ త్వగ్ంహి వేద్థయథాతథం॥ (తై-బ్రా 3-౭-౧౧-౫

యజ్ఞము పురుషునితో సమానమయినది (పురుషునివలె అవయవలోపము లేనిది) యజ్ఞము పురుషునిచే జేయబడుచున్నది. ఓయగ్నీ నీవు యజ్ఞముయొక్క యదార్థము దెలిసినవాడవు గనుక ఆ యజ్ఞముయొక్క (అవయవలోపమును) పూర్తిజేయుము.

౨౨॥ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షా నయజ్ఞస్య మన్వతే మర్త్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజతి ॥ (తై-బ్రా-3-౭-౧౧-౫)

బాలులవలె రక్షింపబడదగినట్టియు అసమర్థులయినట్టియు మనుష్యులు యజ్ఞముయొక్క యే (భాగమును) మనస్సుచేత తెలిసికొనరో ఆ తెలియని భాగమునుగూర్చి యజ్ఞవేత్త, విశేషజ్ఞానవంతుడు, యాగ

సమర్థుడు (దేవతల నాహ్వానము చేయువాడునగు అగ్ని, కాలముల యందు దేవతలను పూజింపుగాక.

౨౩॥ అనేన ప్రాతరౌపాసనహోమేన సాయమౌపాసనహోమేన భగవాంత్సర్వాత్మక స్సర్వం శ్రీ యజ్ఞేశ్వరస్సు ప్రీణాతు । యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥

ఈ ప్రాతరౌపాసన హోమముచేతను సాయమౌపాసన హోమముచేతను భగవంతుడును సర్వస్వరూపుడునునగు యజ్ఞేశ్వరుడు తృప్తి నొందుగాక.

౨౪॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాం బుద్ధిం శ్రియం బలమాయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహిమే హవ్యవాహన శ్రియం దేహిమే హవ్యవాహన ఓం నమ ఇతి॥

ఓ అగ్ని (మాకు) క్షేమమును ఆస్తిక్యమును ధారణసామర్థ్యమును కీర్తిని ప్రజ్ఞను విద్యను బుద్ధిని సంపదను బలమును ఆయుస్సును తేజస్సును ఆరోగ్యమును యిమ్ము. ఓ అగ్ని సంపదను నాకొసంగుము ఓయగ్ని నమస్కారము.

౨౫॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపోహోమక్రియాదిషు। న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥

ఏ విష్ణువుయొక్క స్మరణచేతనున్ను నామోచ్చారణముచేతనున్ను తపస్సు హోమము మొదలగు క్రియలయందు లోపభాగము సంపూర్తినొందునో అట్టి విష్ణువుకు నిప్పునమస్కరింపు చున్నాను.

౨౬॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశనయద్ధుతంతు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే ॥

ఓ అగ్ని మంత్రలోపముగాను క్రియాలోపముగాను భక్తిలోపముగాను ఏహోమము నాచేత జేయబడినదో ఆలోపము నీకుపూర్తియగుగాక.

౨౭॥ చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు* అహంభో అభివాదయే ॥ అర్థము స్పష్టము.

ఔపాసనహోమము సమాప్తము.

---

* ఈగురుతు తరువాత యజమానునియొక్క ప్రవర జెప్పవలసినది

ఓమ్ పరబ్రహ్మణేనమః.

అథ సంధ్యావందనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాం గతోఽపివా ।
యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యన్తరశ్శుచిః ॥

అపవిత్రుఁడైనను, పవిత్రుఁడైనను, సకలవ్యాపారములఁ బొంది నవాఁడైనను ఎవఁడు పుండరీకాక్షుని స్మరించునో వాఁడు బాహ్యాభ్యంతరముల శుచియగునని యర్థము. కనుక పుండరీకాక్షుని మువ్మారు స్మరింపవలయును.

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్షపుణ్డరీకాక్ష ఇతిశిరసిమార్జనంకృత్వాఽఆచమ్య!

+ పురాణాచమనం కృత్వా,	పురాణాచమనముచేసి
+తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా	పిదప స్మృత్యాచమనముచేసి

♦ భూతోచ్చాటనమ్. ♦

+ ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । యేతేభూమిభారకాః । ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే ॥

♦ అథ ప్రాణాయామః. ♦

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః । ఓంమహః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం సత్య । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీ ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

(*దేశకాలౌ సంకీర్త్య:-)
÷ పంచాశత్కోటి... ప్రీత్యర్థం పాత్రిసన్ధ్యా ముపాసిష్యే.

దేశకాల సంకీర్తనంబుచేసి (సంకల్పించు తావులందు అనామికాంగుళితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమైయున్నది.

+ ఆచమన, ప్రాణాయామ విషయములగురించి గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతి పెద్దలవలన గ్రహింపదగును

♦ జలాభిమంత్రణమ్. ♦

(* ప్రశస్తముదకం + బ్రహ్మ ముఖాఖ్యేన మంత్రేణాభిమంత్ర్య)

పవిత్రజలము "బ్రహ్మముఖ" మనుకిందఁజెప్పఁబోవుమంత్రముచేత అభిమంత్రించి.

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

♦ మార్జనమ్. ♦

తదుకం స్పృష్ట్వా ఆపో హిష్ఠే త్యాదిభి శ్శిరసిమార్జయేత్:-

ఆయుదకమును స్పృశించి ఆపోహిష్ఠే త్యాదిక్రిందిమంత్రములతో శిరమున జల్లుకొనునది.

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయచక్షసే । యోవశ్శివతమోరసః । తస్యభాజయ తేహనః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మాఅరంగమామవః । యస్యక్షయాయజిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ॥

♦ మంత్రాచనమ్. ♦

(హస్తేనజలం గృహీత్వా)
(౧) ప్రాతః:—

హస్తముచేత జలముగ్రహించి ఈ క్రిందిమంత్రము పఠించి మంత్రాచమన మొనర్పవలయును.

సూర్యశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షన్తాం। యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షం । మనసా వాచా

* సంకల్ప వివరణమునుగురించి స్మార్తానుక్రమణికయందు చూడుడు.

÷ "బ్రహ్మముఖోఽయం మనునా నిరుక్తః ;- "

శ్లో॥ ఓంకారపూర్వికా స్తిస్రో మహావ్యాహృతయోఽవ్యయాః । త్రిపదాచైవ సావిత్రీ (గాయత్రీ)విజ్ఞేయం

హాస్తాభ్యాం । పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా । రాత్రి స్తదవ లుమ్పతు । యత్కిఞ్చ దురితం మయి । ఇద మహం మా మమృత యోనౌ । సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా ॥ 2 మధ్యాహ్నే:—

ఆపః పునంతు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతుమాం । పున స్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ పూతా పునాతుమాం । యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ । సర్వం పునంతు మా మా పో సతాంచ ప్రతిగ్రహ గ్గ్ స్వాహా ॥ (3) సాయంతనే:—

అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః । పా పేభ్యో రక్షంతాం । యదహ్నా పాప మకార్షం । మనసా వాచా హాస్తాభ్యాం । పద్భ్యా ముదరేణశిశ్నా । అహ స్తదవ లుంపతు । యత్కించ దురితం మయి । ఇద మహం మామమృత యోనౌ । సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

పునః (ద్వితీయ) మార్జనమ్.

ద్విరాచమ్య	రెండుసార్లు+ స్మృత్యాచమనము చేసి ఈచెప్పబోవు మంత్రములు పఠించుచు దర్భలతో మార్జనము చేసికొనవలయును;-

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః । సురభినో ముఖాకరత్ ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామ యో భువః తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే॥ యోవశ్శివత మోరసః తస్య భాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ తస్మా అరఙ్గ

మామవః యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నిం యా గర్భం దధిరే విరూపా స్తాన ఆపశ్శగ్ం స్యోనా భవంతు ॥ యా సాగ్ం రాజా వరుణోయాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానాం। మధుశ్చుతశ్శుచయో యాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్ం స్యోనా భవంతు॥ యాసాం దేవా దివికృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి యాః పృథివీం పయసోందంతి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్ం స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమా చక్షుషా పశ్యతాప శ్శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువేవో మయివర్చో బల మోజో నిధత్త ॥

♦ పాపవిమోచనమంత్రమ్. ♦

హస్తేన జలమాదాయ నిశ్శ్వస్య వామతో వినిక్షిపేత్)	హస్తమున జలముగైకొని అందు ఈక్రిందిమంత్రం పఠింపుచునిశ్శ్వాసమువిడిచి ఆజలము తనకు ఎడమ వైపునవిడువలయును. మరల నా జలముచూడఁదగదు.

ద్రుపదాదివ ముఞ్చతు * । ద్రుపదా దివేన్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీమలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం। అపశ్శున్ధన్తు మైనసః ॥

♦ అర్ఘ్యత్రయప్రదానమ్. ♦

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే, శుభే౽భ్యుదయ ముహూర్తే, శ్రీ మాన్ ...+గోత్రః ...+శర్మాభిధేయో౽హం, శ్రీమతః ...+ గోత్రస్య ...+శర్మాభిధేయస్య మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రాతసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతి అంజలిత్రయం విసృజేత్	పైమంత్రము 3 సారులు పఠింపుచు 3 అంజలుల అర్ఘ్యమువిడువవలెను.

కాలాతిక్రమణప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణయామమొనర్చి

* ఏవం...ప్రీత్యర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే×.

(ఇతి సంకల్ప్య)	అని సంకల్పించి ఈ క్రిందిమంత్రము చదువుచు ప్రాయశ్చిత్తర్ఘ్యమును విడువవలయును.

ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓంజనః। ఓం తపః । ఓగ్ం సత్య । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపోజ్యోతీ రసో౽మృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

(౨) మధ్యాహ్నః—

ఆచమ్య	౧ స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	౨ ప్రాణాయామమొనర్చి

* "మప్రపదాదివమువంచత్" అనునది పాఠాంతరమున గనబడదు.

+ ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టే శుభేఽభ్యుదయముహూర్తే శ్రీ పరా .... ప్రీత్యర్థం మాధ్యాహ్నిక సంధ్యాంగ మర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే;-

(ఇతి సంకల్ప్య)	పైనచెప్పిన తీరున సంకల్పించి

హగ్ంస శ్శుచిషద్వసు రంతరిక్ష సద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దురోణసత్ । నృష ద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్స వితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

(ఏవం అర్ఘ్యత్రయం విసృజేత్)	పైమంత్రమును గాయత్రీ మంత్రమును పఠించి యొకఅర్ఘ్యమును, కేవల గాయత్రీమంత్రము పఠించి అర్ఘ్యద్వయమునువిడువవలెను
(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్)	కాలాతిక్రమణమయ్యేనేని ప్రాయశ్చిత్తమునకు పైవలెనే సంకల్పించి ౪-వ అర్ఘ్యమును విడువ వలయును.

సా యం కా లే :-

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనము చేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

* ఏవం .... ప్రీత్యర్థం సాయం సంధ్యాంగ మర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే;—

× సంకల్పించు తావులలో అనామికాంగుళితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమైయున్నది.

+ ఇచ్చట తమతమ గోత్రనామముల చెప్పుకొనవలయును.

ఇతి సంకల్ప్య	అని సంకల్పించి (ఈ క్రిందిమంత్రము మువ్మారుపఠింపుచు అర్ఘ్యత్రియము విడువవలయును.
(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్)	కాలాతిక్రమణ మయ్యెనేని ప్రాతస్సంధ్యకువలెనే ౪-వ యర్ఘ్యము విడువవలయును.

ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం సత్యం । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ప్రదక్షిణమ్.

(పశ్చాత్ హస్తేన జలమాదాయ ఉత్థాయ.)	పిమ్మట హస్తముతో జలము గైకొని నిలుచుండి (చెప్పబోవు మంత్రమును స్మరింపుచు మువ్మారు ఆత్మప్రదక్షిణముచేసికొనవలెను.)

ఉద్యంత మస్తం యంత మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావా దిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవంవేద ॥

౧ అసా వాదిత్యో బ్రహ్మ ॥

(ఈయాదిత్యుఁడే పరబ్రహ్మము.

తర్పణమ్.

ద్విరాచమ్య ప్రాణాయామత్రియం కృత్వా	స్మృత్యాచమనము౨ సాలుచేసి ప్రాణాయామము మువ్మారొనర్చి

ఏవంగుణ ... ...ప్రీత్యర్థం * ప్రాతస్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే;—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మ ధ్యా హ్నే ;—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సా యం కా లే ;—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	౩ వైష్ణవీం తర్పయామి
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

*సంకల్పము మధ్యాహ్నమున నయ్యేనేని, "మధ్యాహ్న సంధ్యాంగ"యనియు సాయంకాల మందయ్యేనేని"సాయం సంధ్యాంగ" యనియు మార్చుకొనవలయును.

+ సంధ్యా, "అసావాదిత్యో బ్రహ్మ ఇతి ధ్యాన మిత్యర్థః తథాహ లోకాక్షిః

శ్లో॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి యద్ధ్యానం క్రియతేఽన్వహమ్ ।
తదేవ సాంధ్యమిత్యుక్తం కర్మ బ్రాహ్మణ్యమూలకమ్ ॥
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ)

గా య త్ర్యా వా హ న మ్ .

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్। గాయత్రం ఛందంపరమాత్మం సరూపం। సాయుజ్యం వినియోగమ్॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితం। గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మజుషస్వమే । యదహ్నా త్కురుతేపాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం తద్రాత్రియా త్ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి । సంధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥ ఓజోఽసి, సహోఽసి, బలమసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధా

మ్ నామాసి, విశ్వమసి, విశ్వాయు, స్సర్వమసి స్సర్వాయు, రభిభూ
రోం, గాయత్రీమావాహయామి, సావిత్రీమావాహయామి, సరస్వతీ
మావాహయామి, ఛన్దఋషీనావాహయామి, శ్రియమావాహయా
మి, గాయత్రియా గాయత్రీఛన్దో విశ్వామిత్రఋషి, స్సవితా దేవతా
ఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మశిరో, విష్ణు ర్హృదయగ్ం, రుద్రశిఖా, పృథివీ
యోనిః, ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా స ప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాం
ఖ్యాయనస గోత్రా గాయత్రీ, చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదాషట్కు
క్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః ॥

ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓంజనః ।
ఓం తపః । ఓగ్ం సత్యం । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీ
మహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపో జ్యోతీరసోఽమృ
తం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

అథ జపః.

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే.... ....ప్రీత్యర్థం *ప్రాతస్సం
ధ్యాంగ త్వేన అష్టోత్తర శత (అష్టావింశతి) గాయత్రీ మహామంత్ర
జపం+కరిష్యే:-

అథ న్యాసః :-

(అంగన్యాస కరన్యాసౌకృత్వా.) | ఈ క్రిందివిధముగా అంగన్యాస కర న్యాసములు సలుపవలయును.

౧ ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః
౨. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః
3. ఓం భర్గోదేవస్య, రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః
౪. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః

౫. ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః

౬. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః

అంగన్యాసః :—

౭. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయనమః

౮. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా

౯. ఓం భర్గో దేవస్య రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్

౧౦. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయహుం

౧౧. ఓం ధియోయోనః, జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయవౌషట్

౧౨. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే అస్త్రాయఫట్

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. | అని దిగ్బంధనమొనర్చి ఈక్రింది ధ్యానశ్లోకము చదువవలయును

♦ ధ్యానమ్. ♦

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తామిందు నిబద్ధరత్న మకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖంచక్ర మథారవింద యుగళం హస్తైర్వహంతీం భజే।

చతుర్వింశతి పూర్వముద్రాః :—

శ్లో॥ సుముఖం, సంపుటం, (చైవ) వితతం, విస్తృతం, (తథా) । ద్వి ముఖం, త్రిముఖం, (చైవ) చతుః, పంచముఖం, (తథా) ॥ షణ్ముఖో ఽధోముఖం, (చైవ) వ్యాపికాంజలికం, (తథా) శకటం, యమపాశం (చ) గ్రథితం, సమ్ముఖోన్ముఖం॥ ప్రలంబం, ముష్టికం, (చైవ) మత్స్యః కూర్మో, వరాహకం సింహాక్రాంతం, మహాక్రాంతం ముద్గరం, పల్లవం, (తథా) ॥ చతుర్వింశతి ముద్రా వై గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠి తాః । ఇతి ముద్రానజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలాభవేత్ ॥

(ఇతి ముద్రాః ప్రదర్శ్య.) | పై శ్లోకములయందు చెప్పిన ౨౮ ముద్రలను ప్రదర్శించి

గాయత్రీ మంత్రార్థ శ్లోకః.

శ్లో॥ యో దేవస్సవితాఽస్మాకం, ధియో ధర్మాదిగోచరాః ।
ప్రేరయేత్, తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే ॥

మంత్రజపః.

ఓం భూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

జపవిధిః.

(ఇతి గాయత్రీం * అష్టోత్తరశతం జపేత్) | "ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్" అను పై గాయత్రీ మంత్రమును ౧౦౮ మారులు జపించవలయును

(* ప్రాత స్తిష్ఠన్, సాయం మధ్యాహ్నయో రాసీనః) | ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండియు, సాయంకాలమునందును, మధ్యాహ్నకాలమందును, కూర్చుండియు జపించవలయును.

అష్టావింశత్యన ధ్యాయే

* శ్లో॥ పర్వస్వేవ జపేద్దేవీం
గాయత్రీం వేదమాతరమ్॥
ఇత్యుక్తత్వాత్ పర్వభిః గాయత్రి జపసంఖ్యానం కుర్యాత్.
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ.)

అనధ్యయన దినములయందు ౨౮ పర్యాయములు జపించినచాలును. "చేతివ్రేలి కణుపులయందే గాయత్రీ జపసంఖ్యను లెక్కింప వలయును" అని చెప్పియున్నారు. కావున నటులనే జపము చేయ వలయును.

జ పా వ సా న మ్ .

శ్రౌతాచమనం కృత్వా:- ప్రాణానాయమ్య	శ్రౌతాచమనము చేసి ప్రాణాయామమొనర్చి (ఈ క్రింది తీరున సంకల్పించవలయును.)

+ ఏవంగుణ విశిష్టే......... ప్రీత్యర్థం ప్రాత స్సంధ్యాంగ గాయత్రీ మంత్ర జపావసానం కరిష్యే.

అం గ న్యా స క ర న్యా సౌ .

(పూర్వోక్తక్రమేణ అంగన్యాస కరన్యాసౌ విధాయ)	వెనుక చెప్పిన విధమున అంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి

ది గ్వి మో క ః .

" భూర్భువస్సువరోం " మితి దిగ్విమోకః (ద్విమోః కుంచిత తర్జనోర్య స్సంలగ్నం కుర్యాత్)	ఈ వచనముపలికి రెండు చేతుల తర్జనులను వంచిలంకెగా వేసికొన వలయును.

ధ్యా న మ్ .

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయైర్ముఖైస్త్రీక్షణై
ర్యుక్తామిందు నిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదా భయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖం చక్రమధారవిందయుగళం హస్తైర్వహంతీం భజే॥

ఉ త్త ర ము ద్రా ః .

శ్లో॥ సురభిః, జ్ఞాన, చక్రే, చ. యోనిః, కూర్మో, ఽథపంకజం । లింగం, నిర్యాణ ముద్రాచేత్యష్ట ముద్రాః ప్రకీర్తితాః ॥	ఈ శ్లోకోక్తములగు నుత్తరముద్రలను ప్రదర్శించవలయును.

తత్స ద్బ్రహ్మార్పణమస్తు.

* సూర్యోపస్థానమ్.

తతః స్మృత్వాచమనం కృత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య | పిదప స్మృత్వాచమనముచేసి ప్రాణాయామము మున్మారొనర్చి

ఏవంగుణ విశిష్టే......ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ సూర్యోపస్థానం కరిష్యే.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం। సత్యంచిత్రశ్రవ స్తమం.। మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్మిత్రో దాధార పృథివీ ముతద్యాం। మిత్రః కృష్టీర నిమిషాభిచష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవద్విధేమ। ప్రసమిత్రమర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతివ్రతేన। నహన్యతే నజీయతే త్వోతో నైన మగంహో అశ్నోత్యంతితో నదూరాత్ ॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్.

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యంచ। హిరణ్యయేన సవితారథేనాఽఽదేవోయాతి భువనా విపశ్యన్ ॥

ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం। దేవం దేవత్రా సూర్య మగన్మజ్యోతి రుత్తమమ్ ॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ ॥ చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ॥ తచ్చక్షుర్దేవ

---

* ఉపస్థానమనఁగా స్థాననియమముతోఁ గూడిన ప్రార్థనము ఈ యుపస్థానమంత్రములను నిలుచుండి పఠింపవలయును

హితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ శరదశ్శతం, జీవేమ శరదశ్శతం, నన్దామ శరదశ్శతం, మోదామ శరదశ్శతం, భవామ శరదశ్శతగ్ం, శృణవామ శరదశ్శతం, ప్రబ్రవామశరద శ్శతమజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం, జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమా వృషభో లోహితాక్షః సూర్యో విపశ్చిన్మనసాపునాతు ॥

సాయాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్.

ఇమంమే వరుణ శ్రుధీహవ మద్యాచ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥ యచ్చిద్ధితే విశోయథా ప్రదేవ వరుణ వ్రతం । మినీమసిద్యవి ద్యవి । యత్కించేదం వరుణదైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరామసి । అచిత్తీయత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మానస్తస్మాదేనసో దేవరీరిషః । కితవాసోయ ద్రిరిపుర్నదీవి యద్వాఘా సత్యముతయన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్యశిధిరేవదేవాథాతే స్యామవరుణ ప్రియాసః ॥

దిఙ్నమస్కారః.

(ఏతైః నమస్కారం కుర్యాత్) — ఈక్రిందిమంత్రములచేత నమస్కారము చేయవలయును

ఓం నమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చనమః ॥ నమో దక్షిణాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ

తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యస్చనమః ॥ నమః ప్రతీచ్యైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యశ్చనమః ॥ నమ ఉదీచ్యైదిశే యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యశ్చనమః ॥ నమ ఊర్ధ్వాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యశ్చ నమః ॥ నమోఽధరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యశ్చనమః ॥ నమోఽవాంతరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యే తాభ్యశ్చనమః ॥

మునినమస్కారః.

నమో గంగాయమునయోర్మధ్యే యే వసంతి తేమే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయంతి నమోగంగాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమోనమో గంగాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥

దేవతానమస్కారః.

సంధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వత్యైనమః, సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః, దేవేభ్యోనమః, ఋషిభ్యోనమః, మునిభ్యోనమః, గురుభ్యోనమః, పితృభ్యోనమః ॥
కామోఽకార్షీన్నమోనమః ॥ మన్యురకార్షీన్నమోనమః ॥

ఈశ్వరధ్యానమ్.

(ఏతైః పరమేశ్వరంధ్యాయేత్ ;–) | ఈ క్రింది శ్లోకములచేతను, మంత్రములచేతను పరమేశ్వరుని ధ్యానముచేయవలయును.

* పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

* యాగ్ంసదా సర్వభూతాని+చరాణి స్థావరాణిచ। సాయం ప్రాతర్నమస్యంతి సామా సంధ్యాఽభిరక్షతు ॥

హ రి హ రా భే ద స్మ ర ణ మ్ .

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే ।
శివస్య హృదయం విష్ణు ర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః॥

శ్లో॥ యథా శివమయో విష్ణు రేవం విష్ణుమయ శ్శివః ।
యథాంతరం నపశ్యామి తథామే స్వస్తి రాయుషి ॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణ హితాయచ ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥

గా య త్రీ ధ్యా న మ్ .

ఉత్తమే శిఖరేజాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోఽ భ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి । యథాసుఖమ్॥ స్తుతోమయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ వపనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యందత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్॥

నా రా య ణా భి వం ద న మ్ .

శ్లో॥ నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే । సహస్ర పాదాక్షి శిరోరు బాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్ర నామ్నే కోటీ యుగధారిణే నమః ॥

భూ మ్యా కా శా భి వ ద్ద న మ్ .

ఇదం ద్యావా పృథివీ సత్యమస్తు । పితర్మాతర్యద్రి హోపబ్రు

వేవాం। భూతం దేవానా మవమే అవోభిః। విద్యా మేషం వృజినం జీరదానుమ్ ॥

ఈశ్వర ప్రార్థనా.

శ్లో॥ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యాం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం। తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్ధనమ్॥ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితంతే జగత్త్రియం। సర్వభూతనివాసో ఽసి వాసుదేవనమోఽస్తుతే ॥

చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు.	అనిపలికి గోత్రము మొదలు వానిని చెప్పవలయును.

...శర్మాఽహంభో అభివాదయే ॥

శ్లో॥ కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్స్వభావాత్॥ కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

(ఏతత్సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు.)

ఇతి సన్ధ్యావన్దన ప్రకరణమ్ సమాప్తమ్.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యుదసి విద్యమే పాప్మా నమృతాత్సత్యముపైమి ॥ హస్తావవనిజ్య-త్రిరాచామేత్-ద్విః పరిమృజ్య-స్సకృదుపస్పృశ్య-యత్సవ్యం పాణిం పాదాప్రోక్షతి- శిరశ్చక్షుషీ, నాసికే శ్రోత్రే, హృదయ మాలభ్య, దర్భాణాం మహాదుపస్తీర్య-ఉపస్థం కృత్వా-ప్రాజ్ఞో

సినః-స్వాధ్యాయ మధీయాత- దక్షిణోత్తరావిపాణీపాదౌ కృత్వాస
పవిత్రా ఓమిత్తి ప్రతిపద్యతే । ఓమ్-ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్-
యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వేనిషేయదుః । దుర్యస్తన్నవేద, కిమృచా
కరిష్యతి, య ఇత్తద్విదు-స్త ఇమే, సమాసతే ॥ * ఓం భూః తత్సవి
తుర్వరేణ్యం, ఓం భువః-భర్గో దేవస్య ధీమహి- ఓగ్ంసువః ధియో
యోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య
ధీమహి ॥ ఓంభువః-ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥౨॥ ఓగ్ంసువః-
తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోద
యాత్ ॥3॥ (ఓం పరోరజసి సావదోం) శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిః
ఓమ్ ॥ ఇషేత్వోర్జేత్వావాయవ స్థోపాయవ స్థదేవోవస్సవితా, ప్రా
ర్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగ
మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మామావస్తేన ఈ
శతమాఘశగ్ంసో, రుద్రస్య హేతిః, పరివో వృణక్తు, ధ్రువా అస్మి
న్గోపతౌస్యాత, బహ్వీర్యజమానస్య, పశూన్పాహి ॥ హరిః ఓమ్ ॥
బ్రహ్మసంధత్తం తన్మేజిన్వతం । క్షత్రగ్ం సంధత్తం తన్మేజిన్వతం ।
ఇషగ్ంసంధత్తం తాంమే జిన్వతం । ఊర్జగ్ం సంధత్తం తాంమే
జిన్వతం । రయిగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం । పుష్టిగ్ం సంధ
త్తం తాంమే జిన్వతం । ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం ।
పశూన్థ్సంధత్తం తాన్మేజిన్వతం । స్తుతో౽సిజనధాః । దేవాస్త్వాశు

---

* వ్యాహృతులు ముందుచెప్పి గాయత్రీమంత్రమును మాత్రము
[illegible] ర్ధర్చశో అనవానం ఈప్రకారం 3 పర్యాయములు చెప్పవలయును.

క్రిపాః ప్రణయంతు । సువీరాః ప్రజాః । ప్రజనయన్పరీహి ॥ హరిః
ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా
భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం, మమాముష్య ఓం ॥
ఋతంతప, స్సత్యం తప, శ్శ్రుతం తప, శ్శాంతం తపోదమస్తప, శ్శమస్త
పో, దానంతపో, యజ్ఞంతపో, భూర్భువస్సువ, ర్బ్రహ్మైతదుపా, స్స్వై
తత్తపః ॥ యథావృక్షస్య, సంపుష్పితస్య, దూరాద్గంధోవా, త్యేవం
పుణ్యస్య, కర్మణో, దూరాద్గంధోవాతి, యథాఽసిధారాం, కర్తేఽ
వహితా, మవక్రామే, యద్యువేయువె, హవావిహ్వాయిష్యామి, క
ర్తం పతిష్యామీ, త్యేవమమృతా ద్దాత్మానం జుగుప్సేత్ ॥ ...
ఓమ్+ఓం సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ॥ ఓం శా... న్తిః ॥ శాన్తి
శాన్తి శాన్తిః ॥ అహం వృక్షస్య రేరివా । కీర్తిః పృష్ఠగిరేరివ । ఊర్
ధ్వ పవిత్రో వాజినీ వస్వమృతస్మి । ద్రవిణగ్ం సవర్చసం । సుమేధా
అమృతోక్షితః । ఇతి త్రింశకోర్వేదాను వచనమ్ ॥ (ఋగ్వేదః)హరిః
ఓం ॥ అగ్నిమీళే పురోహితం । యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం । హోతా
రం రత్నధాతమమ్ ॥ (సామ) అగ్న ఆయాహి వీతయే । గృణానో
హవ్యదాతయే । నిహోతాసత్సి, బర్హిషి ॥ (శుక్లయజుః) శంనోదేవీ
రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ అథశిక్షాం
వ్యాఖ్యాస్యామః । వృద్ధిరాదైచ్ । మయరస తజభనలగ సంమితం ।
గ్లౌః । గ్మా । జ్మా । క్ష్మా । సమామ్నాయ స్సమామ్నాతః । పంచ
సంవత్సరమయం। అథాతోదర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః। అథా

తో ధర్మజిజ్ఞాసా । అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా అథాతస్స్మాము... అథా తస్సామ యాచారికాన్ ధర్మాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ ఓమ్ భూర్భువ స్సువ స్సత్యంతప శ్శ్రద్ధాయాం జుహోమి ॥ ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అ స్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః । నమోవాచే నమో వాచస్పతయేనమో విష్ణవే బృహతేకరోమి ॥త్రిః ॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతాత్సత్యము పాగామ్ ॥

ఆచమ్య ...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగ దేవర్షి పితౄను ద్దిశ్య దేవర్షిపితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణంకరిష్యే॥ (ఇతిసం కల్ప్య.) బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి । సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపుత్రాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపౌత్రాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భువ ర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ భూర్భువస్సువర్దే వాగ్ స్తర్పయామి ॥ (నివీతీ) కృష్ణద్వైపాయనా దయోయేఋషయః నా నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ సర్వా న్నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ సర్వాన్నృషీగణాగ్ స్తర్పయామితర్పయామి ॥ సర్వాః ఋషిపత్నీ స్త...మి ॥౨॥ సర్వాన్నృషిపుత్రాగ్ స్త...మి ॥ ౨॥ సర్వా న్నృషి పౌత్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ భూర్ ఋషీగ్ స్త...మి। ౨॥ భువర్ ఋషీగ్ స్త...మి॥ ౨॥ సువర్ ... ...మి॥౨॥ భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్త...మి॥౨॥ అథ కాండర్షి తర్పణం॥ ప్రజాపతిం కాండర్షింతర్ప యామి తర్పయామి॥ సోమం కాండర్షిం త...మి॥౨॥ అగ్నిం కాం డర్షిం త...మి॥౨॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండర్షీగ్ త...మి॥౨॥ సా గ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥౨॥ యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద స్త ...మి॥ ౨॥ వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥౨॥ హవ్యవాహం కా ణ్డర్షిం త...మి॥౨॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాణ్డర్షీగ్ స్త...మి॥౨॥ బ్రహ్మ

ణగ్ స్వయం భువం త : మి॥ ౨ ॥ అరుణంకాండర్షిం త...మి॥ ౨॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండర్షీగ్ స్త...మి।౨॥ సదసస్పతిం త...మి॥౨॥ (ప్రాచీనావీతి) సోమః పితృమాన్ యమోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తా ఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః తాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్ప యామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి...మి।3॥ సర్వాన్ పితృగణాగ్ త...మి॥3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త...మి 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రాగ్ స్త...మి ।3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాగ్ స్త...మి । 3 ॥ భూః పితౄగ్ స్త...మి ।3॥ భువః పితౄగ్ స్త...మి।3॥ సువః పితౄ గ్ స్త...మి।3॥ భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్త...మి।3॥ అనేన బ్రహ్మ యజ్ఞేనదేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్ త్సర్వాత్మక... శ్రీ పరమే శ్వరస్సుప్రీణాతు, వతత్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు॥ ఇతి బ్రహ్మ యజ్ఞవిధిః ॥ ఆచమ్య ॥

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా । మాతామహ స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్ । సుత భ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః । దుహితా భగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుకస్సథ స్నుషా శ్వశుర స్స్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురిక్థినః ॥

తా॥ ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితామహి, ప్రపితామహి పిదప సవతితల్లి, జనక తల్లిదండ్రులు, మాతామహాది త్రియము, మాతామహీత్రయము, తనభార్య, కుమారుఁడు, భ్రాతలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతనిభార్య, కూతురు తోఁబుట్టువు మనుమఁడు, మేనల్లుడు, మేనత్త, పినతల్లి పెదతల్లులు, అల్లుడు, బావమఱదులు, కోడలు, మామ, భార్యయొక్క సోదరుఁడు, భార్యా యొక్కతల్లి, గురువు, రిక్థి వీరలకుతర్పణ మొసగ్ప వలయును.

♦ అథ నిత్య తర్పణమ్. ♦

ఆచమ్య... ...ఏవం—ప్రీత్యర్థం పితుః పితౄణాం అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం. నిత్యతర్పణంకరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య (ప్రాచీనావీతి) దక్షిణాభిముఖః సవ్యం జాన్వాచ్య॥

(బ్రాహ్మణులకు శర్మాణమ్—క్షత్రియులకు వర్మాణమ్ — వైశ్యులకు గుప్తమ్— ఇట్లు తిలతర్పణమందు గ్రాహ్యము.)

పితరం— గోత్రం+ శర్మాణం (వర్మాణం) (గుప్తం) స్వధా నమస్తర్పయామి ॥ ఏవం త్రిః ॥

పితామహం ...గోత్రం ... స్వధానమస్తర్పయామి॥ 3॥
ప్రపితామహం ... గోత్రం ... స్వ ...
మాతరం ... గోత్రాం ... స్వ ...
పితామహీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
ప్రపితామహీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
సపత్నీమాతరం ... గోత్రాం ... స్వ ...
జనకపితరం ... గోత్రం ... స్వ ...
జనకమాతరం ... గోత్రాం ... స్వ ...
మాతామహం ... గోత్రం ... స్వ ...
మాతుః పితామహం ... గోత్రం ... స్వ ...
మాతుః ప్రపితామహం ... గోత్రం ... స్వ ...
మాతామహీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
మాతుః పితామహీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
మాతుః ప్రపితామహీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
ఆత్మపత్నీం ... గోత్రం ... స్వ ...
సుతం ... గోత్రం .. స్వ ...
భ్రాతరం .. గోత్రం ... స్వ ...
పితృవ్యం ... గోత్రం ... స్వ ...
మాతులం ... గోత్రం ... స్వ ...
దుహితరం ... గోత్రం .. స్వ ...
భగినీం ... గోత్రాం ... స్వ ...
దౌహిత్రం ... గోత్రం ... స్వ ...
భాగినేయకం ... గోత్రం ... స్వ ...
పితృభగినీం ... గోత్రాం ... స్వ ...

మాతృభగినీం ... గోత్రాం ... స్వధానమస్తర్పయామి॥ 3
జామాతరం ... గోత్రం ... స్వ ...
భావుకం ... గోత్రం ... స్వ ...
స్నుషాం ... గోత్రాం ... స్వ ...
శ్వశురం ... గోత్రం ... స్వ ...
స్యాలకం ... గోత్రం ... స్వ ...
శ్వశ్రూం ... గోత్రాం ... స్వ ...
గురుం ... గోత్రం ... స్వ ...
రిక్థినం ... గోత్రం ... స్వ ...

ఏవం తర్పణంకుర్యాత్ ॥ యేకేచాఽస్మత్కులే జాతా అపుత్రాః గోత్రిణోమృతాః । తే గృహ్ణంతు మయాదత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకమ్ ॥ ఏవం నిత్యతర్పణం కుర్యాత్॥

తిలతర్పణము కొందరిట్లు చేయుచున్నారు.

ఆచమ్య+ర్థం తిలతర్పణకాలే కూర్చావాహనం కరిష్యే ॥ ఆయాతుపితరస్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥కూర్చేఆవాహయామి॥ సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదుస్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్యహమ్ । అస్మిన్ సీదంతుమే పితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహాశ్చానుగైస్సహ ఇదమాసనం॥ పిమ్మటతిలతర్పణముచేయవలెను.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీ మృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్ర మహామన్త్రస్య ఉలూఖలాఙ్గల ఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రోదేవతా । క్లాంబీజమ్॥ క్లీంశక్తిః॥ క్లోం కీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమ ఋషిః । మృత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినయోగః ॥

క్లాం అంగుష్ఠా—నమః ॥ క్లీం తర్జ—నమః । క్లూమ్ మధ్య మా—నమః ॥ క్లైం అనామికా—నమః । క్లౌం కనిష్ఠకా—నమః ॥ క్లః కరతలకర—నమః ॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదండధర శ్రీమాన్ వైవస్వత నమోఽస్తుతే ॥ లం పృ థివీ తత్వాత్మనే గంధం సమర్పయామి । హం ఆకాశ తత్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి । యం వాయుతత్వాత్మనే ధూపం పరికల్ప యామి । రం అగ్నితత్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి । వం అమృత త్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి । సం సర్వతత్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥

బ్రహ్మయజ్ఞం సమాప్తమ్.

అథ ఉదకశాంతిప్రయోగః

ఆదౌ గణపతిపూజాం సమాచరేత్ ॥ పునః ప్రాణానాయమ్య॥
దేశకాలౌ సంకీర్త్య ॥

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ ఉపాత్తదురి
తక్షయద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బోధాయనోక్త ప్రకారేణ
ఉదకశాంతి కర్మ కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య ॥

శ్రీవైష్ణవమతే ॥ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్య
ర్థం ఏభి శ్రీవైష్ణవై బ్రాహ్మణైస్సహ బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉద
కశాంతి కర్మ కరిష్యేతి సంకల్ప్య ॥ అథోదకశాంతివిధిం వ్యాఖ్యా
స్యామః ॥ శుచౌ దేశే గోమయేన గోచర్మమాత్రం చతురశ్రము
పలిప్య॥ రంగవల్ల్యాద్యలంకృత్య। తస్యోపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా॥
తస్యోపరి ద్రోణద్వయం వ్రీహీనిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి తదర్ధం తిలా
న్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి తదర్థం తండులాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి.

ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సురుచో వేన
ఆవః ॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చవి
వః ॥ ఇతి మంత్రేణ మధ్యే ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

నాకేసుపర్ణ ముపయత్పతంతగ్ం హృదా వేనంతో అభ్యచక్ష
తత్వా ॥ హిరణ్యపక్షం వరుణస్యదూతం యమస్య యోనౌ శకునం
భురణ్యం ॥ ఇతి మంత్రేణ దక్షిణతః ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం ॥ భవావా
జస్య సంగథే । ఇతి మంత్రేణ ఉత్తరతః ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వా

భువనాధిపతే తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగావా అన్యే రుద్రా హవిర్భాగాః ॥ ఇతి మంత్రేణ మధ్యే ఉదగగ్రముల్లిఖ్య॥

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదం సమూఢమస్య పాగ్ం సురే ॥ ఇతి మంత్రేణ పశ్చాదుదగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధంత్సముద్రవ్యచ సంగిరః । రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిం ॥ ఇతి మంత్రేణ పురస్తాదుదగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

తస్యోపరి ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్స్తీర్య । పుష్పై రవకీర్య। ఫలై రవకీర్య । గంధోదకేన అభ్యుక్ష్య ॥

తస్యోపరి శ్వేతసూత్రేణ వేష్టితం ధూపితం కుంభం బ్రహ్మజజ్ఞానమితి ప్రతిష్ఠాప్య । తస్యోపరి ॥

త్రిరః పవిత్ర మతినీతాః ॥ ఆపోధారయ మాతిగః । దేవేన సవిత్రోత్పూతాః । వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ఇత మంత్రేణ పవిత్రం నిధాయ ॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపోమృత మాపస్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాప శ్ఛందాగ్ స్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ష్యాపస్సత్య మాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓం ॥ ఇతి మంత్రేణకుంభే అద్భిరాపూర్య ॥ స హిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః । తం భాగం చిత్రమీమహే ॥ ఇతి మంత్రేణ నవరత్నం కుంభే నిక్షిప్య ॥ అస్మిన్ కుంభే వరుణాంతర్యామినం భగవంతమావాహ్య । ఆసనా ద్యుపచారాన్ కృత్వా ॥ శ్రీ స్మార్తమతె శ్రీవరుణాయనమః ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కుర్యాత్ ॥

కూర్చాగ్రే రాక్షసాన్ ఘోరాన్ ఛింది కర్మ విఘాతినః ।
త్వా మర్పయామి కుంభేస్మిన్ సాఫల్యం కురుకర్మణాసు ॥ ఇతి కుంభే
ఊర్ధ్వాగ్రం కూర్చం నిక్షిప్య ॥ వృక్షరాజ సముద్భూతా శ్శాఖా
యాః పల్లవాన్ తతః । యుష్మాన్ కుంభే త్వర్పణయామి సర్వపాపా
పనుత్తయే ॥ ఇతి చూతపల్లవం నిక్షిప్య ॥ నారికేళ ఫలోద్భూతా
త్రినేత్ర హరసమ్మిత। శిఖయా దురితం సర్వం పాపం పీడాంచ మేనుద॥
ఇతి నారికేళళ ఫలం నిక్షిప్య ॥ అస్మిన్ ఉదకశాంతి జపకర్మణి ప్రా
చ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥ దక్షిణస్యాందిశి జప
కర్తారం త్వాం వృణీమహే । ప్రతీచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం
వృణీమహే ॥ ఉత్తరస్యాందిశి జపకర్యారం త్వాం వృణీమహే ॥
సర్వస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాంవృణీమహే ॥ అస్మిన్నుదకశాంతి
జపకర్మణికురుధ్వం । ఇతి ప్రార్థ్యన్॥ వయం కుర్మ ఇతి ప్రతివచనం ॥

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం॥ హోతారం
రత్నధాతమం ॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్స
వితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా
దేవభాగ మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా
మావస్తేన ఈశతమాఘశగ్ం సో రుద్రస్యహేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రు
వా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాతబహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥ అగ్న
ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహోతాసత్సి బర్హిషి।
శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥

శ్రీ గురుభ్యో నమః .

హరిః ఓం ॥ కృణుష్వపాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహిరా
జేవామవాగ్ం ఇభేన । తృష్వీ మనుప్రసితిం ద్రూణానోస్తాసి విధ్యర

తుష్ట స్తస్మిష్టైః ॥ తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః ॥ తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజవిష్వగుల్కాః ॥ ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః । యో నో దూరే అఘశగ్ంసః యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరా దధర్షీత్ ॥ ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతాత్తిగ్మహేతే ॥ యో నో అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే నీచా తం ధక్ష్యతసం న శుష్కమ్ ॥ ఊర్ధ్వో భవ ప్రతి విధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే । అవస్థిరా తనుహి యాతుజూనాం జామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ॥

సతే జానాతి సుమతిం యవిష్ఠ య ఈవతే బ్రహ్మణే గాతుమైరత్ ॥ విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో విదురో అభిద్యౌత్ ॥ సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషా య ఉక్థైః ॥ పిప్రీషతి స్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినా సాసదిష్టిః ॥ అర్చామి తే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా జరతామియం గీః ॥ స్వశ్వాస్త్వా సురథా మర్జయేమాస్మే క్షత్రాణి ధారయేరను ద్యూన్ ॥ ఇహ త్వా భూర్యాచరేదుపత్మన్దోషావస్తర్దీదివాగ్ంసమను ద్యూన్ ॥ క్రీడన్తస్త్వా సుమనసస్సపేమాభి ద్యుమ్నా తస్థివాగ్ంసో జనానాం। యస్త్వా స్వశ్వస్సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన । తస్య త్రాతా భవసి తస్య సఖా యస్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ ॥

మహోరుజామి బన్ధుతా వచోభి స్తన్మాపితు ర్గోతమాదన్వియాయ ॥ త్వన్నో అస్య వచసశ్చికిద్ధి హోతర్యవిష్ఠ సుక్రతో దమూనాః ॥ అస్వప్నజ స్తరణయస్సుశేవా అతంద్రాసోవృకా అశ్రమిష్ఠాః । తేపాయవ స్సధ్రియంచోనిషద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర॥ యేపాయవో మామతేయంతే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ ॥ రరక్ష తాం త్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహదేభుః॥ త్వయావయగ్ం సధన్యస్త్వోతా స్తవప్రణీత్యశ్యామవాజాన్॥ ఉభా శగ్ంసాసూదయ సత్యతాతే నుష్ఠుయాకృణుహ్యహ్రయాణ॥ అయాతే అగ్నే సమిధావిధేమ ప్రతిస్తోమగ్ం శస్యమానం గృభాయ॥ దహాశసో రక్షసః పాహ్యస్మాన్ద్రుహో నిదో మిత్రమహో అవద్యాత్ ॥

రక్షోహణం వాజిన మాజిఘర్మి మిత్రం ప్రతిష్ఠ ముపయామి శర్మ ॥ శిశానో అగ్నిః క్రతుభిస్సమిద్ధ స్సనోదివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ విజ్యోతిషా బృహతాభాత్యగ్ని రావి ర్విశ్వానికృణుతే మహిత్వా ॥ ప్రాదేవీ ర్మాయాస్సహతే దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే ॥ ఉతస్వానాసోదివిషంత్వగ్నే స్తిగ్మాయుధా రక్షసేహంతవా ఉ । మదేచిదస్య ప్రరుజంతి భామానవరంతే పరిబాధో అదేవీః ॥ ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః ॥ అస్మాక మస్తు కేవలః॥ ఇంద్రం నరోనేమధితాహవంతే యత్పార్యాయు నజతేధియస్తాః ॥ శూరో నృషాతా శవసశ్చకాన ఆగోమతి వ్రజే భజాత్వన్నః ॥ ఇంద్రియాణి శతక్రతో యాతే జనేషుపంచసు॥ ఇంద్రతానిత ఆవృణే ॥ అనుతేదాయి మహ ఇంద్రియాయసత్రాతే విశ్వమనువృత్రహత్యే॥

అనుక్షత్ర మనుసహోయ జత్రేంద్ర దేవేభి రనుతే నృషహ్యే॥ ఆయ
స్మింత్సప్తవా స్తవా స్తిష్ఠంతి స్వారుహోయథా ॥ ఋషిర్హ దీర్ఘ
శ్రుత్తమ ఇంద్రస్యఘర్మో అతిథిః ॥ ఆమాసుపక్వమైరయ ఆసూ
ర్యగ్ం రోహయో దివి ॥ ఘర్మన్న సామం తపతా సువృక్తిభిర్జు
ష్టం గిర్వణసే గిరః ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభి రర్కిణః
ఇంద్రం వాణీ రనూషత ॥ గాయంతి త్వా గాయత్రిణః ॥ అర్చం
త్యర్కమర్కిణః ॥ బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రత ఉద్వగ్ం శమివయేమిరే।
అగ్ంహోముచే ప్రభరేమా మనీషామో షిష్ఠదావ్నే సుమతిం గృ
ణానాః ॥ ఇదమింద్ర ప్రతిహవ్యం గృభాయ సత్యాస్సంతు యజ
మానస్య కామాః । వివేషయన్మాధిషణా జజాన స్తవై పురాపార్యా
దింద్రమహ్నః ॥ అగ్ంహసో యత్రపీ పరద్య థానోనావే వయమంత
ముభయేహవంతే ॥ ప్రసక్షిమాజం ప్రథమ మధ్వరాణాం ॥ అగ్ం
హోముచం వృషభం యజ్ఞియానాం ॥ అపాన్నపాత మశ్వినాహ
యంత మస్మిన్నర ఇంద్రియంధ త్తమోజః । విన ఇంద్రమృధోజహి
నీచాయచ్ఛ పృతన్యతః । అధస్పదం తమీం కృధియో అస్మాగ్ం అ
భిదాసతి । ఇంద్రక్షత్రమభివామమోజోజాయథా వృషభ చర్షణీ
నాం । అపానుదో జనమమిత్రయంతమురుం దేవేభ్యో అకృణోరులో
కం ॥ మృగోన భీమః కుచరోగిరిష్ఠాః పరావతః ॥ ఆజగామా పరస్యాః ॥
సృకగ్ం సగ్ంశాయ పవిమింద్రతిగ్మం విశత్రూన్తాఢి విమృధోను
దస్వ ॥ విశత్రూన్ విమృధోనుద వివృత్రస్య హనూరుజ ॥ వీమన్యు
మింద్రభామితో విత్రస్యాభిదాసతః ॥ త్రాతారమింద్ర మవితార

మిన్ద్రిగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమింద్రం ॥ హ్వయేను శక్రం
పురుహూతమింద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవాధాత్విన్ద్రః॥ మాతే అస్యాం॥
సహసావన్పరిష్టావఘాయ భూమహరివః పరాదై ॥ త్రాయస్వనోవృకే
భిర్వరూథైస్తవప్రియాసస్సూరిషుస్యామ ॥ అనవస్తేరథ మశ్వాయతక్
త్వష్టావజ్రం పురుహూత ద్యుమంతం ॥ బ్రహ్మాణ ఇంద్రం
మహయంతో అర్కైరవర్ధయన్నహయే హంతవా ఉ ॥ వృష్ణే
యత్తే వృషణో అర్కమర్చా నింద్రగ్రావాణో అదితిస్సజోషాః॥ అన
శ్వాసో యేపవయోఽరథా ఇంద్రేషితా అభ్యవర్తంత దస్యూన్ ॥

యత ఇంద్రభయామహే తతోనో అభయంకృధి ॥ మఘవన్
ఛగ్ధితవతన్న ఊతయే విద్విషో విమృధోజహి ॥ స్వస్తిదావిశస్పతి
ర్వృత్రహా విమృధోవశీ ॥ వృషేంద్రః పుర ఏతునః స్వస్తిదా అభ
యంకరః ॥ మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహుః షోడశీ శర్మయచ్ఛతు।
స్వస్తినో మఘవాకరోతు హంతు పాప్మానం యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి ॥
సజోషా ఇంద్రసగణో మరుద్భిస్సోమం పిబవృత్రహాఞ్ఛూరవిద్వాన్॥
జహిశత్రూగ్ం రపమృధోనుదస్వాథా భయంకృణుహి విశ్వతోనః ॥

యేదేవాః పురస్సదోఽగ్నినేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనో
వంతు తేభ్యోనమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా దక్షిణాసదో యమనేత్రా
రక్షోహణస్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యోనమస్తేభ్యస్స్వాహా యేదే
వాః పశ్చాత్సదస్స విత్రనేత్రా రక్షోహణ స్తేనః పాంతు తేనోవంతు
తేభ్యోనమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షో
హణస్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యోనమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యేదేవా

ఉపరిష్టాద్బృహస్పతిర్నేత్రా రక్షోహణస్తేనః పాంతు తేనోవంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ యమాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ సవిత్రే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ వరుణాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా॥ బృహస్పతయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

అగ్నిరాయుష్మాంత్స వనస్పతిభి రాయుష్మాం తేనత్వాయుషా యుష్మంతంకరోమి ॥ సోమ ఆయుష్మాంత్స ఓషధీభి రాయుష్మాం తేనత్వాయుషా యుష్మంతంకరోమి ॥యజ్ఞ ఆయుష్మాం త్సదక్షిణాభి రాయుష్మాం తేనత్వాయుషా యుష్మంతంకరోమి ॥ బ్రహ్మాయుష్మ త్తద్బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్తేనత్వాయుషా యుష్మంతంకరోమి॥ దేవా ఆయుష్మంతస్తేమృతేన పితర ఆయుష్మంతస్తేస్వధయా యుష్మంతస్తేన త్వాయుషా యుష్మంతం కరోమి ॥

యోవా మింద్రా వరుణాయత్రవ్యాత్తనూస్తయె మమగ్ంహ సోముంచతం యోవా మింద్రా వరుణాసహ స్యాత్తనూస్తయెమమగ్ంహ సోముంచతంయోవా మింద్రావరుణారక్షస్యాత్తనూస్తయెమమగ్ంహసోముంచతం యోవా మింద్రావరుణా తెజస్యాత్తనూస్తయె మమగ్ం హసోముంచతం యోవా మింద్రావరుణా వగ్నౌ స్రామస్తంవామె తేనావయజే యోవామింద్రా వరుణాద్విపాత్సు పశుషు స్రామస్తంవామె తేనావయజే యోవామింద్రావరుణా చతుష్పాత్సుస్రామస్తంవామె తేనావయజే యోవామింద్రా వరుణాగ్గోష్ఠే స్రామస్తం వామె తేనావయజే యోవామింద్రా వరుణాగృహేషు స్రామస్తంవా

మే తేనావయజ్ఞే యో వా మింద్రావరుణావప్సు స్రామస్తం వామే తేనావ
యజ్ఞే యో వా మింద్రావరుణావోషధీషు స్రామస్తం వా మే తేనావయజ్ఞే
యో వా మింద్రావరుణా వనస్పతిషు స్రామస్తం వామే తేనావయజే ॥
౧౮ ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసేమ మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ
మిహావహ ॥ అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా
ముత్తమశ్లోకో అస్తు ॥ భద్రం పశ్యంత ఉపసేదురగ్రే తపో దీక్షామృ
షయ స్సువర్విదః ॥ తతః క్షత్రం బలమోజశ్చజాతం తదస్మై దేవా
అభిసన్నమంతు ॥ ధాతా విధాతా పరమోత సందృక్ప్రజాపతిః
పరమేష్ఠీ విరాజా ॥ స్తోమా శ్ఛందాగ్ంసి నివిదోమ ఆహురే తస్మై
రాష్ట్ర మభిసన్నమామ ॥ అభ్యావర్తధ్వ ముపమేత సాకమయగ్ం
శాస్తాధిపతిర్వో అస్తు ॥ అస్య విజ్ఞానమనుసగ్ంరభధ్వమిమం పశ్చా
దను జీవాథ సర్వే ॥

ఋతాషాడృతధామాగ్ని గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం
పాతు తస్మైస్వాహా తస్యౌషధయోప్సరస ఊర్జో నామ తా ఇదం
బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వసామాసూర్యో
గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య మరీచయో
ప్సరస ఆయువో నాముతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతుభ్యస్స్వాహా సు
షుమ్న స్సూర్యరశ్మి శ్చంద్రమా గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం
పాతు తస్మైస్వాహా తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో భేకురయోనామ తా
ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భుజ్యుస్సుపర్ణో యజ్ఞో
గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య దక్షిణా అ

ప్సరస స్తవానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతుతాభ్యస్స్వాహా ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మై స్వాహా తస్యఋక్సామాన్యప్సరసో వహ్నయోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తాభ్యస్వాహేషిరో విశ్వవ్యచావాతో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యాపోప్స రసోముదానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభస్వాహా భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహాచ ॥సనోరాస్వ జ్యానిగం రాయస్పోషగం సువీర్యగం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా పరమేష్ఠ్యధిపతి మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విశ్వమప్సరసో భువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా సుక్షితిస్సుభూతి భద్రకృత్సువర్వా న్పర్జన్యో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విద్యుతోప్సరసో రుచోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా దూరేహేతి రమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మై స్వాహా తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా చారుః కృపణ కాశీకామోగంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతు తస్మైస్వాహా తస్యాధయో ప్సరసశ్శోచయంతీనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్వాహా సనో భువపస్యపతె యస్యత ఉపరిగృహా ఇహాచ ॥ ఉరుబ్రహ్మణేస్మైక్షత్రాయమహి శర్మయచ్ఛ స్వాహా ॥ ౨౧ ॥

నమో అస్తు సర్పేభ్యో యే కేచ పృథివీమను॥ యే అంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః ॥ యేదోరోచనేదివో యేవా సూర్యస్య రశ్మిషు ॥ యేషా మప్సుసదః కృతం తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః ॥ యా ఇషవో యాతుధానానాం యేవా వనస్పతీగ్ంరను ॥ యేవా వటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః ॥

అయం పురో హరికేశ సూర్యరశ్మి స్తస్యరథగృత్సశ్చరథౌజాశ్చసేనాని గ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలాచ కృతస్థలాచాప్సరసౌ యాతుధానా హేతీరక్షాగ్ంసి ప్రహేతి స్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయంతుతే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తంవోజం భేదధామి ॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య రథస్వనశ్చ రథే చిత్రశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ మేనకాచ సహజన్యాచా ప్సరసౌదంక్ష్ణవః పశవో హేతిఃపౌరుషేయో వధః ప్రహేతిస్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితం వోజం భేదధామి ॥

అయం పశ్చాద్విశ్వవ్యచాస్తస్య రథప్రోతశ్చా సమరథశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ ప్రమ్లోచంతీ చానుమ్లోచంతీ చాప్సరసౌ సర్పా హేతి ర్వ్యాఘ్రా ప్రహేతిస్తేభ్యో నమస్తేనో మృడయంతుతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వోజం భేదధామి ॥

అయముత్తరాత్సం యద్వసుస్తస్య సేనజిచ్చసుషేణశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ విశ్వాచీచ ఘృతాచీ చాప్సరసావాపో హేతి ర్వాతః ప్రహేతిస్తేభ్యో నమస్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వోజం భేదధామి ॥

అయముపర్య ర్వాగ్వసుస్తస్య తార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనాని గ్రామణ్యౌ పుర్వచిశ్చ ప్రూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసౌ విద్యుద్ధేతిరవస్ఫూర్జన్ ప్రహేతి స్తేభ్యోనమస్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టితం వోజంభే దధామి ॥౨౩॥

ఆశుశ్శిశానో వృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః ॥ క్షోభణశ్చర్షణీనాం ॥ సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ంసేనా అజయత్సాకమింద్రః । సంక్రందనేనా నిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా॥ తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వంయుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా ॥ స ఇషుహస్తైస్సనిషంగిభిర్వశీసగ్ంస్రష్టా సయుధ ఇంద్రోగణేన ॥ సగ్ంసృష్టజిత్సోమపా బాహు శర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా ॥ బృహస్పతే పరిదీయా ॥ రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అపబాధమానః ॥ ప్రభంజంత్సేనాః ప్రమృణోయు ధాజయన్నస్మాకమేధ్య వితారథానాం ॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంతమజ్మప్రమృణంతమోజసా ॥ ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖాయోన్వసగ్ం రభధ్వం । బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీరస్సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః । అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథమాతిష్ఠ గోవిత్ ॥ అభిగోత్రాణి సహసా గాహమానో దాయః ॥

వీర శ్శతమన్యు రింద్రః॥ దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥ ఇంద్ర ఆసాన్నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణాయజ్ఞః పుర ఏతు సోమః ॥ దేవసేనానామభి భంజతీనాం

జయంతీనాం మరుతో యంతు త్వగ్రే ॥ ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రం ॥ మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్ ॥

అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయంతు ॥ అస్మాకంవీరా ఉత్తరేభవం త్వస్మాను దేవా అవతాహవేషు ॥ ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ంసి ॥ ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతుఘోషః॥ ఉపప్రేత జయతానరస్థిరావస్సంతు బాహవః॥ ఇంద్రోవశ్శ ర్మయచ్ఛత్వనా ధృష్యాయథాసథ ॥ అవసృష్టా పరాపతశరవ్యే బ్రహ్మసగ్ం శిత ॥ ౨౭ ॥

గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః ॥ మర్మాణి తేవర్మభిచ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజామృతే నాభివస్తాం ॥ ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ యత్ర బాణాస్సంతతంతి కుమారావిశిఖా ఇవ ॥ ఇంద్రోన స్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు ॥ ౨౮ ॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేను కామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమె వస్యశ్చమె యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యంతాంచమే ధర్తాచమె క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచమే మహశ్చమే సంవిచ్చమె జ్ఞాత్రంచమె సూశ్చమే ప్రసూశ్చమె సీరంచమే లయశ్చమ ఋతంచమే మృతంచమే యక్ష్మంచమే నామయచ్చమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమే

సమ్మితంచమే భయంచమే స్వగంచమే శయనంచమే సూషాచమే సుదినంచమే ॥ ౩౦ ॥

మమాగ్నే వర్చో విహవేష్వస్తు వయంత్వేంధానా స్తనువం పుషేమ॥ మహ్యన్నమంతాం ప్రదిశశ్చతస్రి స్త్వయాధ్యక్షేణ పృతనాజయేమ ॥ మమ దేవా విహవేసంతు సర్వ ఇంద్రావంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః । మమాంతరిక్ష మురుగోపమస్తు మహ్యంవాతః పవతాం కామే అస్మిన్ ॥ మయి దేవాద్రవిణ మాయజంతాం మయ్యాశీరస్తు మయి దేవహూతిః ॥ దైవ్యా హోతారా వనిషంత ॥ పూర్వేరిష్టాస్యా మతనువా సువీరాః ॥

మహ్యం యజంతు మమయాని హవ్యాకూతి స్సత్యామనసో మే అస్తు ॥ ఏనోమానిగాం కతమచ్చనాహం విశ్వేదేవాసో అధివో చతామె॥ దేవీష్షడుర్వీరురుణః కృణోత విశ్వేదేవాస ఇహవీరయధ్వం॥ మాహాస్మహిప్రజయా మాతనూభి ర్మారధామద్విషతే సోమరాజన్॥

అగ్ని ర్మన్యుం ప్రతినుదన్పురస్తాత్ ॥ అదబ్ధోగోపాః పరిపాహిన స్త్వం ॥ ప్రత్యంచోయంతు నిగుతః పునస్తేమైషాం చిత్తం ప్రబుధావినేశత్ ధాతా ధాతృణాం భువనస్యయస్పతి ర్దేవగ్ం సవితార మభిమాతి షాహం ॥

ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతి ర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ఉరువ్యచానోమహిష శ్శర్మయగ్ం సదస్మిన్ హవే పురుహూతః పురుక్షు ॥ సనః ప్రజాయై హర్యశ్వ మృడయేంద్ర మానో రీరిషో మాపరాదాః ॥

యేన స్సపత్నా అపతేభవం త్వింద్రాగ్నిభ్యా మవబాధామ
హేతాన్ ॥ వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరి స్పృశం మోగ్రంచేత్తార
మధిరాజమక్రన్ ॥ అర్వాంచ మింద్ర మ్ముతో హవామహే యోగో
జిద్ధన జిదశ్వ జిద్యః ॥ ఇమన్నో యజ్ఞం విహవే జుషస్వాస్య కుర్మో
హరివో మేదినంత్వా ॥ ౩౮ ॥

అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేత సోయం పాంచజన్యం బహ
వస్సమింధతే ॥ విశ్వస్యాం విశి ప్రవివిశి వాగం సమీమహే సనో
ముంచ త్వగంహసః ॥ యస్యేదం ప్రాణన్నిమిషద్యదేజతి యస్యజా
తం జనమానంచ కేవలం ॥ స్తౌమ్యగ్నిం నాథితో జోహవీమి సనో
ముంచత్వగం హసః ॥ ఇంద్రస్యమన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్ర
ఘ్నస్తోమా ఉపమామ్ముపాగుః ॥ యోదాశుష స్సుకృతో హవ ముప
గంతా ॥ ౩౯ ॥ సనో ముంచత్వగంహసః యస్సంగ్రామం నయతి
సంవశీయుధేయః పుష్టానిసగం సృజతిత్రయాణి ॥ స్తౌమీంద్రం నాథి
తో జోహవీమి సనోముంచత్వగంహసః ॥ మన్వేవాం మిత్రావరుణా
తస్యవి త్తగ్ంసత్యౌజ సాదృగం హణాయన్నుదేథే॥ యారాజానగం
సరథం యాథ ఉగ్రాతానోముంచత మాగసః ॥ యోవాగం రథ
ఋజురశ్మిస్సత్యధర్మా మిథుశ్చరంత ముపయాతి దూషయన్ ॥

స్తౌమి మిత్రావరుణా నాథితో జోహవీమితౌనో ముంచతమా
గసః ॥ వాయోస్సవితు ర్విదథాని మన్మహే యావాత్మన్వద్బిభృ
తోయాచ రక్షతః । యా విశ్వస్య పరిభూ బభూవతు స్తానోముంచ
తమాగసః ॥

ఉపశ్రేష్ఠాన ఆశిషో దేవయోర్ధర్మే అస్థిరన్ ॥ స్తౌమి వాయుగ్ం సవితారం నాథితో జోహవీమి తౌనో ముంచతమాగసః ॥ రథీతమా రథీనామహ్వ ఊతయే శుభం గమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః ॥

యయోర్వాం దేవౌ దేవేష్వనిశితమోజస్తౌనో ముంచతమాగసః ॥ యదయాతం వహతుగ్ం సూర్యాయాః త్రిచక్రేణ సగ్ంసదమిచ్ఛమానౌ ॥ స్తౌమి దేవావశ్వినౌ నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమాగసః ॥ మరుతాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్ హువే సుయమానూతయే తే నో ముంచంత్వేనసః ॥ తిగ్మమాయుధం వీడితగ్ం సహస్వద్దివ్యగ్ం శర్ధః పృతనాసు జిష్ణు ॥

స్తౌమి దేవాన్మరుతో నాథితో జోహవీమి తే నో ముంచంత్వేనసః ॥ దేవానాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్ హువే సుయమానూతయే తే నో ముంచంత్వేనసః ॥ యదిదం మాభిశోచతి పౌరుషేయేణ దైవ్యేన ॥ స్తౌమి విశ్వాన్ దేవాన్నాథితో జోహవీమి తే నో ముంచంత్వేనసః ॥ అను నోఽద్యానుమతిర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతాం ॥

అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషే మయః ॥ అన్విదనుమతే త్వం మన్యాసై శం చ నస్కృధి ॥ క్రత్వే దక్షాయ నో హిను ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషః ॥ వైశ్వానరో న ఊత్యా ప్రయాతు పరావతః ॥ అగ్నిరుక్థేన వాహసా ॥ పృష్టో దివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీ రావివేశ ॥ వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిస్స

న్నొదివ్వాసరిమః పాతు సక్తం ॥ యే అప్రథేతామ మితేభి రోజో భిర్యే
ప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూనాం ॥ స్తామిద్యావా పృథివీ నాధితోజో
హావీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ ఉర్వీ రోదసీవరివః కృణోతం
క్షేత్రస్యపత్నీ అధినోబ్రూయాతం ॥ స్తామిద్యావా పృథివీనాధితో
జోహావీమి తేనో ముంచతమగ్ం హసః ॥ యత్తేవయం పూరుషత్రా
యవిష్ఠా విద్వాగ్ం సశ్చకృమా కచ్చనాగః ॥ ౪౧ ॥

కృధీస్వస్మాగ్ం అదితేర నాగావ్యే నాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వ
గగ్నే ॥ యథాహాతద్వసవో గౌర్యం చిత్పదిషితామ ముంచతాయ
జత్రాః ॥ ఏవా త్వమస్మ త్ప్రముంచావ్యగ్ంహః ప్రాతార్యగ్నే ప్ర
తరాన్న ఆయుః ॥ అగ్నే మణాస్వే యసేద మింద్రస్య యస్సంగ్రామ
గ్ంసనో ముంచత్వగ్ం హసః ॥ మన్వేవాంతనో ముంచతమాగసః ॥
యోవాం వాయోరుపరథితమా యదయాత మశ్వినాతౌనో ముంచ
తమాగసః ॥ మరుతాంత్విగస్నం మరుతో దేవానాం యద్విదం విశ్వాం
తేనో ముంచత్వేనసః ॥ అనున ఉర్వీద్యావా పృథివీ తేనోముంచతమ
గ్ంహాస్తోయత్తే॥ చతురగ్ం హాస్తష్టడాగసశ్చ్యతు రేనస్తోద్విరగ్ంహసః॥

సమీచీనామాసి ప్రాచీదిక్తస్యాస్తేగ్ని రధిపతి రసితోరక్షితా
యశ్చాధి పతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం నమస్తౌనో మృడయతాం తే
యం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవాం జంభే దధామి ॥

ఓజస్వినీ నామాసి దక్షిణాదిక్తస్యాస్త ఇంద్రోధిపతిః పృదా
కూః క్షితాయశ్చాధి పతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం నమస్తౌనో మృడ
యతాం తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వాంజంభేదధామి ॥

ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీదిక్తస్యాస్తే సోమోధి పతిస్స్వజో రక్షి
తాయశ్చాధిపతిర్యశ్చ గోప్తా తాభ్యాం నమస్తౌనో మృడయతాం తే
యం ద్విష్మోయశ్చ నోద్వేష్టితంవాంజం భేదధామి ॥ అవస్థావానా
మాస్యుదీచీదిక్తస్యాస్తె వరుణోధిపతి స్తిరశ్చరాజీ రక్షితా యశ్చా
ధిపతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం నమస్తౌనో మృడయతాంతేయం ద్విష్మో
యశ్చ నోద్వేష్టితం వాంజం భేదధామి ॥ అధిపత్నీ నామాసి బృహ
తీదిక్తస్యాస్తే బృహస్పతి రధిపతిశ్శ్విత్రో రక్షితా యశ్చాధిపతిర్యశ్చ
గోప్తాతాభ్యాం నమస్తౌనో మృడయతాం తేయం ద్విష్మోయశ్చనో
ద్వేష్టితంవాంజం భేదధామి ॥ వశినీనామాసీయందిక్తస్యాస్తేయమో
ధిపతిః కల్మాషగ్రీవో రక్షితాయశ్చాధి పతిర్యశ్చ గోప్తాతాభ్యాం
నమస్తౌనో మృడయతాం తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవా జం
భేదధామి ॥ హేతయో నామస్థతేషాంవః పురోగృహా అగ్నిర్వయి
షవ స్సలిలో వాతనామం తేభ్యోవో నమస్తేనో మృడయత తేయం
ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజం భేదధామి ॥ నిలింపానామస్థతేషాం
వో దక్షిణాగృహాః పితరోవ ఇషవస్సగరో వాతనామం తేభ్యోవో
నమస్తేనో మృడయత తెయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజం భేద
ధామి ॥ వజ్రిణో నామస్థతేషాంవః పశ్చాద్గృహా స్వప్నోవ ఇషవో
గహ్వరో వాతనామం తేభ్యోవో నమస్తేనో మృడయత తెయం ద్వి
ష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజం భేదధామి ॥ అవస్థావానో నామస్థతె
షాం వ ఉత్తరాద్గృహా ఆపోవ ఇషవస్సముద్రో వాత నామం తెభ్యో
వో నమస్తేనో మృడయత తేయం ద్విష్మోశ్చనో ద్వేష్టితంవోజం భేద

ధామి ॥ అధిపతయో నామస్థ తేషాం వ ఇషవః పరిగృహా వర్షంవ ఇష
వోవస్వాన్ వాతన్నామం తేభ్యో వో నమస్తేనో మృడయత తేయం
ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తంవో జంభే దధామి ॥ క్రివ్యానామస్థ పార్థి
వాస్తేషాంవ ఇహగృహా అన్నంవ ఇషవో నిమిషా వాతన్నామం తేభ్యో
వో నమస్తేనో మృడయత తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తంవో జం
భే దధామి ॥ ౮౩ ॥

శతాయుధాయ శతవీర్యాయ శతోతయేభిమాతిషాహే శతం
యోనశ్శరదో అజీతానింద్రో నేషదతి దురితాని విశ్వా ॥ యేచత్వా
రః పథయో దేవయానా అంతరా ద్యావా పృథివీ వియంతి ॥

తేషాం యో అజ్యానిమజీతి మావహాత్తస్మైనో దేవాః పరిద
త్తేహ సర్వే ॥ గ్రీష్మో హేమంత ఉతనో వసంత శ్శరద్వర్షాస్సువిత
న్నో అస్తు ॥ తేషా మృతూనాగ్ం శతశారదానాం నివాత ఏషామ
భయేస్యామ ॥ ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణు
తా బృహన్నమః ॥

తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతా
స్యామః ॥ భద్రాన్నశ్శ్రేయస్సమనైష్ట దేవా స్త్వయావసేన సమశీ మ
హి త్వా ॥ సనోమయోభూః పిత్రో ఆవిశస్వ శంతోకాయ తనువే స్యోనః ॥

భూతం భవ్యం భవిష్యద్వషట్ స్వాహా నమ ఋక్సామయ
జుర్వషట్ స్వాహా నమో గాయత్రీ త్రిష్టుబ్జగతీ వషట్ స్వాహా
నమః పృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్వషట్ స్వాహా నమో౽గ్నిర్వాయు
సూర్యో వషట్ స్వాహా నమః ప్రాణో వ్యానో౽పానో వషట్ స్వా

హా నమోన్నం కృషిర్వృష్టి వషట్ స్వాహా నమః పితాపుత్రః
పౌత్రో వషట్ స్వాహా నమో భూర్భువస్సువర్వషట్ స్వాహా నమః॥

ఇంద్రో దధీచో అస్థభిః ॥ వృత్రాణ్య ప్రతిష్కుతః ॥ జఘాన
నవతీర్నవ ॥ ఇచ్ఛన్నశ్వస్య యచ్ఛిరః ॥ పర్వతేష్వ పశ్రితం ॥ తద్వి
దచ్ఛర్యణావతి ॥ అత్రాహగోరమన్వత ॥ నామత్వష్టురపీచ్యం॥ ఇత్థా
చంద్రమసో గృహే ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహత్ ॥ ఇంద్ర మర్కే
భిరర్కిణః ॥ ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥ ఇంద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా ॥ సం
మిశ్ల ఆవచోయుజా ॥ ఇంద్రో వజ్రీహిరణ్మయః ॥ ఇంద్రో దీర్ఘాయ
చక్షసే ॥ ఆసూర్యగ్ంరోహద్దివి ॥ విగోభిరద్రి మైరయత్ ॥ ఇంద్ర
వాజేషునో అవ ॥ సహస్ర ప్రధనేషుచ ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ త
మింద్రం వాజయామసి ॥ మహేవృత్రాయ హంతవే॥ సవృషా వృష
భో భవత్ ॥ ఇంద్రస్సదామనేకృతః ॥ ఓజిష్ఠ స్సబలేహితః ॥ ద్యు
మ్నీశ్లోకీస సోమ్యః ॥ గిరా వజ్రోన సంభృతః ॥ సబలో అనపచ్యు
తః ॥ వవక్షురుగ్రో అస్తృతః॥ చక్షుషో హేతే మనసో హేతే॥ వాచో
హేతే బ్రహ్మణో హేతే ॥ యోమాఘాయురభిదాసతి ॥ తమగ్నే
మేన్యాఘేనిఃకృణు । యోమాచక్షుషా యో మనసా । యోవాచా
బ్రహ్మణాఘాయు రభిదాసతి । తయాగ్నేత్వంమేన్యా । అముమమే
నింకృణు ।యత్కించాసౌ మనసా యచ్చవాచా । యజ్ఞైర్జుహోతి
యజుషా హవిర్భిః । తం మృత్యుం నిఋరుత్యా సంవిదానః । పురా
దిష్టాదాహుతీరస్యహంతు । యాతుధానా నిఋరుతి రాద్రురక్షః । తే
అస్యఘ్నం త్వనృతేన సత్యం । ఇంద్రేషితా ఆజ్యమస్యమథ్నంతు ।

మాతత్సమృద్ధియ ద్దసాకరోతి । హన్మితే హంకృతగ్ంహవిః । యో మే ఘోర మచీకృతః । అపాంచౌత ఉభౌ బాహూ । అపనహ్యామ్యాస్యం । అపనహ్యామి తే బాహూ । అపనహ్యామ్యాస్యం । అగ్నేర్దేవస్య బ్రహ్మణా । సర్వంతేం వధిషంకృతం । పురాముష్య వషట్కారాత్ ॥ యజ్ఞం దేవేషు నస్కృధి । స్విష్టమస్మాకం భూయాత్ ॥ మాస్మాన్ ప్రాపన్నరాతయః । అంతి దూరేసతో అగ్నే । భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః ॥ వషట్కారేణ వజ్రేణ । కృత్యాగ్ం హన్మికృతామహం । యోమానక్తం దివాసాయం ప్రాతశ్చాహ్నోనిపీయతి । అద్యాతమింద్ర వజ్రేణ । భ్రాతృవ్యం పాదయామసి ॥ ౧౩ ॥

ప్రాణోరక్షతి విశ్వమేజత్ । ఇర్యోభూత్వా బహుధాబహూని । స ఇత్సర్వం వ్యానశే । యోదేవో దేవేషు విభూరంతః । ఆవృదూదాత్క్షేత్రియధ్వగద్వృషా । తమిత్ప్రాణం మనసోపశిక్షత । అగ్రం దేవానా మిదమత్తునో హవిః । మనసశ్చిత్తేదం । భూతం భవ్యంచ గుప్యతే । తద్ధిదేవే ష్వగ్రియం । ఆనఏతు పురశ్చరం । సహ దేవేర్విహగ్ం హవం । మనఃశ్రేయసి శ్రేయసి । కర్మన్యజ్ఞపతిందధత్ । జుషతాంమే వాగిదగ్ం హవిః । విరాడ్దేవీపురోహితా । హవ్యవాడన పాయినీ । యయారూపాణి బహుధాభవంతి । పేషాగ్ంసిదేవాః పరమే జనిత్రే । సానోవిరాడనపస్ఫురంతీ ॥ ౧౪ ॥

వాగ్దేవీ జుషతామిదగ్ం హవిః । చక్షుర్దేవానాం జ్యోతిరమృతేన్యక్తం । అస్య విజ్ఞానాయ బహుధానిధీయతే । తస్యసుమ్నమశీమహి । మానోహాసీ ద్విచక్షణం । ఆయురిన్నః ప్రతీర్యతాం ॥

అనంధాశ్చక్షుషావయం । జీవాజ్యోతిరశీమహి । సువర్జ్యోతిరుతా మృతం । శ్రోత్రేణ భద్రముతశృణ్వంతి సత్యం । శ్రోత్రేణ వాచం బహుధోద్యమానాం । శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతే । శ్రోత్రేణ సర్వాదిశ ఆశృణోమి । యేన ప్రాచ్యా ఉతదక్షిణా । ప్రతీచ్యైదిశ శృణ్వంత్యుత్తరాత్ । తదిచ్ఛ్రోత్రం బహుధోద్యమానం। అరాన్న నేమిః పరిసర్వం బభూవ । సిగ్ం హేవ్యాఘ్ర ఉతయా పృదాకౌ । త్విషిరగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూర్యేయా । ఇంద్రం యాదేవీస్సుభగా జజాన । సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా । యారాజన్యే దుందుభావాయతాయాం । అశ్వస్య క్రంద్యే పురుషస్యమాయౌ । ఇంద్రం యాదేవీ సుభగా జజాన । సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా । యాహస్తిని ద్వీపినీ యాహిరణ్యే । త్విషిరశ్వేషు పురుషేషు గోషు । ఇంద్రం యాదేవీ సుభగా జజాన । సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా। రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే । వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే। ఇంద్రం యాదేవీ సుభగా జజాన। సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా ॥

రాడసి విరాడసి । సంమ్రాడసి । స్వరాడసి । ఇంద్రాయత్వా తేజస్వతే తేజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి । ఇంద్రాయత్వౌజస్వత ఓజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి । ఇంద్రాయత్వా పయస్వతే పయస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి । ఇంద్రాయత్వా యుష్మత ఆయుష్మంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥

తేజోసి । తత్తే ప్రయచ్ఛామి । తేజస్వదస్తుమే ముఖం । తేజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే । తేజస్వా విశ్వతః ప్రత్యఙ్ । తేజసా సంపిపృగ్ధిమా ॥

ఓజోఽసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి । ఓజస్వదస్తుమేముఖం । ఓజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ఓజస్వాన్ విశ్వతఃప్రత్యఙ్। ఓజస్తాసంపిపృగ్ధిమా॥

పయోఽసి । తత్తే ప్రయచ్ఛామి । పయస్వదస్తుమే ముఖం । పయస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ పయస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ । పయస్తాసం పిపృగ్ధిమా ॥ ౬౦ ॥

ఆయురసి । తత్తే ప్రయచ్ఛామి । ఆయుష్మదస్తు మేముఖం ॥ ఆయుష్మచ్ఛిరో అస్తుమే । ఆయుష్మా న్విశ్వతః ప్రతఙ్ ఆయుష్మా సంపిపృగ్ధిమా ॥ ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసేకృధి । ప్రియగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ । విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ ॥ ౬౧ ॥

ఆయురసి విశ్వాయురసి ॥ సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ॥ యతో వాతో మనోజవాః । యతః క్షరంతి సింధవః । తాసాం త్వా సర్వాసాగ్ం రుచా ॥ అభిషించామి వర్చసా । సముద్ర ఇవాసిగ్ం మహనా । సోమ ఇవాస్యదాభ్యః । అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ । సూర్య ఇవ జ్యోతిషా విభూః ॥

అపాంయో ద్రవణేరసః । తమహమస్మా అముష్యాయణాయ। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయ ఊర్మౌరసః। తమహమస్మా అముష్యాయణాయ ॥ ఓజసే వీర్యాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయో మధ్యతోరసః । తమహమస్మా అముష్యాయణాయ । పుష్ట్యై ప్రజననాయ గృహ్ణామి । అపాంయో యజ్ఞియోరసః । తమహమస్మా అముష్యాయణాయ ॥ ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥ అహా

మస్మి ప్రథమజా ఋతస్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నాభిః ।
యో మా దదాతి స ఇ దేవమావాః ॥

అహమన్న మన్నమదంత మద్మి । పూర్వమగ్నేరపి దహత్య
న్నం । యత్తౌహాసా తే అహముత్తరేషు । వ్యాత్తమస్య పశవస్సు జం
భం । పశ్యంతి ధీరాః ప్రచరంతి పాకాః । జహామ్యన్యం నజహామ్యన్యం ॥
అహమన్నం వశమిచ్చరామి ॥ సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ ॥
కో మామన్నం మనుష్యో దయేత । పరాకే అన్నం నిహితం లోక ఏ
తత్ ॥ విశ్వైర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నం । యదద్యతే లుప్యతే
యత్పరోప్యతే । సతతమీ సా తనూర్మే బభూవ । మహాంతౌ చరూస
కృద్దుగ్ధేన పప్రౌ ॥ దివంచ పృశ్ని పృథివీంచ సాకం । తత్సంపిబంతో
నమినంతి వేధసః ॥ నైతద్భూయో భవతి నో కనీయః ॥ అన్నం ప్రాణ
మన్న మపానమాహుః ॥ అన్నం మృత్యుం తము జీవాతుమాహుః ॥
అన్నం బ్రహ్మాణో జరసం వదంతి । అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజా
నాం । మోఘమన్నం విందతే అప్రచేతాః ॥ సత్యం బ్రవీమి వధ ఇ
త్సతస్య । నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయం । కేవలాఘో భవతి కే
వలాదీ । అహం మేఘస్తనయన్వర్షన్నస్మి । మామదంత్యహమ
ద్మ్యన్యాన్ । అహగ్ం సదమృతో భవామి ॥ మదాదిత్యా అధిస
ర్వే తపంతి ॥ దేవీం వాచమజనయంత దేవాః ॥ తాం విశ్వరూపాః
పశవో వదంతి । సా నో మంద్రేషమూర్జం దుహానా । ధేనుర్వా
గస్మానుప సుష్టుతైతు । యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని । రాష్ట్రీ దేవా
నాం నిషసాద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహే పయాగ్ంసి । క్వ

స్విదస్యాః పరమంజగామ । అనంతామంత్రా దధినిర్మితాం మహీం యస్యాం దేవా అదధుర్భోజనాని ॥

ఏకాక్షరాం ద్విపదాగ్ం షట్పదాంచ । వాచం దేవా ఉపజీవంతి విశ్వే । వాచం దేవా ఉపజీవంతి విశ్వే । వాచం గంధర్వాః పశవో మనుష్యాః ॥ వాచీ మా విశ్వా భువనాన్యర్పితా । సానో హవంజుషతా మింద్రపత్నీ । వాగక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య । వేదానాం మాతా మృతస్య నాభిః ॥౬౯॥

సానోజుషాణోప యజ్ఞమాగాత్ । అవంతీ దేవీ సుహవామే అస్తు ॥ యామృషయో మంత్రకృతో మనీషిణః । అన్విచ్ఛన్ దేవా స్తపసా శ్రమేణ । తాం దేవీం వాచగ్ం హవిషాయ జామహే । సానోదధాతు సుకృతస్యలోకే । చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని । తాని విదుర్బ్రాహ్మణాయే మనీషిణః । గుహా త్రీణి నిహితా నేంగయంతి । తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి ॥

శ్రద్ధయాగ్ని స్సమిధ్యతే । శ్రద్ధయా విందతేహవిః । శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని । వచసా వేదయామసి । ప్రియగ్గ్ శ్రద్ధే దదతః । ప్రియగ్గ్ శ్రద్ధే దిదాసతః । ప్రియంభోజేషుయజ్వసు ॥౭౦॥

ఇదంమ ఉదితంకృధి । యథాదేవా అసురేషు । శ్రద్ధా ముగ్రేషు చక్రిరే । ఏవం భోజేషు యజ్వసు । అస్మాకముదితం కృధి । శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః ॥ వాయుగోపా ఉపాసతే । శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్య యాకూత్యా । శ్రద్ధయా హూయతేహవిః । శ్రద్ధాం ప్రాత ర్హవామహే । శ్రద్ధాం మధ్యందినం పరి శ్రద్ధాంగ్ంసూర్య

స్యన్నిమ్రుచే । శ్రద్ధే శ్రద్ధాపయేహమా । శ్రద్ధా దేవా నధివస్తే । శ్రద్ధా విశ్వమిదం జగత్ । శ్రద్ధాం కామస్య మాతరం ॥

హవిషా వర్ధయామసి । బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమతస్సురుచో వేన ఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః । పితావిరాజా మృషభో రయీణాం । అంతరిక్షం విశ్వరూప ఆవివేశ । తమ్మకైర్రభ్యచంతి వత్సం ॥

బ్రహ్మనంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ॥ బ్రహ్మ దేవాన జనయత్ । బ్రహ్మ విశ్వమిదంజగత్ ॥ బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితం ॥ బ్రహ్మబ్రాహ్మణ ఆత్మనా । అంతరస్మి న్నిమే లోకాః ॥ అంతర్విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ ॥ తేనకోర్హతి స్పర్ధితుం ॥ బ్రహ్మన్ దేవాస్త్రయస్త్రిగ్ంశత్ ॥ బ్రహ్మ న్నింద్ర ప్రజాపతీ ॥ బ్రహ్మన్ హవిశ్వాభూతాని ॥ నావీవాంతస్సమాహితా॥ చతస్ర ఆశాః ప్రచరం త్వగ్నయః ॥ ఇమంనో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్ ॥ ఘృతం పిన్వన్న జంగ్ం సువీరం ॥ 28॥

బ్రహ్మ సమి ద్భవన్యాహుతీనాం ॥ ఆగావో అగ్మన్నుత భద్రమక్రన్ సీదంతు గోష్ఠే రణయం త్వస్మే ॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యుః ॥ ఇంద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥ ఇంద్రో యజ్వనే పృణతేచ శిక్షతి ॥ ఉపేద్దదాతినస్వం ముపాయతి ॥ భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్ । అభిన్నే ఖిల్లేస దధాతి దేవయుం ॥ నతా నశంతి నదభాతి తస్కరః నైనా అమిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి ॥ దేవాగ్శ్చ యాభిర్య జతే దదాతిచ ॥ జ్యోగిత్తా భిస్సచతే గోపతిస్సహ ॥

వతా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే ॥ వసర్గ స్సృత్రత్ర ముపయంతి తా అభి ॥

ఉరుగాయ మభయం తస్యతా అను ॥ గావోమర్త్యస్య విచరంతి యజ్వనః ॥ గావో భగో గావ ఇంద్రోమే అచ్ఛాత్ ॥ గావ స్సోమస్య ప్రథమస్య భక్షః ॥ ఇమాయాగావ స్సజనాస ఇంద్రః ॥ ఇచ్ఛామీద్ధృదా మనసా చిదింద్రం ॥ యూయం గావో మేదయథా కృశంచిత్ ॥ అశ్లీలం చిత్కృణుథా సుప్రతీకం ॥ భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః । బృహద్వోవయ ఉచ్యతేసభాసు । ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ రిశంతీః ॥ శుద్ధా అపస్సు ప్రపాణేపి బంతీః ॥ మావ స్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః । పరివోహేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేదము పవచనం ॥ ఆసు గోషూప పృచ్యతాం ఉపర్షభస్య రేతసి॥ ఉపేంద్ర తవవీర్యే ॥ ౭౬ ॥

తాసూర్యాచంద్రమసావిశ్వభృత్తమా మహాత్ ॥ తేజోవసుమద్రాజతో దివి ॥ సామాత్మానా చరతస్సామ చారిణా ॥ యయోర్వ్రతం నమమే జాతు దేవయోః ॥ ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్య ॥ దివో నరశ్మీగ్ స్తనుతో వ్యర్ణవే ॥ ఉభాభువంతీ భువనాకవిక్రతూ॥ సూర్యాన చంద్రాచరతో హతామతి॥ పతీ ద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభా దివః ॥ సూర్యా ఉభా చంద్రమసా విచక్షణా ॥౭౭ ॥

విశ్వ వారావరివో భావరేణ్యా ॥ తానోమతం మతిమంతా మహివ్రతా ॥ విశ్వ నపరీ ప్రతరణాతరంతా ॥ సువర్విదా దృశయే భూరి రశ్మి ॥ సూర్యాహి చంద్రావసుత్వేష దర్శతా ॥ మనస్వినో

భానుచరతో౽ను సందివం ॥ అస్య శ్రవో నద్యస్సప్త బిభ్రతి ॥ ద్యా
వా క్షామా పృథివీ దర్శతంవపుః ॥ అస్మే సూర్యా చంద్రమసాభి
చక్షే ॥ శ్రద్ధేక మింద్ర చరతో విచర్తురమ్ ॥౭౮॥

పూర్వాపరం చరతో మాయయైతౌ ॥ శిశూ క్రీడంతౌ పరి
యాతో అధ్వరం ॥ విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే ॥ ఋతూ నన్యో
విదధజ్జాయతే పునః ॥ హిరణ్యవర్ణాః శుచయః పావకాయాసు
జాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః ॥ అగ్నిం యాగర్భం దధిరే విరూపా
స్తాన ఆపశ్శగ్గ్స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతిమ
ధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానాం మధుశ్చ్యుతశ్శుచయో యాః
పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్స్యోనాభవంతు ॥ యాసాందేవా దివికృణ్వంతి
భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాః పృథివీం పయసోం
దంతి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమా చక్షుషాపశ్య
తాపశ్శివయా తనోపస్పృశతత్వచంమే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సు
షదో హువేవో మయివర్చో బలమోజోనిధత్త ॥ ఆపోభద్రాఘృత
మిదాప ఆసురగ్నీషోమౌబిభ్రత్యాప ఇత్తాః॥ తీవ్రో రసో మధుపృచా
మరంగమ ఆమా ప్రాణేన సహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవా
శృణోమ్యా మాఘోషోగచ్ఛతి వాఙ్న ఆసాం ॥ మన్యే భేజానో అ
మృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం యదావః ॥ నాసదాసీన్నో
సదాసీత్తదానీం ॥ నాసీద్రజోనో వ్యోమాపరోయత్ ॥ కిమావరీవః
కుహకస్య శర్మన్ ॥ ౭౯ ॥

అంభః కిమాసీద్గహనం గభీరం ॥ నమృత్యు రమృతం భీత

హి న ॥ రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః ॥ ఆనీద వాతగ్గ్ స్వధయా
తదేకం ॥ తస్మాద్ధాన్యం న పరః కించ నాస ॥ తమ ఆసీత్తమసా గూఢ
మగ్రే ప్రకేతం ॥ సలిలగ్ం సర్వమా ఇదం ॥ తుచ్ఛేనాభ్వపిహితం
యదాసీత్ । తమసస్తన్మహినాజాయతైకం । కామస్తదగ్రే సమవర్త
తాధి ॥ ౧౦ ॥

మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ । సతో బంధుమసతి నిర
విందన్ । హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా । తిరశ్చీనో వితతో రశ్మి
రేషామ్ । అధస్విదాసీ3దుపరి స్విదాసీత్ । రేతోధా ఆసన్మహి
మాన ఆసన్ ॥ స్వధా అవస్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ । కో అద్ధా వేదక
ఇహ ప్రవోచత్ । కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః । అర్వాగ్దేవా
అస్య విసర్జనాయ ॥ ౧౧ ॥

అథాకో వేదయత ఆబభూవ । ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ ॥
యది వా దధే యది వాన । యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్ । సో
అంగ వేద యది వాన వేద । కిగ్గ్ స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీత్ । యతో
ద్యావా పృథివీ నిష్టతక్షుః । మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తత్ । య
దధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ । బ్రహ్మ వనం బ్రహ్మ స వృక్ష ఆసీత్ ॥ ౧౨ ॥

యతో ద్యావా పృథివీ నిష్టతక్షుః । మనీషిణో మనసా విబ్రవీమి
వః ॥ బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్ । ప్రాతరగ్నిం ప్రాత
రింద్రగ్ం హవామహే । ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా । ప్రా
తర్భగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం । ప్రాతః సోమముత రుద్రగ్ం
హువేమ । ప్రాతర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ । వయం పుత్రమదితే

రోవిధర్తాః। ఆర్ద్రశ్చిద్యం మన్యమాన స్తురశ్చిత్ ॥౮౩॥

రాజాచిద్యం భగం భక్షీత్యాహ । భగప్రణేత్ర భగ సత్య రాధో భగేమాంధియముదవ దదన్నః। భగప్రణోజనయ గోభిరశ్వైః॥ భగప్రనృభిస్నృవంతస్యామ । ఉతేదానీం భగవంతస్యామ । ఉత ప్రపిత్వ ఉతమధ్యే అహ్నాం ఉతోదితామఘవం తూసూర్యస్య । వయం దేవానాగ్ం సుమతౌస్యామ । భగ ఏవభగవాగ్ం అస్తు దేవాః॥౮౪॥

తేన వయం భగవంతస్యామ । తంత్వా భగసర్వ ఇజ్జోహవీమి । సనో భగపుర ఏతాభవేహ । సమధ్వ రాయోష సోమంత । దధిక్రావేవశుచయే పదాయ । అర్వాచీనం వసువిదం భగన్నః। రథమివాశ్వా వాజిన ఆవహంతు । అశ్వావతీ గోమతీర్న ఉషాసః । వీరవతీస్సదమిచ్ఛంతు భద్రాః। ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః। యూయం పాతస్వ స్తిభిస్సదానః ॥౮౫॥ ...

అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః నక్షత్రం దేవమింద్రియం । ఇదమాసాం విచక్షణం । హవిరాసం జుహోతన । యస్యభాంతిరశ్మయో యస్యకేతవః । యస్యేమా విశ్వాభువనాని సర్వా । సకృత్తికాభి రభిసంవసానః । అగ్నిర్నో దేవ స్సువితే దధాతు । ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు పత్నీ । విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః ॥ ౧ ॥

సానో యజ్ఞస్యసువితే దధాతు । యథాజీవే మశరదస్సవీరాః ॥ రోహిణీదేవ్యుదగా త్పురస్తాత్ । విశ్వారూపాణి ప్రతిమోదమానా । ప్రజాపతిగ్ం హవిషావర్ధయంతీ । ప్రియాదేవానా ముపయాతు యజ్ఞం । సోమోరాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ । శివంనక్షత్రం ప్రియ

మస్య ధామ । ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు । రేతః ప్రజాం యజ
మానే దధాతు ॥ ౨ ॥

యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్షమస్తి । ప్రియగ్ం రాజన్ ప్రియ
తమం ప్రియాణాం । తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ । శన్న ఏధి ద్విప
దే శం చతుష్పదే । ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దే
వానాం పతి రఘ్నియానాం । నక్షత్రమస్య హవిషా విధేమ । మా నః
ప్రజాగ్ం రీరిషన్మోత వీరాన్ । హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు । ఆర్ద్రా
నక్షత్రం జుషతాగ్ం హవిర్నః । ౩ ।

ప్రముంచమానా దురితాని విశ్వా । అపాఘశగ్ంసం నుదతా
మరాతిం । పునర్నో దేవ్యదితి స్పృణోతు । పునర్వసూ నః పునరే
తాం యజ్ఞం । పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే । పునః పునర్వో
హవిషా యజామః । ఏవా న దేవ్యదితి రనర్వా । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః
ప్రతిష్ఠా । పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియం దేవానామ
ప్యేతు పాథః ॥ ౪ ॥

బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః తిష్యం నక్షత్ర మభి సంబ
భూవ । శ్రేష్ఠో దేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః । దిశోఽనుసర్వా అభయ
న్నో అస్తు । తిష్యః పురస్తా దుతమధ్యతో నః । బృహస్పతిర్నః పరి
పాతు పశ్చాత్ । బాధేతాం ద్వేషో అభయం కృణుతాం । సువీర్య
స్యపతయ స్స్యామ । ఇదగ్ం సర్పేభ్యో హవిరస్తు జుష్టం । ఆశ్రేషా
యేషా మనుయంతి చేతః ॥ ౫ ॥

యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి । తే నస్సర్పాసో హవమా

గమిష్టాః యే రోచనే సూర్యస్యాపి ప్రసాః । యే దివం దేవీ మను
సంచరంతి । యేషాం మాత్రోషా అన్వయంతి కామం । తేభ్యస్స్వపే
భ్యో మధుమజ్జుహోమి । ఉపహూతాః పితరో యే మఘాసు । మనో
జవస స్సుకృతస్సు కృత్యాః । తేనో నక్షత్రే హవమాగమిష్టాః। స్వ
ధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతాం ॥ ౬ ॥

యే అగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధాః । యేఽముం లోకం పితరః క్షి
యంతి । యాగ్ంశ్చ విద్మయాగ్ం ఉచ ప్రవిద్మ । మఘాసు యజ్ఞ
గ్ం సుకృతం జుషంతాం । గవాం పతిః ఫల్గునీ నామసిత్వం । తద
ర్యమన్వరుణ మిత్రచారు । తంత్వా వయగ్ం సనితారగ్ం సనీనాం॥
జీవాజీవంత ముపసంవిశేమ । యేనేమా విశ్వాభువనాని సంజితా ।
యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః ॥ ౭ ॥

అర్యమా రాజా జరస్తువిష్మాన్ । ఫల్గునీనా మృషభో రోర
వీతి । శ్రేష్ఠా దేవానాం భగవో భగాసి । తత్వావిదుః ఫల్గునీ స్తస్య
విత్తాత్ । అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సువీర్యం । గోమదశ్వ వదుప
సన్నుదేహ। భగోహదాతా భగ ఇత్ప్రదాతా । భగో దేవీః ఫల్గునీ
రావివేశ । భగస్యేత్తం ప్రసవంగమేమ యత్ర దేవైస్సధ మాదం
మదేమ ॥ ౮ ॥

ఆయాతుదేవ స్సవితోపయాతు । హిరణ్యయేన సువృతార
థేన । వహన్ హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసం । ప్రయచ్ఛంతం ప
పురిం పుణ్యమచ్ఛ । హస్త ప్రయచ్ఛ త్వమృతం వసీయః । దక్షిణేన
ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్ । దాతార మద్య సవితావిదేయ । యోనో హ

స్తాయ ప్రసువాతీ యజ్ఞం త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చిత్రాం । సుభగగ్ం ససం యువతిగ్ం రోచమానాం ॥౯॥

నివేశయన్నమృతా న్మర్త్యాగ్ శ్చ । రూపాణి పిగ్ంశ న్భువనాని విశ్వా । తన్న స్త్వష్టాతదుచిత్రా విచష్టాం । తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తు మహ్యం । తన్నః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు । గోభిర్నో అశ్వైస్సమనక్తు యజ్ఞం ॥ వాయుర్నక్షత్ర మభ్యేతినిష్ట్యాం । తిగ్మశృంగో వృషభో రోరువాణః । సమీరయ న్భువనా మాతరిశ్వా ॥ అపద్వేషాగ్ంసి నుదతా మరాతీః ॥ ౧౦ ॥

తన్నో వాయు స్తదునిష్ట్యా శృణోతు । తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తుమహ్యం ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతుకామం ॥ యథాతరేమ దురితానివిశ్వా ॥ దూరమస్మచ్ఛత్రవోయంతుభీతాః । తదింద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్విశాఖే । తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞం । పశ్చాత్పురస్తా దభయన్నో అస్తు । నక్షత్రాణా మధిపత్నీ విశాఖే । శ్రేష్ఠా వింద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ॥ ౧౧ ॥

విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానా । అపక్షుధన్నుదతా మరాతిం । పూర్ణా పశ్చాదుతపూర్ణా పురస్తాత్ । ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీజిగాయ । తస్యాం దేవా అధిసంవసంతః । ఉత్తమేనాక ఇహమాదయంతాం । పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోషాః । పౌర్ణమాస్యుదగా చ్ఛోభమానా । ఆప్యాయయంతీ దురితాని విశ్వా । ఉరుం దుహాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ ౧౨ ॥

చిత్రభానుర్యజమానే దధాతు హవిర్నః పాథశ్చేతోజుషం

త్వాం చేతో మదేమ రోచమానా అరాతీర్గోపా యజ్ఞం । బుధ్యా
స్మహ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్రధేయన్నో అస్తు।
అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతః । శతం జీవేమ శరదస్సవీరాః ।
చిత్రం నక్షత్ర ముదగాత్పురస్తాత్ । అనూరాధాస ఇతి యద్వదంతి ।
తన్మిత్ర ఏతి పథిభిర్దేవయానైః ॥ హిరణ్యయైర్వితతైరంతరిక్షే ॥
ఇంద్రో జ్యేష్ఠా మనునక్షత్ర మేతి । యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యే త
తార ॥ ౧౩ ॥

తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః । క్షుధంతరేమ దురితిం దురి
ష్టిం । పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే । అషాఢాయ సహమా
నాయ మీఢుషే। ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా। ఉరుంకృణోతు
యజమానాయ లోకం । మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ । పరా
చ్యేతు నిఋరుతిః పరాచా । గోభిర్నక్షత్రం పశుభిస్సమక్తం । అహ
ర్భూయాద్యజమానాయ మహ్యం ॥ ౧౪ ॥

అహర్నో అద్యసువితే దధాతు । మూలం నక్షత్రమితి యద్వ
దంతి । పరాచీం వాచా నిఋరుతిం నుదామి । శివం ప్రజాయై శివ
మస్తు మహ్యం । యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః। యా అంత
రిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । యాసామషాఢా అనుయంతికామం । తాన
ఆపశ్శగ్ంస్యోనా భవంతు । యాశ్చ కూప్యాయాశ్చ నాద్యాస్సముద్రి
యాః । యాశ్చవైశంతీ రుతప్రాస చీర్యాః ॥౧౫॥

యాసా మషాఢా మధుభక్షయంతి । తాన ఆపశ్శగ్ంస్యోనా
భవంతు । తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు దేవాః । తదషాఢా అభిసం

యంతు యజ్ఞం । తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః । కృషిర్వృష్టి
ర్యజమానాయ కల్పతాం । శుభ్రాః కన్యాయువతయ స్సుపేశసః ।
కర్మకృత స్సుకృతో వీర్యావతీః । విశ్వాన్ దేవాన్ హవిషా వర్ధ
యంతీః । అషాఢాః కామ ముపయాంతు యజ్ఞం ॥౧౬॥

యస్మిన్ బ్రహ్మాభ్యజయత్సర్వమేతత్ । అముంచ లోకమిద
మూచ సర్వం । తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విజిత్య । శ్రియం దధాత్వహృ
ణీయమానం । ఉభౌ లోకౌ బ్రహ్మణా సంజితేమౌ । తన్నో నక్షత్ర
మభిజిద్విచష్టాం । తస్మిన్వయం పృతనాస్సంజయేమ । తన్నో దేవా
సో అనుజానంతు కామం । శృణ్వంతి శ్రోణా మమృతస్య గోపాం ।
పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచం ॥౧౭॥

మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యాం । ప్రతీచీమేనాగ్ం హవి
షా యజామః । త్రేధా విష్ణురురుగాయో విచక్రమే । మహీం దివం
పృథివీమంతరిక్షం । తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం
యజమానాయ కృణ్వతీ । అష్టా దేవా వసవస్సోమ్యాసః । చతస్రో
దేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః । తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పరస్తాత్ । సంవ
త్సరీణా మమృతగ్గ్ స్వస్తి ॥౧౮॥

యజ్ఞం నః పాంతు వసవః పురస్తాత్ । దక్షిణతోభియంతు శ్ర
విష్ఠాః । పుణ్యం నక్షత్రమభిసంవిశామ । మానో అరాతిర ఘశగ్ం
సాగన్ । క్షత్రస్య రాజా వరుణోధిరాజః । నక్షత్రాణాగ్ం శతభిష
గ్వసిష్ఠః । తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః । శతగ్ం సహస్రా
భేషజాని ధత్తః । యజ్ఞంనో రాజా వరుణ ఉపయాతు । తన్నో విశ్వే

అభిసం యంతు దేవాః ॥౧౯॥

తన్నో నక్షత్రగ్ం శతభిషగ్జుషాణం । దీర్ఘమాయుః ప్రతిర ద్భేషజాని । అజ ఏకపాదుదగాత్పురస్తాత్ । విశ్వాభూతాని ప్రతి మోదమానః ॥ తస్య దేవాః ప్రసవం యంతిసర్వే । ప్రోష్ఠపదాసో అమృతస్య గోపాః । విభ్రాజమాన స్సమిధాన ఉగ్రః । ఆంతరిక్షమరు హ దగంద్యాం । తగ్ం సూర్యం దేవమజ ఏకపాదం । ప్రోష్ఠపదా సో అనుయంతి సర్వే ॥ ౨౦ ।

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానా ముత మానుషాణాం । తం బ్రాహ్మణా స్సోమపా స్సోమ్యాసః । ప్రోష్ఠప దాసో అభిరక్షంతి సర్వే । చత్వార ఏక మభికర్మ దేవాః । ప్రోష్ఠ పదాస ఇతియాన్ వదంతి । తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్ం స్తువంతః । అ హిగ్ం రక్షంతి నమసోపసద్య । పూషారేవత్యన్వేతిపంథాం । పుష్టి పతీ పశుపావాజ బస్త్యౌ ॥౨౧॥

ఇమాని హవ్యా ప్రయతాజుషాణా । సుగైర్నోయానై రుప యాతాం యజ్ఞం । క్షుద్రాన్ పశూన్రక్షతు రేవతీనః । గావో నో అ శ్వాగ్ం అన్వేతుపూషా । అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధా విరూపం । వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞం । తదశ్వినా వశ్వయుజోప యాతాం । శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభి రశ్వైః । స్వం నక్షత్రగ్ం హవిషా యజంతౌ । మధ్వాసం పృక్తౌయజుషా సమక్తౌ ॥ ౨౨ ॥

యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ । విశ్వస్య దూతా వమృ తస్య గోపౌ । తౌనక్షత్రం జుజుషాణో పయాతాం । నమోశ్విభ్యాం

కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యాం । అప పాప్మానం భరణీర్భరంతు । తద్య
మోరాజా భగవాన్ విచష్టాం । లోకస్య రాజా మహతో మహాన్
హి । సుగన్నః పంథా మభయం కృణోతు । యస్మిన్నక్షత్రే యమ
ఏతిరాజా । యస్మిన్నేన మభ్యషించంత దేవాః । తదస్య చిత్రగ్ం
హవిషాయజామ । అప పాప్మానం భరణీర్భరంతు । నివేశనీ సంగ
మనీ వసూనాం విశ్వారూపాణి వసూన్యావేశయంతీ । సహస్రపోష
గ్ం సుభగా రరాణా సాన ఆగన్వర్చసా సంవిదానా । యత్తే దేవా
అదధుర్భాగధేయ మమావాస్యే సం వసంతో మహిత్వా । సానో
యజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిన్నో ధేహి సుభగే సువీరం ॥ ౨౩ ॥

నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే ।
భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ ప్ర చంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమా
యుః । యమాదిత్యా అగ్ంశుమాప్యాయయంతి యమక్షిత మక్షి
తయః పిబంతి । తేననో రాజా వరుణో బృహస్పతి రాప్యాయయంతు
భువనస్య గోపాః । యేవిరూపే సమనసాసం వ్యయంతీ । సమానంతం
తుం పరితాతనాతే । విభూ ప్రభూ అనుభూ విశ్వతోహువే । తేనో
నక్షత్రే హవమాగమేతం । వయం దేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః ।
సురత్నాసో దేవ వీతిం దధానాః । అహోరాత్రే హవిషా వర్ధయం
తః । అతి పాప్మాన మతిముక్త్యాగమేమ । ప్రత్యువదృశ్యాయతీ ॥ ౨౪ ॥

వ్యుచ్ఛంతీ దుహితాదివః । అపోమహీ వృణుతే చక్షుషా ।
తమోజ్యోతి ష్కృణోతి సూనరీ । ఉదుస్రియాః సచతే సూర్యః ।
సచా ఉద్యన్నక్షత్ర మర్చిమత్ । తవేదుషో వ్యుషి సూర్యస్యచ ।

సంభక్తేనగమేమహి । తన్నో నక్షత్ర మర్చిమత్ । భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్ । ఉపయజ్ఞ మిహాగమత్ ॥ ౨౫ ॥

ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ । ఇంద్రాయేందుగ్ం హవామహే । సనస్సవితా సువత్సనిం । పుష్టిదాం వీరవత్తమం । ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయసూర్యం । చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆ ప్రాద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత స్తస్థుషశ్చ । అదితిర్న ఉరుష్య త్వదితిశ్శర్మ యచ్ఛతు । అదితిః పాత్వగ్ంహసః । మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్రతానా మృతస్య పత్నీ మవసేహువేమ । తువిక్షత్రామజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిం । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదగ్ం సమూఢమస్యపాగ్ంసురే । ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ । మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః । యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేషు । అధిక్షయంతి భువనాని విశ్వా । అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయం । అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి । భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చనేతా । యత్రానియుద్భిస్సచసే శివాభిః । దివి మూర్ధానం దధిషే సువర్షాం జిహ్వామగ్నేచ కృషే హవ్యవాహం । అనున్నోద్యానుమతిర్యజ్ఞం దేవేషుమన్యతాం । అగ్నిశ్చ హవ్యవాహనో భవతాం దాశుషే మయః । అన్విదనుమతేత్వం మన్యాసైశంచ నస్కృధి । క్రత్వే దక్షాయనోహినుప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్ । హవ్యవాహ మభిమాతిషాహం రక్షోహణం పృతనాసు జిష్ణుం । జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురంధిం । అగ్నిగ్ స్విష్టకృతమా

హువేమ। స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి విశ్వాదేవపృతనా అభిష్య॥
ఉరున్నః పంథాం ప్రదిశన్విభాహి । జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న
ఆయుః ॥ ౨౬ ॥

అగ్నయేస్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా ॥ అంబాయైస్వాహా దు
లాయైస్వాహా ॥ నితత్నైస్వాహా అభ్రయంత్యైస్వాహా ॥ మేఘయంత్యై
స్వాహా వర్షయంత్యైస్వాహా ॥ చుపుణీకాయైస్వాహా ॥ ప్రజాపతయే
స్వాహా రోహిణ్యైస్వాహా ॥ రోచమానాయైస్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహా ॥
సోమాయస్వాహా మృగశీర్షాయస్వాహా ॥ ఇన్వకాభ్యస్స్వాహా ఓషధీ
భ్యస్స్వాహా ॥ రాజ్యాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహా ॥ రుద్రాయ స్వాహా
దార్ద్రాయైస్వాహా ॥ పిన్వమానాయైస్వాహా పశుభ్యస్స్వాహా ॥ అదిత్యై
స్వాహా పునర్వసుభ్యాం ॥ స్వాహాభూత్యైస్వాహా ప్రజాత్యైస్వాహా ॥
బృహస్పతయేస్వాహా తిష్యాయస్వాహా ॥ బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా ॥
సర్పేభ్యస్స్వాహా శ్రేషాభ్యస్స్వాహా ॥ దందశూకేభ్యస్స్వాహా ॥ పితృ
భ్యస్స్వాహా మఘాభ్యః ॥ స్వాహానఖాభ్యస్స్వాహా గదాభ్యః । స్వాహా
రుంధతీభ్యస్స్వాహా ॥ అర్యమ్ణేస్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్స్వాహా ॥ పశుభ్య
స్వాహా ॥ భాగాయస్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యా
యస్వాహా ॥ సవిత్రేస్వాహా హస్తాయ । స్వాహాదదతేస్వాహా పృణతే ॥
స్వాహా ప్రయచ్ఛతేస్వాహా ప్రతిగృహ్ణతేస్వాహా ॥ త్వష్ట్రేస్వాహా చి
త్రాయైస్వాహా ॥ చైత్రాయస్వాహా ప్రజాయైస్వాహా ॥ వాయవేస్వా
హా నిష్ట్యాయై స్వాహా ॥ కామచారాయస్వాహా భిజిత్యైస్వాహా ॥ ఇం
ద్రాగ్నిభ్యాగ్స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయస్వాహా భిజి

త్యైస్వాహా ॥ ప్రాణదాత్యైస్వాహా కామాయస్వాహా గత్యైస్వాహా ॥
మిత్రాయస్వాహానూరాధేభ్యస్వాహా ॥ మిత్రధేయాయస్వాహా భిజి
త్యైస్వాహా ॥ ఇంద్రాయస్వాహా జ్యేష్ఠాయైస్వాహా ॥ జ్యైష్ఠ్యాయ
స్వాహా భిజిత్యైస్వాహా ॥ ప్రజాపతయే స్వాహా మూలాయస్వాహా ॥
ప్రజాయైస్వాహా ॥ అద్భ్యస్వాహా షాఢాభ్యస్వాహా ॥ సముద్రాయ
స్వాహా కామాయస్వాహా ॥ అభిజిత్యైస్వాహా ॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్య
స్వాహా షాఢాభ్యస్వాహా ॥ అనపజయ్యాయస్వాహా జిత్యైస్వాహా ॥
బ్రహ్మణేస్వాహా భిజితేస్వాహా ॥ బ్రహ్మ లోకాయస్వాహా భిజిత్యై
స్వాహా ॥ విష్ణవేస్వాహా శ్రోణాయైస్వాహా॥ శ్లోకాయస్వాహా శ్రుతా
యస్వాహా ॥ వసుభ్యస్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్యస్వాహా ॥ అగ్రాయస్వాహా
పరీత్యైస్వాహా ॥ వరుణాయస్వాహా ॥ శతభిషజేస్వాహా ॥ భేషజేభ్య
స్వాహా ॥ అజాయైకపదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్వాహా ॥ తేజసేస్వాహా
బ్రహ్మవర్చసాయస్వాహా ॥ అహయేబుధ్నియాయస్వాహా ప్రోష్ఠపదే
భ్యస్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయైస్వాహా ॥ పూష్ణేస్వాహా రేవత్యైస్వాహా ॥
పశుభ్యస్వాహా ॥ అశ్విభ్యాగ్ స్వాహా శ్వయుగ్భ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రో
త్రాయస్వాహా శ్రుత్యైస్వాహా యమాయస్వాహా పభరణీ భ్యస్వా
హా ॥ రాజ్యాయస్వాహా భిజిత్యైస్వాహా । అమావాస్యాయై స్వాహా
కామాయస్వాహా గత్యైస్వాహా । చంద్రమసేస్వాహా ప్రతిదృశ్యాయై
స్వాహా । అహోరాత్రేభ్యస్వాహార్ధమాసేభ్యస్వాహా । మాసేభ్య
స్వాహర్తుభ్యస్వాహా । సంవత్సరాయస్వాహా । అహ్నేస్వాహా రాత్రి
యైస్వాహా । అతిముక్త్యైస్వాహా॥ ఉషసేస్వాహా వ్యుష్ట్యైస్వాహా। వ్యూ

ముష్ట్యై స్వాహా వ్యుచ్ఛంత్యై స్వాహా । వ్యుష్టాయై స్వాహా ॥ నక్షత్రా
య స్వాహా దేష్యతే స్వాహా । ఉద్యతే స్వాహోదితాయ స్వాహా । హర
సే స్వాహా భరసే స్వాహా । భ్రాజసే స్వాహా తేజసే స్వాహా । తపసే స్వా
హా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా । సూర్యాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యస్స్వా
హా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా । అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా । విష్ణ
వే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ 3 ॥

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ము
ఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఆపో హి ష్ఠా మయో భువస్తాన
ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసస్త
స్య భాజయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామవో
యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః । ఉదుత్తమం వరుణ
పాశమస్మదవాధమం । విమధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ । అథా వయమాదిత్య
వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ । అస్తభ్నాద్ద్యామృషభో అంతరి
క్షమమిమీత వరిమాణం పృథివ్యా ఆసీదద్విశ్వా భువనాని సమ్రాడ్వి
శ్వేత్తాని వరుణస్య వ్రతాని । యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనేభిద్రో
హం మనుష్యాశ్చరామసి । అచిత్తీయత్తవ ధర్మా యుయోపిమ
మా నస్తస్మాదేనసో దేవరీరిషః । కితవాసో యద్రిపురన్న దీవి
యద్వాఘా సత్యముత యన్న విద్మ । సర్వా తా విష్య శిథిరేవ దేవా
థా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః అవ తే హేడో వరుణ నమోభిరవ యజ్ఞే
భిరీమహే హవిర్భిః । క్షయన్నస్మభ్యమసుర ప్రచేతో రాజన్నేనాం
గంసి శిశ్రథః కృతాని । తత్వా యామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదా శా

స్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ం
సమాన ఆయుః ప్రమోషీః । హిరణ్యవర్ణాః శ్శుచయః పావకాయా
సుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః అగ్నిం యాగర్భం దధిరే విరూపా
స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి
మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం మధుశ్చుతశ్శుచయో యాః
పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । యాసాం దేవా దివికృణ్వంతి
భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి। యాః।పృథివీం పయసోందంతి
శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । శివేనమాచక్షుషా పశ్యతాపశ్శి
వయా తనువోప స్పృశతత్వచంమే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో
హువేవో మయివర్చోబలమోజోనిధత్త । యదదస్సం ప్రయతీరహా
వనదతాహతే । తస్మాదానద్యోనా మస్థతావో నామాని సింధవః ॥
యత్ప్రేషితా వరుణేన తాశ్శీభగ్ం సమవల్గత । తదాప్నోదింద్రోవో
యతీస్తస్మాదాపో అనుస్తన ॥ అపకామగ్గ్ స్యందమానా అవీవరతవో
హికం ॥ ఇంద్రోవశ్శక్తిభిర్దేవీ స్తస్మాద్వార్ణామవోహికం ॥ ఏకో
దేవో అప్యతిష్ఠత్స్యందమానా యథావశం ॥ ఉదారిషు మహీరితి
తస్మా దుదకముచ్యతే ॥ ఆపోభద్రాఘృతమిదాప ఆసురగ్నీ షోమౌబి
భ్రిత్యాప ఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచాం అరంగమ ఆమాప్రాణేన
సహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవా శృణోమ్యా మాఘోషో
గచ్ఛతి వాఙ్మ ఆసాం ॥ మన్యేభేజానో అమృతస్యతర్హి హిరణ్య
వర్ణా అతృపంయదావః॥ ఆపోహిష్ఠా*చనః॥ దివిశ్రయ స్వాంతరిక్షే
యతస్వ పృథివ్యాసంభవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా।౮॥

పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణ విచర్షణిః । యః పోతా స పునాతుమా । పునంతుమా దేవజనాః। పునంతుమనవో ధియా। పునంతు విశ్వ ఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహిమా । శుక్రేణ దేవదీద్యత్ । అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ ౫ ॥

యత్తే పవిత్రమర్చిషి । అగ్నే వితతమంతరా । బ్రహ్మతేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రే సవేనచ । ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ । యస్యై బహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయా మదంతస్సధ మాద్యేషు । వయగ్ంస్యామ పతయోరయీణాం ॥ ౬ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు । వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మాపునీతాం । బృహద్భి స్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహిమా । యేన దేవా అపునత । యేనాపో దివ్యంకశః । తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా । ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యః పావమానీ రధ్యేతి । ఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసం । సర్వగ్ం సపూతమశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ం రసం । తస్మై సరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహి పయస్వతీః। ఋషిభిస్సంభృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితం । పావమానీ ర్దిశంతునః । ఇమం లోకమథో అముం । కామాం త్సమర్ధయంతునః । దేవీ ర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః । సు

దుఘానహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సంభృతో రసః । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితం । యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునంతుమా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మ విదోవయం । పూతం బ్రహ్మ పునీమహే । ఇంద్రస్సునీతీ సహమాపునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయంత్యాపునాతు । తచ్ఛంయోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే । దైవీ స్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శన్నో అస్తుద్విపదే । శంచతుష్పదే । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

యో బ్రహ్మా బ్రహ్మణ ఉజ్జహార ప్రాణైశ్శిరః కృత్తివాసాః పినాకీ । ఈశానో దేవస్సన ఆయుర్దధాతు తస్మై జుహోమి హవిషా ఘృతేన । బిభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా ద్రోచమానో ఘర్మరుచిర్య ఆగాత్ । సమృత్యుపాశా దపనుద్యఘోరాది హాయుషేణో ఘృతమత్తు దేవః । బ్రహ్మజ్యోతి బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం యమాదధాత్పురురూపం జయంతం సువర్ణరంభ గ్రహమర్క మర్చ్యం తమాయుషే వర్ధయామో ఘృతేన । శ్రియం లక్ష్మీమౌపలామంబికాంగాం షష్టీం జయామింద్రసేనే త్యుదాహుః । తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సురూపా మిహాయుషే తర్పయామో ఘృతేన । దాక్షాయణ్య స్సర్వయోన్యాస్సయోన్యా సహస్రశో విశ్వరూపా విరూపాః । ససూనవస్సపతయ స్సయూథ్యా ఇహాయుషేణో ఘృతమిదం జుషంతాం । దివ్యా గణా బహురూపాః పురాణా ఆయుచ్ఛిదోనః ప్రమథంతు వీరాః । తే

భ్యో జుహోమిహవిషాఘృతేన మానః ప్రజాగ్ం రీరిషోమోతవీరాన్ । ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవయతో బభూవ భువనస్యగోపాః యమ ప్యేతి భువనగ్ం సాంపరాయే । సనో హవిఘృతమిహాయుషేత్తు దేవః । వసూన్రుద్రా ఆదిత్యాన్మరుతోథసాధ్యా నృభూన్యక్షాం గం ధర్వాగ్శ్చ పితౄగ్శ్చ విశ్వా । భృగూన్సర్పాగ్ శ్చాంగిరసో థన వాన్ ఘృతగ్ంహుత్వా స్వాయుష్యామహయామశశ్వత్ ॥ విష్ణోత్వా న్నో అంతమశర్మయచ్ఛ సహంత్య । ప్రతేధారా మధుశ్చుత ఉ త్సందుహ్రతే అక్షితం । నమో బ్రహ్మణే నమో అ స్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః నమోవాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ప్రణవేవ కుంభముత్థాప్య । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వి నో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసా యాభిషించామి ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే×హస్తా భ్యాం । సరస్వత్యై భైషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి । దేవస్యత్వా×ఇంద్రస్యేంద్రియేణ శ్రియేయశసే బలాయాభిషించామి। చవాజినం సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే । ఆది త్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం ॥ దేవస్య×హస్తా భ్యాం సరస్వత్యై వాచోయంతు యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతే స్త్వాహ్సామ్రాజ్యేనాభిషించామి । దేవాస్త్వేంద్ర జ్యేష్ఠా వరుణ రాజానో ధస్తాచ్చో పరిష్టాచ్ఛ పాంతు నవా ఏతేనపూతో సమేధ్యోన ప్రోక్షితోయ దేనమతః ప్రాచీనం ప్రో క్షతి యత్సంచినమాజ్యేనప్రోక్షతి తేనపూతస్తేనమేధ్యస్తేనప్రోక్షితః॥

ఇతి దేవస్యత్వేతి మంత్రేణవ్యాహృతిభిశ్చ యజమానం ప్రో క్షయేత్ ॥

ఆపయిద్వా ఉభేషజీ । ఆపో అమీవచాతనీః । ఆపస్సర్వస్య భేషజీ । తాస్తేగృహ్ణంతు భేషజం ॥ ఇతి తీర్థం ప్రాశ్య ॥

అథ యజమానః । పురస్తా దేపవిశతే హిరణ్యం । దక్షిణత ఉపవిశదతే రజతం । పశ్చాదుపవిశతే కాంస్యం । ఉత్తరత ఉపవిశతే వాసశ్చ దక్షిణాందత్వా । కుంభజలేన స్నాయాత్ ॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య స్సంప్రదదేనమమ । యథాశక్తి దక్షిణ తాంబూలాంచ దద్యాత్ । మంత్రాక్షత పూర్వకం ఆశీర్వచనంకృత్వా । అథ యజమానః కృతం కర్మ భగవతే సమర్పయేత్ ॥

బోధాయనోక్త ఉదకశాంతి స్సమాప్తః

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీమద్రామాయణే - యుద్ధకాండే

ఆదిత్యహృదయస్తోత్రమ్.

శ్లో॥ తతో యుద్ధపరిశ్రాంతం సమరే చింతయాస్థితమ్ ।
రావణం చాగ్రతోదృష్ట్వా యుద్ధాయ సముపస్థితమ్ ॥ ౧

దైవతైశ్చ సమాగమ్య ద్రష్టు మభ్యాగతోరణమ్ ।
ఉపాగమ్యా బ్రవీద్రామ మగస్త్యో భగవానృషిః ॥ ౨

తా॥ అంత యుద్ధంబుఁ జూచుటకై దేవతలతోఁగూడ వచ్చి యున్న భగవంతుడును, త్రికాలజ్ఞుండునగు నగస్త్యమహర్షి, రాముండు యుద్ధంబున నలసటనొంది, మఱలయుద్ధంబునకువచ్చి తనముందట నిలుచున్న రావణుంగని, చింతనొంది యుండుటం జూచి, రాముని యొద్దకువచ్చి యిట్లనిపలకెను.

శ్లో॥ రామరామ మహాబాహో సృణుగుహ్యం సనాతనమ్ ।
యేనసర్వా నరీన్ వత్ససమరే విజయిష్యసి ॥ ౩

ఆదిత్యహృదయం పుణ్యం సర్వశత్రు వినాశనమ్ ।
జయావహం జపం నిత్య మక్షయ్యం పరమంశుభమ్ ॥ ౪

సర్వమంగళ మాంగళ్యం సర్వపాప ప్రణాశనమ్ ।
చింతాశోక ప్రశమన మాయుర్వర్ధన ముత్తమమ్ ॥ ౫

తా॥ రామా! రామా! మహాబాహుఁడా! నాయనా! నీవే స్తోత్రము జపించినచో సమస్త శత్రువులను యుద్ధంబున జయింపఁగలవో అట్టి పరమరహస్యంబును సనాతనంబును బవిత్రంబును సమస్త శత్రువులనశింపఁ జేయునదియు జయప్రదంబును నిత్యంబును అక్షయమైన ఫలముగలదియు పరమ మంగళప్రదంబును సమస్త మంగళంబులకును మంగళంబును, సమస్త పాపనాశనంబును అధి వ్యాధిహరంబును ఆయుర్వృద్ధికరంబును సర్వస్తోత్రంబులలోను ఉత్తమంబునగు పర

బ్రహ్మ ప్రతిపాదకమైన ఆదిత్య హృదయంబును స్తోత్రమును నీకుప దేశించెదను వినుము.

శ్లో॥ రశ్మిమంతం సముద్యంతం దేవాసురనమస్కృతమ్ ।
పూజయస్వ వివస్వంతం భాస్కరం భువనేశ్వరమ్ ॥ ౬

తా॥ నీవు సువర్ణవర్ణుండగుటచేఁ బ్రశస్త కిరణములు గలవాఁడును (అంతరంగభక్తులచే నుపాసింపఁబడు వాఁడును) ఉదయమును బొందుచున్నవాఁడును దేవాసురులచే నమస్కృతుండును ఇతర తేజస్సుల నన్నింటిని బరిభవించునట్టి మహా తేజస్సుగలవాఁడును, చంద్ర సూర్య ప్రభృతులకును తేజము నొసంగు వాఁడునగు సమస్తలోక నియామకునిఁ బరమాత్మను ఇమ్మహా స్తోత్రముచే నారాధింపుము.

శ్లో॥ సర్వదేవాత్మకో హ్యేష తేజస్వీ రశ్మిభావనః ।
ఏష దేవాసురగణాన్ లోకాన్ పాతి గభస్తిభిః ॥ ౭

తా॥ ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తియగు నీపురుషుండు, సమస్తదేవతలకు నాత్మభూతుండు తనతేజస్సుచే సమస్తతేజస్సులను తిరస్కరించువాఁడు, కిరణంబుల సమస్తలోకంబులకు ఉత్పత్తి స్థితి సంహారంబులు సేయువాఁడు (భక్తులకు మోక్షంబు నొసంగువాఁడు) ఈతండె, కిరణంబులచే వర్షాదులు గల్గించి దేవాసుర ప్రభృతి సమస్తలోకంబులను రక్షించును.

శ్లో॥ ఏష బ్రహ్మాచ విష్ణుశ్చ శివస్స్కందః ప్రజాపతిః ।
మహేంద్రో ధనదః కాలో యమస్సోమో హ్యపాంపతిః ॥ ౮

తా॥ ఈతడే సమస్తదేవతలును శరీరముగాగలవాఁడు, ఇతఁడే బ్రహ్మ, ఇతడే విష్ణువు, ఇతఁడే శివుఁడు, ఇతఁడే కుమారుఁడు, ఇతడే నవ ప్రజాపతులును, ఇతఁడే దేవేంద్రుడును, ఇతఁడే కుబేరుండును, ఇతఁడే మృత్యువు, ఇతఁడే యముఁడు, ఇతఁడే చంద్రుఁడు, ఇతఁడే వరుణుఁడు.

విశేషార్థము:- పూర్వశ్లోకమునందు సర్వదేవాత్మకము చెప్పఁబడినది, అది యిప్పుడు వివరింపఁబడుచున్నది. "యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే" (సూర్యునియందుగు లోపల హిరణ్మ

యుఁడైన ఏ యీపురుషుఁడు చూడఁబడుచున్నాఁడో) అని శ్రుతి యందుఁ బరమయోగులచేఁ జూడఁబడువాఁడుగాఁ జెప్పఁబడుటఁజేసి, పురోవర్తివాచకమైన ఏతచ్ఛబ్దముచే నిర్దేశముచేయఁబడినది. ఏషః- ఈతఁడు, బ్రహ్మాచ-చతుర్ముఖ శరీరుఁడు, చతుర్ముఖాంతర్యామి యీ తండనుట యిట్లు ముందును తెలియునది. విష్ణుశ్చ- విష్ణువును, శివః- శివుండును, స్కందః-"స్కందిర్ గతిశోషణయోః" అను ధాతువునఁ బుట్టినది, శత్రువులను శోషిల్లఁజేయువాడనుట. ప్రజాపతిః- "ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భే అంతః" (గర్భమునందు లోతలఁ ప్రజాపతి విహరించును) అను శ్రుతియందుఁ జెప్పఁబడిన ప్రజాపతి స్వరూపుఁడనుట. మహేంద్రః- (మహాన్ ఇంద్రః) స్వరూపమునందును ఐశ్వర్యమునందును అవధిలేనివాఁడు. ధనదః- "అన్నాదోవసుదః" అని శ్రుతియందుఁజెప్పఁబడిన ప్రకారమున సమస్త ఫలముల నొసంగువాఁడనుట. కాలః- జగత్సంహారముసేయువాఁడు, "కాలాయ మహోగ్రాసాయవై నమః అని శ్రుతియందును "అత్తా చరాచర గ్రహణాత్" అని శరీరక మీమాంసా సూత్రమునందుఁ జెప్పఁబడిన కాలరూపుఁడు "అనాదిర్భగవాన్ కాలః" అని పరాశరమహర్షిచేఁ జెప్పఁబడినది. యమః- శిక్షించువాఁడు, పాపుల శిక్షించువాఁడనుట. సోమః- (అమృతం) సూతే, అమృతమనఁగా మోక్షము దాని నొసంగువాఁడు. అపాంపతిః- జలములకు నాథుఁడు, "ఆపోనారా ఇతి ప్రోక్తా ఆపోవై నరసూనవః, తాయదస్యాయనం పూర్వం తేన నారాయణస్మృతః" (జలములు నారములని చెప్పఁబడినవి. ఏలయనగా— జలములు నరుని వలనఁ బుట్టినవి. ఆజలములు ఈయనకు పూర్వము స్థానమయ్యెఁ గావున ఈతఁడు నారాయణుఁడనఁబడెను) అనియు 'అప ఏవససర్జాదౌ' (మొదట జలమునే సృజించెను) అనియు నుండుటవలన, మొదట జలమును సృజియించి యందు నివసించునట్టి నారాయరూపుఁడనుట.

శ్లో॥ పితరో వసవస్సాధ్యా హ్యశ్వినౌ మరుతో మనుః ।
వాయుర్వహ్నిః ప్రజా ప్రాణ*ఋతుకర్తా ప్రభాకరః ॥ ౬

తా॥ ఈతఁడె పితృదేవతలు; ఇతఁడే అష్టవసువులు; ఇతఁడే సాధ్యులు; ఇతఁడే యశ్వినీదేవతలు; ఇతఁడే మరుత్తులు; ఇతఁడే మ

నువు; ఇతఁడే వాయువు; ఇతఁడే యగ్ని; ఇతఁడే వసంతాది ఋతువు
లకుఁ గారణమైన సూర్యుఁడు; (సమస్తకార్యములకును ప్రేరకుఁడు;
సూర్యుడు.)

విశేషార్థము:- పితరః- పితృదేవతలు, పితరులయొక్కయు నం
తర్యామియైనవాడనుట, వసవః-(సదావసంతి)ఎల్లప్పుడునుండువారలు.
"ధ్రువోధరశ్చ తథా సోమ ఆపో వైశ్వానరో నిలః, ప్రత్యూషశ్చ ప్రభా
వశ్చ వసవోష్టౌ ప్రకీర్తితాః" (ధ్రువుఁడు ధరుఁడు సోముఁడు ఆపుఁడు
వైశ్వానరుఁడు అనిలుఁడు ప్రత్యూషుఁడు ప్రభావుఁడు అని వసువులు
యెనమండ్రుగాఁ జెప్పఁబడినారు.) లేక 'అగ్నిశ్చ పృథివీచ వాయు
శ్చాంతరిక్షంచ ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ చంద్రమాశ్చ నక్షత్రాణిచ ఏతే
వై వసవః' అను శ్రుతివలన అగ్నిప్రభృతులు అష్టవసువులు సాధ్యాః-
(సిద్ధి రేషామస్తి) సిద్ధి గలవారలు. 'మనుర్మంత్రిః ప్రాణదశ్చ చేత
యానశ్చ వీర్యవాన్, విత్తిర్జయోనశ్చైవ హంసోనారాయణ స్తథా,
ప్రభవోథ విధుశ్చైవ సాధ్యాద్వాదశ జజ్ఞిరే. (మనువు మంత్రుండు
ప్రాణుఁడు చేతయానుండు వీర్యవంతుండు విత్తిజయుండు నయుండు
హంసుండు నారాయణుండు ప్రభవుండు విధువు అను పండ్రెండుగురు
సాధ్యులు జన్మించిరి.) అశ్వినౌ-ఆడగుఱ్ఱముయొక్క రూపముదాల్చి
న సూర్యభార్యయగు సంజ్ఞాదేవికిని మగగుఱ్ఱముయొక్క రూపునొందిన
సూర్యునకును బుట్టినవారలు, మరుతః- వాయుపురాణమునందు జెప్ప
బడిన శుక్లజ్యోతిరాజులు నలుబది తొమ్మండుగురు. మనుః- మన
నము సేయువాఁడు, 'నాన్యోతోస్తిమంతా' (ఇతనికన్న నితరుఁడు
మననముసేయువాఁడు లేడు) అని శ్రుతి, సృష్టికిఁబూర్వము ప్రపంచ
విషయక మననము *గలవాడనుట, వాయుః- (వాతి) సమస్తమును
వాసనగలదిగాఁ జేయువాఁడు. వహ్నిః- వహతి (హవ్యం)- దేవతల
హవిస్సును గొనిపోవువాడు, లేక, హుతమయినహవిస్సును వహించు
వాఁడు, గ్రహించువాఁడనుట. 'ఇష్టాంపూర్తం బహుధాజాతం జాయ
మానం విశ్వం బిభర్తి భువనస్యనాభిః తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూ
ర్యస్తదు చంద్రమాః (ఏది భువనమునకు నాభిభూతమై పుట్టినదియు

* 'ఋతుః కర్తా' ఇతి మహేశ్వర తీర్థపాఠః.

పుట్టుచున్నదియు నగు సమస్తమైన యిష్టాపూర్తమును భరించుచున్న
దో, అదియే యగ్ని, అదియే వాయువు, అదియే సూర్యుఁడు, అదియే
చంద్రుఁడు) అని శ్రుతి. ప్రజా ప్రాణః- ప్రజలకుఁ బ్రాణ హేతువు,
కో హ్యేవాన్యాత్ కః ప్రాణ్యాత్, యదేష ఆకాశ ఆనంద దోన
స్యాత్' (ఆనందరూపమైన ఆకాశము అనఁగా బ్రహ్మము లేనియెడ,
యెవఁడు ప్రాణముగలవాడగును?) అని శ్రుతి. ఋతుః- (అర్యతే)
పొందఁబడువాఁడు. 'ఋతుస్సుదర్శనః కాలః' అని సహస్ర నామస్తో
త్రము. కర్తా-చేయువాఁడు, సమస్త భూతంబులయందును అంతః ప్ర
విష్టుండై సమస్త కర్మలకును ప్రేరకుఁడు 'ధియో యోనః ప్రచోద
యాత్' యెవ్వఁడు మాబుద్ధులం ప్రేరించునో) అని శ్రుతి. మఱియు
'అంతః ప్రవిష్టం కర్తారమేతం, అథరథాన్ రథయోగాన్ పథస్సృ
జతే, సహికర్తా, సర్వకర్మా' (లోపలఁ బ్రవేశించిన కర్తయగు నితని,
మఱియు రథంబులను రథములతోఁ గూడిన మార్గము లనుసృజించును,
అతఁడుగదా కర్త, సమస్తకర్మములు గలవాఁడు) అను శ్రుతులును
ప్రమాణములు. ప్రభాకరం-ప్రభాంకరోతి, వెలుతురు అనఁగా జ్ఞాన
మును జేయువాఁడు, జ్ఞానము నొసంగువాఁడనుట 'తేషాం సతత యు
క్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్, దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమా
ముపయాంతి తే' (అట్లు యెల్లప్పుడును యోగమునవలంబించి, ప్రీతితో
నన్ను భజించువారలకు, దేనిచే వారలు నన్నుఁ బొందగలరో, అట్టి
జ్ఞానయోగమును నేనొసంగుదును) అని భగవత్గీతలు.

◆ స్తోత్ర ప్రారంభః. ◆

శ్లో॥ ఆదిత్య స్సవితా సూర్యః ఖగః పూషాగభ స్తిమాన్ ।
*సుపర్ణ స్తపనో భాను ర్హిరణ్యరేతా దివాకరః ॥ ౧౦

శ్లో॥ హరిదశ్వ స్సహస్రార్చి స్సప్తసప్తి ర్మరీచిమాన్ ।
తిమిరోన్మథన శ్శంభు స్త్వష్టా మార్తాండ అంశుమాన్ ॥ ౧౧

---

* 'సుపర్ణ సదృశో భానుః' ఇతి పాఠాంతరమ్.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ శ్శిశిర స్తపనో భాస్కరోరవిః ।
అగ్నిగర్భోదితేః పుత్ర శ్శంఖ శ్శిశిర నాశనః ॥ ౧౨

శ్లో॥ వ్యోమనాథ స్తమో భేదీ ఋగ్యజుస్సామపారగః ।
ఘనవృష్టి రపాం మిత్రో * వింధ్య వీథీ ప్లవంగమః ॥ ౧౩

శ్లో॥ ఆతపీ మండలీ మృత్యుః పింగళస్సర్వ తాపనః ।
కవిర్విశ్వో మహాతేజా రక్తస్సర్వభవోద్భవః ॥ ౧౪

శ్లో॥ నక్షత్రగ్రహతారాణా మధిపో విశ్వభావనః ।
తేజసా మపి తేజస్వీ ద్వాదశాత్మ న్నమోస్తుతే ॥ ౧౫

శ్లో॥ నమః పూర్వాయ గిరయే పశ్చిమే గిరయేనమః ।
జ్యోతిర్గణానాం పతయే దినాధిపతయే నమః ॥ ౧౬

తా॥ పూర్వకొండపైనున్న నీకు నమస్కారము, పడమటి కొండపైనున్న నీకునమస్కారము. (పూర్వ పడమటికొండలయందు అంతర్యామివైన నీకు నమస్కారము) జ్యోతిర్గణములకు నాథుఁడవగు నీకు నమస్కారము. ముక్తులగు వారలకుఁ (ప్రాప్యస్థానమగు నీకునమస్కారము) దినమునుజేయునట్టి నీకు నమస్కారము. (సూర్యమండలాంతర్యామివగు నీకు నమస్కారము)

శ్లో॥ జయాయ జయ భద్రాయ హర్యశ్వాయ నమోనమః ।
నమోనమస్సహస్రాంశో ఆదిత్యాయ నమోనమః ॥ ౧౭

తా॥ అప్రతిహతమైన పరాక్రమము గలవాఁడవగు నీకు నమస్కారము గావించెదను. (భక్తులకు సంసారజయంబు గల్గించు వాడవైన నీకు నమస్కారము చేసెదను) జయంబును మంగళంబును ఒసంగువాఁడవైన నీకు వందనము గావించెదను. హరితవర్ణమగు గుఱ్ఱము గల సూర్యునియందు నంతర్యామివైన నీకు ప్రణుతి యొనర్చెదను. (మనోహరములగు గరుడ వృషభాది వాహనములుగల నీకు మ్రొక్కెదను) వేయి కిరణంబులుగల సూర్యుని యందంతర్యామివైన వాఁడా ! (నీ యంశములైన సమస్త జీవులకు నాధారభూతుఁడా) నీకుఁ ప్రణా

* ' వింధ్య వీథిః ప్లవంగమః ' ఇతి పాఠాంతరమ్.

మంబు గావించెదను, ఆదిత్యమండలంబున యోగులచేఁ జూడఁబడు నట్టి నీకభివందనము చేసెదను.

శ్లో॥ నమః ఉగ్రాయ వీరాయ సారంగాయ నమోనమః ।
నమః పద్మప్రబోధాయ మార్తాండాయ నమోనమః ॥ ౧౮

తా॥ ఉపాసకులు కానివారలకు భయంకరుఁడవైన నీకు నమస్కారము. సర్వప్రాణులను తత్తత్పూర్వకర్మానురూపంబుగాఁ గర్మములయందుఁ బ్రేరించువాఁడవైననీకు నమస్కారము, శీఘ్రముగా నడచువాఁడవైన (సారమును గ్రహించువాఁడవైన, ఓంకార ప్రతిపాద్యుఁడవైన, హంసావతార రూపుఁడవైన) నీకు నమస్కారము, కమలములను వికసింపఁ జేయువాఁడవైన (భక్తుల హృదయ కమలమును సదా వికసింపఁ జేయువాఁడవైన) నీకు నమస్కారము, బ్రహ్మాండము ప్రళయము నొందినపుడు మరల సృజించుటకై యున్నవాఁడవైననీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ బ్రహ్మేశానాచ్యుతేశాయ సూర్యాయాదిత్యవర్చసే ।
భాస్వతే సర్వభక్షాయ రౌద్రాయ వపుషేనమః ॥ ౧౯

తా॥ బ్రహ్మ విష్ణు శివులకును నియామకుఁడవై పరబ్రహ్మ రూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్త ప్రాణులను అయ్యై కర్మంబులందుఁ బ్రేరించువాఁడవైన నీకునమస్కారము, సూర్యమండలమునందుఁ దేజోరూపుఁడవైన నీకు నమస్కారము, సమస్తతేజస్సులకును గారణమైన మహాతేజస్సు గలవాఁడవైన నీకు నమస్కారము, ప్రళయ కాలమున సమస్తమును సంహరించువాఁడవయిన నీకునమస్కారము. అప్పుడు భయంకరమైన యాకారము గలవాఁడవయిన నీకునమస్కారము.

శ్లో॥ తమోఘ్నాయ హిమఘ్నాయ శత్రుఘ్నాయామితాత్మనే ।
కృతఘ్నఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాం పతయేనమః ॥ ౨౦

తా॥ అంధకారమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన (అజ్ఞానమును బోఁగొట్టువాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, భక్తులకు శీతోష్ణాది ద్వంద్వముల సహించు సామర్థ్యము నొసంగువాఁడవయిన నీకు నమ

స్కారము, ఆశ్రితుల శత్రువులను వధించువాఁడవయిన (శత్రువులైన యింద్రియములను జయించుశక్తిని భక్తులకుఁ బ్రసాదించు వాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, దేశకాల వస్తుకృత త్రివిధ పరిచ్ఛేద శూన్యుఁడవయిన (అపరిమిత మహిమగలవాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, సమస్తపాపులనువిశేషించి కృతఘ్నులను శిక్షించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, సృష్టిస్థితి సంహారములచేఁ గ్రీడించువాఁడవయిన (స్వయం ప్రకాశుఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, చంద్రసూర్యాది సమస్త జ్యోతిర్వర్గమునకునుఁ బ్రకాము నొసంగుటచే నాథుఁడవయిన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ తప్తచామీకరాభాయ * వహ్నయే విశ్వకర్మణే ।
నమస్తమోభినిఘ్నాయ ♦ రుచయే లోకసాక్షిణే ॥ ౨౧

తా॥ మేలిమి బంగారువంటి మేను గలవాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, అగ్నిరూపుఁడవైన (సమస్తలోకములకును ఆధారభూతుఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, (పాఠాంతర పక్షమందు) సమస్త పాపములను హరించువాఁడవయిన నీకు నమస్కారము, అంధకారమును నశింపఁజేయువాఁడవయిన (అజ్ఞానమును నశింపఁజేయు వాఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, సమస్తమునందునుఁ బ్రకాశరూపుఁడవయిన (స్వయం ప్రకాశరూపుఁడవయిన) నీకు నమస్కారము, లోకులుచేయు సమస్త కర్మములకు సాక్షిభూతుఁడవయిన నీకు నమస్కారము.

శ్లో॥ నాశాయ త్యేష వై భూతం తదేవ సృజతి ప్రభుః ।
పాయత్యేష తపత్యేష వర్షత్యేష గభస్తిభిః ॥ ౨౨

తా॥ సర్వలోక నియామకుఁడవయిన యీదేవుండె సమస్త ప్రపంచమును ప్రళయకాలంబున సంహరించును, మఱల నా ప్రపంచమునే సృజించును, ఈతఁడే కిరణములచేఁ దాపము గల్గించి శోషిల్లం జేయును, వర్షంబునుఁ గురియించును.

శ్లో॥ ఏష సుప్తేషు జాగర్తి భూతేషు పరినిష్ఠితః ।

తా॥ భూతంబులు నిద్రించియున్నప్పుడును, ఈతఁడు, ఆ భూ

పాఠాంతరము:—* హరయే. ♦ ఘృణయే.

శ్లో॥

ంబుల యన్నిటియందును అంతర్యామిత్వంబున వ్యాపించినవాఁడై మేలుకొనియుండును.

శ్లో॥ ఏష ఏవాగ్నిహోత్రంచ ఫలంచైవాగ్ని హోత్రిణామ్ ॥ ౨౩

తా॥ అగ్నిహోత్రమును అగ్నిహోత్రము యొక్క ఫలమును మహాపురుషుఁడే.

శ్లో॥ వేదాశ్చ క్రతవశ్చైవ క్రతూనాం ఫలమేవచ ।
యానికృత్యాని లోకేషు సర్వ ఏష రవిః ప్రభుః ॥ ౨౪

తా॥ ఇతఁడే వేదములు, ఇతఁడే యజ్ఞములు, యజ్ఞములచేఁ ందఁదగిన ఫలమును ఇతఁడే. మఱియు లోకంబున నే యే కర్మ ంలు చేయఁబడుచున్నవో; వానికన్నిటికిని; సర్వాత్మకుఁడై నసూర్య ండలాంతర్వర్తియగు నీహిరణ్మయ పురుషుఁడే నియామకుఁడును ప్రదాతయు

శ్లో॥ ఏన మాపత్సు కృచ్ఛ్రేషు కాంతారేషు భయేషుచ ।
కీర్తయఞ్ పురుషః కశ్చిన్నావసీదతి రాఘవ ॥ ౨౫

తా॥ రాముఁడా! ఇందు వర్ణాశ్రమాద్యధికారి నియమము లేదు, వ్వఁడైనను, ఆపదలు గలిగినపుడుగాని, కష్టమువచ్చినపుడుగాని, ఇ భయంబులు గలిగినప్పుడుగాని యీ యాదిత్య హృదయ స్తోత్ర ము స్మరించినచో నతండు ఆపదలం బాసి నిర్భయుండై సుఖము ందఁగలఁడు.

శ్లో॥ పూజయస్వైన మేకాగ్రో దేవ దేవం జగత్పతిమ్ ।
ఏత త్త్రిగుణితం జప్త్వా యుద్ధేషు విజయిష్యసి ॥ ౨౬

తా॥ నీవు, మనసు నిశ్చలముగా నిలిపి, దేవతలకును దేవుం డ జగన్నాథుఁడునగు నీదేవుని, యియ్యాదిత్య హృదయస్తోత్రంబు నూజింపుము, ఈ యాదిత్య హృదయస్తోత్రమును మూఁడుమాఱు లపింతువేని యుద్ధంబులందు జయము నొందఁగలవు.

శ్లో॥ అస్మిఞ్ క్షణే మహాబాహో రావణం త్వం వధిష్యసి

తా॥ మహాబాహుండవగు రాముఁడా! నీవీ యాదిత్య హృద యమును జపింపుము, ఈక్షణముననే రావణుని వధింపగలవు. అని రామునకుఁజెప్పెను.

శ్లో॥ ఏవముక్త్వా తదాగస్త్యో జగామచ యథాగతమ్ ॥ ౨౭

తా॥ అంత, నగస్త్యమహర్షి, ఇవ్విధంబునఁ బలికి, తావచ్చిన దారిం బోయెను.

శ్లో॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహాతేజా నష్టశోకోఽభవత్తదా ।
ధారయామాస సుప్రీతో రాఘవః ప్రయతాత్మవాన్ ॥ ౨౮

తా॥ అప్పుడు, మహాతేజుండగు రాముఁడు; ఇమ్మహాస్తోత్రమును విన్నంతనే మనసునందలి చింతవదలి, పరమసంతుష్టుండై; పరిశుద్ధమైన మనస్సుతో, ఆదిత్య హృదయ ప్రతిపాద్యుండగు దేవదేవుని ధ్యానించెను.

శ్లో॥ ఆదిత్యం ప్రేక్ష్య జప్త్వాతు పరం హర్ష మవాప్తవాన్ ॥
త్రిరాచమ్య శుచిర్భూత్వా ధనురాదాయ వీర్యవాన్ ॥ ౨౯

తా॥ రాముండు, ఆచమనముచేసి; శుచియై, సూర్యుంజూచుచు (ఆదిత్య మండలాంతర్వర్తి పరమాత్మను ధ్యానముచేయుచు) మమ్మాఱు ఆదిత్య హృదయస్తోత్రమును జపించి; యినుమడియయిన పరాక్రమంబు గలవాఁడై, పరమహర్షంబునొంది ధనుస్సు చేతఁబట్టెను.

శ్లో॥ రావణం ప్రేక్ష్య హృష్టాత్మా యుద్ధాయ సముపాగమత్
సర్వయత్నేన మహతావధే తస్య ధృతోఽభవత్ ॥ ౩౦

తా॥ రాముండు, అంత రావణుంజూచి సంతుష్టుండై, సమస్త ప్రయత్నంబుల నతనివధింప నిశ్చయించి యుద్ధంబు సేయుటకై సమీపించెను.

శ్లో॥ అథ రవి రవద న్నిరీక్ష్య రామం । ముదితమనాః పరమం ప్రహృష్యమాణః ॥ నిశిచరపతి సంక్షయం విదిత్వా । సురగణ మధ్యగతో వచస్త్వ రేతి ॥ ౩౧

తా॥ అట్లు, రాముండు జప ధ్యాన పరాయణుం డగుటయు, సూర్య మండలాంతర్గతుండైన హిరణ్మయుండగు నమ్మహాపురుషుండు, తన్ను దేవతాసమూహంబు పరివేష్టించికొలువఁ బరమసంతుష్టుండై పులకిత దేహుండై, రాముునకుం బొడసూపి రామునింజూచి, "రాక్షస రాజగు రావణుండు నాశము నొందఁగలఁడని యెఱుంగుము, జాగు సేయక పోరుము" అని పలికెను.

. ల. కు. సు. ల. ము. బం. గ్రంథము సమ

ఓం నవగ్రహ దేవతాభ్యోనమః.

జ్యోతిషామృతము.

అను జాతకభాగము. **3-8-0**

ఈ గ్రంధము కీ॥ శే॥ నాతండ్రిగారైన

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిగారిచే

వచనకావ్యముగా వ్రాయబడెను.

సంవత్సరములు, చాంద్రమాసములు, సౌరమాసములు, అధిక మాసములు, 5 ఋతువులు, 6 అయనములు, 7 తిధులు, 8 నక్షత్రములు, 9 నక్షత్రముల వానివాని స్వరూపములు, జంతువులు, 10గణములు మొదలగునవి. 11 అశ్విన్యాదిరాసులు 12 నామనక్షత్రములు 13 జీవ నిర్జీవ నక్షత్రములు 14 మహాదశలురాసులు, కాలపురుష స్వభావములు 15 రవ్యాది గ్రహములు, 16 రవ్యాది గ్రహస్వభావముల రాశిచక్రములు 17 గ్రహసంచార కాలనిర్ణయము 18 లగ్న కారకత్వములు 19 కేంద్రాదిస్థానసంజ్ఞలు, 20 లగ్నము కట్టువిధము, 21 అంశ చక్ర విభాగము, 22 అంశ చక్రము, 23 ఇందు లగ్నము కట్టువిధము 24 తారాలగ్నము కట్టువిధము, 25 జన్మలగ్న తెలిసేవిధము, 26 దేశ లగ్నప్రమాణములు, 27 జన్మకాలఘడియలు తెలిసికొనుట, 28 మహా దశానిర్ణయములు, 29 మహాదశాశేషము, 30 అంతర్దశలు, 31 విదశా సూక్ష్మ దశాలక్షణములు, అంతర్దశా టేబిల్, గ్రహములయొక్క బలాబలములు, చంద్రబలము వృద్ధిక్షయములు, గ్రహమిత్రత్వ శత్రుత్వములు, ఉచ్ఛ స్వక్షేత్ర మూల త్రికోణములు, గ్రహకారతత్వములు, తాత్కాలిక శత్రుమిత్రత్వములు, షడ్వర్గము, షడ్బలములు, గ్రహసమయములు, గ్రహములకు అవస్థలు, గ్రహవక్రాదులు, గ్రహచ్ఛాయలము, ఆద్యాగ్రహదశా ఫలము, సూర్యదశ, చంద్రదశ, కుజదశ, రాహుదశ, గురుదశ, శనిదశ, బుధదశ, కేతుదశ, శుక్రదశ,

ఉత్తరకాలామృతము.

శ్రీ మహాకవి కాళిదాస విరచితము ఆంధ్రటీకా తాత్పర్యసహితం
గ్లేజుపేపరు ప్రతి 1కి రు. 3—0—0

ప్రథమ బిందువునందుండు విషయములు, జన్మకాలాది సాధనము పాదచ్ఛాయలు, పగటి ప్రొద్దు నిశ్చయించు విధానము, రాత్రిప్రొద్దు నిర్ణయము, జాతకనక్షత్ర ఘటికల నిర్ణయము, మాందీ గ్రహ గుళిక గ్రహ సాధనము, ప్రసవగృహనిర్ణయము, పితృస్థిత ప్రదేశము ప్రసూతిద్వారాది నిర్ణయము.

ద్వితీయ బిందువునందు విషయములు, పుం స్త్రీ భేదము, అంగ విభాగము, గ్రహముల మిత్రత్వ శత్రుత్వములు, మేషాది రాశ్యాధిపతుల వర్ణవిభాగము, షడ్బలసాధనము, హోరాదిషడ్వర్గము, గ్రహబలపరిమాణము, సప్తమ వర్గముల ఫలము, కేంద్రఫణపరా పోక్లిబస్థిత బలము, స్థానబలము, సమరాసులు, విషమరాసులు బలము, గ్రహములకు షడ్బల వ్యతిరిక్తదిగ్బలములు, చతుర్విధ కాల్బలములు, నతోన్నతాది హోరాబలము, చేష్టాబలము, గ్రహములకుదృక్ బలము వృష్టిస్ఫుటీకరణము, దశలకు శుభా శుభములు, తృతీయ బిందువునందు ఆయుర్దాయ సాధనము, అంశాయుర్దాయము, లగ్నాయుర్దాయము, సుకృత దుష్కృతములు, ద్రేక్కాణాధిపతులచే ఆయుర్దాయ గణితాయుర్దాయ రాశిచక్ర సంగ్రహశుభములు, అల్పాయుర్దాయ కేవల అల్పాయురోగ్యము, చతుర్థబిందునందు- గ్రహభావఫలము, రాజయోగభంగము, విశేషరాజయోగ తద్భంగములు, పునరపిరాజయోగము, అవయోగము, తదపవాదము, చక్రవర్తియోగము, చంద్రయోగము, గురుశుక్ర రాహు కేతువుల సంచారమువలన యోగం, తన్వాదిద్వాదశభావములు, పాపత్వ యోగము, కారకగ్రహములన అనిష్టఫలములు, రాసులకును గ్రహములకును శుభత్వము; గురు రవి కుజ శుక్రులకు బలవిశేష గ్రహములకు శుభత్వ పాపత్వ కారకత్వములు, భావఫల కారకఫలములు, నక్షత్రవిన్యాసక్రమం ... చంద్రసాధనం, మొదలగు విషయ నొందగలదని యతులుగుము,

శ్రీ లక్ష్మీనరసింహ ప్రకటించెను.